2

A

CATVLLI VITA EX PETRI CRINITI LIBRO SECVNDO DE POETIS LATINIS.

C. Valerius Catullus, Veronæ natus, quo tempore Ter. Varro in urbe claruit: quidam Crispum Sallustiũ Catullo supparem faciunt. A Catulli autem natalibus ad P. Vergilium paulominus quàm duodeuiginti anni cõnumerantur, si quorundam annales sequimur, quando & illud constat, carmen de passere Lesbiæ ad Vergilium mißum:

Sic forsan tener ausus est Catullus
Magno mittere passerem Maroni.

Cæterùm non humili loco aut obscuro natus est, siquidem eius parens (autore Suetonio) Iulij Cæsaris hospitio usus est. Val. autem Catullus primo traditur à Mallio Romam deductus, cum adhuc in tenera ætate ageret, paulo mox ingenij facilitate & doctrina adeò Romæ acceptus, atq; ciuibus gratus, ut M. Tullij patrocinium meruerit, quod ipsum eleganti epigrãmate ingenuè testatus est, quo gratias Ciceroni patrono egit:

Disertißime Romuli Nepotum,
Quot sunt, quotq; fuere Marce Tulli,
Quotq; pòst alijs erunt in annis,
Gratias tibi maximas Catullus
Agit, peßimus omnium poëta,
Tanto peßimus omnium poëta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

Malliũ uerò, & eius nuptias magno ſtudio celebrauit, cum quo ſe excuſat parum ſibi licere ueteres amores (ut antea) decantare, quoniam fratrem amiſerit, ex quo ſtudium inquit ſuum ſcribendi carminis ſe abieciſſe. Sic enim ad Mallium:

S ed tibi ne mea ſint ignota incommoda Malli,
N eu me odiſſe putes hoſpitis officium,
A ccipe quàm merſer fortunæ fluctibus ipſe,
N e amplius à miſero dona beata petas.
T empore quo primùm ueſtis mihi tradita pura eſt,
I ucundum cùm ætas florida uer ageret,
M ulta ſatis luſi, non eſt dea neſcia noſtri,
Q uæ dulcem curis miſcet amariciem.
S ed totum hoc ſtudium luctu fraterna mihi mors
A bſtulit, hei miſero frater adempte mihi,
T u mea tu moriens fregiſti commoda frater,
T ecum una tota eſt noſtra ſepulta domus.

Inter cæteros amicos Furium, & Aurelium dilexit, Cinnam quoq; Cornificium, Fabullum, & Verãnium, quem alicubi & Veranniolum blanditer appellat: puellam præterea Ipſithillã ciuem ſuã, & Clodiã amauit, quã ficto nomine Leſbiam dicit, ſicuti Madaurenſis Apuleius teſtatur in oratione ad Cl. Maximum. Eruditorum cõſenſu docti cognomẽ accepit, ita enim peculiari epitheto Catullus cẽſetur, aq; hũc quidem Ouidius Vergilianæ maieſtati opponit, tantùm nominis apud eruditos, ac laudis eſt conſequutus. Sed & uerſus ipſius, quanquàm ut duriuſculi notantur, quod uterq; Plinius aſſerit, ſectatores tamen in his habuit complures, ſicuti Pompeium Saturinum, &

Sentium

Sentium augurem, qui Catulli epigrammata, ac Licinij, mira diligentia, & studio sunt æmulati, ut aliàs diximus. Val. quoq; Martialis Catullum sibi ipsi audacter præponit. Sic enim ad Macrum:

Nec multos mihi præferas poëtas,
Vno sed tibi sim minor Catullo.

Opus suum ad Nepotem Cor. misit, uirũ doctrina & rerũ cognitione egregium. Diuiditur autem in libros III. ut primus lyricos, secundus elegidia, tertius autem epigrammata contineat: ad hunc enim modum ordinem ferè meliorem custodiemus. Elegiam de coma Berenices ex poëta Callimacho in Latinos numeros conuertit: eamq́; ad Ortalum amicum misit, quæ in elegiarum adhuc libro legitur. Idẽ Val. Catullus à Fabio Quintiliano, & Diomede inter iambicos reponitur, ab alijs inter lyricos. In Atticis uero noctibus ut elegãtiss. & mũdissimus à Gellio laudatur, qui eius quoq; carmen, ut uenustissimum celebrat. Neq; illud omittẽdũ, fuisse ab ipso Catullo & alia cõposita: nã et à Latinis grãmaticis afferũtur uersiculi aliquot, quos in hoc opere haud inuenies, ex quo deprauatũ adhuc, inuersumq́; alicubi Catulli carmẽ est. Tũ illud in primis, quo Aegnatinis ineptijs illudit, quod ex ipsa lectione cõstare omnibus potest. C. autẽ Plinius libro hist. naturalis XXIX. ad Cæs. Vespasianũ, cũ de magia dissererit, amatorium de incantamentis carmen à Catullo editum refert. Hinc Theocriti, inquit, apud Græcos, Catulli apud nos, proximeq́; Vergilij incãtamẽtorum amatoria imitatio. Sed & carmen Ithyphalicũ scripsit, ut est optimus testis Maurus Terentianus ad Nouatemũ, qui hos

Catulli uersiculos citat:

Et ferme modus hic datur à plerisq; Priapo,
Inter quos cecinit carmen quoq; tale Catullus.
Hunc tibi lucum dedico, consecroq; Priape,
Quà domus tua Lampsaci est, quaq; Priape
Nam te præcipuè in suis urbibus colit ora
Hellespontiaca cæteris ostreosior oris.

Cæsarem maximè Iulium, Phormianum Mamurram, & Nonium Strumam, iambicis nominatim proscidit, ex ueterum consuetudine, ut C. Lucullus iambicorum autor, Luciliusq;, & Næuius. Dignumq; illud uideri potest, quòd ipse Cæsar cùm perpetua sibi stigmata (ut ait Suetonius) imposita uideret ex Catulliano carmine de Mamurra, eadem tamen die poëtam ipsum cœnæ adhibuit, simulq; hospitio suo non secus atq; antea, uti eum permisit. Mortuus autem Romæ est iuuenili admodum ætate (& ut quidam putarunt) annum circiter xxx. agens, quo tempore P. Maro, uelut ex annalibus Eusebij colligitur, in urbe Cremona studijs operam daret, uulgatum quoq; de Val. Catullo illud:

Tantum parua suo debet Verona Catullo,
Quantum magna suo Mantua Vergilio.

~~[illegible]~~

[illegible] socijs, ac [illegible] cohorti
Exultat tenero puella cunno.
Quae unum sibi passerem catelli
Tractat turgidulum, fouetq[ue] [illegible]
ut sinu veneris frui possit;
[illegible] radicem [illegible] rostro
Dum Millius ab omnibus [illegible] medullis
Effluxit liquor, et Misella [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

C. VALERII CATVLLI VERONENSIS AD CORN. NEPOTEM LIBELLVS.

VOI dono lepidum nouum libellum,
Arido modò pumice expolitum
Corneli:tibi:nanq; tu ſolebas
Meas eſſe aliquid putare nugas
Iam tum, cùm auſus es unus Italorum
Omne æuũ tribus explicare chartis,
Doctis* Iuppiter, & laborioſis.
Quare habe tibi quicquid eſt libelli,
*Qualecunq; quidem ora per uirorum
Plus uno maneat perenne ſeclo.

*et pariter lab.

*Qualecũq; quidem patrona uirgo.

Ad paſſerem Lesbiæ.

Paſſer delitiæ meæ puellæ,
Qui cum ludere, quem in ſinu tenere,
Cui primùm digitum dare appetenti,
Et acreis ſolet incitare morſus
Cùm deſiderio meo nitenti,
Charum neſcio quid lubet iocari,
Et ſolatiolum ſui doloris,
Credo, ut tum grauis acquieſcat ardor,
Secum ludere, ſicut ipſe, poſſem,
Et triſteis animi leuare curas:
Tam gratum mihi, quàm ferunt puellæ
Pernici aureolum fuiſſe malum,

Quod zonam soluit diu ligatam.

De passere mortuo Lesbiæ.

Lugete ò Veneres, Cupidinesq;,
Et quantum est hominum uenustiorum,
Passer mortuus est meæ puellæ,
Quem plus illa oculis suis amabat.
Nam mellitus erat, suamq; norat
Ipsam tam bene, quàm puella matrem:
Nec sese à gremio illius mouebat:
Sec circunsiliens modò huc, modò illuc,
Ad solam dominam usq; pipilabat.
Qui nunc it per iter tenebricosum
Illuc, unde negant redire quenquam.
At uobis malè sit malæ tenebræ
Orci, quæ omnia bella deuoratis,
Tam bellum mihi passerem abstulistis.
O factum malè, ò miselle passer,
*Vestra nūc op. *Tua nunc opera meæ puellæ
Flendo turgiduli rubent ocelli.

De phaselo, quo in patriam reuectus est.

Phaselus ille quem uidetis hospites,
Ait fuisse nauium celerrimum,
Neq; ullius natantis impetum trabis
Nequisse præterire, siue palmulis
Opus foret uolare, siue linteo.
Et hoc negat minacis Adriatici
Negare littus, insulas'ue Cycladas,
Rhodum'ue nobilem, horridam'ue Thraciam,

Propontida

Propontida, trucem'ue ponticum sinum,
Vbi iste pòst phaselus, antea fuit
Comata sylua: nam Cythorio in iugo
Loquente sæpe sibilum edidit coma.
Amastri Pontica, & Cythore buxifer
Tibi hæc fuisse, & esse cognitißima
Ait phaselus, ultima ex origine
Tuo stetisse dicit in cacumine,
Tuo imbuisse palmulas in æquore,
Et inde tot per impotentia freta
Herum tulisse, læua, siue dextera
Vocaret aura, siue utrunq; Iuppiter
Simul secundus incidisset in pedem:
Neq; ulla uota littoralibus dijs
Sibi esse facta, cùm ueniret à mari
Nouißimo hunc ad usq; limpidum lacum.
Sed hæc prius fuere, nunc recondita
Senet quiete, seq́; dedicat tibi
Gemelle Castor, & gemelle Castoris.

Ad Lesbiam.

Viuamus mea Lesbia, atq; amemus,
Rumoresq́; senum seueriorum
Omneis unius æstimemus aßis.
Soles occidere, & redire poßunt,
Nobis cùm semel occidit breuis lux,
Nox est perpetua una dormienda.
Da mi basia mille, déinde centum,
Dein mille altera, da secunda centum,
Dein usq; altera mille, déinde centum.

Dein cùm millia multa fecerimus,
Conturbabimus illa, ne sciamus,
Aut nequis malus inuidere poßit,
Cùm tantum sciat esse basiorum.

Ad Flauium.

Flaui delitias tuas Catullo,
Ni sint illepidæ, atq; inelegantes,
Velles dicere, nec tacere posses:
Verùm nescio quid febriculosi
Scorti diligis, hoc pudet fateri.
Nam te non uiduas iacere noctes
Nequicquam tacitum cubile clamat,
Sertis & Syrio flagrans oliuo:
Puluinusq; peræquè & hîc, & illic
Attritus, tremuliq; quassa lecti
Argutatio, inambulatioq;.
Nam ni præualet ista nil taceres.
Cur non tam latera exfututa pandas,
Ni tu quid facias ineptiarum?
Quare quicquid habes boni, maliq;.
Dic nobis. uolo te, ac tuos amores
Ad cœlum lepido uocare uersu.

Ad Lesbiam.

Quæris quot mihi basiationes
Tuæ Lesbia sint satis, superq;?
Quàm magnus numerus Libyssæ arenæ
Laserpiciferis iacet Cyrenis
Oraclum Iouis inter æstuosi,
Et Batti ueteris sacrum sepulchrum,

Aut

Aut quàm sydera multa, cùm tacet nox,
Furtiuos hominum uident amores:
Tam te basia multa basiare
Vesano satis, & super Catullo est,
Quæ nec pernumerare curiosi
Poßint, nec mala fascinare lingua.

Ad seipsum.

Miser Catulle desinas ineptire,
Et quod uides perijsse, perditum ducas.
Fulsere quondam candidi tibi soles
Cùm uentitabas, quò puella ducebat
Amata nobis, quantùm amabitur nulla.
Ibi illa multa tum iocosa fiebant,
Quæ tu uolebas, nec puella nolebat.
Fulsere uerè candidi tibi soles.
Nunc iam illa non uult, tu quoq; impotens es: nec
Quæ te fugit sectare, nec miser uiue,
Sed obstinata mente perfer, obdura.
Vale puella, iam Catullus obdurat,
Nec te requiret, nec rogabit inuitam:
At tu dolebis, cùm rogaberis nulli.
Scelesta té ne? quæ tibi manet uita?
Quis nunc te adibit? cui uideberis bella?
Quem nunc amabis? cuius esse dicêris?
Quem basiabis? cui labella mordebis?
At tu Catulle destinatus obdura.

Ad Verannium.

Veranni omnibus è meis amicis
Antistes mihi millibus trecentis,

Venisti

Venisti'ne domum ad tuos penates?
Fratresq́; unanimes, tuamq́; matrem?
Venisti? ò mihi nuntij beati,
Visam te incolumen, audiamq́; Iberum
Narrantem loca facta, nationes,
Vt mos est tuus: applicansq́; collum
Iucundum os, oculosq́; suauiabor.
Ò quantum est hominum beatiorum.
Quid me lætius est, beatius'ue?

De Varri scorto.

Varrus me meus ad suos amores
Visum duxerat è foro otiosum:
Scortillum, ut mihi tum repente uisum est,
Non sanè illepidum, nec inuenustum.
Huc ut uenimus, incidêre nobis
Sermones uarij: in quibus, quid esset
Iam Bithynia, quomodo se haberet,
*quanto. Et *quonam mihi profuisset ære.
Respondi, id quod erat, nihil, neq; ipsi,
Nec prætoribus esse, nec cohorti
Cur quisquam caput unctius referret,
Præsertim quibus esset irrumator
Prætor, nec faceret pili cohortem.
At certè tamen inquiunt, quod illic
Natum dicitur, ære comparasti
Ad lecticam homines. ego, ut puellæ
Vnum me facerem beatiorum
Non inquam mihi tam fuit malignè,
Vt prouincia quòd mala incidisset,

Non

Non possem octo homines parare rectos.
At mi nullus erat neq; hic, neq; illic,
Fractum qui ueteris pedem grabati
In collo sibi collocare posset.
Hic illa, ut decuit cinædiorem,
Quæso, inquit, mihi mi Catulle paulùm
Istos commodita, uolo ad Serapin
Ferri mâne. mǎne, inquio puellæ,
Istud quod modò dixeram me habere,
Fugit me ratio: meus sodalis
Cinna est* grauis, is sibi parauit. *Caius.
Verùm utrum illius, an mei, quid ad me?
Vtor tam bene, quàm mihi parassem.
Sed tu insulsa, mala, & molesta uiuis,
Per quam non licet esse negligentem.

Ad Furium & Aurelium.

Furi, & Aureli comites Catulli,
Siue in extremos penetrarit Indos,
Longè ubi littus resonante Eoa
Tunditur unda,
Siue in Hyrcanos, Arabasq́; molleis,
Seu Sacas, sagittiferosq́; Parthos,
Siue qua septengeminus colorat
Aequora Nilus,
Siue trans altas gradietur alpeis,
Cæsaris uisens monimenta magni
Gallicum Rhenum, horribiles, & ultimosq́; Britannos.
Omnia hæc, quæcunq; feret uoluntas

Cœlitum

Cœlitum, tentare simul parati,
Pauca nuntiate meæ puellæ
Non bona dicta:
Cum suis uiuat, ualeatq; mœchis,
Quos simul complexa tenet trecentos,
Nullum amans uerè, sed identidem omnium
Ilia rumpens:
Nec meum spectet, uelut antè, amorem,
Qui illius culpa cecidit, uelut prati
Vltimus flos, prætereunte postquàm
Tactus aratro est.

In Asinium.

*al's incipit, Marrucine Asini ma. sin.

*Inter cœnam Asini manu sinistra
Non belle uteris in ioco, atque uino.
Tollis lintea negligentiorum,
Hoc salsum esse putas? fugit te inepte,
Quàmuis sordida res, & inuenusta est:
Non credis mihi? crede Pollioni
Fratri, qui tua furta uel talento
Mutari uelit: est enim lepôrum
Disertus puer, ac facetiarum.
Quare aut hendecasyllabos trecentos
Expecta, aut mihi linteum remitte,
Quod me non mouet æstimatione,
Verum est μνημόσυνον mei sodalis.
Nam sudaria sætaba ex Iberis
Miserunt mihi muneri Fabullus,
Et Verannius: hoc amem necesse est,
Vt Veranniolum meum, & Fabullum.

Ad

Ad Fabullum.

Cœnabis bene mi Fabulle apud me
Paucis, si tibi dij fauent, diebus,
Si tecum attuleris bonam, atq; magnam
Cœnam, non sine candida puella,
Et uino, & sale, & omnibus cachinnis.
Hec si inquam attuleris Fabulle noster,
Cœnabis bene: nam tui Catulli
Plenus sacculus est aranearum.
Sed contrà accipies meos amores:
Seu quid suauius, elegantius'ue est.
Nam unguentum dabo, quod meæ puellæ
Donarunt Veneres, Cupidinesq;,
Quod tu cùm olfacies, deos rogabis,
Totum te faciant Fabulle nasum

Ad Caluum Licinium Oratorem.

Ni te plus oculis meis amarem
Iucundißime Calue, munere isto
Odissem te odio Vatiniano.
Nam quid feci ego, quid'ue sum locutus,
Cur me tot malè perderes poëtis?
Isti dij mala multa dent clienti,
Qui tantum tibi misit impiorum.
Quòd si (ut suspicor) hoc nouum, ac repertum
Munus dat tibi Sylla litterator,
Non est mi malè, sed bene, ac beatè,
Quòd non dispereunt tui labores.
Dij magni horribilem, & sacrum libellum,
Quem tu scilicet ad tuum Catullum

Misti

Misti, continuò ut die periret
Saturnalibus optimo dierum.
Non, non hoc tibi salse sic abibit:
Nam si luxerit, ad librariorum
Curram scrinia, Cœsios, Aquinos,
Suffenum, omnia colligam uenena,
Ac te his supplicijs remunerabor.
Vos hinc intereà ualete, abite
Illuc, unde, malum pedem attulistis,
Secli incommoda pessimi poëtæ
Legistis, malè me marem putastis,
Si qui fortè mearum ineptiarum
Lectores eritis, manusq; uestras
Non horrebitis admouere nobis.

Ad Aurelium.

Commendo tibi me, ac meos amores
Aureli, ueniam peto pudentem,
Vt si quicquam animo tuo cupisti,
Quod castum expeteres, & integellum,
Conserues puerum mihi pudicè.
Non dico à populo: nihil ueremur
Istos, qui in platea modò huc, modò illuc
In re prætereunt sua occupati:
Verum à te metuo, tuoq; pene
Infesto pueris bonis, malisq;,
Quem tu, quà lubet, ut lubet moueto,
Quantum uis, ubi erit foris, paratum,
Hunc unum excipio, ut puto pudenter.
Quòd si te mala mens, furorq; uecors

I n tantam impulerit sceleste culpam,
V t nostrum insidijs caput lacessas,
A h tum te miserum, maliq; fati,
Q uem attractis pedibus patente porta
P ercurrent raphaniq;, mugilesq;.

Ad Aurelium, & Furium.

Pædicabo ego uos, & irrumabo
A ureli pathice, & cinæde Furi.
Q ui me ex uersiculis meis putatis,
Q uòd sint molliculi, parum pudicum.
N am castum esse decet pium poëtam
I psum, uersiculos nihil necesse est:
Q ui tum deniq; habent salem, ac lepôrem,
S i sunt molliculi, ac parum pudici,
E t quod pruriat incitare possunt,
N on dico pueris, sed ijs pilosis,
Q ui duros nequeunt mouere lumbos.
V os qui millia multa basiorum
L egistis, male me marem putastis.
S iqui forte mearum ineptiarum
L ectores eritis, manusq; uestras
N on horrebitis admouere nobis,
P ædicabo ego uos, & irrumabo.

Ad Coloniam.

O Colonia quem cupis ponte lædere longo,
E n salire paratum habes, sed uereris inepta
C rura ponticuli sub his totus irrediuiuus
N e supinus eat, cauaq; in palude recumbat.
S i tibi bonus ex tua pons libidine fiat,

I n quo uel ſaliſubſuli ſacra ſuſcipiantur,
Munus hoc mihi maximi da Colonia riſus.
Q uendam municipem meum de tuo uolo ponte
I re præcipitem in lutum per caputq;,pedesq;,
V erum totius ut lacus putidæq; paludis
L iuidißima,maximeq; eſt profunda uorago.
I nſulſißimus eſt homo nec ſapit pueri inſtar
B imuli tremula patris dormientis in ulna,
C ui cum ſit uiridißimo nupta flore puella,
V t puella tenellulo delicatior hœdo,
A ſſeruanda nigerrimis diligentius uuis,
L udere hanc ſinit,ut lubet,nec pili facit uni,
N ec ſe ſubleuat ex ſua parte,ſed uelut alnus
I n foſſa liguris iacet ſeparata ſecuri,
T antundem omnia ſentiens,quàm ſi nulla ſit uſquam
T alis iſte meus ſtupor nil uidet,nihil audit
I pſe quis ſit,utrum ſit,an non ſit,id quoq; neſcit.
H unc ego uolo de tuo ponte mittere pronum,
S i poteſt olidum repentè excitare ueternum,
E t ſupinum animum in graui derelinquere cœno,
F erream ut ſoleam tenaci in uoragine mula.

Ad Aurelium.

Aureli pater eſuritionum,
N on harum modò,ſed quot aut fuerunt,
A ut ſunt,aut alijs erunt in annis,
P ædicare cupis meos amores,
N ec clàm,nam ſimul & iocaris unà,
H ærens ad latus omnia experiris
F ruſtra,nam inſidias mihi inſtruentem
T angam te prius irrumatione.

Atqui, si id faceres satur, tacerem.
Nunc ipsum id doleo, quòd esurire
Næ meus puer, & sitire discet.
Quare desine, dum licet pudico.
Nec finem facies, nisi irrumatus.

Ad Varum.

Suffenus iste Vare, quem probè nosti,
Homo est uenustus, & dicax, & urbanus,
Idemq; longè plurimos facit uersus,
Puto esse ego illi millia aut decem, aut plura
Perscripta, nec sic, ut fit, in palimpsesto
Relata, chartæ regiæ, noui libri,
Noui umbilici, lora rubra, membrana
Disecta plumbo, & pumice omnia æquata,
Hæc cùm legit, tum bellus ille, & urbanus
Suffenus unus. caprimulgus, aut fossor
Rursus uidetur, tantum abhorret, ac nutat.
Hoc quid putemus esse? qui modò scurra,
Aut siquid hac re tristius uidebatur,
Idem infaceto est infacetior rure,
Simul poëmata attigit, neq; idem unquam
Aequè est beatus, ac poëma cùm scribit,
Tam gaudet in se, tamq; se ipse miratur.
Nimirum idem omnes fallimur, neque est quisquam,
Quem non in aliqua re uidere Suffenum
Possis, suus cuiq; attributus est error.
Sed non uidemus manticæ quid in tergo est.

Ad Furium.

Furi, cui neq; seruus est, neque arca,
Nec cimex, nec araneus, nec ignis,

Verùm est & pater, & nouerca, quorum
Dentes uel silicem comesse possunt,
Est pulchrè tibi cum tuo parente,
Et cum coniuge lignea parentis.
Nec mirum, bene nam ualetis omnes,
Pulchrè concoquitis, nihil timetis,
Non incendia, non graueis ruinas,
Non facta impia, non dolos ueneni,
Non casus alios periculorum.
At qui corpora sicciora cornu,
Aut si quid magis aridum est, habetis,
Sole, & frigore, & esuritione,
Quare non tibi sit bene, ac beatè?
À te sudor abest, abest saliua,
Muccusq́;, & mala pituita nasi.
Hanc ad munditiem adde mundiorem,
Quod culus tibi purior salillo est,
Nec toto decies cacas in anno,
Atq; id durius est faba, & lapillis:
Quod tu si manibus teras, fricesq́;,
Non unquam digitum inquinare posses.
Hæc tu commoda tam beata Furi
Noli spernere, nec putare parui,
Et sestertia quæ soles precari
Centum desine, nam sat es beatus.

Ad puerum.

Ò qui flosculus es iuuenculorum*
Non horum modò, sed quot aut fuerunt,
Aut posthac alijs erunt in annis,
Mallem delitias mihi dedisses,

Quàm isti, cui neq; seruus est, neq; arca,
Quàm sic te sineres ab isto amari,
Cui nil est. homo bellus, inquies, est.
Sed bello huic, neq; seruus est, neq; arca:
Hæc tu quàm lubet obijce, eleuaq́;,
Nec seruum tamen ille habet, neq; arcam.

Ad Thallum.

Cinæde Thalle mollior cuniculi capillo,
Vel anseris medullula, uel hinnula tenella,
Vel pene languido senis, situq́; araneoso.
Idemq́; Thalle turbida rapacior procella,
Cum diua maris hyems aues ostendit oscitantes,
Remitte pallium mihi meum, quod inuolasti,
Sudariumq́; Setabum, catagraphosq́; Thynos,
Inepte quæ palàm soles habere tanquam auita,
Quæ nunc tuis ab unguibus reglutina, & remitte,
Ne laneum latusculum, manusq́; mollicellas
Inustà turpiter tibi flagella conscribillent,
Et insolenter æstues, uelut minuta magno
Deprensa nauis in mari uesaniente uento.

Ad Furium.

Furi uillula nostra non ad Austri
Flatus opposita est, nec ad Fauoni,
Nec sæui Boreæ, aut Apeliotæ,
Verùm ad millia quindecim, & ducenta.
O' uentum horribilem, atq; pestilentem.

Ad puerum suum.

Minister ueteli puer falerni
Ingere mi calices amariores,

V t lex Posthumiæ iubet magistræ
E briosa acino ebriosioris.
At uos quò lubet hinc abite lymphæ
V ini pernicies, & ad seueros
Migrate, hic merus est Thyonianus.

Ad Veranium, & Fabullum.

P isonis comites, cohors inanis,
A ptis sarcinulis, & expeditis
V erani optime, tuq; mi Fabulle,
Q uid rerum geritis? satis'ne cum isto
V appa, frigoraq;, & famem tulistis?
E cquidnam in tabulis patet lucelli
E xpensum? ut mihi, qui meum secutus
P rætorem, refero datum lucello.

Ad Memmium.

O' Memmi bene me, ac diu supinum,
T ota ista trabe lentus irrumasti:
S ed, quantum uideo, pari fuisti
C asu, nam nihilo minore uerpa
E s fartus, pete nobiles amicos.
A t uobis mala multa dij, deæq;
D ent opprobria Romuli, Remiq;.

In Mamurram.

Quis hoc potest uidere? quis potest pati,
N isi impudicus, & uorax, & aleo?
M amurram habere, quod comata Gallia
H abebat, & cuncta ultima Britannia.
C inæde Romule hoc uidebis, & feres?
E s impudicus, & uorax, & aleo.
E t ille nunc superbus, & superfluens

P erambulabit omnium cubilia,
V t albulus columbulus Dionœus?
C inæde Romule hoc uidebis, & feres?
E s impudicus, & uorax, & aleo.
E o'ne nomine imperator unice
F uisti in ultima occidentis insula,
V t ista uestra diffututa mentula
D ucenties comesset, aut trecenties?
Q uid est? an hæc sinistra liberalitas
P arum expatrauit? an parum helluatus est?
P aterna primum lancinata sunt bona,
S ecunda præda Pontica, inde tertia
H ibera, quam scit amnis aurifer Tagus.
H unc Galliæ timent, timent Britanniæ.
Q uid hunc (malùm) fouetis? aut quid hic potest,
N isi uncta deuorare patrimonia?
E o'ne nomine urbis opulentissimæ
S ocer, generq; perdidistis omnia?

Ad Alphenum.

Alphene immemor, atq; unanimis false sodalibus,
I am te nil miseret dure tui dulcis amiculi.
I am me prodere, iam non dubitas fallere perfide.
N ec facta impia fallacum hominum cœlicolis placent.
Q uæ tu negligis, ac me miserum deseris in malis.
H eu quid faciant dico homines, cui'ue habeant fidem?
C ertè tute iubebas animam tradere inique, me
I nducens in amorem, quasi tuta omnia mi forent:
I dem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia, factaq;
V entos irrita ferre ad nebulas aërias sinis.

S i tu oblitus es, at dij meminerunt, meminit fides,
Q uæ te ut pœniteat postmodò facti faciet tui.

Ad Sirmionem peninsulam.

Peninsularum Sirmio, insularumq;
O celle, quascunq; in liquentibus stagnis,
M ariq; uasto fert uterq; Neptunus,
Q uàm te libenter, quamq; lætus inuiso,
V ix mi ipse credens Thyniam, atq; Bithynos
L iquisse campos, & uidere te in tuto.
O quid solutis est beatius curis?
C ùm mens onus reponit, ac peregrino
L abore fessi uenimus larem ad nostrum,
D esyderatoq; acquiescimus lecto:
H oc est, quod unum est pro laboribus tantis.
S alue ò uenusta Sirmio, atq; hero gaude:
G audete, uosq; Lydiæ lacus undæ:
R idete quicquid est domi cachinnorum.

Ad Ipsithillam.

Amabo mea dulcis Ipsithilla,
Meæ delitiæ, mei lepôres,
I ube ad te ueniam meridiatum:
Q uod si iusseris, illud adiuuato,
N e quis liminis obseret tabellam,
N eu tibi lubeat foras abire,
S ed domi maneas, paresq; nobis
N ouem continuas fututiones.
V erum si quid ages, statim iubeto.
N am pransus iaceo, & satur supinus
P ertundo tunicamq;, palliumq;.

In Vibennium, & Furium cinædum.

O furum optime balneariorum
V ibenni pater, & cinæde fili.
N am dextra pater inquinatiore,
C ulo filius est uoratiore,
C ur non exilium, malasq; in oras
I tis, quandoquidem patris rapinæ
N otæ sunt populo, & nates pilosas
F ili non potes asse uenditare?

Seculare carmen ad Dianam.

D ianæ sumus in fide
P uellæ, & pueri integri:
D ianæ pueri integri:
P uellæq; canamus,
O Latonia maximi
M agna progenies Iouis,
Q uam mater propè Deliam
D eposiuit oliuam,
M ontium domina ut fores,
S yluarumq; uirentium,
S altuumq; reconditorum,
A mniumq; sonantum.
T u Lucina dolentibus,
I uno dicta puerperis,
T u potens Triuia, & notho es
D icta lumine Luna.
T u cursu dea menstruo
M etiens iter annum,
R ustica agricolæ bonis
T ecta frugibus exples,

S is quocunque tibi placet
S ancta nomine, Romuliq;
A ntiquam, ut solita es, bona
S ospites ope gentem.

Ad Libellum.

Poëtæ tenero meo sodali
V elim Cæcilio papyre dicas
V eronam ueniat Noui relinquens
C omi mœnia, Lariumq; littus.
N am quasdam uolo cogitationes
A mici accipiat sui, meiq;.
Q uare, si sapiet, uiam uorabit,
Q uamuis candida millies puella
E untem reuocet, manusq; collo
A mbas iniiciens roget morari:
Q uæ nunc, si mihi uera nuntiantur,
I llum deperit impotente amore.
N am quo tempore legit inchoatam
D indymi dominam, ex eo misellæ
I gnes interiorem edunt medullam.
I gnosco tibi Sapphica puella
Musa doctior: est enim uenuste
Magna Cæcilio inchoata mater.

In Annales Volusij.

Annales Volusi cacata charta
V otum soluite pro mea puella,
N am sanctæ Veneri, Cupidiniq;
V ouit, si sibi restitutus essem,
D esissemq; truces uibrare iambos,
E lectißima peßimi poëtæ

S cripta tardipedi deo daturam
I nfelicibus ustulanda lignis.
E t hoc peßima se puella uidit
I ocosè, & lepidè uouere diuis.
N unc ò cæruleo creata ponto,
Q uæ sanctum Idalium, Vriosq; apertos,
Q uæq; Ancona, Cnidumq; arundinosam
C olis, quæq; Amathunta, quæq; Colchos,
Q uæq; Dyrrhachium Adriæ tabernam,
A cceptum face, redditumq; uotum
S i non illepidum, neque inuenustum est.
A t uos intereà uenite in ignem
P leni turis, & infacetiarum,
A nnales Volusi cacata charta

Ad Contubernales.

Salax taberna, uosq; contubernales,
A` pileatis nona fratribus pila,
S olis putatis esse mentulas uobis?
S olis licere, quicquid est puellarum
C onfutuere, & putare cæteros hircos?
A n, continenter quòd sedetis insulsi
C entum, aut ducenti, non putatis ausurum
Me unà ducentos irrumare sessores?
A tqui putate: nanque totius uobis
F rontem tabernæ scipionibus scribam.
P uella nanq;, quæ meo sinu fugit,
A mata tantum, quantum amabitur nulla,
P ro qua mihi sunt magna bella pugnata,
C onsedit istic, hanc boni, beatiq;

Omnes

Omnes amatis,& quidem,quod indignum est,
Omnes pusilli,& semitarij mœchi.

Ad Cornificium.

Male est Cornifici tuo Catullo,
Male est,me hercule,& laboriose,
Magisq; & magis in dies,& horas, *
Quem tu,quod minimum,facillimumq; est, *
Qua solatus es allocutione?
Irascor tibi.sic meos amores?
Paulum quidlibet allocutionis
Mœstius lachrymis Simonideis.

In Egnatium.

Egnatius,quòd candidos habet denteis,
Renidet usque quaque,seu ad rei uentum est
Subsellium,cùm orator excitat fletum
Renidet ille: seu pij ad rogum filij
Lugetur,orba cùm flet unicum mater,
Renidet ille. quicquid est,ubicunq; est,
Quodcunq; agit,renidet.hunc habet morbum
Neq; elegantem (ut arbitror) neq; urbanum.
Quare monendus es mihi bone Egnati,
Tu præter omneis une de capillatis
Cuniculosæ Celtiberiæ fili
Egnati,opaca quem bonum faciat barba,
Et dens Hibera defricatus urina,
Si urbanus esses,aut Sabinus,aut Tyburs,
Aut parcus Vmber,aut obesus Hetruscus,
Aut Lanuuinus ater,atque dentatus,
Aut Transpadanus, ut meos quoq; attingam,

Aut

A ut quilibet, qui puriter lauit dentes,
T amen renidere usque quaque te nollem.
N am risu inepto res ineptior nulla est.
N unc Celtiberus Celtiberia in terra
Q uod quisque minxit, hoc ibi solet mane
D entem, atque rusam defricare gingiuam.
V t quo iste uester expolitior dens est,
H oc te amplius bibisse prædicet loti.

Ad Rauidum.

Quænam te mala mens miselle Rauide
A git præcipitem in meos iambos?
Q uis Deus tibi non bene aduocatus
V ecordem parat excitare rixam?
A n'ne ut peruenias in ora uulgi?
Q uid uis? qualubet esse notus optas?
E ris, quandoquidem meos amores
C um longa uoluisti amare pœna.

De Acme.

Acme an, illa puella defututa,
T ota millia me decem poposcit?
I sta turpiculo puella naso,
D ecoctoris amica Formiani?
P ropinqui, quibus est puella curæ,
A micos, medicosq; conuocate.
N on est sana puella: nec rogate
Q ualis sit, solet hæc imaginosum.
A deste hendecasyllabi, quot estis
O mnes undique, quotquot estis omnes
I ocum me putat esse mœcha turpis.

E t negat mihi uestra redditur am
P ugillaria, si pati potestis,
P ersequamur eam, & reflagitemus.
Q uæ sit quæritis, illa quam uidetis
T urpè incedere myrmicè, ac molestè
R identem catuli ore gallicani.
C ircunsistite eam, & reflagitate,
Mœcha putida redde codicillos,
R edde putida mœcha codicillos.
N on aßis facis ò lutum lupanar,
A ut si perditius potest quid esse.
S ed non est tamen hoc satis putandum,
Q uòd si non aliud potest, ruborem
F erreo canis exprimamus ore,
C onclamate iterum altiore uoce,
Mœcha putida redde codicillos,
R edde putida mœcha codicillos.
S ed nil proficimus, nihil mouetur,
Mutanda est ratio, modusq; uobis,
S i quid proficere amplius potestis,
P udica, & proba redde codicillos.

In amicam Formiani.

Salue nec minimo puella naso,
N ec bello pede, nec nigris ocellis,
N ec longis digitis, nec ore sicco,
N ec sanè nimis elegante lingua,
D ecoctoris amica Formiani,
T en' prouincia narrat esse bellam?
T ecum Lesbia nostra comparatur?

O' seclum

Ô seclum insipiens, & infacetum.

Ad Fundum.

Ô Funde noster, seu Sabine, seu Tyburs:
Nam te esse Tyburtem autumant, quibus non est
Cordi Catullum lædere: at quibus cordi est,
Quouis Sabinum pignore esse contendunt.
Sed seu Sabine, siue uerius Tyburs,
Fui libenter in tua suburbana
Villa, malamq; pectore expuli tussim.
Non immerenti quàm mihi uertitur mens,
Dum sumptuosas appeto dedit cœnas.
Nam Sextianus dum uolo esse conuiua,
Orationem in Accium petitorem
Plenam ueneni, & pestilentiæ legit.
Hîc me grauedo frigida, & frequens tussis
Quassauit, usquedum in tuum sinum fugi,
Et me recuraui ocymoq;, & urtica.
Quare refectus maximas tibi grates
Ago, meum quòd non es ulta peccatum.
Nec deprecor iam, si nefaria scripta
Sentire cesso, cum grauedinem, & tussim
Non mi, sed ipsi Sextio ferat frigus,
Qui tunc uocat me, cum malum legit librum.

De Acme & Septimio.

Acmen Septimius suos amores,
Tenens in gremio, mea inquit Acme
Ni te perditè amo, atque amare porrò
Omneis sum assiduè paratus annos.
Quantum qui pote plurimum perire,

Solus

S olus in Libya, Indiaq; toſta,
C æſio ueniam obuius leoni.
H oc ut dixit, amor, ſiniſtra ut antè,
D extra ſternuit approbatione.
A t Acme leuiter caput reflectens,
E t dulcis pueri ebrios ocellos,
I llo purpureo ore ſuauiata,
S ic inquit, mea uita Septimille,
H uic uni domino uſque ſeruiamus.
V t multo mihi maior, acriorq;
I gnis, mollibus ardet in medullis.
H oc ut dixit, amor, ſiniſtra ut antè,
D extra ſternuit approbatione.
N unc ab auſpicio bono profecti,
M utuis animis amant, amantur.
V nam Septimius miſellus Acmen,
M auult, quàm Syrias, Britaniasq;.
V no in Septimio fidelis Acme
F acit delitias, libidinesq;.
Q uis ullos homines beatiores
V idit? quis Venerem auſpicaciorem?

Ad ſeipſum de aduentu ueris.

Iam uer egelidos refert tepores,
I am cœli furor æquinoctialis
I ucundis Zephyri ſileſcit auris.
L inquantur Phrygij Catulle campi,
N iceæq; ager uber æſtuoſæ,
A d claras Aſiæ uolemus urbes,
I am mens prætrepidans auet uagari,

I am læti studio pedes uigescunt,
O dulces comitum ualete cœtus,
L ongè quos simul à domo profectos,
D iuersos uariè uiæ reportant.

Ad Porcium, & Socrationem.

Porci, & Socration, duæ sinistræ
P isonis scabies, *famesq; Memmij, *famesq; mundi
V os Veraniolo meo, & Fabullo
V erpus præposuit priapus ille,
V os conuiuia lauta sumptuosè
D e die facitis, mei sodales
Q uærunt in triuio uocationes.

Ad Iuuencium.

Mellitos oculos tuos Iuuenci,
S iquis me sinat usque basiare,
V sque ad millia basiem trecenta,
N ec unquam uidear satur futurus:
N on si densior aridis aristis
S it nostræ seges osculationis.

Ad Marcum T.C.

Disertissime Romuli nepotum,
Q uot sunt, quotq; fuere Marce Tulli,
Q uotq; post alijs erunt in annis,
G ratias tibi maximas Catullus
A git, pessimus omnium poëta,
T antò pessimus omnium poëta,
Q uantò tu optimus omnium patronus.

Ad Licinium.

Hesterno Licini die otiosi

Multùm lusimus in meis tabellis,
V t conuenerat esse delicatos.
S cribens uersiculos uterq; nostrum,
L udebat numero modò hoc, modò illhoc,
R eddens mutua per iocum, atq; uinum.
A tq; illinc abij tuo lepôre
I ncensus Licini, facetijsq́;,
V t nec me miserum cibus iuuaret,
N ec somnus tegeret quiete ocellos,
S ed toto indomitus furore lecto
V ersarer, cupiens uidere lucem,
V t tecum loquerer, simulq́; ut essem.
A t defessa labore membra post, quàm
S emimortua lectulo iacebant,
H oc iucunde tibi poëma feci,
E x quo perspiceres meum dolorem.
N unc audax caue sis, precesq́; nostras
O ramus caue despuas ocelle,
N e pœnas Nemesis reposcat à te.
E st uehemens Dea, lædere hanc caueto.

Ad Lesbiam.

Ille mi par esse Deo uidetur,
I lle si fas est, superare diuos,
Q ui sedens aduersus identidem te
Spectat, & audit
D ulcè ridentem, misero quod omneis
E ripit sensus mihi: nam simul te
L esbia aspexi, nihil est super mi
Quod loquar amens.

Lingua

L ingua sed torpet, tenueis sub artus
F lamma demanat, sonitu suopte
T inniunt aures, gemina teguntur
Lumina nocte.
O tium Catulle tibi molestum est,
O tio exultas, nimiumq; gestis:
O tium & reges prius, & beatas
Perdidit urbes.

In Nonium & Vatinium.

Quid est Catulle, quid moraris emori?
S ella in curuli Struma Nonius sedet.
P er consulatum peierat Vatinius,
Q uid est Catulle, quid moraris emori?

De quodam, & Caluo.

Risi nescio quem modò in corona,
C ui cum mirificè Vatiniana
M eus carmina Caluus explicasset,
A dmirans ait hæc, manusq; tollens,
D ij magni Salaputium disertum,
O thonis caput oppidò est pusillum.
*Heri rustice semilauta crura *At en rust.
S ubtile, & leue peditum Liboni est.

Ad Cæsarem.

Si non omnia displicere uellem
T ibi, & Suffecio seni recocto,
I rascêre iterum meis iambis
I mmerentibus unice Imperator.

In Camerium.

Oro, si tibi fortè non molestum est,

Demonstres ubi ſint tuæ latebræ.
Te quæſiuimus in minore campo,
Te in circo, te & in omnibus tabernis,
Te in templo ſuperi Iouis ſacrato,
In Magni ſimul ambulatione.
Fœmellas omneis amice prendi,
Quas uultu mage uidimus ſereno,
Has te ſic tamen ipſe flagitabam
*Carmerus *Camerium mihi peſſimæ puellæ.
Quædam, inquit, tibi nudulum reduce,
En hic in roſeis latet papillis.
Non cuſtos ſi ego fingar ille Cretum,
Non ſi Pegaſeo ferar uolatu,
Non Ladas ego, pennipes´ue Perſeus,
Non Rhœſi niueæ, citæq; bigæ.
Adde huc plumipedas, uolatilesq́;.
Ventorumq́; ſimul require curſum,
Quos iunctos Cameri mihi dicaris,
Defeſſus tamen omnibus medullis,
Et multis languoribus pereſus
Eſſem, te mihi amice quæritando.
Sed ne quærere iam Herculis labos ſit,
Tanto te in faſtu negas amice,
Dic nobis ubi ſis futurus, ede
Audacter, comiti hoc lubenter ede,
Num te lacteolæ tenent puellæ?
Si linguam clauſo tenes in ore,
Fructus proijcies amoris omneis,
Verboſa gaudet Venus loquela,

V el si uis, licet obseres palatum,
D um uestri sim ego particeps amoris.

Ad M. Catonem Portium.

O' rem ridiculam Cato, & iocosam,
D ignamq; auribus, & tuo cachinno.
R ide*quicquid amas Cato Catullum, *siquid
R es est ridicula, & nimis iocosa,
D eprendi modò pupulum puellæ
T rusantem, hunc ego si placet Dionæ,
P ro telo rigida mea cecidi.

In Mamurram, & Cæsarem.

Pulchrè conuenit improbis cinædis
M amurræ, pathicoq;, Cæsariq;.
N ec mirum maculæ pares utrisq;,
V rbana altera, & illa Formiana,
I mpreßæ resident, nec eluentur,
Morbosi pariter, gemelli utriq;
V no in lectulo erudituli ambo.
N on hic, quàm ille magis uorax adulter,
R iuales, socij & puellularum,
P ulchrè conuenit improbis cinædis.

Ad Cælium de Lesbia.

Cæli Lesbia nostra, Lesbia illa,
I lla Lesbia, quam Catullus unam
P lus, quàm se, atq; suos amauit omneis,
N unc in quadriuijs, & angiportis,
G lubit magnanimos Remi nepotes.

De Rufa, & Rufulo.

B ononiensis Rufa* Rufulum fellat *me rursum fallit

V xor Meneni, sæpe quam in sepulchretis
V idistis, ipso rapere è rogo cœnam,
C ùm deuolutum ex igne prosequens panem,
A' semiraso tonderetur ustore.
N um te leæna montibus Libyßinis
A ut Scylla latrans infima inguinum parte,
T am mente dura procreauit, ac tetra,
V t supplicis uocem in nouißimo casu
C ontemptam haberes? ah nimis fero corde.

Iuliæ, & Mallij Epitha lamium.

COllis ò Heliconij
Cultor, Vraniæ genus,
Q ui rapis teneram ad uirum
V irginem, ò hymenæe hymen
H ymen ò hymenæe.
C inge tempora floribus,
S uaue olentis amaraci,
F lammeum cape, lætus huc
H uc ueni niueo gerens
L uteum pede soccum.
E xcitusq; hilari die,
N uptialia concinens
V oce carmina tinnula,
P elle humum pedibus, manu
P ineam quate tædam.
N anque Iulia Mallio,
Q ualis Idalium colens
V enit ad Phrygium Venus

Iudicem

I udicem, bona cum bona
N ubit alite uirgo,
F loridis uelut enitens
M yrtus *Asia ramulis, *hagia
Q uos Hamadryades deæ
L udicrum sibi rosido
N utriunt *humore. *in odore
Q uare age huc aditum ferens
P erge linquere Thespiæ
R upis Aonios specus,
L ympha quos super irrigat
F rigerans Aganippe:
A c domum dominam uoca
C oniugis cupidam noui
M entem amore reuinciens,
V t tenax edera hac, & hac
A rborem implicat errans.
V os item simul integræ
V irgines, quibus aduenit
P ar dies, agite in modum
D icite, ò hymenæe hymen,
H ymen ò hymenæe:
V t lubentius audiens,
S e citarier ad suum
M unus, huc aditum ferat
D ux bonæ Veneris, boni
C oniugator amoris.
Q uis deus magis optimis
E xpetendus amantibus?

Q uem colant homines magis
C œlitum? ò hymenææ hymen,
H ymen ò hymenææ.
T e ſuis tremulus parens
I nuocat,tibi uirgines
Z onula ſoluunt ſinus,
T e timens cupida nouos
C aptat aure maritos.
T u fero iuueni in manus
F loridam ipſe puellulam
Matris è gremio ſuæ
D edis,ò hymenææ hymen,
H ymen ò hymenææ.
N il poteſt ſine te Venus,
F ama quod bona comprobet,
C ommodi capere,at poteſt
T e uolente.quis huic deo
C ompararier auſit?
N ulla quit ſine te domus
L iberos dare,nec parens
S tirpe dicier,at poteſt
T e uolente.quis huic deo
C ompararier auſit?
Q uæ tuis careat ſacris
N on queat dare præſides
T erra finibus,at queat
T e uolente.quis huic deo
C ompararier auſit?
C lauſtra pandite ianuæ.

V irgo adest, uiden' ut faces
S plendidas quatiunt comas?
S ed moraris, abit dies.
P rodeas noua nupta.
T ardat ingenuus pudor,
Q uæ tamen magis audiens
F let, quòd ire necesse sit.
S ed moraris, abit dies,
P rodeas noua nupta.
F lere desine, non tibi
H erculeia periculum est,
N equa fœmina pulchrior
C larum ab oceano diem
V iderit uenientem.
T alis in uario solet
D iuitis domini hortulo
S tare flos hyacinthinus.
S ed moraris, abit dies,
P rodeas noua nupta.
P rodeas noua nupta, si
I am uidetur, & audias
N ostra uerba, uiden' ut faces
A ureas quatiunt comas?
P rodeas noua nupta.
N on tuus leuis in mala
D editus uir adultera,
P robra turpia persequens,
À tuis teneris uolet
S ecubare papillis.

L enta qui uelut aßitas
V itis implicat arbores,
I mplicabitur in tuum
C omplexum. sed abit dies,
P rodeas noua nupta.
O` cubile quod homine
C andido pede lectulis
Q uæ tibi ueniunt bona,
G audeas. sed abit dies,
P rodeas noua nupta.
Q uæ tuo ueniunt hero,
Q uanta gaudia, quæ uaga
N octe, quæ medio die,
G audeas. sed abit dies,
P rodeas noua nupta.
T ollite ò pueri faces,
F lammeum uideor uidere,
I te, concinite in modum,
I o hymen hymenææ io,
I o hymen ò hymenææ.
N e diu taceat procax
F escenina locutio,
N eu nuces pueris neget
D esertum domini audiens
C oncubinus amorem.
D a nuces pueris iners
C oncubine: satis diu
L usisti nucibus: lubet
I am seruire Thalasio,

Concubine

C oncubine nuces da.
S ordebam tibi uillice
C oncubine hodie,atque heri,
N unc tuum cinerarius
T ondet os,miſer ah miſer,
C oncubine nuces da.
D iceris male te à tuis
V nguentate glabris marite
A bſtinere,ſed abſtine.
I o hymen hymenæe io,
I o hymen ò hymenæe.
S cimus hæc tibi,que licent
S ola cognita,ſed marito
I ſta non eadem licent.
I o hymen hymenæe io,
H ymen ò hymenæe.
N upta tu quoque,quæ tuus
V ir petet,caue ne neges,
N e petitum aliunde eat.
I o hymen hymenæe io,
I o hymen ò hymenæe.
E n tibi domus & potens,
E t beata uiri tui,
F ine quæ tibi ſine ſeruiat.
I o hymen hymenæe io,
H ymen ò hymenæe.
V ſque dum tremulum mouens
C ana tempus anilitas
O mnia omnibus annuit.

Io hymen

I o hymen hymenæe io,
I o hymen ò hymenæe.
Transfer omine cum bono
Limen aureleos pedes,
Rasilemq; subi forem.
I o hymen hymenæe io,
I o hymen ò hymenæe.
Aspice unus ut accubans
Vir tuus Tyrio in toro,
Totus immineat tibi.
I o hymen hymenæe io,
I o hymen ò hymenæe.
Ille non minus, atq; tu
Pectore uritur intimo
Flamma, sed penitus magis.
I o hymen hymenæe io,
I o hymen ò hymenæe.
Mitte brachiolum teres
Prætextate puellulæ,
Iam cubile adeat uiri.
I o hymen hymenæe io,
I o hymen ò hymenæe.
Binæ in ædibus unius
Cognitæ bene feminæ
Collocate puellulam.
I o hymen hymenæe io,
I o hymen ò hymenæe.
Iam licet uenias marite,

V xor in thalamo est tibi
O re floridulo nitens,
A lba parthenice uelut,
L uteum'ue papauer.
N on diu remoratus es,
I am uenis, bona te Venus
I uuerit, quoniam palàm
Q uod cupis, capis, & bonum
N on abscondis amorem.
A t marita tuum tamen
C elites, nihilo minus
(Pulchræ res) neque te Venus
N egligit, sed abit dies,
P erge, ne romorare.
I lle puluis erythræi,
S yderumq; micantium
S ubducat numerum prius,
Q ui uestri numerare uult
M ulta millia ludi.
L udite, ut lubet, & breui
L iberos date, non decet
T am uetus sine liberis
N omen esse, sed indidem
S emper ingenerari.
T orquatus uolo paruulus
M atris è gremio suæ
P orrigens teneras manus
D ulcè rideat ad patrem,
S ed *micante labello. *hiante

S it ſuo ſimilis patri
M allio, & facilè inſcijs
N oſcitetur ab omnibus,
E t pudicitiam ſuæ
M atris indicet ore.
T alis illius à bona
M atre laus genus approbet,
Q ualis unica ab optima
M atre Telemacho manet
F ama Penelopæo.
C laudite hoſtia uirgines,
L uſimus ſatis: at boni
C oniuges bene uiuite, &
M unere aßiduo ualentem
E xercete iuuentam.

CARMEN NVPTIALE.

VEſper adeſt iuuenes, conſurgite, ueſper Olympo
Expectata diu uix tandem lumina tollit.
S urgere iam tempus, iam pingueis linquere menſas.
I am ueniet uirgo, iam dicetur hymenæus.
H ymen ò hymenææ hymen ades ò hymenææ.
C ernitis innuptæ iuuenes? conſurgite contrà,
N imirùm æthereos oſtendit noctifer ignes:
S ic certè, uiden' ut perniciter exiluere?
N on temere exiluere, canent quos uincere par eſt.
H ymen ò hymenææ hymen ades ò hymenææ.
N on facilis nobis æqualis palma parata eſt,

Aſpicite

A ſpicite, innuptæ ſecum ut meditata requirant.
N on fruſtra meditantur, habent memorabile qđ ſit.
N os aliò menteis, aliò diuiſimus aureis.
I ure igitur uincemur, amat uictoria curam.
Q uare nunc animos ſaltem committite ueſtros,
D icere iam incipient, iam reſpondere decebit.
H ymen ò hymenææ hymen ades ò hymenææ.
H eſpere, qui cœlo fertur crudelior ignis?
Q ui natam poßis complexu auellere matris,
C omplexu matris retinentem auellere natam,
E t iuueni ardenti caſtam donare puellam,
Q uid faciunt hoſtes capta crudelius urbe?
H ymen ò hymenææ hymen ades ò hymenææ.
*Heſpere, qui cœlo lucet iucundior ignis?
Q ui deſponſa tua firmes connubia flamma,
Q uod pepigere uiri, pepigerunt antè parentes,
N ec iunxere prius, quàm ſe tuus extulit ardor.
Q uid datur à diuis felici optatius hora?
H ymen ò hymenææ hymen ades ò hymenææ.
H eſperus à nobis æquales abſtulit unam.*
N anq; tuo aduentu uigilat cuſtodia ſemper,
N octe latent fures, quos idem ſæpe reuertens
V eſpere mutato comprendis nomine eoſdem,
A t lubet innuptis ficto te carpere queſtu.
Q uid tum ſi carpunt tacita quod mente requirunt?
H ymen ò hymenææ hymen ades ò hymenææ.
V t flos in ſeptis ſecretus naſcitur hortis,
I gnotus pecori, nullo contuſus aratro,

* Heſpere, quis nobis æqualem hanc abſtulit unam?

Quem

Quem mulcent auræ, firmat ſol, educat hymber,
Multi illum pueri, multæ optauere puellæ,
Idem cum tenui carptus defloruit ungui,
Nulli illum pueri, nullæ optauere puellæ:
Sic uirgo, dum intacta manet, dum cara ſuis eſt,
Cùm caſtum amiſit polluto corpore florem,
Nec pueris iucunda manet, nec cara puellis.
Hymen ò hymenæe hymen ades ò hymenæe.
Vt uidua in nudo uitis quæ naſcitur aruo,
Nunquàm ſe extollit, nunquàm mitem educat uuam,
Sed tenerum prono deflectens pondere corpus,
Iam iam contingit ſummum radice flagellum,
Hanc nulli agricolæ nulli accoluere iuuenci,
At ſi fortè eadem eſt ulmo coniuncta marito,
Multi illam agricolæ, multi accoluere iuuenci:
Sic uirgo, dum intacta manet, dum inculta ſeneſcit,
Cùm par connubium maturo tempore adepta eſt,
Caro uiro magis, & minus eſt inuiſa parenti.
At tu ne pugna cum tali coniuge uirgo,
Non æquum eſt pugnare, pater cui tradidit ipſe,
Ipſe pater cum matre, quibus parere neceſſe eſt.
Virginitas non tota tua eſt, ex parte parentum eſt,
Tertia pars matri data, pars data tertia patri,
Tertia ſola tua eſt noli pugnare duobus,
Qui genero ſua iura ſimul cum dote dederunt.
Hymen ò hymenæe hymen ades ò hymenæe.

De Bere

DE BERECYNTHIA, ET ATY.

SVper alta uectus Atys celeri rate maria
Phrygium ut nemus citato cupidè pede tetigit,
Adijtq; opaca ſyluis redimita loca deæ
Stimulatus ut furenti rabie uagus animi,
*Diuellit lactes acuto ſibi pondera ſilicis. *Deuoluit testes
Itaq; ut relicta ſenſit ſibi membrum ſine uiro,*
Etiam recenti terræ ſola ſanguine maculans,
Niueis citata cepit manibus leue tympanum:
Tympanum, tubam, Cybele tua mater initia,
Quatiensq; terga tauri teneris caua digitis,
Canere hæc ſuis adorta eſt tremebunda comitibus,
Agite ite ad alta gallæ Cybeles nemora ſimul,
Simul ite Dindymenæ dominæ uaga pecora,
Aliena quæ petentes uelut exules, loca
Sectam meam executæ duce me mihi comites
Rapidum ſalum tuliſtis, truculentaq; pelagi.
Et corpus euiraſtis Veneris nimio odio.
Hilarate ære concitatis erroribus animum,
Mora tarda mente cedat, ſimul ite, ſequimini
Phrygiã ad domum, Cybeles Phrygia ad nemora deæ,
Vbi cymbalûm ſonat uox, ubi tympana reboant,
Tibicen ubi canit Phryx curuo graue calamo,
Vbi capita Mænades ui iaciunt hederigeræ,
Vbi ſacra ſancta acutis ululatibus agitant,
Vbi ſueuit illa diuæ uolitare uaga cohors,
Quò nos decet citatis celerare tripudijs.
Simul hæc comitibus Atys cecinit*notha mulier, *noua

Thyasus repentè linguis trepidantibus ululat,
Leue tympanum remugit, caua cymbala recrepant,
Viridem citus adit Idam properante pede chorus
*Io gemens Furibunda simul anhelans uaga uadit *animo egens,
Comitata tympano Atys per opaca nemora dux,
Veluti iuuenca uitans onus indomita iugi.
Rapidæ ducem sequuntur Gallæ propero pede.
Itaq;, ut domum Cybeles tetigere laßulæ,
Nimio è labore somnum capiunt sine Cerere:
Piger his labanteis langore oculos sopor operit,
Abit in quiete molli rabidi furor animi.
Sed ubi horis aureis sol radiantibus oculis
Lustrauit æthera album, sola dura, mare ferum,
Perpulitq; noctis umbras uegetis sonipedibus,
Ibi somnus excitum Atyn fugiens citus abijt,
Trepidantem eum recepit dea Pasithea sinu.
Ita de quiete molli rapida sine rabie,
Simul ipsa pectore Atys sua facta recoluit,
Liquidaq; mente uidit sine queis, ubiq; foret.
Animo æstuante rursus reditum ad uada tetulit,
Ibi maria uasta uisens lachrymantibus oculis,
Patriam allocuta est uoce mœstula miseriter:
Patria ò mea creatrix, patria ò mea genitrix,
Ego quam miser relinquens, dominos ut herifugæ
Famuli solent, ad Idæ tetuli nemora pedem,
Vt apud niuem, & ferarum gelida stabula forem,
Et earum omnia adirem furibunda latibula.
Vbi nam, aut quibus locis te positam patria rear?
Cupit ipsa pupula ad te suam dirigere aciem,

Rabie fera carens dum breue tempus animus est.
Ego'ne à mea remota hæc ferar in nemora domo?
Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, palæstra, stadio, & gymnasijs?
Miser, ah miser querendum est etiam, atq; etiã anime,
Quod enim genus? figura est? ego nunquid abierim?
Ego mulier? ego adolescens, ego ephebus, ego puer,
Ego gymnasij fui flos, ego eram decus olei,
Mihi ianuæ frequentes, mihi limina tepida:
Mihi floridis corollis redimita domus erat,
Linquendum ubi esset orto mihi sole cubiculum.
Ego'ne deûm ministra, & Cybeles famula ferar?
Ego mænas, ego mei pars, ego uir sterilis ero?
Ego uiridis algida Idæ niue amicta loca colam?
Ego uitam agam sub altis Phrygiæ columinibus?
Vbi cerua syluicultrix, ubi aper nemoriuagus?
Iam, iam dolet, quod egi, iam, iam quoq; pœnitet.
Roseis ut hic labellis palàm sonitus abijt,
Geminas deorum ad aures noua nuntia referens,
Ibi iuncta iuga resoluens Cybele leonibus,
*Sæuum pecoris hostem stimulans ita loquitur, *Læuum
Agedũ, inquit, age ferox, *hunc agedũ aggredere furor, *al's, eia age dum face, ut hunc furor
Face ut hic furoris ictu reditum in nemora ferat,
Mea liberè nimis qui fugere imperia cupit.
Age cæde terga cauda tua, uerbera pateant.
Fac ut cuncta mugienti fremitu loca retonent.
Rutilam ferox torosa ceruice quate iubam.
Ait hæc minax Cybele, religatq́; iuga manu.
Ferus ipse sese adhortans rapidum incitat animum,

V adit, fremit, refringit uirgulata pede uago,
ultima A t ubi humida albicantis loca littoris adijt,
T enerumq́; uidit Atyn prope marmora pelagi,
F acit impetum: ille demens fugit in nemora fera,
I bi semper omne uitæ spatium famula fuit,
*al. dea atrox Dindymi D ea magna, dea Cybele, *dea Dindymi domina
P rocul à mea tuus sit furor omnis hera domo,
A lios age incitatos, alios age rabidos.

ARGONAVTICA.

PEliaco quondam prognatæ uertice pinus
Dicuntur liquidas Neptuni nasse per undas
P hasidos ad fluctus, & fines Aeetæos,
C ùm lecti iuuenes Argiuæ robora pubis
A uratam optantes Colchis auertere pellem,
A usi sunt uada salsa cita decurrere puppi,
C ærula uerrentes abiegnis æquora palmis,
D iua quibus retinens in summis urbibus arces,
I psa leui fecit uolitantem flamine currum,
P inea coniungens inflexæ texta carinæ.
I lla rudem cursu prima imbuit Amphitriten,
Q uæ simulac rostro uentosum proscidit æquor,
*incanduit T otaq́; remigio spumis *incanuit unda:
E mersere feri candenti è gurgite uultus
A equoreæ monstrum Nereides admirantes,
I llaq́;, atq; alia uiderunt luce marinas
*Vmblicum tenus M ortales oculi nudato corpore Nymphas
*Iam crurum tenus extantes è gurgite cano.

Tum

T um Thetidis Peleus incensus fertur amore,
T um Thetis humanos non despexit hymenæos,
C um Thetidi pater ipse iugandum Pelea sensit.
O` nimis optato seclorum tempore nati
H eroës saluete, deûm genus, ò bona mater,
V os ego sæpe meo uos carmine compellabo,
T eq; adeò eximiæ tædis felicibus aucte
T hessaliæ columen Peleu, cui Iuppiter ipse,
I pse suos diuûm genitor conceßit amores,
T e'ne Thetis tenuit pulcherrima Neptunine?
T e'ne suam Thetis conceßit ducere neptem?
O ceanusq; pater, totum qui amplectitur orbem?
Q uæ simul optatæ finito tempore luces
A duenere, domum conuentu tota frequentat
T hessalia, oppletur lætanti regia cœtu,
D ona ferunt, præ se declarant gaudia uultu.
D eseritur Scyros, linquunt Phthiotica Tempe,
G raiugenasq; domos, ac mœnia Larissea,
P harsaliam coëunt, Pharsalia tecta frequentant,
R ura colit nemo mollescunt colla iuuencis,
N on humilis curuis purgatur uinea rastris,
N on glebam prono conuellit uomere taurus,
N on falx attenuat frondatorum arboris umbram,
S qualida desertis rubigo infertur aratris.
I psius at sedes, quacunq; opulenta receßit
R egia, fulgenti splendent auro, atq; argento,
C andet ebur solijs, collucent pocula mensæ,
T ota domus gaudet regali splendida gaza,
P uluinar uerò diuæ geniale locatur

A edibus in medijs, Indo quod dente politum
T incta tegit roseo conchilis purpura fuco.
H æc uestis priscis hominum uariata figuris,
H eroum mira uirtutes indicat arte.
N anq; fluentisono prospectans littore Diæ
T hesea cedentem celeri cum classe tuetur
I ndomitos in corde gerens Ariadna furores,
N ec dum etiam se seq; sui tum credidit esse,
V t pote fallaci quæ tum primùm excita somno
D esertam in sola miseram se cernit arena.
I mmemor at iuuenis fugiens pellit uada remis,
I rrita uentosæ linquens promissa procellæ
Q uem procul ex alga mœstis Minois ocellis
S axea ut effigies bacchantbis prospicit Euœ,
P rospicit, & magnis curarum fluctuat undis,
N on flauo retinens subtilem uertice mitram,
N on contecta leui uelatum pectus amictu,
N on tereti strophio lanctanteis uincta papillas:
O mnia quæ toto delapsa è corpore paßim
I psius ante pedes fluctus salis allidebant.
S ed neq; tum mitræ, neq; tum fluitantis amictus
I lla uicem curans, toto te ex pectore Theseu,
T oto animo, tota pendedat perdita mente.
A h miseram, aßiduis quam luctibus externauit
S pinosas Erycina serens in pectore curas.
I lla tempestate ferox, quo tempore Theseus
E greßus curuis è littoribus Pyræi
A ttigit iniusti regis Gortynia tecta.
N am perhibent olim crudeli peste coactam

Androgeoneæ

Androgeoneæ pœnas exoluere cædis,
Electos iuuenes simul & decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro:
Queis angusta malis cùm mœnia uexarentur,
Ipse suum Theseus pro charis corpus Athenis
Proijcere optauit potius, quàm talia Cretam
Funera Cecropiæ, nec funera, portarentur.
Atque ita naue leui nitens, ac lenibus auris,
Magnanimum ad Minoa uenit, sedesq; superbas.
Hunc simulac cupido conspexit lumine uirgo
Regia, quam suaueis expirans castus odores
Lectulus, in molli complexu matris alebat,
Qualeis Eurotæ progignunt flumina myrtos,
Aura'ue distinctos educit uerna colores,
Non prius ex illo flagrantia declinauit
Lumina, quàm toto concepit pectore flammam,
Funditus, atq; imis exarsit tota medullis.
Heu miserè exagitans immiti corde furores
Sancte puer, curis hominum qui gaudia misces,
Quæq; regis Colchos, quæq; Idalium frondosum,
Qualibus incensam iactastis mente puellam
Fluctibus, in flauo sæpe hospite suspirantem?
Quantos illa tulit languenti corde timores?
Quanto sæpe magis fulgore expalluit auri?
Cùm sæuum cupiens contra contendere monstrum,
Aut mortem appeteret Theseus, aut præmia laudis,
Non ingrata, tamen frustra, munuscula diuis
Promittens, tacito suspendit uota labello.
Nam uelut in summo quatientem brachia Tauro

Q uercum, aut conigeram ſudanti cortice pinum,
I ndomitus turbo contorquens flamine robur
*exturbata E ruit, illa procul radicibus *extirpata
P rona cadit, lateq; & comminus omnia frangit,
S ic domito ſæuum proſtrauit corpore Theſeus
N equicquàm uanis iactantem cornua uentis.
I nde pedem uictor multa cum laude reflexit,
E rrabunda regens tenui ueſtigia filo,
N e Labyrintheis è flexibus egredientem
T ecti fruſtraretur inobſeruabilis error.
S ed quid ego à primo digreßus carmine, plura
C ommemorem? ut linquens genitoris filia uultum,
V t conſanguineæ complexum, ut deniq; matris,
Q uæ miſeram gnatam fleret deperdita luctu,
O mnibus his Theſei dulcem præferret amorem,
A ut ut uecta ratis ſpumoſa ad littora Diæ,
A ut ut eam dulci deuictam lumina ſomno
L iquerit immemori diſcedens pectore coniunx.
S æpe illam perhibent ardenti corde furentem,
C lariſonas imo fudiſſe è pectore uoces,
A c tum præruptos triſtem conſcendere montes,
V nde aciem in pelagi uaſtos protenderet æſtus:
T um tremuli ſalis aduerſas procurrere in undas
M ollia nudatæ tollentem tegmina ſuræ,
A tq; hæc extremis mœſtam dixiſſe querelis,
F rigidulos udo ſingultus ore cientem,
*auectam S iccine me patrijs *abductam perfide ab oris,
P erfide deſerto liquiſti in littore Theſeu?
S iccine diſcedens neglecto numine diuûm

Immemor

I mmemor? ah deuota domum periuria portas.
N ulla ne res potuit crudelis flectere mentis
C onsilium? tibi nulla fuit clementia*prædo, *præsto
I mmite ut nostri uellet misereſcere pectus?
A t non hæc quondam blanda promiſſa dediſti
V oce mihi: non hoc miſeram ſperare iubebas:
S ed connubia læta, ſed optatos hymenæos,
Q uæ cuncta aërij diſcerpunt irrita uenti.
N unc iam nulla uiro iuranti fœmina credat,
N ulla uiri ſperet ſermones eſſe fideles,
Q ui dum aliquid cupiens animus prægeſtit apiſci,
N il metuunt iurare, nihil promittere parcunt.
S ed ſimulac cupidæ mentis ſatiata libido eſt,
D icta nihil metuere, nihil periuria curant.
C ertè ego te in medio uerſantem turbine leti
E ripui, & potius germanum amittere creui,
Q uàm tibi fallaci ſupremo in tempore deeſſe.
P ro quo dilaceranda feris dabor, alitibusq;
P ræda, nec iniecta tumulabor mortua terra.
Q uænam te genuit ſola ſub rupe leæna?
Q uod mare conceptum ſpumantibus expuit undis?
Q uæ Syrtis, quæ Scylla uorax, quæ uaſta Charybdis,
T alia qui reddis pro dulci præmia uita?
S i tibi non cordi fuerant connubia noſtra,
S æua quòd horrebas priſci præcepta parentis,
A ttamen in ueſtras potuiſti ducere ſedes,
Q uæ tibi iucundo famularer ſerua labore,
C andida permulcens liquidis ueſtigia lymphis,
P urpureáue tuum conſternens ueſte cubile.

Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris
Externata malo, quæ nullis sensibus auctæ,
Nec missas audire queunt, nec reddere uoces?
Ille autem propè iam medijs uersatur in undis,
Nec quisquam apparet uacua mortalis in alga:
Sic nimis insultans extremo tempore sæua
Fors etiam nostris inuidit questibus aures.
Iuppiter omnipotens utinam nec tempore primo
Gnoßia Cecropiæ tetigissent littora puppes:
Indomito nec dira ferens stipendia tauro
Perfidus in Cretam religasset nauita funem:
Nec malus hic celans dulci crudelia forma
Consilia in nostris requießet sedibus hospes.
Nam quò me referam? quali spe perdita nitar?
*Idæos'ne *Idmoneos'ne petam montes? à gurgite lato
Discernens pontum truculentum ubi diuidit æquor?
An patris auxilium sperem, quem næ ipsa reliqui,
Respersum iuuenem fraterna cæde secuta?
Coniugis an fido consoler memet amore,
Qui refugit lentos incuruans gurgite remos?
Prætereo nullo littus, sola insula, tecto,
Nec patet egreßus pelagi cingentibus undis:
Nulla fugæ ratio, nulla est spes, omnia muta,
Omnia sunt deserta, ostentant omnia letum.
Non tamen antè mihi languescent lumina morte,
Nec prius à fesso secedent corpore sensus,
Quàm iustam à diuis exposcam prodita multam,
Cœlestumq; fidem postrema comprecer hora.
Quare facta uirûm multantes uindice pœna

Eumenides, quibus anguineo redimita capillo
Frons expirantis præportat pectoris iras,
Huc huc aduentate, meas audite querelas,
Quas ego nunc misera, extremis proferre medullis
Cogor inops, ardens, amenti cæca furore.
Quæ quoniam uerè nascuntur pectore ab imo,
Vos nolite pati nostrum uanescere luctum:
Sed quali solam Theseus me mente reliquit,
Tali mente, deæ, funestet seq́;, suosq́;.
Has postquàm mœsto profudit pectore uoces,
Supplicium sæuis exposcens anxia factis,
Annuit inuicto cœlestum numine rector,
Quo tunc & tellus, atq; horrida contremuerunt
Aequora, concußitq́; micantia sydera mundus.
Ipse autem cæca mentis caligine Theseus
Consitus, oblito dimisit pectore cuncta,
Quæ mandata prius constanti mente tenebat:
Dulcia nec mœsto sustollens signa parenti,
Sospitem, & ereptum se ostendit uisere portum.
Namq; ferunt, olim claßis cùm mœnia diuæ
Linqueret, & gnatum uentis concrederet Aegeus,
Talia complexum iuueni mandata dedisse:
Gnate mihi longa iucundior unice uita,
Gnate, ego quem in dubios cogor dimittere casus,
Reddite in extremæ nuper mihi fine senectæ,
Quandoquidem fortuna mea, ac tua feruida uirtus
Eripit inuito mihi te, cui languida nondum
Lumina sunt gnati chara saturata figura,
Non ego te gaudens lætanti pectore mittam,

Nec

Nec te ferre sinam fortunæ signa secundæ,
Sed primùm multas expromam mente querelas,
Canitiem terra, atq; infuso puluere fœdans,
Inde infecta uago suspendam lintea malo,
Nostros ut luctus, nostræq́; incendia mentis
Carbasus obscura dicat ferrugine Hibera.
concedens Quod tibi si sancti concesserit incola Ithyni,
incola Hy= Quæ nostrum genus, ac sedes defendere sueta,
metti Annuat, ut tauri respergas sanguine dextram,
Tum uerò facito, ut memori tibi condita corde
Hæc uigeant mandata, nec ulla oblitteret ætas,
Vt simulac nostros inuisent lumina colleis,
Funestam antennæ deponant undiq; uestem,
Candidaq́; intorti sustollant uela rudentes,
Quàm primùm cernens, ut læta gaudia mente
Agnoscam, cùm te reducem sors prospera sistet.
Hæc mandata prius constanti mente tenentem
Thesea, ceu pulsæ uentorum flamine nubes
Aërium niuei montis liquere cacumen.
At pater, ut summa prospectum ex arce petebat,
Anxia in aßiduos absumens lumina fletus,
infecti Cùm primum inflati conspexit lintea ueli,
Præcipitem sese scopulorum è uertice iecit,
Amißum credens immiti Thesea fato.
Sic funesta domus ingreßus tecta paterna,
Morte ferox Theseus, qualem Minoidi luctum
Obtulerat mente immemori, talem ipse recepit.
Quæ tum prospectans cedentem mœsta carinam
Multiplices animo uoluebat saucia curas.

At

At parte ex alia florens uolitabat Iacchus,
Cum thyaso satyrorum, & Nisigenis Silenis,
Te quærens Ariadna, tuoq; incensus amore,
Qui tum alacres paßim lymphata mente furebant,
Euoe bacchantes, euoe capita inflectentes.
Horum pars tecta quatiebant cuspide thyrsos,
Pars è diuulso iactabant membra iuuenco,
Pars sese tortis serpentibus incingebant,
Pars obscura cauis celebrabant orgia cistis,
Orgia quæ frustra cupiunt audire profani.
Plangebant alij proceris tympana palmis,
Aut tereti tenueis tinnitus ære ciebant.
Multaq; raucisonos efflabant cornua bombos,
Barbaraq; horribili stridebat tibia cantu.
Talibus amplificæ uestis decorata figuris,
Puluinar complexa suo uelabat amictu.
Quæ postquàm cupidè spectando Thessala pubes
Expleta est, sanctis cœpit decedere diuis.
Hic qualis flatu placidum mare matutino
Horrificans Zephyrus procliuas incitat undas,
Aurora exoriente uagi sub lumina solis,
Quæ tardè primum clementi flamine pulsæ
Procedunt, leuiterq; sonant plangore cachinni,
Pòst uento crescente, magis magis increbescunt,
Purpureaq; procul nantes à luce refulgent,
Sic tum uestibuli linquentes regia tecta,
À se quisq; uago paßim pede discedebant.
Quorum post abitum, princeps è uertice Pelij
Aduenit Chiron portans syluestria dona.

Nam

Nam quoscunq; ferunt campi, quos Thessala magnis
Montibus ora creat, quos propter fluminis undas
Aura parit flores tepidi fœcunda fauoni,
Hos indistinctis plexos tulit ipse corollis,
Queis permulsa domus iucundo risit odore.
Confestim Peneos adest uiridantia Tempe,
Tempe, quæ syluæ cingunt super impendentes,
Nessonidum liquens claris celebranda choreis
Non uacuus, inq; ille tuilt radicitus altas
Fagos, ac recto proceras stipite laurus,
Non sine nutanti platano, lentaq; sorore
Flammati Phaëtontis, & aëria cyparisso.
Hæc circum sedes latè contexta locauit,
Vestibulum ut molli uelatum fronde uireret.
Post hunc consequitur solerti corde Prometheus
Extenuata gerens ueteris uestigia pœnæ,
Quam quondam silici restrictus membra catena
Persoluit, pendens è uerticibus præruptis.
Inde pater diuûm sancta cum coniuge, natisq;,
Aduenit cœlo, te solum Phœbe relinquens,
montis Itoni Vnigenamq; simul cultricem montibus Idæ.
Pelea nam tecum pariter soror aspernata est,
Nec Thetidis tædas uoluit celebrare iugaleis.
Qui pòst, quàm niueis flexerunt sedibus artus,
Largè multiplici constructæ sunt dape mensæ,
Cùm intereà infirmo quatientes corpora motu,
Veridicos Parcæ cœperunt edere cantus.
*quercus His corpus tremulum complectens undiq; *uestis
Candida, purpurea talos incinxerat ora,

Et

E t roseo niueæ residebant uertice uittæ,
A eternumq; manus carpebant rite laborem.
L æua colum molli lana retinebat amictam,
D extera tum leuiter deducens fila supinis
F ormabat digitis: tum prono in pollice torquens
L ibratum tereti uersabat turbine fusum,
A tq; ita decerpens æquabat semper opus dens,
L aneaq; aridulis hærebant morsa labellis,
Q uæ prius in leui fuerant extantia filo.
A nte pedes autem candentis mollia lanæ
V ellera uirgati custodibant calathisci.
H æ tum clarisona pellentes uellera uoce
T alia diuino fuderunt carmine fata,
*Carmine, perfidiæ quod pòst nulla arguet ætas. *Crimine perfid.
O` decus eximium, & magnis uirtutibus augens,
E mathiæ columen Peléu, clarißime nato,
A ccipe quod læta tibi pandunt luce sorores,
V eridicum oraclum: sed uos, quæ fata sequuntur,
C urrite ducentes subtegmina, currite fusi.
A dueniet tibi iam portans optata maritis
H esperus: adueniet fausto cum sydere coniuux,
Q uæ tibi flexo animo mentis perfundat amorem,
L anguidulosq; paret tecum coniungere somnos,
L euia susternens robusto brachia collo.
C urrite ducentes subtegmina, currite fusi.
N ulla domus tales unquam contexit amores,
N ullus amor tali coniunxit fœdere amanteis,
Q ualis adest Thetidi, qualis concordia Pelei.
C urrite ducentes subtegmina, currite fusi.

Nascetur

N ascetur uobis expers terroris Achilles,
H ostibus haud tergo, sed forti pectore notus,
Q ui persæpe uago uictor certamine cursus
F lammea præuertet celeris uestigia ceruæ.
C urrite ducentes subtegmina, currite fusi.
N on illi quisquam bello se conferet heros,
C ùm Phrygij Teucro manabunt sanguine riui,
T roicaq́; obsidens longinquo mœnia bello,
P eriuri Pelopis uastabit tertius hæres.
C urrite ducentes subtegmina, currite fusi.
I llius egregias uirtutes, claraq́; facta
S æpe fatebuntur gnatorum in funere matres,
*Cùm in cinerem canos *Cùm tremulo incanos soluent à uertice crines,
P utridaq́; infirmis uariabunt pectora palmis.
C urrite ducentes subtegmina, currite fusi.
N anq; uelut densas prosternens messor aristas,
S ole sub ardenti flauentia demetit arua,
T roiugenûm infesto prosternet corpora ferro.
C urrite ducentes subtegmina, currite fusi.
T estis erit magnis uirtutibus unda Scamandri,
Q uæ passim rapido diffunditur Hellesponto:
C uius iter cæsis angustans corporum aceruis,
A lta tepefaciet permista flumina cæde.
C urrite ducentes subtegmina, currite fusi.
D eniq; testis erit morti quoq; reddita præda,
terræ C um teres excelso coaceruatum aggere bustum
E xcipiet niueos perculsæ uirginis artus.
C urrite ducentes subtegmina, currite fusi.
N am simulac fessis dederit fors copiam Achiuis

Vrbis

V rbis Dardaniæ Neptunia ſoluere uincla,
A lta Polyxenia madeſiant cæde ſepulchra,
Q uæ uelut ancipiti ſuccumbens uictima ferro,
P roijciet truncum ſubmiſſo poplite corpus.
C urrite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.
Q uare agite optatos animi coniungite amores,
A ccipiat coniux felici fœdere diuam,
D edatur cupido iandudum nupta marito.
C urrite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.
N on illam nutrix orienti luce reuiſens,
H eſterno collum poterit circundare filo.
C urrite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.
A nxia nec mater diſcordis mœſta puellæ
S ecubitu, charos mittet ſperare nepotes.
C urrite ducentes ſubtegmina, currite fuſi.
T alia præfantes quondam felicia Pelei
C armina, diuino cecinerunt pectore Parcæ.
P ræſentes nanq; antè domos inuiſere caſtas
S æpius, & ſeſe mortali oſtendere cœtu,
C œlicolæ nondum ſpreta pietate ſolebant.
S æpe pater diuûm templo in fulgente reuiſens,
A nnua dum feſtis ueniſſent ſacra diebus,
C onſpexit terra centum procurrere currus.
S æpe uagus Liber Parnaſſi è uertice ſummo
T hyadas effuſis euanteis crinibus egit,
C ùm Delphi tota certatim ex urbe ruentes
A cciperent læti diuum, fumantibus aris.
S æpe in letifero belli certamine Mauors,
A ut rapidi Tritonis hera, aut Rhamnuſia uirgo,

Armatas hominum est præsens hortata cateruas:
Sed pòst, quàm tellus scelere est imbuta nefando,
Iusticiamq; omnes cupida de mente fugarunt,
Perfudere manus fraterno sanguine fratres,
Destitit extinctos natus lugere parenteis,
Optauit genitor primæui funera nati,
Liber ut innuptæ potiretur flore nouercæ,
Ignaro mater substernens se impia nato,
Impia non uerita est diuos scelerare penates.
Omnia fanda, nefanda malo permista furore,
Iustificam nobis mentem auertêre deorum:
Quare nec tales dignantur uisere cœtus,
Nec se contingi patiuntur lumine claro.

AD ORTALVM.

ET si me aßiduo confectum cura dolore
Seuocat à doctis Ortale uirginibus:
Nec potis est dulceis Musarum expromere fœtus
Mens animi, tantis fluctuat ipsa malis
(Nanq; mei nuper Lethæo gurgite fratris,
Pallidulum manans alluit unda pedem,
Troia Rhœteo quem subter littore tellus,
*obtegit Ereptum nostris *obterit ex oculis.
Alloquar? audiero nunquàm tua uerba loquentem.
Nunquàm ego te uita frater amabilior
Aspiciam posthac: at certè semper amabo,
Semper mœsta tua carmina morte canam:
Qualia sub densis ramorum concinit umbris
Daulias, aßumpti fata gemens Ityli)
Sed tamen in tantis mœroribus Ortale mitto

Hæc

H æc expreßa tibi carmina Battiadæ:
N e tua dicta uagis nequicquam credita uentis
E ffluxiſſe meo fortè putes animo,
V t mißum ſponſi furtiuo munere malum
P rocurrit caſto uirginis è gremio,
Q uod miseræ oblitæ molli ſub ueſte locatum
D um aduentu matris proſilit, excutitur,
A tq; illud prono præceps agitur decurſu,
H uic manat triſti conſcius ore rubor.

De Coma Berenicis.

O mnia qui magni diſpexit lumina mundi,
Q ui ſtellarum ortus comperit, atq; obitus,
F lammeus ut rapidi ſolis nitor obſcuretur,
V t cedant certis ſydera temporibus,
V t Triuiam furtim ſub Latmia ſaxa relegans
D ulcis amor gyro deuocet aërio,
I dem me ille Conon cœleſti numine uidit
E Beronicæo uertice cæſariem
F ulgentem clarè, quam multis illa dearum
L euia protendens brachia pollicita eſt,
Q ua rex tempeſtate *nouis auctus hymenæis,
V aſtatum fines iuerat Aßyrios,
D ulcia nocturnæ portans ueſtigia rixæ,
Q uam de uirgineis geſſerat exuuijs.
E ſt'ne nouis nuptis odio Venus? an'ne parentum
F ruſtrantur falſis gaudia lachrymulis,
V bertim thalami quas intra limina fundunt?
*Non, ita me diui, uera gemunt, iuuerint.
I d mea me multis docuit regina querelis

*nouo cedens hymenæo

*Non, ita me uere dij gemuere, iuuent.

Inuisente nouo prælia torua uiro.
At tu non orbum luxti deserta cubile,
Sed fratris chari flebile dißidium,
Cùm penitus mœstas exedit cura medullas,
Vt tibi tunc toto pectore solicitæ
Sensibus ereptis mens excidit: ast ego certè
Cognoram à parua uirgine magnanimam.
An'ne bonum oblita es facinus, quòd regiũ adepta es
Coniugium, quod non fortior auxit auis?
Sed tu mœsta uirum mittens, quæ uerba locuta es?
(Iuppiter) ut tersti lumina sæpe manu.
Quis te mutauit tantus deus? an quòd amanteis
Non longè à charo corpore abesse uolunt?
At quæ ibi præ cunctis, pro dulci coniuge, diuis
Non sine taurino sanguine pollicita es,
Si reditum tetulisset is, haud in tempore longo
Captam Asiam Aegypti finibus adijceret.
Queis ego pro factis cœlesti reddita cœtu,
Pristina uota nouo munere dissolüo.
Inuita ò regina tuo de uertice ceßi,
Inuita adiuro teq́;, tuumq́; caput.
Digna ferat, quod si quis inaniter adiurarit.
Sed qui se ferro postulet esse parem?
Ille quoq; euersus mons est, quem maxima in oris
Progenies Phthiæ clara superuehitur,
Cùm Medi irrupere nouum mare, cumq́; iuuentus
Per medium claßi barbara nauit Athon.
Quid facient crines, cùm ferro talia cedant?
Iuppiter ut χαλύβων omne genus pereat:

Et

E t qui principio ſub terra quærere uenas
I nſtitit, ac ferri frangere duriciem.
A biunctæ paulò antè comæ, mea fata ſorores
L ugebant, cùm ſe Memnonis Aethiopis
V nigena impellens nutantibus aëra pennis
O btulit Arſinoës Chloridos ales equis:
H isq; per ætherias me tollens aduolat auras,
E t Veneris caſto collocat in gremio.
I pſa ſuum Zephyritis eò famulumq; legarat,
G rata Canopeis incola littoribus:
S cilicet in uario ne ſolum *limite cœli *lumine
E x Ariadnæis aurea temporibus
F ixa corona foret: ſed nos quoq; fulgeremus
D euotæ flaui uerticis exuuiæ.
V uidulum à fletu cedentem ad templa deûm, me
S ydus in antiquis diua nouum poſuit.
V irginis, & ſæui contingens nanq; leonis
L umina, Caliſto iuncta Lycaoniæ
V ertor in occaſum, tardum dux ante Booten,
Q ui uix ſero alto mergitur Oceano.
S ed quanquam me nocte premunt ueſtigia diuûm,
L uce autem canæ Tethyi reſtituor,
(P ace tua fari hæc liceat Rhamnuſia uirgo,
N anq; ego non ullo uera timore tegam,
N on ſi me infeſtis diſcerpant ſydera dictis,
C ondita quin ueri pectoris euoluam)
N on his tam lætor rebus, quàm me abfore ſemper,
A bfore me à dominæ uertice diſcrutior.
Q ui cum ego, dum uirgo quondã fuit omnibus expers

V nguentis, unà millia multa bibi.
N unc uos, optato quas iunxit lumine tæda,
N on prius unanimis corpora coniugibus
T radite nudantes reiecta ueste papillas,
Q uàm iucunda mihi munera libet onyx,
V ester onyx, casto colitis quæ iura cubili:
S ed quæ se impuro dedit adulterio,
I llius aura leuis bibat, & dona irrita puluis:
N anq; ego ab indignis præmia nulla peto.
S ed magis ò nuptæ semper concordia uestras
S emper amor sedes incolat aßiduus.
T u uerò regina tuens cùm sydera, diuam
P lacabis festis luminibus Venerem
S anguinis expertem: non uotis esse tuam me,
S ed potius largis effice muneribus.
retinent S ydera cur iterent? utinam coma regia fiam,
P roximus Hydrochoi fulgeat Oarion.

Ad Ianuam.

O' dulci iucunda uiro, iucunda parenti,
S alue: teq; bona Iuppiter auctet ope
I anua, quam Balbo dicunt seruisse benignè
O lim, cùm sedes ipse senex tenuit:
Q uamq; ferunt rursus uoto seruisse maligno
porrecto, aut, prouecto P òst, quàm es proiecto facta marita sene.
D ic agè, dic nobis, quare mutata feraris
I n dominum ueterem deseruisse fidem.
N on (ita Cæcilio placeam, cui credita nunc sum)
C ulpa mea est, quanquàm dicitur esse mea.
N ec peccatum à me quisquam pote dicere quicquam,

Verùm

Verùm isthæc potius ianitor ipse facit.
Quin quacunq; aliquid reperitur non bene factum,
Ad me omnes clamant, Ianua culpa tua est.
Non isthuc satis est uno te dicere uerbo,
Sed facere, ut quiuis sentiat, & uideat.
Quod poßum, nemo quærit, nec scire laborat,
Nos uolumus uobis dicere, ne dubita.
Primùm igitur uirgo quòd fertur tradita nobis,
Falsum est: non illam uir prior attigerat,
Languidior tenera cui pendens sicula beta
Nunquàm se mediam sustulit ad tunicam:
Sed pater illius nati uiolasse cubile
Dicitur, & miseram conscelerasse domum,
Siue quòd impia mens cæco flagrabat amore,
Seu quòd iners sterili semine natus erat:
Ne quærendum aliunde foret neruosius illud,
Quod posset zonam soluere uirgineam.
Egregium narras mira pietate parentem,
Qui ipse sui gnati minxerit in gremium.
Atqui non solùm hunc se dicit cognitum habere
Brixia Chinæa supposita in specula,
Flauus quam molli percurrit flumine Mela,
Brixia Veronæ mater amata meæ,
Sed de Posthumij, & Corneli narrat amore,
Cum quibus illa malum fecit adulterium.
Dixerit hic aliquis, quî tu isthæc ianua nosti,
Cui nunquàm domini limine abesse licet?
Nec populum auscultare: sed huic suffixa tigillo
Tantùm operire soles, aut aperire domum?

Sæpe illam audiui furtiua uoce loquentem
Solam *consilijs hæc sua flagitia,

*alij, cum cilijs.

Nomine dicentem, quos diximus, ut pote quæ mi
Speraret nec linguam esse, nec auriculam.
Prætereà *addebat quendam, quem dicere nolo
Nomine, ne tollat rubra supercilia.

*ardebat.

Longus homo est, magnas cui lites intulit olim
Falsum mendaci uentre puerperium.

Ad Mallium.

Quòd mihi fortuna, casuq; oppreßus acerbo,
Conscriptum hoc lachrymis mittis epistolium,
Naufragum ut eiectum spumantibus æquoris undis
Subleuem, & à mortis limine restituam:
Quem neq; sancta Venus molli requiescere somno
Desertum in lecto cœlibe perpetitur:
Nec ueterum dulci scriptorum carmine musæ
Oblectant, cùm mens anxia peruigilat:
Id gratum est mihi, me quoniam tibi ducis amicum,
Muneraq;, & Musarum hinc petis, & Veneris.
Sed tibi ne mea sint ignota incommoda Malli,
Neu me odisse putes hospitis officium,
Accipe queis merser fortunæ fluctibus ipse,
Ne amplius à misero dona beata petas.
Tempore quo primũ uestis mihi tradita pura est,
Iucundum cùm ætas florida uer ageret,
Multa satis lusi, non est dea nescia nostri,
Quæ dulcem curis miscet amariciem:
Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
Abstulit, ò misero frater adempte mihi.

T u mea tu moriens fregisti commoda frater,
T ecum unà tota est nostra sepulta domus.
O mnia tecum unà perierunt gaudia nostra,
Q uæ tuus in uita dulcis alebat amor:
C uius ego interitu tota de mente, fugaui
H æc studia, atq; omnes delitias animi.
Q uare, quod scribis, Veronæ turpe Catullo
E sse, quod hîc quisquis de meliore nota
F rigida deserto tepefecit membra cubili,
I d Malli non est turpe, magis miserum est.
I gnosces igitur, si, quæ mihi luctus ademit,
H æc tibi non tribuo munera, cùm nequeo.
N am, quòd scriptorũ non magna est copia apud me,
H oc fuit, quòd Romæ uiuimus: illa domus,
I lla mihi sedes, illic mihi carpitur ætas:
H uc una è multis capsula me sequitur.
Q uod cùm ita sit, nolim statuas me mente maligna
I d facere, aut animo non satis ingenuo,
Q uod tibi non utriusq; petiti copia facta est,
V ltro ego deferrem, copia siqua foret.
N on possum reticere, deæ, qua Mallius in re
I uuerit, aut quantis iuuerit officijs,
N e fugiens seclis obliuiscentibus ætas
I llius hoc cæca nocte tegat studium.
S ed dicam uobis, uos porrò dicite multis
Millibus, & facite hæc charta loquatur anus:
O mnibus inq; locis celebretur fama sepulti,
N otescatq; magis mortuus, atq; magis,
N e tenuem texens sublimis aranea telam,

 Deserto

Deserto in Malli nomine opus faciat.
Nam, mihi quam dederit duplex Amathũtia curam,
Scitis,& in quo me corruerit genere,
Cum tantùm arderem,quantùm Trinacria rupes,
Lymphaq; in Oetæis Mallia Thermophylis,
Mœsta nec aßiduò tabescere lumina fletu
Cessarent,tristiq; hymbre madere genæ,
Qualis in aërij pellucens uertice montis
Riuus muscoso prosilit è lapide,
Qui cùm de prona præceps est ualle uolutus,
Per medium densi transit iter populi,
Dulce uiatori lasso in sudore leuamen,
Cum grauis exustos æstus hiulcat agros.
Ac uelut in nigro iactatis turbine nautis
Lenius aspirans aura secunda uenit,
Iam prece Pollucis,iam Castoris implorata:
Tale fuit nobis Mallius auxilium.
Is clausum lato patefecit limite campum,
Isq; domum nobis,isq; dedit dominam:
Ad quam communes exerceremus amores,
Quò mea se molli candida diua pede
Intulit,& trito fulgentem in limine plantam
*constituit solea — Innixa,arguta*constitit in solea:
Coniugis ut quondam flagrans aduenit amore
Protesilaëam Laodamia domum,
*Accepta — *Incepta frustra nondum cum sanguine sacro
Hostia,cœlesteis conciliasset heros.
Nil mihi tam ualde placeat Rhamnusia uirgo,
Quod temere inuitis suscipiatur heris.

Quàm

Quàm ieiuna pium desyderet ara cruorem,
D octa est amisso Laodamia uiro,
C oniugis antè coacta nouum dimittere collum,
Q uàm ueniens una, atq; altera rursus hyems,
N octibus in longis auidum saturasset amorem,
P osset ut abrupto uiuere coniugio:
Q uod scibant Parcæ non longo tempore abesse,
S i miles muros isset ad Iliacos.
N am tum Helenæ raptu primores Argiuorum
C œperat ad sese Troia ciere uiros,
T roia nefas, commune sepulchrum Europæ, Asiæq;,
T roia uirûm, & uirtutum omnium accerba cinis:
Q uæ nempe & nostro letum miserabile fratri
A ttulit, heri misero frater adempte mihi.
H ei misero fratri iucundum lumen ademptum,
T ecum unà tota est nostra sepulta domus.
O mnia tecum unà perierunt gaudia nostra,
Q uæ tuus in uita dulcis alebat amor.
Q uem nunc tam longè non inter nota sepulchra,
N ec prope cognatos compositum cineres:
S ed Troia obscœna Troia infelice sepulchrum
D etinet, à nostro terra aliena solo,
A d quam tum properans fertur simul undiq; pubes
G ræca penetraleis deseruisse focos,
N e Paris abducta gauisus libera mœcha
O tia pacato degeret in thalamo.
Q uo tibi tum casu pulcherrima Laodamia
E reptum est uita dulcius, atq; anima
C oniugium, tanto te adsorbens uortice amoris

Aestus

A estus in abruptum detulerat barathrum.
Quale ferunt Graij Peneum *prope Cillenæum
S iccari emulsa pingue palude solum:
Quod quondam cæcis montis fodisse medullis
A usus falsiparens Amphitryoniades,
T empore quo certa Stymphalia monstra sagitta
P erculit imperio deterioris heri,
P luribus ut cœli tereretur ianua diuis,
H ebe nec longa uirginitate foret.
S ed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
*Quod diuûm dominum ferre iugum docuit.
N am neq; tam charum confecto ætate parenti
V na caput seri nata nepotis alit:
Qui tum diuitijs uix tandem inuentus auitis
N omen testatas intulit in tabulas,
I mpia derisi gentilis gaudia tollens,
S uscitat à cano uulturium capite:
N ec tantum niueo gauisa est ulla columbo
C ompar, *seu quicquid dicitur improbius,
O scula mordenti semper decerpere rostro,
Quantum præcipuè multiuola est mulier.
S ed tu horum magnos uicisti sola furores,
V t semel es flauo conciliata uiro.
A ut nihil, aut paulùm cui tu concedere digna,
L ux mea se nostrum contulit in gremium:
Quam circuncursans huc illuc sæpe Cupido
F ulgebat crocina candidus in tunica.
Quæ tamen & si uno non est contenta Catullo,
R ara uerecundæ furta feremus heræ.

*propter amœnum.

*Qui te nõ domitũ ferre iu.doc.

*ceu q̃ multò di.imp.

Næ

Ne nimiùm ſimus ſtultorum more moleſti.
  Sæpe etiam Iuno maxima cœlicolûm
Coniugis in culpa flagrauit quottidiana,
  Noſcens omniuoli plurima furta Iouis.
At qui nec diuis homines componier æquum eſt,
  Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
  Fragrantem Aſſyrio uenit odore domum:
Sed furtiua dedit nigra munuſcula nocte,
  Ipſius ex ipſo dempta uiri gremio.
Quare illud ſatis eſt, ſi nobis id datur unis,
  Quo lapide illa diem candidiore notet.
Hoc tibi, quod potui, confectum carmine munus
  Pro multis alijs redditur officijs,
Ne noſtrum ſcabra tangat rubigine nomen,
  Hæc atq; illa dies, atq; alia, atq; alia.
Huc addant diui quamplurima, quæ Themis olim
  Antiquis ſolita eſt munera ferre pijs.
Sitis fœlices & tu ſimul, & tua uita,
  Et domus ipſa, in qua luſimus, & domina,
Et qui principio nobis *dominam dedit, à quo *terram
  Sunt primo nobis omnia nata bona,
Et longè ante omneis mihi quæ me charior ipſo eſt,
  Lux mea, qua uiua uiuere dulce mihi eſt.

In Rufum.

Noli admirari quare tibi fœmina nulla
  Rufe uelit tenerum ſuppoſuiſſe femur:
Non ullam raræ labefactes munere ueſtis,
  Aut pelluciduli delitijs lapidis.

Lædit

L ædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur
V alle sub alarum trux habitare caper.
H unc metuunt omnes, neq; mirū, nam mala ualde est
B estia, nec qui cum bella puella cubet.
Q uare aut crudelem nasorum interfice pestem,
A ut admirari desine, cur fugiunt.

De inconstantia fœminei amoris.

N ulli se dicit mulier mea nubere malle,
Q uàm mihi, non si se Iuppiter ipse petat.
D icit, sed mulier cupido quod dicit amanti,
I n uento, & rapida scribere oportet aqua.

Ad Virronem.

S i cui, Virro, homini sacer alarum obstitit hircus,
A ut si quem merito tarda podagra secat,
A emulus iste tuus, qui uestrum exercet amorem,
*à te M irificè est *actu nactus utrunq; malum.
N am quoties futuit, toties ulciscitur ambos,
I llam affligit odore, ipse perit podagra.

Ad Lesbiam.

D icebas quondam solum te nosse Catullum
L esbia, nec præ me uelle tenere Iouem.
D ilexi tum te, non tantùm ut uulgus amicam,
S ed pater ut gnatos diligit, & generos.
N unc te cognoui, quare & si impensius uror
Multò, mi tamen es uilior, & leuior.
Q uî potis est, inquis? quòd amantem iniuria talis
C ogat amare magis, sed bene uelle minus.
O di, & amo: quare id faciam, fortasse requiris:
N escio: sed fieri sentio, & excrucior.

In

In ingratum.

Desine de quoquam quicquam bene uelle mereri
 Aut aliquem fieri posse putare *tuum. *pium.
Omnia sunt ingrata.nihil fecisse benignè?
 Immo etiam tædet,*tædet,obestq; magis.
*Vt mihi, quem nemo grauius,nec acerbius urget,
 Quàm modo,qui me unū,atq; unicū, amicum habuit. *Ve mihi

In Gellium.

Gellius audierat patruum obiurgare solere,
 Siquis delitias diceret,aut faceret.
Hoc ne ipsi accideret, patrui perdespuit ipsam
 Vxorem,& patruum reddidit Harpocratem.
Quod uoluit,fecit:nam quamuis irrumet ipsum
 Nunc patruum, uerbum non faciet patruus.

In Lesbiam.

Huc est mens deducta tua mea Lesbia culpa,
 Atq; ita se officio perdidit ipsa suo,
Vt iam nec bene uelle queam tibi,si optima fias,
 Nec desistere amare,omnia si facias.

Ad seipsum.

Siqua recordanti bene facta priora uoluptas
 Est homini,cùm se cogitat esse pium,
Nec sanctam uiolasse fidem,nec fœdere in ullo
 Diuûm ad fallendos numine abusum homines,
Multa parata manent in longa ætate Catulle
 Ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
Nam quæcunq; homines bene cuiq̃ aut dicere poßunt,
 Aut facere,hæc à te dictaq;,factaq; sunt,
Omnia quæ ingratæ perierunt credita menti:

Quare

Quare te iam cur amplius excrucies?
Quin te animo affirmas, teq́; instinctuq́; reducis,
Et dijs inuitis desinis esse miser?
Difficile est longum subitò deponere amorem.
*uerũ quod lubet eff. Difficile est, *uerùm hoc quà lubet efficias.
Vna salus hæc est, hoc est tibi peruincendum,
Hoc facies, siue id non pote, siue pote.
O' dij, si uestrum est misereri, aut siquibus unquam
Extremam iam ipsa in morte tulistis opem,
Me miserum aspicite, &, si uitam puriter egi,
Eripite hanc pestem, perniciemq́; mihi:
Quæ mihi subrepens imos, ut torpor, in artus,
Expulit ex omni pectore lætitias.
Non iam illud quæro, contrà ut me diligat illa,
Aut, quod non potis est, esse pudica uelit:
Ipse ualere opto, & tetrum hunc deponere morbum.
O' dij reddite mi hoc pro pietate mea.

Ad Rufum.

credite Rufe mihi frustra, ac nequicquam cognite amice:
Frustra? immo magno cum pretio, atq; malo.
Siccine subrepsti, mi atq; intestina perurens,
Sic misero eripuisti omnia nostra bona?
Eripuisti, heu heu nostræ crudele uenenum
Vitæ, heu heu nostræ pestis amicitiæ.

De Gallo.

Gallus habet fratres, quorum est lepidissima coniunx
Alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo est bellus, nam dulceis iungit amores,
Cum puero ut bello bella puella cubet.

Gallus

Gallus homo est stultus, nec se uidet esse maritum,
Qui patruus patrui monstret adulterium.
Sed nunc id doleo quòd puræ impura puellæ
Suauia coniunxit spurca saliua tua.
Verùm id non impune feres, nam te omnia secla
Noscent, & qui sis, *fama loquetur anus. *te, famulosq; tuos.

De Lesbio.

Lesbius est pulcher, quid ni? quem Lesbia malit,
Quàm te cum tota gente Catulle tua.
Sed tamen hic pulcher uendat cum gente Catullum,
Si tria *amatorum suauia reppererit. *natorum

Ad Gellium.

Vis dicam Gelli, quare rosea ista labella
Hyberna fiant candidiora niue?
Mane domo cùm exis, & cùm te octaua quiete
E molli longo suscitat hora die,
Nescio quid certè est, an uerè fama susurat,
Grandia te medij tenta uorare uiri.
Sic certè est, clamant *Victoris rupta miselli *Virronis
Ilia, *demulso labra notata sero. *et emulso

Ad Iuuentium.

Nemo 'ne in tanto potuit populo esse Iuuenti
Bellus homo, quem tu diligere inciperes?
Præterquàm iste tuus moribunda à sede Pisauri
Hospes, inaurata pallidior statua,
Qui tibi nunc cordi est? quem tu præponere nobis
Audes: at nescis quod facinus facias.

Ad Quintium.

Quinti si tibi uis oculos debere Catullum,

Aut aliud, si quid charius est oculis:
Eripere ei noli, multò quod charius illi
Est oculis, seu quid charius est oculis.

De Mulo Lesbiæ marito.

Lesbia mi præsente uiro mala plurima dicit,
Hoc illi fatuo maxima lætitia est.
Mule nihil sentis. si nostri oblita taceret,
Sana esset: quòd nunc garrit, & obloquitur,
Non solùm meminit, sed quæ multò acrior est res,
Irata est: hoc est, uritur, & loquitur.

De Arrio.

Chommoda dicebat, siquando commoda uellet
Dicere, & hinsidias Arrius insidias:
Et tum mirificè sperabat se esse locutum,
Cùm quantùm poterat dixerat hinsidias.
Credo sic mater, sic liber auunculus eius,
Sic maternus auus dixerat, atq; auia.
Hoc misso in Syriam requierant omnibus aures,
Audibant eadem hæc leniter, & leuiter.
Nec sibi postilla metuebant talia uerba,
Cùm subitò affertur nuntius horribilis,
Ionios fluctus pòst, quàm illuc Arrius isset,
Iam non Ionios esse, sed Hionios.

De amore suo.

Odi, & amo: quare id faciam fortasse requiris,
Nescio, sed fieri sentio, & excrucior.

De Quintia, & Lesbia.

Quintia formosa est multis, mihi candida, longa,
Recta est, hæc ego sic singula confiteor,
Tota illud formosa nego: nam nulla uenustas,

Nulla in tam magno est corpore mica salis.
Lesbia formosa est, quæ cùm pulcherrima tota est,
Tum omnibus una omneis surripuit Veneres.

De suo in Lesbiam amore.

Nulla potest mulier tantùm se dicere amatam
Verè, quantùm à me Lesbia amata mea est.
Nulla fides ullo fuit unquam fœdere tanta,
Quanta in amore suo ex parte reperta mea est.

In Gellium.

Quid facit is, Gelli, qui cum matre, atq; sorore
Prurit, & abiectis peruigilat tunicis?
Quid facit is, patruum qui non sinit esse maritum?
Ecquid scis, quantum suscipiat sceleris?
Suscipit ò Gelli, quantum non ultima Tethys,
Non genitor Nympharum abluat Oceanus.
Nam nihil est quicquam sceleris, quo prodeat ultra,
Non si demisso se ipse uoret capite.

De Gellio.

Gellius est tenuis. quidni? cui tam bona mater,
Tamq; ualens uiuat, tamq; uenusta soror,
Tamq; bonus patruus, tamq; omnia plena puellis
Cognatis, quare is desinat esse macer?
Qui ut nihil attingat, nisi quod fas tangere non est,
Quantum uis, quare sit macer, inuenies.
Nascatur magus ex Gelli, matrisq; nefando
Coniugio, & discat Persicum aruspicium.
Nam magus ex matre, & gnato gignatur oportet,
Si uera est Persarum impia relligio.
Natus ut accepto ueneretur carmine diuos,
Omentum in flamma pingue liquefaciens.

In Gellium.

Non ideo Gelli ſperabam te mihi fidum
In miſero hoc noſtro hoc perdito amore fore,
Quòd te cognoſſem bene, conſtantemq́; putarem,
Aut poſſe à turpi mentem inhibere probro,
Sed quòd nec matrẽ, nec germanam eſſe uidebam
Hanc tibi, cuius me magnus edebat amor.
Et quamuis tecum multo coniungerer uſu,
Non ſatis id cauſæ credideram eſſe tibi.
Tu ſatis id duxti, tantum tibi gaudium in omni
Culpa eſt, in quacunq; eſt aliquid ſceleris.

De Lesbia.

Leſbia mi dicit ſemper male, nec tacet unquam
De me: diſpeream me niſi Leſbia amat.
Quo ſigno? quaſi eadem totidem mox deprecor illi
Aßiduè, uerùm diſpeream niſi amo.

In Cæſarem.

Nil nimium ſtudeo Cæſar tibi uelle placere:
Nec ſcire utrum ſis albus, an ater homo.
Mentula mœchatur, mœchatur mentula certè
Hoc eſt, quod dicunt, ipſa olera olla legit.

De Smyrna Cinnæ poëtæ

Smyrna mei Cinnæ nonam poſt deniq; meſſem
Quàm cœpta eſt, nonamq́; edita poſt hyemem,
Millia cùm intereà quingenta Hortenſius uno
In pede ſtans fixo carmina ructat hians.
Smyrna cauas Atracis penitus mittetur ad undas,
Smyrnam incana diu ſecula peruoluent.
At Voluſi annales Paduam morientur ad ipſam,

Et laxas scombris sæpe dabunt tunicas.
Parua mei mihi sunt cordi monimenta sodalis,
At populus tumido gaudeat Antimacho.

Ad caluum de Quintilia.

Si quicquam mutis gratum, acceptum'ue sepulchris
Accidere à nostro Calue dolore potest,
Cùm desyderio ueteres renouamus amores,
Atq; olim missas flemus amicitias,
Certè non tanto mors immatura dolori est
Quintiliæ, quantùm gaudet amore tuo.

De Aemilio.

Non, ita me dij ament, quicquam referre putaui,
Vtrum os an culum olfacerem Aemilio.
Nil immundius hoc, nihil est immundius illo,
Verùm etiam culus mundior, & melior.
Nam sine dentibus est, hoc denteis sesquipedaleis,
Gingiuas uero Ploxemi habet ueteris.
Prætereà rictum, qualem defessus in æstu
Meientis mulæ cunnus habere solet.
Hic futuit multas, & se facit esse uenustum,
Et non pistrino traditur, atq; asino?
Quem siqua attingit, non illam posse putemus
Aegroti culum lingere carnificis?

Ad Vectium.

In te, si in quenquam dici pote, putide Vecti
Id quod uerbosis dicitur, & fatuis,
Ista cum lingua, si usus ueniat tibi, possis
Culos, & crepidas lingere carpatinas.
Si nos omnino uis omneis perdere Vecti,

Dicas, omnino quod cupis, efficies.

Ad Iuuentium.

Surripui tibi, dum ludis, mellite Iuuenti
Suauiolum dulci dulcius ambrosia,
Verùm id non impune tuli: nanq; amplius horam
Suffixum in summa me memini esse cruce,
Dum tibi me purgo, nec poßum fletibus ullis
Tantillum uestræ demere sæuitiæ.
Nam simul id factum est, multis diluta labella
Abstersti guttis omnibus articulis,
Ne quicquam nostro contractum ex ore maneret,
Tanquam commistæ spurca saliua lupæ.
Præterea infesto miserum me tradere amori
Non cessasti, omniq; excruciare modo,
Vt mi ex ambrosia mutatum iam foret illud
Suauiolum, tristi tristius helleboro.
Quam quoniam pœnam misero proponis amori,
Nunquàm iam posthac basia surripiam.

De Cælio, & Quintio.

Cælius Auphilenum, & Quintius Auphilenam
Flos Veronensum depereunt iuuenum,
Hic fratrem, ille sororem, hoc est, quod dicitur illud
Fraternum uerè dulce sodalitium.
Cui faueam potius? Cæli tibi: nam tua nobis
Perspecta exigitur unica amicitia,
Cùm uesana meas torreret flamma medullas.
Sis felix Cæli, sis in amore potens.

Inferiæ ad fratris tumulum.

Multas per gentes, & multa per æquora uectus

Aduenio has miseras frater ad inferias,
Vt te postremo donarem munere mortis,
Et mutum nequicquam alloquerer cinerem,
Quando quidem fortuna mihi tete abstulit ipsum,
Heu miser indignè frater adempte mihi.
Nunc tamen intereà prisco quæ more parentum
Tradita sunt tristes munera ad inferias,
Accipe fraterno multùm manantia fletu,
Atq; in perpetuum frater aue, atq; uale.

Ad Cornelium.

Si quicquam tacitè commißum est fido ab amico,
Cuius sit penitus nota fides animi,
Me unum esse inuenies illorum iure sacratum
Corneli, & factum me esse puta Harpocratem,

Ad Sylonem.

Aut sodes mihi redde decem sestertia Sylo,
Déinde esto quamuis sæuus, & indomitus:
Aut si te nummi delectant, desine quæso
Leno esse, atq; idem sæuus, & indomitus.

Ad quendam de Lesbia.

Credis me potuisse meæ maledicere uitæ,
Ambobus mihi quæ charior est oculis:
Non potui, nec si possem, tam perditè amarem:
Sed tu cum caupone omnia monstra facis.

In mentulam.

Mentula conatur Pimplæum scandere montem,
Musæ furcillis præcipitem eijciunt.

De puero, & præcone.

Cum Puero bello præconem qui uidet esse,

Quid credat? nisi se uendere discupere.

Ad Lesbiam.

Si quicquam cupidoq́;, optantiq́; obtigit unquam, et
Insperanti, hoc est gratum animo propriè.
Quare hoc est gratum, nobis quoq; charius auro,
Quòd te restituis Lesbia mi cupido.
Restituis cupido, atq́; insperanti, ipsa refers te
Nobis: ò lucem candidiore nota.
Quis me uno uiuit felicior? aut magis hac quid
Optandum uita, dicere quis poterit?

In Cominium.

Si Comini arbitrio populi tua cana senectus
Spurcata impuris moribus intereat,
Non equidem dubito, quin primùm inimica bonorum
Lingua execta auido sit data uulturio,
Effossos oculos uoret atro gutture coruus,
Intestina canes, cætera membra lupi.

Ad Lesbiam.

Iucundum, mea uita, mihi proponis amorem
Hunc nostrum inter nos, perpetuumq́; fore.
Dij magni facite, ut uerè promittere poßit,
Atq; id syncerè dicat, & ex animo,
Vt liceat nobis tota perducere uita
Alternum hoc sanctæ fœdus amicitiæ.

Ad Aufilenam.

Aufilena bonæ semper laudantur amicæ,
Accipiunt pretium, quæ facere instituunt.
Tu quod promisti mihi quòd mentita, inimica es,
Quòd nec das, at fers, sæpe facis facinus.

Aut

Aut facere ingenuæ est, aut non promisse pudicæ
  Aufilena fuit, sed data corripere
Fraudando, efficitur plusquàm meretricis auaræ,
  Quæ sese toto corpore prostituit.

Ad eandem.

Aufilena, uiro contentam uiuere solo
  Nuptarum laus est laudibus eximijs.
Sed cuiuis quamuis potius succumbere fas est,
  Quàm matrem fratres efficere ex patruo.

In Nasonem.

Multus homo es Naso, neq; tecum multus homo, sed
  Descendis Naso, multus es, & pathicus.

In Cinnam.

Consule Pompeio primùm duo, Cinna, sedebant
  Mœchilia, facto consule nunc iterum
Manserunt duo, sed creuerunt millia in unum
  Singula: fœcundum semen adulterio.

In Firmanum.

Firmani saltus non falsò mentula diues
  Fertur, qui tot res in se habet egregias,
Aucupium omne genus, pisces prata, arua, ferasq;,
  Nec quicquam fructus sumptibus exuperat.
Quare concedo sit diues dum omnia desint,
  Saltum laudemus, dum tamen ipse egeat.
Mentulam habet instar triginta iugera prati,
  Quadraginta arui, cætera sunt maria.
Cur non diuitijs Crœsum superare potis sit,
  Uno qui in saltu tot bona possideat?
Prata, arua, ingentes syluas, saltusq;, paludesq;,

Vsq; ad Hyperboreos, & mare ad oceanum.
Omnia magna hæc sunt, tamē ut sint maxima, & ultrà,
Non homo, sed uerè mentula magna nimis.

Ad Gellium.

Sæpe tibi studioso animo uenante requiris
Carmina uti possem mittere Battiadæ,
Queis te lenirem, nobis neu conarere
Infestum telis icere musca caput:
Hunc uideo mihi nunc frustra sumptum esse laborem,
Gelli, nec nostras hinc ualuisse preces.
Contra nos tela ista tua euitamus amictu,
At fixus nostris tu dabis supplicium.

FINIS.

EX LIBRO III. DE POETIS LATINIS PETRI CRINITI.

LBIVS Tibullus Romæ, ut creditur, natus, Hircio & Pansa Coß. qui annus etiam Nasonis Poëtæ natalibus insignis fuit: nam uterq; Consul cum ad liberandum Brutum apud Mutinã mitteretur, fugato Antonio, occisus est: parentes habuit ex equestri ordine, bello & pace satis illustres: is autem Tibullus, quòd ingenio facili, & egregia forma foret, nobiliores etiam ciuitatis sibi conciliauit: in quorum numero fuit Messala Coruinus, qui mira diligẽtia, & aßiduis officijs poëtam Tibullum fouit. Itaq; sui studiosum uocat eum Tibullus, & insigni carmine laudes eiusdem ac uirtutem celebrauit. Neq; illud ignoratur, cũ in eiusdem Messalæ comitatu in prouinciam Phæacum pergeret, in aduersam eum ualetudinẽ incidisse: ex quo tali carmine fidẽ suam atq; fortunam uoluit posteris cõmendari:

Hîc iacet immiti consumptus morte Tibullus,
Messalam terra, dum sequiturq; mari.

Horatium quoq; Flaccum & Macrum poëtam, qui de herbis libros conscripsit familiariter dilexit. Eumq; hortatur, ut relictis castris, & militia, ad amores & Veneres redeat. Albius enim Tibullus in amoribus & delitijs (ut apparet) paulò proclinior fuit, ut qui Marathum, & Cherinthum pueros maximo affectu dilexerit, sicuti Deliam, Sulpitiã, Neeram, & Nemesim, de cuius forma

& moribus frequens in ueterum libris mentio est, unde illud notum:

Vsit amatorem Nemesis lasciua Tibullum,
In tota iuuit quem nihil esse domo.

Sed & L. Apuleius quo loco de amoribus disserit apud Claudium Maximum proconsulem, fictum Deliæ nomen à poëta Tibullo refert, cum Plaucia uocaretur. Quinetiam Flaccus liberè illum hortatur amicitiæ nomine, ut forti animo & constanti, immitis Glyceræ fastum, & insolentiam perferat, tum aliorum exemplo discat, quanta sit in amore uarietas, In scribēdo autem carmine, Caßio Parmensi eundem præponit, quo loco suorum sermonum iudicem facit, bonaq; animi & corporis illi ascribit.

Albi nostrorum sermonum candide iudex,
Non tu corpus eras sine pectore: di tibi formam,
Dij tibi diuitias dederant, artemq; fruendi.
Quid uoueat dulci nutricula maius alumno,
Quàm sapere, & fari poßit quæ sentiat, & cui
Gratia, fama, ualetudo, contingat abunde,
Et mundus uictus non deficiente crumena?

Is uerò Tibullus in carmine ad Messalam, copiose ostēdit, parum sibi licere in ocio uersari, quòd ipsa fortunæ iniquitas nimiùm illi obfuisset, & cùm satis illi opes florerent, conditione temporum factum, ut ad paupertatem redigeretur.

Cui fuerant flaui ditantes ordine sulci,
Horrea fœcundis indeficientia mensis:
Cuiq; pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino satis, & nimiùm furiq;, lupoq;,

Nunc

Nunc desiderium superest.

Libros quatuor Elegiarum, siue amorum composuit, in quibus facilè probatur quàm elegans, & candidum sit eius carmen, ut in eiusmodi caloribus describendis Latinos omnes uideatur superasse, tum affectibus exprimendis, tum suauitate ingenij, quod ipsum & Fab. Quintilianus ad Marcellum Victorium refert, cùm poëtam Tibullum & elegantem in primis, ac tersum existimarit. Obijt autem cum adhuc iunior esset, neq; sine maximo mœrore Ouidij poëtæ, quod ille testatus est longo carmine: in quo probatur quanta literarum iactura Tibullus occiderit, eoq́; molestior fuit eius interitus, quo immaturior uisus est. In eius uerò funere & parens & soror pietatis officium præstiterunt, quod & Nemesis & Delia pari animo fecerunt, sicuti ab Ouidio refertur, uulgatumq́; illud est de elegantia, & carmine Tibulli:

Donec erunt ignes, arcusq́;, Cupidinis arma,
Discentur numeri culte Tibulle tui.

ALBII TIBVLLI EQVITIS ROMANI LIBER PRIMVS.

IVITIAS alius fuluo sibi congerat auro,
Et teneat culti iugera magna soli,
Quem labor aßiduus uicino terreat hoste,
Martia cui somnos claßica pulsa fugent:
Me mea paupertas uitæ traducat inerti,
Dum meus aßiduo luceat igne focus.
Ipse seram teneras maturo tempore uites
Rusticus, & facili grandia poma manu.
Nec spes destituat, sed frugum semper aceruos
Præbeat, & pleno pinguia musta lacu.
Nam ueneror, seu stipes habet desertus in agris,
Seu uetus in triuio florida serta lapis:
Et quodcunq; mihi pomum nouus educat annus,
Libatum agricolæ ponitur ante Deos.
Flaua Ceres tibi sit nostro de rure corona
Spicea, quæ templi pendeat ante fores.
Pomosisq; ruber custos ponatur in hortis,
Terreat ut sæua falce Priapus aues.
Vos quoq; felicis quondam, nunc pauperis agri
Custodes fertis munera uestra lares.

Túnc

Tunc uitula innumeros lustrabat cæsa iuuencos,
Nunc agna exigui est hostia parua soli.
Agna cadet uobis, quam circum rustica pubes
Clamet iò messes, & bona uina date.
Iam modò non possum contentus uiuere paruo,
Nec semper longæ deditus esse uiæ,
Sed Canis æstiuos ortus uitare sub umbra
Arboris ad riuos prætereuntis aquæ.
Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem,
Aut stimulo tardos increpuisse boues.
Non agnam'ue sinu pigeat, fœtum'ue capellæ
Desertum oblita matre referre domum.
At uos exiguo pecori furesq́;, lupiq́;
Parcite, de magno est præda petenda grege.
Hîc ego pastoremq́; meum lustrare quotannis,
Et placidam soleo spargere lacte Palem.
Adsitis diui, nec uos è paupere mensa
Dona, nec è puris spernite fictilibus.
Fictilia antiquus primùm sibi fecit agrestis
Pocula, de facili composuitq́; luto.
Non ego diuitias patrum, fructusq́; requiro,
Quos tulit antiquo condita messis auo.
Parua seges satis est, satis est requiescere lecto,
Scilicet & solito membra leuare toro.
Quàm iuuat immites uentos audire cubantem,
Et dominam tenero continuisse sinu:
Aut gelidas hybernus aquas cùm fuderit Auster,
Securum somnos igne iuuante sequi.
Hoc mihi contingat: sit diues iure, furorem

Qui

Qui maris, & tristes ferre potest pluuias.
O' quantum est auri pereat, potiusq; smaragdi,
Quàm fleat ob nostras ulla puella uias.
Te bellare decet terra Messala, mariq;,
Vt domus hostiles præferat exuuias.
Me retinent uinctum formosæ uincla puellæ,
Et sedeo duras ianitor ante fores.
Non ego laudari cupio, mea Delia, tecum
Dummodò sim, quæso, segnis, inersq; uocer.
Te spectem, suprema mihi cùm uenerit hora,
Et teneam moriens deficiente manu.
Flebis, & arsuro positum me Delia lecto,
Tristibus & lachrymis oscula mista dabis.
Flebis: non tua sunt duro præcordia ferro
Vincta, nec in tenero stat tibi corde silex.
Illo non iuuenis poterit de funere quisquam
Lumina, non uirgo, sicca referre domum.
Tu manes ne læde meos, sed parce solutis
Crinibus, & teneris Delia parce genis.
Intereà dum fata sinunt, iungamus amores,
Iam ueniet tenebris mors adoperta caput.
Iam subrepet iners ætas, nec amare decebit,
Dicere nec cano blanditias capiti.
Nunc leuis est tractanda Venus, dum frangere postes
Non pudet, & rixas inseruisse iuuat.
Hîc ego dux, milesq; bonus, uos signa, tubæq;
Ite procul, cupidis uulnera ferte uiris.
Ferte & opes, ego composito securus aceruo
Dites despiciam, despiciamq; famem.

Elegia

ELEGIA II.

ADde merum, uinoq; graues compesce dolores,
Occupet ut fessi lumina uicta sopor:
Neu quisquam multo perfusum tempora Baccho
Excitet, infelix dum requiescit amans.
Nam posita est nostræ custodia sæua puellæ,
Clauditur & dura ianua firma sera.
Ianua difficilis dominæ te uerberet hymber,
Te Iouis imperio fulmina missa petant.
Ianua iam pateas uni mihi uicta querelis,
Nec furtim uerso cardine aperta sones.
Et mala siqua tibi dixit dementia nostra,
Ignoscas, capiti sint precor illa meo.
Te meminisse decet, quæ plurima uoce peregi
Supplice, cùm posti florida serta darem.
Tu quoq; ne timidè custodes Delia falle,
Audendum est: fortes adiuuat ipsa Venus.
Illa fauet, seu quis iuuenis noua limina tentat,
Seu reserat fixo dente puella fores.
Illa docet furtim molli decedere lecto,
Illa pedem nullo ponere posse sono:
Illa uiro coram nutus conferre loquaces,
Blandaq; compositis addere uerba notis.
Nec decet hoc omnes, sed quos nec inertia tardat,
Nec uetat obscura surgere nocte timor.
En ego cùm tenebris tota uagor anxius urbe,
Securum in tenebris me facit esse Venus:
Nec sinit occurrat quisquam, qui corpora ferro
Vulneret, aut rapta præmia ueste petat.

Quisquis amore tenetur, eat tutusq́; sacerq́;
Qualibet: insidias non timuisse decet.
Non mihi pigra nocent hybernæ frigora noctis,
Non mihi cùm multa decidit hymber aqua.
Non labor hic lædit, reseret modò Delia postes,
Et uocet ad digiti me taciturna sonum.
Parcite luminibus, seu uir, seu fœmina fias
Obuia, celari uult sua furta Venus:
Neu strepitu terrete pedum, neu quærite nomen,
Neu propè fulgenti lumina ferte face.
Siquis & imprudens aspexerit, occulat ille,
Perq́; deos omneis se meminisse neget.
Nam fuerit quicunq; loquax, is sanguine natam,
Is Venerem è rapido sentiet esse mari.
Nec tamen huic credet coniunx tuus, ut mihi uerax
Pollicita est magico saga ministerio.
Hanc ego de cœlo ducentem sydera uidi,
Fulminis hæc rapidi carmine uertit iter.
Hæc cantu finditq́; solum, manesq́; sepulchris
Elicit, & tepido deuocat ossa rogo.
Iam ciet infernas magico stridore cateruas,
Iam iubet aspersas lacte referre pedem.
Cùm libet, hæc tristi depellit nubila cœlo:
Cùm libet, æstiuo conuocat orbe niues.
Sola tenere malas Medeæ dicitur herbas,
Sola feros Hecates perdomuisse canes.
Hæc mihi composuit cantus, queis fallere posses,
Ter cane, ter dictis despue carminibus.
Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam,

Non

Non sibi, si in molli uiderit esse sinu.
Tu tamen abstineas alijs: nam cætera cernet
Omnia: de me uno sentiet esse nihil.
Quid credam? nempe hæc eadem se dixit amores
Cantibus, aut herbis soluere posse meos.
Et me lustrauit tædis, & nocte serena
Concidit ad magicos hostia pulla deos.
Non ut totus abesset amor, sed mutuus esset
Orabam, nec te posse carere uelim.
Ferreus ille fuit, qui te cùm posset habere,
Maluerit prædas stultus, & arma sequi:
Ille licet Cilicum uictas agat antè cateruas,
Ponat & in capto Martia castra solo,
Totus & argento contextus, totus & auro
Insideat celeri conspiciendus equo.
Ipse boues, mea si tecum modò Delia possim
Iungere, & insolito pascere monte pecus.
Et te dum liceat teneris retinere lacertis,
Mollis, & inculta sit mihi somnus humo.
Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo
Prodest, cùm fletu nox uigilanda uenit?
Nam neq; tum plumæ, nec stragula picta soporem,
Nec sonitus placidæ ducere posset aquæ.
Non Veneris magnæ uiolaui numina uerbo,
Et mea nunc pœnas impia lingua luit.
Non feror incestus sedes adijsse deorum,
Sertaq; de sanctis diripuisse focis.
Non ego tellurem genibus perrepere supplex,
Et miserum sancto tundere poste caput.

Non ego, si merui, dubitem procumbere templis,
  Et dare sacratis oscula luminibus.
At tu, qui lætus rides, mala nostra caueto,
  Mox tibi non uanus sæuiet ipse Deus.
Vidi ego qui iuuenum miseros lusisset amores,
  Post Veneris uinclis subdere colla senem:
Et sibi blanditias tremula componere uoce,
  Et manibus canas fingere uelle comas.
Stare nec ante fores puduit, charæ'ue puellæ
  Ancillam medio detinuisse foro.
Hunc puer, hunc iuuenis turba circunstetit arcta:
  Despuit in molles & sibi quisq; sinus.
At mihi parce Venus, semper tibi dedita seruit
  Mens mea: quid messes uris acerba tuas?

AD MESSALAM ELEGIA III.

Ibitis Aegæas sine me Messala per undas,
  O' utinam memores ipse, cohorsq́; mei.
Me tenet ignotis ægrum Phæacia terris,
  Abstineas auidas mors precor atra manus.
Abstineas mors atra precor, non hîc mihi mater,
  Quæ legat in mœstos ossa perusta sinus.
Non soror, Aßyrios cineri quæ dedat odores,
  Et fleat effusis ante sepulchra comis.
Delia non usquam: quæ me cùm mitteret urbe,
  Dicitur ante omnes consuluisse deos.
Illa sacras pueri sortes ter sustulit, illi
  Rettulit è triuijs omnia certa puer:

Cuncta

Cuncta dabant reditum: tamen est deterrita nunquàm,
Quin fleret nostras, respiceretq; uias.
Ipse ego solator, cùm iam mandata dedissem,
Quærebam tardas anxius usq; moras.
Aut ego sum causatus, aues dant omina dira,
Saturni sacram me tenuisse diem.
O quoties ingressus iter, mihi tristia dixi
Offensum in porta signa dedisse pedem.
Audeat inuito nequis discedere amore,
Aut sciat egressum se, prohibente Deo.
Quid tua nunc Isis tibi Delia? quid mihi prosunt
Illa tua toties æra repulsa manu?
Quid'ue piè, dum sacra colis, pureq; lauari
Te memini, & puro secubuisse toro?
Nunc dea, nunc succurre mihi, iam posse mederi
Picta docet templis multa tabella tuis.
Vt mea uotiuas persoluens Delia uoces
Ante sacras lino tecta fores sedeat:
Bisq; die resoluta comas tibi dicere laudes
Insignis turba debeat in Pharia.
At mihi contingat patrios celebrare penates,
Reddereq; antiquo menstrua tura lari.
QVÀM bene Saturno uiuebant rege prius, quàm
Tellus in longas est patefacta uias.
Nondum cæruleas pinus contempserat undas,
Effusum uentis præbueratq; sinum,
Nec uagus ignotis repetens compendia terris
Presserat externa nauita merce ratem.
Illo non ualidus subijt iuga tempore taurus,

Non domito frenos ore momordit equus.
Non domus ulla fores habuit, non fixus in agris,
Qui regeret certis finibus arua lapis.
Ipsæ mella dabant quercus, ultroq́; ferebant
Obuia securis ubera lactis oues.
Non acies, non ira fuit, non bella, nec enses
Immiti sæuus duxerat arte faber.
Nunc Ioue sub domino cædes, & uulnera semper,
Nunc mare, nunc leti mille repentè uiæ.
Parce pater, timidum non me periuria terrent,
Non dicta in sanctos impia uerba deos.
Quòd si fatales iam nunc expleuimus annos,
Fac lapis inscriptis stet super ossa notis:
Hîc iacet immiti consumptus morte Tibullus,
Messalam terra, dum sequiturq́; mari.
Sed me, quòd facilis tenero sum semper amori,
Ipsa Venus campos ducet in Elysios.
Hîc choreæ, cantusq́; uigent, paßimq́; uagantes
Dulcè sonant tenui gutture carmen aues.
Fert casiam non culta seges, totosq́; per agros
Floret odoratis terra benigna rosis.
Ac iuuenum series teneris immista puellis
Ludit, & aßiduè prælia miscet amor.
Illic est cuicunq; rapax mors uenit amanti,
Et gerit insigni myrtea serta coma.
At scelerata iacet sedes in nocte profunda
Abdita, quam circum flumina nigra sonant.
Thisiphoneq́; impexa feros pro crinibus angues
Sæuit, & huc illuc impia turba fugit.

Tum

Tum niger in turba serpentum Cerberus ore
Stridet, & æratas excubat ante fores.
Illic Iunonem tentare Ixionis ausi
Versatur celeri noxia membra rota.
Porrectusq; nouem Tityus per iugera terræ,
Aßiduas atro uiscere pascit aues.
Tantalus est illic, & circum stagna, sed acrem
Iam iam poturi deserit unda sitim.
Et Danai proles, Veneris quòd numina læsit,
In caua Lethæas dolia portat aquas.
Illic sit quicunq; meos uiolauit amores,
Optauit lentas & mihi militias.
At tu casta precor maneas, sanctiq; pudoris
Aßideat custos sedula semper anus.
Hæc tibi fabellas referat, positaq; lucerna
Deducat plena stamina longa colo.
Ac circa grauibus pensis affixa puella
Paulatim somno fessa remittat opus.
Tunc ueniam subitò, nec quisquam nuntiet antè,
Sed uidear cœlo mißus adesse tibi.
Tunc mihi qualis eris longos turbata capillos
Obuia nudato Delia curre pede.
Hoc precor hunc illum nobis aurora nitentem
Luciferum roseis candida portet equis.

AD PRIAPVM ELEGIA IIII.

HIc umbrosa tibi contingant tecta Priape,
Ne capiti soles, ne noceantq; niues.

Quæ tua formosos cepit solertia? certè
    Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est.
Nudus, & hybernæ producis frigora brumæ,
    Nudus & æstiui tempora sicca canis.
Sic ego. tum Bacchi respondit rustica proles
    Armatus curua sic mihi falce Deus:
O fuge te teneræ puerorum credere turbæ:
    Nam causam iusti semper amoris habent.
Hic placet, angustis quòd equum compescit habenis,
    Hic placidam niueo pectore pellit aquam.
Hic, quia fortis adest audacia, cepit: at illi
    Virgineus teneras stat pudor ante genas.
Sed ne te capiant, primò si fortè negabit,
    Tædia, paulatim sub iuga colla dabit.
Longa dies homini docuit parere leones,
    Longa dies molli saxa peredit aqua.
Annus in apricis maturat collibus uuas:
    Annus agit certa lucida signa uice.
Nec iurare time, Veneris periuria uenti
    Irrita per terras, & freta summa ferunt.
Gratia magna Ioui, uetuit pater ipse ualere,
    Iurasset cupidè quicquid ineptus amor.
Perq; suas impune sinit Dictynna sagittas
    Affirmes, crines perq; Minerua suos.
At si tardus eris, errabis, transiet ætas
    Quàm citò, non segnis stat, remeatq; dies,
Quàm citò purpureos deperdit terra colores,
    Quàm citò formosas populus alta comas,
Quàm iacet, infirmæ uenêre ubi fata senectæ,

Qui prior Elæo est carcere mißus equus.
Vidi iam iuuenem, premeret cùm serior ætas
Mœrentem stultos præterijsse dies.
Crudeles diui, serpens nouus exuit annos,
Formæ non ullam fata dedere moram.
Solis æterna est Phœbo, Bacchoq; iuuenta:
Nam decet intonsus crinis utrunq; Deum.
Tu puero quodcunq; tuo tentare libebit
Cedas, obsequio plurima uincit amor.
Neu comes ire neges, quamuis uia longa paretur,
Et canis arenti torreat arua siti.
Quamuis pretexens picta ferrugine cœlum
Venturam admittat hymbrifer Arcas aquam.
Vel si cæruleas puppi uolet ire per undas,
Ipse leuem remo per freta pelle ratem.
Nec te pœniteat duros subijsse labores,
Aut operi insuetas* atteruisse manus. *attenuasse
Nec, uelit insidijs altos si claudere ualles,
Dum placeas, humeri retia ferre negent.
Si uolet arma, leui tentabis ludere dextra,
Sæpe dabis nudum uincat ut ille latus.
Tunc tibi mitis erit, rapias tum chara licebit
Oscula: pugnabit, sed tamen apta dabit.
Rapta dabit primo, pòst offeret ipse uolenti,
Pòst etiam collo se implicuisse uolet.
Heu, malè nunc artes miseras hæc secula tractant,
Iam tener aßueuit munera uelle puer.
Iam tu qui Venerem docuisti uendere primus,
Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis.

Pieridas pueri, doctos & amate poëtas,
 Aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est Nisi coma, carmina ni sint,
 Ex humero Pelopis non nituisset ebur.
Quem referent Musæ, uiuet, dum robora tellus,
 Dum cœlum stellas, dum uehet amnis aquas.
At qui non audit Musas, qui uendit amorem,
 Idææ currus ille sequatur Opis:
Et tercentenas erroribus expleat urbes,
 Et secet ad Phrygios uilia membra modos.
Blanditijs uult esse locum Venus ipsa querelis
 Supplicibus, miseris flentibus illa fauet.
Hæc mihi, quæ canerem Tityo Deus edidit ore,
 Sed Tityum coniunx hæc meminisse uetat.
Pareat ille suæ: uos me celebrate magistrum,
 Quos malè habet multa callidus arte puer.
Gloria cuiq; sua est, me, qui spernentur amantes,
 Consultent, cunctis ianua nostra patet.
Tempus erit, cùm me Veneris præcepta ferentem
 Deducat iuuenum sedula turba senem.
Eheu quàm Marathus lento me torquet amore:
 Deficiunt artes, deficiuntq; doli.
Parce puer quæso, ne turbis fabula fiam,
 Cùm mea ridebunt uana magisteria.

ELEGIA V.

Asper eram, & bene dißidium me ferre loquebar,
 At mihi nunc longè gloria fortis abest.

Nanq;

Nanq; agor, ut per plana citus sola uerbere turbo,
Quem celer aßueta uersat ab arte puer.
Vre ferum, & torque, libeat ne dicere quicquam
Magnificum, posthac horrida uerba doma.
Parce tamen per te furtiui fœdera lecti,
Per Venerem quæso, compositumq́; caput.
Ille ego, cùm tristi morbo defeßa iaceres,
Te dicor uotis eripuisse meis.
Ipseq́; ter circum lustraui sulfure puro,
Carmine cùm magico præcinuisset anus.
Ipse procuraui, ne possent sæua nocere
Somnia, ter salsa de ueneranda mola.
Ipse ego uelatus filo, tunicisq́; solutis
Vota nouem Veneri nocte silente dedi.
Omnia persolui, fruitur nunc alter amore,
Et precibus felix utitur ille meis.
At mihi felicem uitam, si salua fuisses,
Fingebam demens, sed renuente Deo.
Rura colam, frugumq́; aderit mea Delia custos,
Area dum messes sole cadente teret.
Aut mihi seruabit plenis in lyntribus uuas,
Pressaq́; ueloci candida musta pede.
Consuescet numerare pecus, consuescet amantis
Garrulus in dominæ ludere uerna sinu.
Illa deo sciet agricolæ pro uitibus uuam,
Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.
Illa regat cunctos, illi sint omnia curæ.
Et iuuet in tota me nihil esse domo.
Huc ueniet Messala meus, cui dulcia poma

Delia

Delia selectis detrahet arboribus.
Et tantum uenerata uirum, hunc sedula curet,
Huic paret, atq; epulas ipsa ministra gerat.
Hæc mihi fingebam, quæ nunc Caurusq́;, Notusq́;
Iactat odoratos uota per Armenios.
Sæpe ego tentaui curas depellere uino,
At dolor in lachrymas uerterat omne merum.
Sæpe aliam tenui, sed iam cùm gaudia adirem,
Admonuit dominæ, deseruitq́; Venus.
Tunc me discedens deuotum fœmina dixit,
Et pudet, & narrat scire nefanda mea.
Non facit hoc uerbis, facie, tenerisq́; lacertis
Deuouet, & flauis nostra puella comis.
Talis ad Aemonium Nerëis Pelea quondam
Vecta est frenato cærula pisce Thetis.
Hæc nocuere mihi, quòd adest huic diues amator:
Venit in exitium callida lena meum.
Sanguineas edat illa dapes, atq; ore cruento
Tristia cum multo pocula felle bibat.
Hanc uolitent animæ circum sua fata querentes
Semper, & è tectis strix uiolenta canat.
Ipsa fame stimulante furens, herbasq́; sepulchris
Quærat, & à sæuis ossa relicta lupis.
Currat & inguinibus nudis, ululetq́; per urbes,
Pòst agat hanc triuijs aspera turba canum.
Eueniet, dat signa Deus, sunt numina amanti,
Sæuit & iniusta lege relicta Venus.
At tu quàm primùm sagæ præcepta rapacis
Desere: nam donis uincitur omnis amor.

Pauper

Pauper erit præstò tibi, præstò pauper adibit
Primus, & in tenero fixus erit latere.
Pauper in angusto fidus comes agmine turbæ,
Subijcietq; manus, efficietq; uiam.
Pauper ad occultos furtim deducet amicos,
Vinclaq; de niueo detrahet ipse pede.
Heu canimus frustra, nec uerbis uicta patescit
Ianua, sed plena est percutienda manu.
At tu, qui potior nunc es, mea furta caueto:
Versatur celeri sors leuis orbe rotæ.
Non frustra quidam iam nunc in limine perstat
Sedulus, ac crebrò prospicit, ac refugit.
Et simulat transire domum, mox déinde recurrit
Solus, & ante ipsas excreat usq; fores.
Nescio quid furtiuus amor parat, utere quæso
Dum licet, in liquida nat tibi lynter aqua.

ELEGIA VI.

SEmper ut inducar, blandos offers mihi uultus,
Pòst tamen es misero tristis, & asper amor.
Quid tibi sæuitiæ mecum est? an gloria magna
Insidias homini composuisse Deum?
Iam mihi tenduntur casses, iam Delia furtim
Nescio quem tacita callida nocte fouet.
Illa quidem tam multa negat, sed credere durum est,
Sic etiam de me pernegat usq; uiro.
Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
Custodes, eheu nunc premor arte mea.

Fingere

Fingere tunc didicit causas, cur sola cubaret.
Cardine tunc tacito uertere posse fores.
Tunc succos, herbasq; dedi, queis liuor abiret,
Quem facit impresso mutua dente Venus.
At tu fallacis coniux incaute puellæ,
Me quoq; seruato, peccet ut illa nihil.
Neu iuuenes celebret multo sermone caueto,
Néue cubet laxo pectus aperta sinu.
Neu te decipiat nutu, digitoq́; liquorem
Ne trahat, & mensæ ducat in orbe notas.
Exibit quàm sæpe time, seu uisere dicet
Sacra bonæ maribus non adeunda deæ.
At mihi si credas, illam sequar unus ad aras,
Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.
Sæpe uelut gemmas eius, signumq́; probarem
Per causam memini me tetigisse manum.
Sæpe mero somnum peperi tibi, at ipse bibebam
Sobria supposita pocula uictor aqua.
Non ego te læsi prudens, ignosce fatenti,
Iußit amor: Contra quis ferat arma deos?
Ille ego sum, nec me iam dicere uera pudebit,
Instabat tota cui tua nocte canis.
Quid tenera tibi coniuge opus, tua si bona nescis
Seruare? ah frustra clauis inest foribus.
Te tenet, absentes alios suspirat amores,
Et simulat subitò condoluisse caput.
At mihi seruandam credas, non sæua recuso
Verbera, detrecto non ego uincla pedum.
Tunc procul absitis, quisquis colit arte capillos,

E ffluit effuso cui toga lapsa sinu.
Q uisquis & occurret, ne poßit crimen habere,
S tet procul, aut alia stet procul antè uia.
S ic fieri iubet ipse Deus, sic magna sacerdos
E st mihi diuino uaticinata sono.
H æc ubi Bellonæ motu est agitata, nec acrem
F lammam, non amens uerbera torta timet.
I psa bipenne suos cædit uiolenta lacertos,
S anguineq; effuso spargit inulta deam.
S tatq; latus præfixa ueru, stat saucia pectus,
E t canit euentus, quos dea magna monet.
P arcite, quam custodit amor, uiolare puellam,
N e pigeat magno pòst didicisse malo.
A ttigerit, labentur opes ut uulnere nostro
S anguis, ut hic uentis, diripiturq; cinis.
E t tibi nescio quas dixit mea Delia pœnas,
S i tamen admittas, sit precor illa leuis.
N on ego te propter parco tibi, sed tua mater
Me monet, atq; iras aurea uincit anus.
H æc mihi te adducit tenebris, multoq; timore
C oniungit nostras clàm taciturna manus.
H æc foribusq; manet noctu me affixa, proculq;
C ognoscit strepitus me ueniente pedum.
V iue diu mihi dulcis anus, proprios ego tecum
S it modò fas, annos contribuisse uelim.
T e semper, natamq; tuam te propter amabo,
Q uicquid agit, sanguis est tamen illa tuus,
S it modò casta doce, quamuis non uitta ligatos
I mpediat crines, nec stola longa pedes.

E t mihi sint duræ leges, laudare nec ullam
P oßum, quin oculos appetat illa meos.
E t siquid peccasse putat, ducorq́; capillis
I mmeritò, proprias proripiorq́; uias.
N on ego te pulsare uelim, sed uenerit iste
S i furor, optarim non habuisse manus.
N ec sæuo sis casta metu, sed mente fideli
M utuus absenti te mihi seruet amor.
N am quæ fida fuit nulli, pòst uicta senecta
D ucit inops tremula stamina torta manu,
F irmaq́; conductis adnectit licia telis,
T ractaq́; de niueo uellere dente putat.
H anc animo gaudente uident, iuuenumq́; cateruæ
C ommemorant meritò tot mala ferre senem.
H anc Venus ex alto flentem sublimis Olympo
S pectat, & * infidis quòd sit acerba, monet.
H æc alijs maledicta cadant, nos Delia amoris
E xemplum cana simus uterq; coma.

*infelix cur sit, acerba monet.

ELEGIA VII.

H Vnc cecinere diem Parcæ fatalia nentes
Stamina, non ulli dissoluenda Deo:
H unc fore Aquitanas posset qui fundere gentes,
Q uem tremeret forti milite uictus Atax.
E uenere, nouos pubes Romana triumphos
V idit, & euinctos brachia capta duces.
A t te uictrices lauros Messala gerentem
P ortabat niueis currus eburnus equis.

Non

Non sine me est tibi partus honos, tua bella Pyrene
   Testis, & oceani littora Sanctonici.
Testis Arar, Rhodanusq; celer, magnusq; Garumna,
   Carnoti & flaui, cærula lympha Liger.
At te Cydne canam, tacitis qui leniter undis
   Cæruleus placidis per uada serpis aquis,
Quantus & æthereo contingens uertice nubes
   Frigidus intonsos Taurus arat Cilicas.
Quid referam, ut uolitet crebras intacta per urbes
   Alba Palæstino sancta columba Syro?
Vtq; maris uastum prospectet turribus æquor
   Prima ratem uentis credere docta Tyros?
Qualis & arentes cùm findit Sirius agros
   Fertilis æstiua Nilus abundet aqua?
Nile pater, quanam possum te dicere causa,
   Aut quibus in terris occuluisse caput?
Te propter nullos tellus tua postulat hymbres,
   Arida nec pluuio supplicat herba Ioui.
Te canit, atq; suum proles miratur Osirim,
   Barbara Memphiten plangere docta bouem.
Primus aratra manu solerti fecit Osiris,
   Et teneram ferro sollicitauit humum.
Primus inexpertæ commisit semina terræ,
   Pomaq; non notis legit ab arboribus.
Hic docuit teneram palis adiungere uitem,
   Hic uiridem dura cædere falce comam.
Illi iucundos primùm matura sapores
   Expressa incultis uua dedit pedibus.
Ille liquor docuit uoces inflectere cantu,

Mouit & ad certos nescia membra modos.
Bacchus & agricolæ magno confecta labore
Pectora tristitiæ dissoluenda dedit.
Bacchus & afflictis requiem mortalibus affert,
Crura licet dura compede pulsa sonent.
Non tibi sunt tristes curæ, non luctus Osiri,
Sed chorus, & cantus lenis, & aptus amor:
Sed uarij flores, & frons redimita chorymbis,
Fusa sed ad teneros lutea palla pedes:
Et Tyriæ uestes, & dulcis tibia cantu,
Et leuis occultis conscia cista sacris.
Huc ades, & centum ludos, geniumq́; choreis
Concelebra, & multo tempora funde mero.
Illius è nitido stillent unguenta capillo,
Et capite, & collo mollia serta gerat.
Sic uenias hodierne tibi, dum turis honores,
Liba & mopsopio dulcia melle feram.
At tibi subcrescat proles, quæ facta parentis
Augeat, & circa stet ueneranda senem.
Non taceam monimenta uiæ, quæ Tuscula tellus,
Candidaq́; antiquo detinet Alba lare.
Nanq; opibus congesta tuis hic glarea dura
Sternitur, hic apta iungitur arte silex.
Te canit agricola è magna cùm uenerit urbe
Serus, inoffensum rettuleritq́; pedem.
At tu natalis multos celebrande per annos
Candidior semper, candidiorq́; ueni.

ELEGIA VIII.

Non

Non ego celarim, poßit quid nutus amantis,
Quid'ue ferant miti lenia uerba sono,
Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra deorum,
Præcinit euentus nec mihi cantus auis:
Ipsa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit multis non sine uerberibus.
Desine dißimulare, Deus crudelius urit,
Quos uidet inuitos succubuisse sibi.
Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos,
Sæpeq; mutatas disposuisse comas?
Quid fuco splendente comas ornare? quid ungues
Artificis docta subsecuisse manu?
Frustra iam uestes, frustra mutantur amictus,
Ansaq; compressos colligat arcta pedes.
Illa placet, quamuis inculto uenerit ore,
Nec nitidum tarda compserit arte caput.
Num te carminibus, num te pallentibus herbis
Deuouit tacito tempore noctis anus?
Cantus uicinis fruges traducit ab agris,
Cantus & iratæ detinet anguis iter.
Cantus & è curru lunam deducere tentat,
Et faceret, si non æra repulsa sonent.
Quid queror heu misero carmen nocuisse? quid herbas?
Forma nihil magicis utitur auxilijs.
Sed corpus tetigisse nocet, sed longa dedisse
Oscula, sed femori conseruisse femur.
Nec tu difficilis puero tamen esse memento,
Persequitur pœnis tristia facta Venus.
Munera ne poscas, det munera canus amator,

Vt foueat molli frigida membra sinu.
Charior est auro iuuenis, cui leuia fulgent
Ora, nec amplexus aspera barba terit.
Huic tu candentes humero suppone lacertos,
Et regum magnæ despiciantur opes.
At Venus inuenit puero concumbere furtim,
Dum timet, & teneros conserit usq; sinus,
Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis
Oscula, & in collo figere dente notas.
Non lapis hanc, gemmæq; iuuant, quæ frigore sola
Dormiat, & nulli sit cupienda uiro.
Heu serò reuocatur amor, seróq; iuuenta,
Cùm uetus infecit cana senecta caput.
Tum studium formæ est, coma cùm mutatur, ut annos
Dißimalet uiridi cortice tincta nucis.
Tollere tunc cura est albos à stirpe capillos,
Et faciem dempta pelle referre nouam.
At tu dum primi floret tibi temporis ætas,
Vtere, non tardo labitur illa pede.
Heu Marathum torques, puero quæ gloria uicto est?
In ueteres esto dura puella senes.
Parce precor tenero, non illi sontica causa est,
Sed nimius luteo corpora tingit amor.
Vel miser absenti mœstas quàm sepe querelas
Conijcit, & lachrymis omnia plena madent.
Quid me spernis ait, poterat custodia falli,
Ipse dedit cupidis fallere posse Deus.
Nota Venus furtiua mihi est, ut lenis agatur
Spiritus, ut nec dent oscula rapta sonum,

Et poßum media quamuis obrepere nocte,
  Et strepitu nullo clàm reserare fores.
Quid prosunt artes, miserum si spernit amantem,
  Et fugit ex ipso sæua puella toro?
Vel cùm promittit subitò, sed perfida fallit,
  Est mihi nox multis euigilanda modis.
Dum mihi uenturam fingo, quodcunq; mouetur,
  Illius credo tunc sonuisse pedes.
Desistas lachrymare puer: non frangitur illa,
  Et tua iam fletu lumina fessa tument.
Oderunt Pholoës (moneo) fastidia diui,
  Nec prodest sanctis tura dedisse focis.
Hic Marathus quondam miseros ludebat amantes,
  Nescius ultorem post caput esse deum.
Sæpe etiam lachrymis fertur risisse dolentis,
  Et cupidum ficta detinuisse mora.
Nunc omneis odit fastus, nunc displicet illi
  Quæcunq; opposita est ianua firma sera.
At te pœna manet, nisi desinis esse superba.
  Quàm cupies uotis hunc reuocare diem.

ELEGIA IX.

QVid mihi, si fueras miseros læsurus amores,
  Fœdera per diuos clàm uiolanda dabas?
Ah miser, & siquis primò periuria celat,
  Sera tamen tacitis pœna uenit pedibus.
Parcite cœlestes, æquum est impune licere
  Numina formosis lædere uestra semel.

Lucra petens habili tauros adiungit aratro,
Et durum terræ rusticus urget opus.
Lucra petituros parentia per freta uentis
Ducunt instabiles sydera certa rates.
Muneribus meus est captus puer, at Deus illa
In cinerem, & liquidas munera uertat aquas.
Iam mihi persoluet pœnas, puluisq; decorum
Detrahet, & uentis horrida facta coma.
Vretur facies, urentur sole capilli,
Deteret inualidos & uia longa pedes.
Admonui quoties, auro ne pollue formam,
Sæpe solent auro multa subesse mala.
Diuitijs captus siquis uiolauit amorem,
Asperaq; est illi, difficilisq; Venus.
Vre meum potius flamma caput, & pete ferro
Corpus, & intorto uerbere terga seca.
Nec tibi celanti fas sit peccare, paranti
Sit Deus, occultos qui uetet esse dolos.
Ipse Deus tacito permisit lenè ministro,
Ederet ut multo libera uerba mero.
Ipse Deus somno domitos emittere uocem
Iussit, & inuitos facta tegenda loqui.
Hæc ego dicebam, nunc me fleuisse loquentem,
Nunc pudet ad teneros procubuisse pedes.
Tum mihi iurabas nullo te diuitis auri
Pondere, non gemmis uendere uelle fidem,
Non tibi si pretium Campania terra daretur,
Non tibi si Bacchi cura Falernus ager.
Illis eriperes uerbis mihi sydera cœli

Lucere, & puras fluminis esse uias.
Quin etiam flebas: at non ego fallere doctus
Tergebam humentes credulus usq; genas.
Quid facerem? nisi & ipse fores in amore puellæ,
Sit precor exemplo sed leuis illa tuo.
O' quoties uerbis ne quisquam conscius esset,
Ipse comes multa lumina nocte tuli.
Sæpe insperanti uenit tibi munere nostro,
Sed latuit clausas post adoperta fores.
Tum miser interij stultè confisus amari:
Nam poteram ad laqueos cautior esse tuos.
Quin etiam attonita laudes tibi mente canebam,
Et me nunc nostri, Pieridumq́; pudet.
Illa uelim rapida Vulcanus carmina flamma
Torreat, & liquida deleat amnis aqua.
Tu procul hinc absis, cui formam uendere curæ est,
Et pretium plena grande referre manu.
At te, qui puerum donis corrumpere es ausus,
Rideat aßiduis uxor inulta dolis.
Et cùm furtiuo iuuenem lassauerit usu,
Tecum interposita languida ueste cubet.
Sint externa tuo semper uestigia lecto,
Et pateat cupidis semper aperta domus.
Nec lasciua soror dicatur plura bibisse
Pocula, uel plures emeruisse uiros.
Illam sæpe ferunt conuiuia ducere Baccho,
Dum rota luciferi prouocet orta diem.
Illa queat nullam melius consumere noctem,
Atq; operum uarias disposuisse uices.

At tua perdidicit, nec tu stultißime sentis,
　Cùm tibi non solita corpus ab arte mouet.
Tu'ne putas illam pro te disponere crines?
　Aut tenues denso pectere dente comas?
Ista hæc persuadet facies, auroq́; lacertos
　Vinciat, & Tyrio prodeat apta sinu.
Non tibi, sed iuueni cuidam uult bella uideri,
　Deuoueat pro quo remq́;, domumq́; tuam.
Nec facit hoc uitio, sed corpora fœda podagra,
　Et senis amplexus culta puella fugit.
Huic tamen accubuit noster puer, hunc ego credam
　Cum trucibus Venerem iungere posse feris.
Blanditias'ne meas alij tu uendere es ausus?
　Tu'ne alijs demens oscula ferre mea?
Tunc flebis, cùm me uinctum puer alter habebit,
　Et geret in gremio regna superba tuo.
At tua tum me pœna iuuet, Veneriq́; merenti
　Fixa notet casus aurea palma meos.
Hanc tibi fallaci resolutus amore Tibullus
　Dedicat, & grata sis dea mente, rogat.

ELEGIA X.

QVis fuit, horrendos primus qui protulit enses?
　Quàm ferus, & uerè ferreus ille fuit.
Tunc cædes hominum, generi tunc prælia nata,
　Tunc breuior diræ mortis aperta uia est.
At nihil ille miser meruit: nos ad mala nostra
　Vertimus, in sæuas quod dedit ille feras.

Diuitis

Diuitis hoc uitium est auri, nec bella fuerunt,
 Faginus astabat cùm scyphus ante dapes:
Non arces, non uallus erat, somnumq́; petebat
 Securus uarias dux gregis inter oues.
Tunc mihi uita foret, uulgi nec tristia nossem
 Arma, nec audissem corde tremente tubam.
Nunc ad bella trahor, & iam quis forsitan hostis
 Hæsura in nostro tela gerit latere.
Sed patrij seruate lares, aluistis & ijdem,
 Cursarem uestros cùm tener ante pedes.
Neu pudeat prisco uos esse è stipite factos,
 Sic ueteris sedes incoluistis aui.
Tunc melius tenuere fidem, cùm paupere cultu
 Stabat in exigua ligneus æde Deus.
Hic placatus erat, seu quis libauerat uuam,
 Seu dederat sanctæ spicea serta comæ.
Atq; aliquis uoti compos liba ipsa ferebat,
 Postq; comes purum filia parua fauum.
At nobis ærata lares depellite tela,
 Hostiaq; è plena rustica porcus hara:
Hanc pura cum ueste sequar, myrtoq́; canistra
 Vincta geram, myrto uinctus & ipse caput.
Sic placeam uobis, alius sit fortis in armis,
 Sternat & aduersos Marte fauente duces.
Vt mihi potanti poßit sua dicere facta
 Miles, & in mensa pingere castra mero.
Quis furor est atram bellis accersere mortem?
 Imminet, & tacito clàm uenit illa pede.
Non seges est infrà, non uinea culta, sed audax

Cerberus, & Stygiæ nauita puppis aquæ.
Illic percußisq; genis, ustoq; capillo
Errat ad obscuros pallida turba lacus.
Quàm potius laudandus hic est, quem prole parata
Occupat in parua pigra senecta casa.
Ipse suas sectatur oues, at filius agnos,
Et calidam fisso comparat uxor aquam.
Sic ego sim, liceatq; caput candescere canis,
Temporis & prisci facta referre senem.
Intereà pax arua colat: pax candida primum
Duxit araturos sub iuga curua boues.
Pax aluit uites, & succos condidit uuæ,
Funderet ut nato testa paterna merum.
Pace bidens, uomerq; uigent: at tristia duri
Militis in tenebris occupat arma situs.
Rusticus è lucoq; uehit male sobrius ipso
Vxorem plaustro, progeniemq; domum.
Sed Veneris tunc bella calent, scissosq; capillos
Fœmina, perfractas conqueriturq; fores.
Flet teneras subtusa genas, sed uictor & ipse
Flet sibi dementes tam ualuisse manus.
At lasciuus amor rixæ mala uerba ministrat,
Inter & iratum lentus utrunq; sedet.
Ah lapis est, ferrumq;, suam quicunq; puellam
Verberat, è cœlo diripit ille Deos.
Sit satis è membris tenuem perscindere uestem,
Sit satis ornatas disoluisse comas:
Sit lachrymas mouisse satis: quater ille beatus,
Quo tenera irato flere puella potest.

Sed

S ed manibus qui sæuus erit, scutumq;, sudemq;
I s gerat, & miti sit procul à Venere.
A t nobis pax alma ueni, spicamq; teneto,
P erfluat & pomis candidus antè sinus.

FINIS.

ALBII TIBVLLI EQVITIS ROMANI LIBER SECVNDVS.

VISQVIS adest, ualeat, fruges lustramus, & agros,
Ritus ut à prisco traditus extat auo.
Bacche ueni, dulcisq; tuis è cornibus uua
P endeat, & spicis tempora cinge Ceres.
L uce sacra requiescat humus, requiescat arator,
E t graue suspenso uomere cesset opus.
S oluite uincla iugis, nunc ad præsepia debent
P lena coronato stare boues capite.
O mnia sint operata Deo, non audeat ulla
L anificam pensis imposuisse manum.
V os quoq; abesse procul iubeo, discedat ab aris
C ui tulit externa gaudia nocte Venus.
C asta placent superis, pura cum ueste uenite,
E t manibus puris sumite fontis aquam.
C ernite fulgentes ut eat sacer agnus ad aras,
V inctaq; pòst olea candida turba comas.

Dij patrij purgamus agros, purgamus agrestes,
 Vos mala de nostris pellite limitibus.
Neu seges eludat messem fallacibus herbis,
 Neu timeat celeres tardior agna lupos.
Tunc nitidus plenis confisus rusticus agris
 Ingerat ardenti grandia ligna foco.
Turbaq; uernarum saturi bona signa coloni
 Ludet, & ex uirgis extruet arte casas.
Euentura precor, uiden' ut felicibus extis
 Significet placidos nuntia fibra Deos?
Nunc mihi fumosos ueteris proferte falernos
 Consulis, & Chio, soluite uincla cado.
Vina diem celebrent, non festa luce madere
 Est rubor, errantes & male ferre pedes.
Sed bene Messalam sua quisq; ad pocula dicat:
 Nomen & absentis singula uerba sonent.
Gentis Aquitanæ celeber Messala triumphis,
 Et magna intonsis gloria uictor ades.
Huc ades, aspiraq; mihi dum carmine nostro
 Redditur agricolis gratia cœlitibus.
Rura cano, rurisq; Deos, his uita magistris
 Desueuit querna pellere glande famem.
Illi compositis primum docuere tigillis
 Exiguam uiridi fronde operire domum.
Illi etiam tauros primi docuisse feruntur
 Seruitium, & plaustro supposuisse rotam.
Tunc uictus abiere feri, tunc consita pomus,
 Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.
Aurea tunc pressos pedibus dedit uua liquores,

Mistaq; securo est sobria lympha mero.
Rura ferunt messes, calidi cùm syderis æstu
Deponit flauas annua terra comas.
Rure leuis uerno flores apis ingerit alueo,
Compleat ut dulci sedula melle fauos.
Agricola aßiduo primùm satiatus aratro
Cantauit certo rustica uerba pede:
Et satur arenti primùm est modulatus auena
Carmen, ut ornatos duceret ante Deos.
Agricola & minio suffusus Bacche rubenti
Primus inexperta duxit ab urbe choros.
Huic datus à pleno memorabile munus ouili
Dux pecoris hircus auxerat, hircus oues.
Rure puer uerno primum de flore coronam
Fecit, & antiquis imposuit laribus.
Rure etiam teneris curam exhibitura puellis
Molle gerit tergo lucida uellus ouis.
Hinc & fœmineus labor est, hinc pensa, colusq;,
Fusus & apposito pollice uersat opus.
Atq; aliqua aßiduè textrix operata Mineruam
Cantat, & appulso tela sonat latere.
Ipse quoq; inter agros, interq; armenta Cupido
Natus, & indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primùm se exercuit arcu,
Hei mihi quàm doctas nunc habet ille manus.
Nec pecudes uelut antè petit, fixisse puellas
Gestit, & audaces perdomuisse uiros.
Hic iuueni detraxit opes, hic dicere iußit
Limen ad iratæ uerba pudenda senem.

Hoc duce custodes furtim trangressa iacentes
  Ad iuuenem tenebris sola puella uenit.
Et pedibus prætentat iter suspensa timore,
  Explorat cæcas cui manus antè uias.
Ah miseri, quos hic grauiter Deus urget: at ille
  Felix, cui placidus leniter afflat amor.
Sancte ueni dapibus festis, sed pone sagittas,
  Et procul ardentes hinc precor abde faces.
Vos celebrem cantate Deum, pecoriq; uocate
  Voce Palem, pecori clàm sibi quisq; uocet.
Aut etiam sibi quisq; palam: nam turba iocosa
  Obstrepit, & Phrygio tibia curua sono.
Ludite, iam nox iungit equos, currumq; sequuntur
  Matris lasciuo sydera fulua choro.
Postq; uenit tacitus fuluis circundatus alis
  Somnus, & incerto somnia nigra pede.

ELEGIA II.

DIcamus bona uerba, uenit natalis ad aras,
  Quisquis ades, lingua uir, mulierq; faue.
Vrantur pia tura focis, urantur odores,
  Quos tener à terra diuite mittit Arabs,
Ipse suos genius adsit uisurus honores,
  Cui decorent sanctas florea serta comas.
Illius è puro distillent tempora nardo,
  Atq; satur libo sit, madeatq; mero.
Annuat & Cherinthe tibi quodcunq; rogabis.
  En age quid cessas? annuit ille, roga.

Auguror

Auguror, uxoris fidos optabis amores,
Iam reor hoc ipsos edidicisse deos.
Nec tibi malueris, totum quæcunq; per orbem
Fortis arat ualido rusticus arua boue:
Nec tibi gemmarum quicquid felicibus undis
Nascitur, Eoi quà maris unda rubet.
Vota cadunt, utinam strepitantibus aduolet alis,
Flauaq; coniugio uincula portet Amor.
Vincula quæ maneant semper, dum tarda senectus
Inducat rugas, inficiatq; comas.
Huc ueniat natalis auis, prolemq; ministret,
Ludat & ante tuos turba nouella pedes.

ELEGIA III.

RVra tenent Cornute meam, uillæq; puellam:
Ferreus est eheu quisquis in urbe manet.
Ipsa Venus latos iam nunc migrauit in agros,
Verbaq; aratoris rustica discit Amor.
O ego cùm dominam aspicerem, quam fortiter illic
Versarem ualido pingue bidente solum,
Agricolæq; modo curuum sectarer aratrum,
Dum subigunt steriles arua serenda boues.
Nec quererer quòd sol graciles exureret artus,
Læderet aut teneras pustula rupta manus.
Pauit & Admeti tauros formosus Apollo,
Nec cithara, intonsæ profuerunt'ue comæ.
Nec potuit curas sanare salubribus herbis:
Quicquid erat medicæ uicerat artis amor.

Ipse

Ipse deus solitus stabulis expellere uaccas,
  Et potum pastas ducere fluminibus,
Et miscere nouo docuisse coagula lacte,
  Lacteus & mistus obriguisse liquor.
Tunc fiscella leui detexta est uimine iunci,
  Raraq; per nexus est uia facta sero.
Ah quoties illo uitulum gestante per agros
  Dicitur occurrens erubuisse soror.
Ah quoties ausæ, caneret dum ualle sub alta,
  Rumpere mugitu carmina docta boues.
Sæpe duces trepidis petiere oracula rebus,
  Venit & à templis irrita turba domum.
Sæpe horrere sacros doluit Latona capillos,
  Quos admirata est ipsa nouerca prius.
Quisquis inornatumq; caput, crinesq; solutos
  Aspiceret, Phœbi quæreret ille comam.
Delos ubi nunc Phœbe tua est, ubi Delphica Pytho?
  Nempe amor in parua te iubet esse casa.
Felices olim Veneri cùm fertur apertè
  Seruire æternos non puduisse Deos.
Fabula nunc ille est, sed cui sua cura puella:
  Fabula sit, mauult, quàm sine amore Deus.
At tu quisquis is es, cui tristi fronte Cupido
  Imperitat, nostra sint tua castra domo.
Ferrea non Venerem, sed prædam secula laudant,
  Præda tamen multis est operata malis.
Præda feras acies cinxit discordibus armis,
  Hinc cruor, hinc cædes, mors propiorq; uenit.
Præda uago iußit geminare pericula ponto,

Bellica cum dubijs rostra dedit ratibus.
Prædator cupit immensos obsidere campos,
Vt multo innumeram iugere pascat ouem.
Cui lapis externus curæ est, urbisq; tumultus,
Portatur ualidis multa columna iugis.
Claudit & indomitum moles mare, lentus ut intra
Negligat hybernas piscis adesse minas.
At tibi læta trahant Samiæ conuiuia testæ,
Fictaq; Cumana lubrica terra rota.
Eheu diuitibus uideo gaudere puellas,
Iam ueniant prædæ, si Venus optat opes.
Vt mea luxuria Nemesis fluat, utq; per urbem
Incedat donis conspicienda meis,
Illa gerat uestes tenues, quas fœmina Coa
Texuit, auratas disposuitq; uias.
Illi sint comites fusci, quos India torret,
Solis & admotis inficit ignis equis.
Illi selectos certent præbere colores
Africa puniceum, purpureumq; Tyros.
Nota loquor, regnum ipse tenet, quò sæpe coëgit
Barbara gypsatos ferre catasta pedes.
At tibi dura seges, Nemesim quæ ducis ab urbe,
Persoluat nulla semina terra fide.
Et tu Bacche tener iucundæ consitor uuæ,
Tu quoq; deuotos Bacche relinque lacus.
Haud impune licet formosas tristibus agris
Abdere, non tanti sunt tua musta pater.
O' ualeant fruges ne sint modò rure puellæ,
Glans alat, & prisco more bibantur aquæ.

Glans aluit ueteres, & paßim semper amarunt,
  Quid nocuit sulcos non habuisse satos?
Tum quibus aspirabat amor, præbebat apertè
  Mitis in umbrosa gaudia ualle Venus.
Nullus erat custos, nulla exclusura dolentes
  Ianua, si fas est, mos precor ille redi.
Ah pereant artes, & mollia iura colendi,

*

O' utinam ueteri peragrantes more puellæ
  Horrida uillosa corpora ueste tegant.
Nunc si clausa mea est, si copia rara uidendi,
  Heu miserum laxam quid iuuat esse togam?
Ducite ad imperium dominæ, sulcabimus agros.
  Non ego me uinclis, uerberibusq; nego.

ELEGIA IIII.

SIc mihi seruitium uideo, dominamq́; paratam.
  Iam mihi libertas illa paterna uale.
Seruitium sed triste datur, teneorq́; catenis,
  Et nunquàm misero uincla remittit amor,
Et seu quid merui, seu quid peccauimus, uror,
  Vror, iò remoue sæua puella faces.
O' ego ne poßim tales sentire dolores,
  Quàm mallem in gelidis montibus esse lapis,
Stare uel insanis cautes obnoxia uentis,
  Naufraga quam uasti tunderet unda maris.
Nunc et amara dies, & noctis amarior umbra est,
  Omnia nam tristi tempora felle madent.

Nec

Nec prosunt elegi, nec carminis autor Apollo,
Illa caua pretium flagitat usq; manu.
Ite procul Musæ, si non prodestis amanti,
Non ego uos, ut sint bella canenda, colo.
Nec refero solisq; uias, & qualis, ut orbem
Compleuit, uersis luna recurrat equis.
Ad dominam faciles aditus per carmina quæro.
Ite procul Musæ, si nihil ista ualent.
At mihi per cædem, & facinus sunt dona paranda,
Ne iaceam clausam flebilis ante domum.
Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis,
Sed Venus ante alias est uiolanda mihi.
Illa malum facinus suadet, dominamq; rapacem
Dat mihi, sacrilegas sentiat illa manus.
O pereat quicunq; legit uiridesq; smaragdos,
Et niueam Tyrio murice tingit ouem.
Hic dat auaritiæ causas, & Coa puellis
Vestis, & è rubro lucida concha mari.
Hæc fecere malas, hinc clauem ianua sensit,
Et cœpit custos liminis esse canis.
Sed pretium si grande feras, custodia uicta est,
Nec prohibent claues, & canis ipse tacet.
Heu quicunq; dedit formam cœlestis auaræ,
Quale bonum multis attulit ipse malis.
Hinc fletus, rixæq; sonant, hæc deniq; causa
Fecit, ut infamis hic Deus esset amor.
At tibi, quæ pretio uictos excludis amantes,
Eripiant partas uentus, & ignis opes.
Quin tua tunc iuuenes spectent incendia læti,

Nec quisquam flammæ sedulus addat aquam,
Seu ueniet tibi mors, neq; erit, qui lugeat ullus,
Nec qui det mœstas munus in exequias:
At bona, quæ nec auara fuit, centum licet annos
Vixerit, ardentem flebitur ante rogum.
Atq; aliquis senior ueteres ueneratus amores
Annua constructo serta dabit tumulo,
Et bene, discedens dicet, placideq; quiescas,
Terraq; securæ sit super ossa leuis.
Vera quidem moneo, sed prosunt quid mihi uera?
Illius est nobis lege colendus amor.
Quin etiam sedes iubeat si uendere auitas,
Ite sub imperium, sub titulumq; lares.
Quicquid habet Circe, quicquid Medea ueneni,
Quicquid & herbarum Thessala terra gerit,
Et quod, ubi indomitis gregibus Venus afflat amores,
Hippomanes cupidæ stillat ab inguine equæ,
Si modò me placido uideat Nemesis mea uultu,
Mille alias herbas misceat illa, bibam.

ELEGIA V.

PHœbe faue, nouus egreditur tua templa sacerdos,
Huc agè cum cithara, carminibusq; ueni.
Nunc te uocales impellere pollice chordas,
Nunc precor ad laudes flectere uerba meas.
Ipse triumphali deuinctus tempora lauro,
Dum cumulant aras, ad tua sacra ueni:
Sed nitidus, pulcherq; ueni, nunc indue uestem
Sepositam

Sepositam, longas nunc bene pecte comas,
Qualem te memorant Saturno rege fugato
Victori laudes concinuisse Ioui.
Tu procul euentura uides, tibi deditus augur
Scit bene quid fati prouida cantet auis.
Tuq; regis sortes, per te præsentit aruspex,
Lubrica signauit cùm Deus exta notis.
Te duce Romanos nunquàm frustrata Sibylla est,
Abdita quæ senis fata canit pedibus.
Phœbe sacras Messalinum sine tangere chartas
Vatis, & ipse precor, quod canat illa, doce.
Hæc dedit Aeneæ sortes pòst, quàm ille parentem
Dicitur, & captos sustinuisse lares.
Hæc fore credebat Romam, cùm mœstus ab alto
Ilion, ardentes respiceretq; Deos.
Romulus æternæ nondum formauerat urbis
Mœnia, consorti non habitanda Remo.
Sed tunc pascebant herbosa palatia uaccæ,
Et stabant humiles in Iouis arce casæ.
Lacte madens illic suberat Pan ilicis umbram,
Et facta agresti lignea falce Pales:
Pendebatq; uagi pastoris in arbore uotum
Garrula syluestri fistula sacra Deo.
Fistula cui semper decrescit arundinis ordo:
Nam calamus cera iungitur usq; minor.
At quà Velabri regio patet, ire solebat
Exiguus pulla per uada lynter aqua.
Illa sæpe gregis ditis placitura magistro
Ad iuuenem festa est uecta puella die.

Cum qua fœcundi redierunt munera ruris
  Caseus, & niueæ candidus agnus ouis.

*

Impiger Aenea uolitantis frater amoris,
  Troica qui profugis sacra uehis ratibus,
Iam tibi Laurentes aßignat Iuppiter agros,
  Iam uocat errantes hospita terra lares.
Illic sanctus eris, cùm te ueneranda Numici
  Vnda Deum cœlo miserit indigetem.
Ecce super fessas uolitat uictoria puppes,
  Tandem ad Troianos diua superba uenit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris.
  Iam tibi prædico barbare Turne necem.
Ante oculos Laurens castrum, murusq; Lauini est,
  Albaq; ab Ascanio condita longa duce.
Te quoq; iam uideo Marti placitura sacerdos
  Ilia Vestales deseruisse focos:
Concubitusq; tuos furtim, uittasq; iacentes,
  Et cupidi ad ripas arma relicta Dei.
Carpite nunc tauri de septem montibus herbas
  Dum licet, hìc magnæ iam locus urbis erit.
Roma tuum nomen terris fatale regendis,
  Quà sua de cœlo prospicit arua Ceres,
Quaq; patent ortus, & quà fluitantibus undis
  Solis anhelantes abluit amnis equos.
Troia quidem tunc se mirabitur, & sibi dicet,
  Vos bene tam longam consuluisse uiam.
Vera cano, sic usq; sacras innoxia lauros
  Vescar, & æternùm sit mihi uirginitas.

Hæc

Hæc cecinit uates, & te sibi Phœbe uocauit,
    Iactauit fusas, & caput ante comas.
Quicquid Amalthea, quicquid Marpesia dixit,
    Heryphile Phœbo grataq; quod monuit,
Quasq; Albana sacras Tyberis per flumina sortes
    Portarit, sicco perlueritq; sinu
Hæc fore dixerunt, belli mala signa cometen,
    Multus & in terras deplueritq; lapis,
Atq; tubas, atq; arma ferunt strepitantia cœlo
    Audita, & lucos præcinuisse fugam.
Ipsum etiam solem defectum lumine uidit
    Iungere pallentes nubilus annus equos,
Et simulachra Deûm lachrymas fudisse tepentes,
    Fataq; uocales præmonuisse boues.
Hæc fuerant olim, sed tu iam mitis Apollo
    Prodigia indomitis merge sub æquoribus,
Vt succensa sacris crepitet bene laurea flammis,
    Omine quo felix, & sacer annus eat.
Laurus ubi bona signa dedit, gaudete coloni,
    Distendet spicis horrea plena Ceres.
Oblitus & musto feriet pede rusticus uuas,
    Dolia dum, magni deficiuntq; lacus.
At madidus Baccho sua festa parilia pastor
    Concinet, à stabulis tunc procul este lupi.
Ille leuis stipulæ solenneis potus aceruos
    Accendet flammas, transilietq; sacras.
Et fœtus matrona dabit, natusq; parenti
    Oscula compreßis auribus eripiet.
Nec tædebit auum paruo aduigilare nepoti,

Balbaq; cum puero dicere uerba ſenem.
Tunc operata Deo pubes diſcumbet in herba
Arboris antiquæ, quà leuis umbra cadet.
Aut è ueſte ſacris tendent umbracula ſertis
Vincta, coronatus ſtabit & ipſe calix.
At ſibi quiſq; dapes, & feſtas extruet altè
Ceſpitibus menſas, ceſpitibusq́; torum.
Ingeret hîc potus iuuenis maledicta puellæ,
Poſtmodò quæ uotis irrita facta uelit.
Nam ferus ille ſuæ plorabit ſobrius idem,
Et ſe iurabit mente fuiſſe mala.
Pace tua pereant arcus, pereantq́; ſagittæ
Phœbe, modò in terris erret inermis amor.
Ars bona, ſed pòſt, quàm ſumpſit ſibi tela Cupido,
Hei mihi quàm multis ars dedit illa malum,
Et mihi præcipuè: taceo cùm ſaucius annum,
Et faueo morbo, cùm iuuat ipſe dolor.
Vixq; cano Nemeſim, ſine qua uerſus mihi nullus
Verba poteſt, iuſtos aut reperire pedes.
At tu (nam diuûm ſeruat tutela poëtas)
Præmoneo, uati parce puella ſacro,
Vt Meſſalinum celebrem, cùm præmia belli
Ante ſuos currus oppida uicta feret,
Ipſe gerens laurus, lauro deuinctus agreſti
Miles iò magna uoce triumphe canet.
Tunc Meſſala meus pia det ſpectacula turbæ,
Et plaudat curru prætereunte pater.
Annue, ſic tibi ſint intonſi Phœbe capilli,
Sic tua perpetuò ſit tibi caſta ſoror.

ELEGIA VII.

CAstra Macer sequitur, tenero quid fiet amori?
Sit comes, & collo fortiter arma gerat.
Et seu longa uirum terræ uia, seu uaga ducent
Aequora, cum telis ad latus ire uolet,
Vre puer quæso tua qui ferus otia liquit,
Atq; iterum erronem sub tua signa uoca.
Quòd si militibus parces, erit hic quoq; miles
Ipse, leuem galea qui sibi potet aquam.
Castra peto, ualeatq́; Venus, ualeantq́; puellæ.
Et mihi sunt uires, & mihi facta tuba est.
Magna loquor, sed magnificè mihi magna locuto
Excutiunt clausæ fortia uerba fores.
Iuraui quoties rediturum ad limina nunquàm?
Cùm bene iuraui, pes tamen ipse redit.
Acer amor fractas utinam tua tela sagittas
Scilicet extinctas, aspiciamq́; faces.
Tu miserum torques, tu me mihi dira precari
Cogis, & insana mente nefanda loqui.
Iam mala finissem leto, sed credula uitam
Spes fouet, & melius cras fore semper ait.
Spes alit agricolas, spes sulcis credit aratis
Semina, quæ magno fœnore reddat ager.
Hæc laqueo uolucres, hæc captat arundine pisces,
Cùm tenues hamos abdidit antè cibus.
Spes etiam ualida solatur compede uinctum,
Crura sonant ferro, sed canit inter opus.
Spes facilem Nemesim spondet mihi, sed negat illa,

Hei mihi ne uincas dura puella deam.
Parce per immatura tuæ precor ossa sororis,
Sic bene sub tenera parua quiescat humo.
Illa mihi sancta est, illius dona sepulchro,
Et madefacta meis serta feram lachrymis.
Illius ad tumulum fugiam, supplexq; sedebo,
Et mea cùm muto fata querar cinere.
Non feret usq; suum te propter flere clientem,
Illius ut uerbis sis mihi dura ueto.
Ne tibi neglecti mittant mala somnia manes,
Mœstaq; sopitæ stet soror ante torum.
Qualis ab excelsa præceps delapsa fenestra
Venit ad infernos sanguinolenta lacus.
Desino, ne dominæ luctus renouentur acerbi,
Non ego sum tanti, ploret ut illa semel.
Nec lachrymis oculos digna est fœdare loquaces:
Lena nocet nobis, ipsa puella bona est.
Lena uetat miserum Phyrne, furtimq; tabellas
Occulto portans itq;, reditq; sinu.
Sæpe ego cùm dominæ dulces à limite diro
Agnosco uoces, hæc negat esse domi.
Sæpe ubi nox promissa mihi est, languere puellam
Nuntiat, aut aliquas extimuisse minas.
Tunc morior curis, tunc mens mea perdita fingit
Quisue meam teneat, quot teneatue modis.
Tunc tibi lena precor diras, satis anxia uiuas,
Mouerit è uotis pars quotacunq; deos.

FINIS.

ALBII TIBVLLI EQVITIS ROMANI LIBER TERTIVS.

Artis Romani festæ uenere calendæ,
Exoriens nostris hic fuit annus auis.
Et uaga nunc certa discurrunt undiq; pompa,
Perq́; uias urbis munera, perq́; domos.
Dicite Pierides, quonam donetur honore
Seu mea, seu fallor, chara Neæra tamen.
Carmine formosæ, pretio capiuntur auaræ,
Gaudeat, ut digna est, uersibus illa meis.
Lutea sed niueum inuoluat membrana libellum,
Pumicet, & canas tondeat arte comas,
Summaq́; prætexat tenuis fastigia chartæ,
Indicet ut nomen littera pacta tuum.
Atq; inter geminas pingantur cornua frontes,
Sic etenim comptum mittere oportet opus.
Per uos autores huius mihi carminis oro,
Castaliamq́; umbram, Pieriosq́; lacus,
Ite domum, cultumq́; illi donate libellum
Sicut erit, nullus defluat inde color.
Illa mihi referat, si nostri mutua cura est,
An minor, an toto pectore deciderim.
Sed primùm nympham larga donate salute,
Atq; hæc submisso dicite uerba sono:
Hæc tibi uir quondam, nunc frater casta Neæra
Mittit, & accipias munera parua, rogat.

Teq́;

Teq; suis iurat charam magis esse medullis,
Siue sibi coniux, siue futura soror.
Sed potius coniux, huius spem nominis illi
Auferet extincto pallida Ditis aqua.

ELEGIA II.

QVi primùm charam iuueni, charumq; puellæ
Eripuit iuuenem, ferreus ille fuit.
Durus & ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
Viuere & erepta coniuge qui potuit.
Non ego firmus in hoc, non hæc patientia nostro
Ingenio, frangit fortia corda dolor.
Nec mihi uera loqui pudor est, uitæq; fateri
Tot mala perpessæ tot superesse meæ.
Ergo ego cùm tenuem fuero mutatus in umbram,
Candidaq; ossa super nigra fauilla teget,
Ante meum ueniat longos incompta capillos,
Et fleat ante meum mœsta Neæra rogum.
Sed ueniat charæ matris comitata dolore,
Mœreat hæc genero, mœreat illa uiro,
Præfatæ ante meos manes, animamq; precatæ,
Perfusæq; pias antè liquore manus.
Pars quæ sola mei superabit corporis ossa
Incinctæ nigra candida ueste legant,
Et primùm annoso spargent collecta Lyæo,
Mox etiam niueo fundere lacte parent.
Post hæc carbaseis humorem tollere uentis,
Atq; in marmorea ponere sicca domo.

Illic

Illic quas mittit diues Panchaïa merces,
Eoiq; Arabes, diues & Aßyria,
Et nostri memores lachrymæ fundantur eodem,
Sic ego componi uersus in ossa uelim.
Sic tristem mortis demonstret littera causam,
Atq; hæc in celebri carmina fronte notet.
Lygdamus hîc situs est, dolor huic, & causa Neæra,
Coniugis ereptæ causa perire fuit.

ELEGIA III.

QVid prodest cœlum uotis implesse Neæra?
Blandaq́; cum multa tura dedisse prece?
Non ut marmorei prodirem è limine tecti
Insignis clara, conspicuusq́; domo,
Aut ut multa mei renouarent iugera tauri,
Et magnas messes terra benigna daret,
Sed tecum ut longæ sociarem gaudia uitæ,
Inq́; tuo caderet nostra senecta sinu,
Tunc cùm permensæ defunctus tempora lucis
Nudus Lethæa cogerer ire rate.
Nam graue quid prodest pondus mihi diuitis auri?
Aruaq́; si findant pinguia mille boues?
Quid'ue domus prodest Phrygijs innixa columnis,
Tænare siue tuis, siue Chariste tuis?
Et nemora in domibus sacros imitantia lucos?
Aurataq́; trabes, marmoreumq́; solum?
Quid'ue in Erythræo legitur quæ littore concha,
Tinctaq́; Sydonio murice lana iuuat?

Et

Et quæ præterea populus miratur in illis
Inuida, quæ falsò plurima uulgus amat.
Non opibus mentes homini, curæq; leuantur,
Nam Fortuna sua tempora lege gerit.
Sit mihi paupertas tecum iucunda Neæra,
Et sine te regum munera nulla uolo.
O niueam, quæ te poterit mihi reddere lucem,
O mihi felicem terq;, quaterq; diem.
At si pro dulci reditu quæcunq; uouentur
Audiat auersa non meus aure Deus,
Nec me regna iuuent, nec Lydius aurifer amnis,
Nec quas terrarum sustinet orbis opes.
Hæc alij cupiant, liceat mihi paupere cultu
Securo chara coniuge posse frui.
Adsis, & timidis faueas Saturnia uotis,
Et faueas concha Cypria uecta tua.
Aut si fata negant reditum, tristesq; sorores
Stamina quæ ducunt, queq; futura neunt,
Me uocet in uastos amnes, nigramq; paludem
Diues in ignaua luridus Orcus aqua.

ELEGIA IIII.

DI meliora ferant, nec sint insomnia uera,
Quæ tulit hesterna pessima nocte quies.
Ite procul uani, falsumq; auertite uisum,
Desinite in uotis quærere uelle fidem.
Diui uera monent, uenturæ nuntia sortis,
Vera monent Thuscis exta probata uiris.

Somnia

Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pauidas mentes falsa timere iubent.
Et uanum metuens hominum genus, omnia noctis
Farre pio placant, & saliente sale.
Et tamen, utcunq; est, siue illi uera moneri,
Mendaci somno credere siue uolent,
Efficiat uanos noctis Lucina timores,
Et frustra immeritum pertimuisse uelit,
Si mea nec turpi mens est obnoxia facto,
Nec læsit magnos impia lingua Deos.
Iam nox ætherium nigris emersa quadrigis
Mundum cæruleo lauerat amne rotas.
Nec me sopierat menti Deus utilis ægræ
Somnus, sollicitas deficit ante domos.
Tandem cùm summo Phœbus prospexit ab ortu,
Preßit languentis lumina sera quies.
Hîc iuuenis casta redimitus tempora lauro
Est uisus nostra ponere sede pedem.
Non illo quicquam formosius ulla priòrum
Aetas, humanum nec uidet illud opus.
Intonsi crines longa ceruice fluebant,
Stillabat Tyrio myrtea rore coma.
Candor erat, qualem præfert Latonia Luna,
Et color in niueo corpore purpureus,
Vt iuueni primùm uirgo deducta marito,
Inficitur teneras ore rubente genas.
Vt cùm contexunt amaranthis alba puellæ
Lilia, & autumno candida mala rubent.
Ima uidebatur talis illudere palla,

Nanq;

Nanq; hæc in nitido corpore uestis erat.
Artis opus raræ fulgens testudine, & auro
Pendebat læua garrula parte lyra.
Hanc primùm ueniens plectro modulatus eburno
Felices cantus ore sonante dedit.
Sed pòst, quàm fuerant digiti cum uoce locuti,
Edidit hæc tristi dulcia uerba modo:
Salue cura Deûm, casto nam rite poëtæ
Phœbusq́;, & Bacchus, Pieridesq́; fauent.
Sed proles Semeles Bacchus, doctæq́; sorores
Dicere non norunt, quid ferat hora sequens,
At mihi fatorum leges, æuiq́; futuri
Euentura pater posse uidere dedit.
Quare ego quæ dico non fallax accipe uates,
Quodq́; Deus uero Cynthius ore ferat.
Tantùm chara tibi, quantùm nec filia matri,
Quantùm nec cupido bella puella uiro,
Pro qua sollicitas cœlestia numina uotis,
Quæ tibi securos non sinit ire dies:
Et cùm te fusco somnus uelauit amictu,
Vanum nocturnis fallit imaginibus.
Carminibus celebrata tuis formosa Neæra
Alterius mauult esse puella uiri,
Diuersasq́; suas agitat mens anxia curas,
Nec gaudet casta nupta Neæra domo.
Ah crudele genus, nec fidum fœmina nomen,
Ah pereat, didicit fallere siqua uirum.
Sed flecti poterit, mens est mutabilis illi.
Tu modò cum multa brachia tende fide.

Sæuus

Sæuus amor docuit dominæ fera uerba minantis,
Sæuus amor docuit uerbera posse pati.
Me quondam Admeti niueas pauisse iuuencas
Non est in uanum fabula ficta iocum.
Tunc ego nec cithara poteram gaudere sonora,
Nec similes chordis reddere uoce sonos,
Sed perlucenti cantus meditabar auena,
Ille ego Latonæ filius, atq; Iouis.
Nescis quid sit amor iuuenis, si ferre recusas
Immitem dominam, coniugiumq́; ferum.
Ergo ne dubita blandas adhibere querelas,
Vincuntur molli pectora dura prece.
Quòd si uera canunt sacris oracula templis,
Hæc illi nostro nomina dicta refer.
Hoc tibi coniugium promittit Delius ipse
Felix, ac alium desine uelle uirum.
Dixit, & ignauus defluxit corpore somnus.
Ah ego ne possim tanta uidere mala.
Nec tibi crediderim uotis contraria uota,
Nec tantum crimen pectore inesse tuo.
Nam te nec uasti genuerunt æquora ponti,
Nec flammam uoluens ore Chimæra fero,
Nec canis anguinea redimitus terga caterua,
Cui tres sunt linguæ, tergeminumq́; caput,
Scyllaq; uirgineam canibus submista figuram,
Nec te conceptam sæua leæna tulit,
Barbara nec Scythiæ tellus, horrendaúe Syrtis,
Sed culta, & diris non habitanda domus,
Et longè ante alias omnes mitissima mater,

Isq́; pater, quo non alter amabilior.
Hæc Deus in melius crudelia somnia uertat,
Et iubeat tepidos irrita ferre Notos.

ELEGIA V.

Nos tenet Hetruscis manat quæ fontibus unda,
Vnda sub æstiuum non adeunda canem.
Nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis,
Cùm se purpureo uere remittit humus.
At mihi Persephone nigram denuntiat horam.
Immerito iuueni parce nocere dea.
Non ego tentaui nulli temeranda deorum
Audax laudandæ sacra docere deæ.
Nec mea mortiferis infecit pocula succis
Dextera, nec cuiquam certa uenena dedit.
Nec nos sacrilegos templis admouimus ignes,
Nec cor sollicitant facta nefanda meum.
Nec nos insanæ meditantes iurgia linguæ
Impia in aduersos soluimus ora Deos.
Et nondum cani nigros læsere capillos,
Nec uenit tardo curua senecta pede.
Natalem primò nostrum uidere parentes,
Cùm cecidit fato consul uterq; pari.
Quid fraudare iuuat uitem crescentibus uuis?
Et modò nata mala uellere poma manu?
Parcite, pallentes umbras quicunq; tenetis,
Duraq́; sortiti tertia regna Dei.
Elysios olim liceat cognoscere campos,

Lethæamq́;

Lethæamq; ratem, Cimeriosq; lacus,
Cùm mea rugosa pallebunt ora senecta,
Et referam pueris tempora prisca senex.
Atq; utinam uano nequicquam terrear æstu,
Languent ter quinos sed mea membra dies,
Atq; mihi Thuscæ celebrantur numina lymphæ,
Et facilis lenta pellitur unda manu.
Viuite felices, memores & uiuite nostri,
Siue erimus, seu nos fata fuisse uelint.
Intereà nigras pecudes promittite Diti,
Et niuei lactis pocula mista mero.

ELEGIA VI.

Candide Liber ades, sic sit tibi mystica uitis,
Sic edera semper tempora uincta feras.
Aufer & ipse meum pariter medicando dolorem,
Sæpe tuo cecidit munere uictus amor.
Chare puer madeant generoso pocula Baccho,
Et nobis prona funde falerna manu.
Ite procul durum curæ genus, ite labores,
Fulserit hìc niueis Delius alitibus.
Vos modò proposito dulces faueatis amici,
Néue neget quisquam me duce se comitem.
At siquis uini certamen mite recusat,
Fallat eum tecto chara puella dolo.
Ille facit dites animos Deus, ille ferocem
Contudit, & dominæ misit in arbitrium.
Armenias tigres, & fuluas ille leænas

Vicit, & indomitis mollia corda dedit.
Haec amor, & maiora uolet, sed poscite Bacchi
Munera, quem uestrum pocula sicca iuuant.
Conuenit ex aequo, nec toruus Liber in illos,
Qui se, quiq; unà uina iocosa colunt.
Iam uenit iratus nimium, nimiumq; seuerus,
Qui timet irati numina magna, bibat.
Quales his pœnas Deus hic, quantumq; minetur
Cadmeae matris praeda cruenta docet.
Sed procul à nobis hic sit timor, illaq;, siqua est,
Quid ualeat laesi sentiat ira Dei.
Quid precor ah demens? uenti temeraria uota,
Aëriae & nubes diripienda ferant.
Quamuis nulla mei superest tibi cura Neaera,
Sis felix, & sint candida fata tua.
At nos securae reddamus tempora mensae.
Venit post multos una serena dies.

ELEGIA VII.

HEi mihi difficile est imitari gaudia falsa,
Difficile est tristi fingere mente iocum.
Nec bene mendaci risus componitur ore,
Nec bene sollicitis ebria uerba sonant.
Quid queror infelix? turpes discedite curae.
Odit Lenaeus tristia uerba pater.
Gnosia Theseae quondam periuria linguae
Fleuisti ignoto sola relicta mari.
Sic cecinit pro te doctus Minoi Catullus
Ingrati referens impia facta uiri.

Vos

Vos ego nunc moneo fęlix, quicunq; dolore
Alterius disces posse carere tuo.
Nec uos aut capiant pendentia brachia collo,
Aut fallat blanda sordida lingua fide.
Et si perq; suos fallax iurauit ocellos,
Iunonemq; suam, perq; suam Venerem,
Nulla fides inerit: periuria ridet amantum
Iuppiter, & uentos irrita ferre iubet.
Ergo quid toties fallacis uerba puellæ
Conqueror? ite à me seria uerba precor.
Quàm uellem longas tecum requiescere noctes,
Et tecum longos peruigilare dies.
Perfida nec meritò nobis inimica, merenti
Perfida, sed quamuis perfida, chara tamen.
Naiada Bacchus amat, cessas ò lente minister,
Temperet annosum Martia lympha merum.
Non ego, si fugiat nostræ conuiuia mensæ
Ignotum cupiens uana puella torum,
Sollicitus repetam tota suspiria nocte,
Tu puer & liquidum fortius adde merum.
Iandudum Tyrio madefactus tempora nardo
Debueram sertis implicuisse comas.
Ne tibi sit mea lux æquè tam feruida cura,
Vt uideo paucos ante fuisse dies.
Si quicquam tota commisi stulta iuuenta,
Cuius me fatear pœnituisse magis,
Hesterna quàm te solum quòd nocte reliqui,
Ardorem cupiens dissimulare meum?

FINIS.

ALBII TIBVLLI EQVITIS ROMANI LIBER QVARTUS.

E Messala canam, quanquàm mea cognita uirtus
Terret, ut infirmæ ualeant subsistere uires,
Incipiam tñ à meritis, si carmina laudes
Deficiant humiles, tantis sim conditor actis,
Nec tua te præter chartis intexere quisquam
Facta queat, dictis ut non maiora supersint,
Est nobis uoluisse satis, nec munera parua
Respueris, etiam Phœbo gratissima dona
Cres tulit, & cunctis Baccho iucundior hospes
Icarus, ut puro testantur sydera cœlo,
Erigoneq́;, Canisq́; neget ne longior ætas.
Quin etiam Alcides Deus ascensurus Olympum
Læta Molorcheis posuit uestigia terris,
Paruaq́; cœlestes pacauit mica: nec illis
Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.
Hic quoq; sit gratus paruus labor, ut tibi poßim
Inde alios, aliosq́; memor componere uersus.
Alter dicat opus magni mirabile mundi,
Qualis in immenso descenderit aëre tellus,
Qualis & in curuum pontus confluxerit orbem,
Et uagus è terris quà surgere nititur aër,
Huic & contextus paßim fluat igneus æther,

Pendentiq́;

Pendentiq; super claudantur ut omnia cœlo.
At quodcunq; meæ poterunt audere Camœnæ,
Seu tibi par poterunt, seu, quod spes abnuit, ultrà,
Siue minus, certeq; canent minus, omne mouemus
Hoc tibi, ne tanto careat mihi nomine charta.
Nam, quanquàm antiquæ gentis superent tibi laudes,
Non tua maiorum contenta est gloria fama,
Nec quæris quid qua iudex sub imagine dicat,
Sed generis priscos contendis uincere honores
Quàm tibi maiores maius decus ipse futurus.
At tua non titulus capiet sub nomine facta,
Aeterno sed erunt tibi magna uolumina uersu,
Conuenientq; tuas cupidi componere laudes
Vndiq;, quiq; canent uincto pede, quiq; soluto.
Queis potius certamen erit, sim uictor in illis,
Vt nostrum tantis inscribam nomen in actis.
Quisq; tibi maiora gerit castris'ue, foro'ue,
Nec tamen hinc, aut hinc, tibi laus maior'ue, minor'ue,
Iusta pari premitur ueluti cum pondere libra
Prona, nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illa.
Qualis, inæquatum siquando onus urget utrinq;,
Instabilis natat alterno depreßior orbe.
Nam seu diuersi fremat inconstantia uulgi,
Non alius sedare queat: seu iudicis ira
Sit placanda, tuis poterit mitescere uerbis.
Non Pylos, aut Itace tantos genuisse feruntur
Nestora, uel paruæ magnum decus urbis Vlyssem:
Vixerit ille senex quamuis, dum terna per orbem
Secula fertilibus Titan decurrerit horis,

Ille per ignotas audax errauerit urbes,
Quà maris extremis tellus includitur undis,
Nam Cyconumq; manus aduersis reppulit armis,
Non ualuit Cyclops cœptos auertere cursus,
Cessit & Aetnææ Neptunius incola rupis
Victa Maroneo fœdatus lumina Baccho.
Vexit & Aeolios placidum per Nerea uentos,
Incultos adijt Lestrygonas, Antiphatenq;,
Nobilis Artaciæ gelidos quos irrigat unda.
Solum nec doctæ uerterunt pocula Circes,
Quamuis illa foret Solis genus, apta uel herbis,
Aptaq; uel cantu ueteres mutare figuras.
Cimmerion etiam obscuras accessit ad oras,
Queis nunquàm candente dies apparuit ortu,
Siue super terras Phœbus, seu curreret infrà.
Vidit ut inferno Plutonis subdita regno
Magna Deûm proles leuibus discurreret umbris.
Præterijtq; cita Sirenum littora puppi.
*al. tergemini. Illum *tergeminæ nantem confinia *mortis
Nec Scyllæ sæuo conterruit impetus orbe,
*al's, montis. Cùm canibus rapidas inter freta serperet undas:
Nec uiolenta suo consumpsit more Charybdis,
Vel si sublimis fluctu consurgeret imo,
Vel si interrupto nudaret gurgite pontum.
Non uiolata uagi sileantur pascua Solis,
Non Amor, & fœcunda Atlantidos arua Calypsus.
Finis & errorum misero Phæacia tellus.
Atq; hæc seu nostras inter sunt cognita terras,
Fabula siue nouum dedit his erroribus orbem,

Sit

Sit labor illius, tua dum facundia maior.
Nam te non alius belli tenet aptius artes,
Quà deceat tutam castris deducere fossam,
Qualiter aduersos hosti defigere neruos,
Quem'ue locum ducto melius sit claudere uallo,
Fontibus ut dulces erumpat terra liquores,
Vt facilisq; tuis aditus sit, & arduus hosti,
Laudis & assiduo uigeat certamine miles.
Quis tardam'ue sudem melius, celerem'ue sagittam
Iecerit, aut lento perfregerit obuia pilo.
Aut quis equum celerem'ue arcto compescere freno
Possit, & effusas tardo permittere habenas,
Inq; uicem modò directo contendere cursu,
Seu libeat curuo melius contendere gyro.
Parma, seu quos dextra uelit, seu læua tueri,
Siue hàc, siue illac grandis uenit impetus hastæ
Amplior: aut signata cita loca tangere funda.
Iam simul audacis ueniunt certamina Martis,
Aduersisq; parant acies concurrere signis,
Tunc tibi non desit faciem componere pugnæ,
Seu sit opus, quadratum acies consistat in agmen,
Rectus inæquatis decurrat frontibus ordo.
Seu libeat duplicem, seu iunctum cernere Martem,
Dextraq; ut læuum teneat, dextrumq; sinistra
Miles, sitq; duplex gemini uictoria casus.
At non per dubias errant mea carmina laudes.
Nam bellis experta cãno, testis mihi uictæ
Fortis Iapygiæ miles, testis quoq; fallax
Pannonius, gelidas passim disiectus in alpes:

Testis Arupinus, & pauper natus in armis.
Quem siquis uideat uetus ut non fregerit ætas,
Terna minus Pyliæ miretur secula famæ:
Namq; senex longæ peragit dum secula uitæ
Centum fœcundos Titan renouauerit annos.
Ipse tamen uelox celerem super edere corpus
Audet equum, ualidisq; sedet moderator habenis.
Te duce non aliàs conuersus terga domator
Libera Romanæ subiecit colla catenæ.
Nec tamen his contentus eris, maiora peractis
Instant, compertum est ueracibus ut mihi signis,
Queis Amithaonius nequeat certare Melampus.
Nam modò fulgentem Tyrio subtegmine uestem
Indueras, oriente die duce fertilis anni,
Splendidior liquidis cùm sol caput extulit undis,
Et freta discordes tenuerunt flamina uenti,
Curua nec assuetos egerunt flumina cursus,
Quin rapidum placidis etiam mare constitit undis,
Vlla nec aërias uolucris perlabitur auras,
Nec quadrupes densas depascitur aspera syluas
Quin largita tuis sunt multa silentia uotis:
Iuppiter ipse leui uectus per inania curru
Affuit, & cœlo uicinum liquit Olympum,
Intentaq; tuis precibus se præbuit aure,
Cunctaq; ueraci capite annuit additus aris.
Lætior eluxit structos super ignis aceruos.
Quin hortante Deo magnis insistere rebus
Incipe, non ijdem tibi sunt, alijsq; triumphi:
Non te uicino remorabitur obuia Marte
Gallia

Gallia, nec latis audax Hispania terris.
Nec fera Rethæo tellus obsessa colono.
Nec quà uel Nilus, uel regia lympha *Diaspes
Profluit, aut rapidus Cyri dementia Gindes,
Cretæis ardens aut unda Carystia campis:
Nec quà regna uago Tomyris finiuit Araxe,
Impia nec sæuis celebrans conuiuia mensis.
Vltima uicinus Phœbo tenet arua Padæus,
Quaq; Hebrus, Tanaisq; Getas rigat, atq; Mosinos.
Quid moror? oceanus ponto quà continet orbem,
Nulla tibi aduersus regio sese offeret armis.
Te manet inuictus Romano marte Britannus,
Teq; interiecto mundi pars altera sole.
Nam circunfuso consistit in aëre tellus,
Et quinq; in partes totos disponitur orbes,
Atq; duæ gelido uastantur frigore semper,
Illic & densa tellus absconditur umbra,
Et nulla incepto perlabitur unda liquore,
Sed durata riget densam in glaciemq;, niuemq;,
Quippe ibi non unquam Titan super ingerit ortus,
At media est Phœbi semper subiecta calori,
Seu propior terris æstiuum fertur in orbem,
Seu celer hybernas properat decurrere luces:
Non ergo presso tellus consurgit aratro,
Nec frugem segetes præbent, nec pabula terræ,
Non illic colit arua Deus, Bacchusúe, Ceresúe,
Nulla nec exustas habitant animalia partes.
Fertilis hanc interposita est, interq; rigentes,
Nostraq;, & huic aduersa solo pars altera nostro,

*al. Choaspes.

Quas

Quas simileis utrinq; tenens uicinia cœli
Temperat, alter & alterius uires negat aër.
Hinc placidus nobis per tempora labitur annus.
Hic & colla iugo didicit summittere Taurus,
Et lenta excelsos uitis conscendere ramos.
Tonderturq; seges maturos annua partus.
Et ferro tellus, pontus confinditur ære.
Quin etiam structis exurgunt oppida muris.
Ergo ubi præclaros poscent tua facta triumphos,
Solus utroq; idem dicêris magnus in orbe.
Non ego sum satis ad tantæ præconia laudis,
Ipse mihi non si præscribat carmina Phœbus.
Est tibi qui poßit magnis se accingere rebus
Valgius, æterno propior non alter Homero.
Languida non noster peragit labor otia, quamuis
Fortuna (ut mos est illi) me aduersa fatiget.
Nam mihi cùm magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flaui ditantes ordine sulci,
Horrea fœcundis indeficientia mensis,
Cuiq; pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino satis, & nimium furiq;, lupoq;,
Nunc desyderium superest: nam cura nouatur,
Cùm memor accitos semper dolor admonet annos:
Sed licet asperiora cadant, spolierq; relictis,
Non te deficient nostræ memorare Camœnæ.
Nec solùm tibi Pierij tribuentur honores,
Pro te uel rapidas ausim maris ire per undas,
Aduersis hyberna licet tumeant freta uentis:
Pro te uel solus densis obsistere turmis,

Vel paruum Aetnææ corpus committere flammæ.
Sum quodcunq; tuum est: nostri sit paruula cura,
Sit tibi quanta libet: si sit modò, non mihi regna
Lydia, non magni potior sit fama Gylippi,
Posse Meleteas nec mallem mittere chartas.
Quòd tibi si uersus noster notus'ue, minus'ue,
Vel bene si notus, summo uel mœret in ore,
Nulla mihi statuent finem te fata canendi.
Quin etiam mea tunc tumulus cùm texerit ossa,
Seu matura dies fato properat mihi mortem,
Longa manet seu uita, tamen mutata figuram,
Seu me finget equum rigidos percurrere campos
Doctum, seu tardi pecoris sim gloria taurus,
Siue ego per liquidum uolucris uehar aëra pennis,
In quencunq; hominem me longa receperit ætas,
Inceptis de te subtexam carmina chartis.

LAVS SVLPITIAE AD MARTEM.

SVlpitia est tibi culta tuis Mars magne calendis,
    Spectatum è cœlo, si sapis, ipse ueni.
Hoc Venus ignoscet, at tu uiolente caueto,
    Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
Illius ex oculis cùm uult exurere diuos,
    Accendit geminas lampadas acer amor.
Illam quicquid agit, quoquò uestigia mouit,
    Componit furtim, subsequiturq; decor.
Seu soluit crines, fusis decet esse capillis,

Seu

Seu compsit, comptis est ueneranda comis.
Vrit, seu Tyria uoluit procedere palla:
Vrit, seu niuea candida ueste uenit.
Talis in æterno felix Vertumnus Olympo,
Mille habet ornatus, mille decenter habet.
Sola puellarum digna est, cui mollia charis
Vellera det succis bis madefacta Tyros,
Poßideatq; metit quicquid bene olentibus aruis
Cultor odoratæ diues Arabs segetis,
Et quascunq; niger rubro de littore conchas
Proximus eois colligit Indus aquis.
Hanc uos Pierides festis cantate calendis,
Et testudinea Phœbe superbe lyra.
Hoc solenne sacrum multos celebretur in annos,
Dignior est uestro nullo puella choro.

SVLPITIA AD CHERINTHVM.

Parce meo iuueni: seu quis bona pascua campi,
Seu colis umbrosi deuia montis aper:
Nec tibi sit duros acuisse in pectora dentes,
Incolumen custos hunc mihi seruet amor.
Sed procul abducit uenandi Delia cura.
O pereant syluæ, deficiantq; canes.
Quis furor est? quæ mens densos indagine colles
Claudentem, teneras lædere uelle manus?
Quid'ue iuuat furtim latebras intrare ferarum?
Candidaq; hamatis crura notare rubis?

Sed tamen, ut tecum liceat Cherinthe uagari,
Ipsa ego per montes retia torta feram.
Ipsa ego uelocis quæram uestigia cerui,
Et demam celeri ferrea uincla cani.
Tunc mihi tunc placeant syluæ, si lux mea tecum
Arguar ante ipsas concubuisse plagas.
Tunc ueniat licet ad casses, illæsus abibit,
Ne Veneris cupidæ gaudia turbet aper.
Tunc sine me sit nulla Venus, sed lege Dianæ
Caste puer casta retia tende manu.
Et quæcunq; meo furtim subrepit amori,
Incidat in sæuas diripienda feras.
At tu uenandi studium concede parenti,
Et celer in nostros ipse recurre sinus.

AD PHOEBVM.

HVc ades, & teneræ morbos expelle puellæ,
Huc ades intonsa Phœbe superbe coma.
Crede mihi propera, nec te iam Phœbe pigebit
Formosæ medicas applicuisse manus.
Effice ne macies pallentes occupet artus,
Neu notet informis pallida membra color.
Et quodcunq; mali est, & quicquid triste timemus,
In pelagus rapidis euehat amnis aquis.
Sancte ueni, tecumq; feras quicunq; sapores,
Quicunq; & cantus corpora fessa leuant.
Neu iuuenem torque: metuit qui fata puellæ,
Votaq; pro domina uix numeranda facit.

Interdum

I nterdum uouet, interdum quod langueat illa,
  D icit in æternos aspera uerba Deos.
P one metum Cherinthe, Deus non lædit amantes.
  T u modò semper ama, salua puella tibi est.
N il opus est fletu, lachrymis erit aptius uti,
  S iquando fuerit tristior illa tibi.
A t nunc tota tua est, te solum candida secum
  C ogitat, & frustra credula turba sedet.
P hœbe faue, laus magna tibi tribuetur in uno
  C orpore seruato restituisse duos.
I am celeber, iam lætus eris, cùm debita reddet
  C ertatim sanctis lætus uterq; focis.
T unc te felicem dicet pia turba deorum,
  O ptabunt artes & sibi quisq; tuas.

AD CHERINTVM.

E St qui te Cherinte dies dedit hic mihi sanctus,
  Atq; inter festos semper habendus erit.
T e nascente nouum Parcæ cecinere puellis.
  S eruitium, & dedĕrunt regna superba tibi.
V ror ego ante alias, iuuat hoc Cherinthe quòd uror,
  S i tibi de nobis mutuus ignis adest.
Mutuus adsit amor, tua per dulcissima furta,
  P erq; tuos oculos, per geniumq; rogo.
M ane geni cape tura libens, uotisq; faueto,
  S i modò cùm de me cogitat, ille ualet.
Q uòd si fortè alios iam nunc suspirat amores,
  T unc precor infidos sancte relinque focos.

Nec

N ec sis nunc iniusta Venus, uel seruiat æquè
V inctus uterq; tibi, uel mea uincla leua.
S ed potius ualida teneamur uterq; catena,
N ulla queat posthac quam soluisse dies.
O ptat idem iuuenis, quod nos, sed tutius optat,
N am pudet hæc illum dicere uerba palàm.
A t tu natalis quoniam Deus omnia sentis,
A nnue, quid refert clam'ue, palam'ue roget?

Ad Iunonem.

N atalis Iuno sanctos cape turis aceruos,
Q uos tibi dat tenera docta puella manu.
T ota tibi est hodie, tibi se lætißima compsit,
S taret ut ante tuos conspicienda focos.
I lla quidem ornandi causas tibi diua relegat,
E st tamen occultè cui placuisse uelit.
A t tu sancta faue, ne nos diuellat amantes,
S ed iuueni quæso mutua uincla para.
S ic bene compones, ulli non ille puellæ
S eruire, aut cuiquam dignior illa uiro.
N ec poßit cupidos uigilans deprendere custos,
F allendiq; uias mille ministret amor.
A nnue, purpureaq; ueni perlucida palla,
T er tibi sit libo, ter dea casta mero.
P ræcipit & natæ mater studiosa, quod optat,
I lla aliud tacita iam sua mente rogat.
V ritur, ut celeres urunt altaria flammæ,
N ec liceat quamuis sana fuisse uelit.
S it iuueni grata, adueniet cum proximus annus
H ic idem uotis iam uetus adsit amor.

Ad Venerem.

Tandem uenit amor, qualem texisse pudori,
Quàm nudasse alicui sit mihi fama magis.
Exorata meis illum Cytherea Camœnis
Attulit in nostrum, deposuitq; sinum.
Exoluit promissa Venus, mea gaudia narret,
Dicetur siquis non habuisse suam.
Non ego signatis quicquam mandare tabellis,
Ne legat id nemo quam meus antè, uelim.
Sed peccasse iuuat, uultus componere famæ
Tædet, cùm digno digna fuisse ferar.

Ad Messalam.

Inuisus natalis adest, qui rure molesto,
Et sine Cherintho tristis agendus erit.
Dulcius urbe quid est? an uilla sit apta puellis,
Atq; Aretino frigidus amnis agro?
Iam nimiùm Messala mei studiose quiescas,
Non tempestiuæ sæpe propinque uiæ.
Hîc animum, sensusq; meos abducta relinquo,
Arbitrio quamuis non sinis esse meo.

De Natali die.

Scis iter ex animo sublatum triste puellæ
Natali Romæ non sinit esse suo.
Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
Qui nec opinanti nunc tibi fortè uenit.

Ad Sulpitiam.

Gratum est securus multùm quòd iam mihi de me
Permittis subitò ne malè inepta cadam.
Sit tibi cura togæ potior, pressumq; quasillo

Scortum, quàm Serui filia Sulpitia.
Solliciti sunt pro nobis, quibus illa dolori est,
Nec credam ignoto maxima cura toro.

Ad Cherinthum.

Est'ne tibi Cherinthe tuæ placiture puellæ,
Qui mea nunc uexat corpora fessa calor?
Ah ego non aliter tristes euincere morbos
Optarim, quàm te sic quoq; uelle putem.
Nam mihi quid prosit morbos euincere? quid tu
Nostra potes læto pectore ferre mala?
Ne tibi sit mea lux æquè tam feruida cura,
Vt uideo paucos antè fuisse dies.
Si quicquam tota commisi stulta iuuenta,
Cuius me fateor pœnituisse magis,
Hesterna quàm te solum quòd nocte reliqui,
Ardorem cupiens dißimulare meum?

Ad Amicam.

Nulla tuum titulis subducet fœmina lectum,
Hoc primùm iuncta est fœdere nostra Venus.
Tu mihi sola places, nec iam te præter in urbe
Formosa est oculis ulla puella meis:
Atq; utinam posses uni mihi bella uideri,
Displiceas alijs, sic ego tutus ero.
Nil opus inuidia est, procul absit gloria uulgi:
Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.
Sic ego secretis poßum bene uiuere syluis,
Qua nulla humano sit uia trita pede.
Tu mihi curarum requies, tu nocte uel atra
Lumen, & in solis tu mihi turba locis.

Nunc licet è cœlo mittatur amica Tibullo,
Mittetur frustra, deficietq; Venus.
Hæc per sancta tuæ Iunonis numina iuro,
Quæ sola ante alios est tibi magna Deos.
Quid facio demens: heu cui mea pignora credo?
Iuraui stultè, prodeat iste timor.
Nunc tu fortis eris, nunc tu me audacius ures,
Hoc peperit misero garrula lingua malum.
Iam faciam quodcunq; uoles, tuus usq; manebo,
Nec fugiam notæ seruitium dominæ.
Sed Veneris sanctæ considam uinctus ad aras,
Hæc notat iniustos, supplicibusq; fauet.

DE INFAMIA SVAE PVELLAE

Rumor ait crebrò nostram peccare puellam,
Nunc ego me surdis auribus esse uelim.
Crimina non hæc sunt nostro sine facta dolore.
Quid miserum torques? rumor acerbe tace.

EPITHAPHION TIBVLLI.

Te quoq; Vergilio comitem non æqua Tibulle
Mors iuuenem campos misit ad Elysios,
Ne foret aut elegis molles qui fleret amores,
Aut caneret forti regia bella pede.

FINIS.

OVID. NASONIS ELEGIA DEFLENS TIBULLI IMMATVRAM MORTEM.

MEmnona ſi mater, mater plorauit Achillem,
Et tangunt magnas triſtia fata deas,
Flebilis indignos elegeïa ſolue capillos,
Ah nimis ex uero nunc tibi nomen erit.
Ille tui uates operis, tua fama Tibullus
Ardet in extructo corpus inane rogo.
Ecce puer Veneris fert euerſamq; pharetram,
Et fractos arcus, & ſine luce facem.
Aſpice, demißis ut eat miſerabilis alis,
Pectoraq; infeſta tundat aperta manu.
Excipiunt lachrymas ſparſi per colla capilli,
Oraq; ſingultu concutiente ſonant.
Fratris in Aeneæ ſic illum funere dicunt
Egreßum caſtris pulcher Iule tuis.
Nec minus eſt confuſa Venus moriente Tibullo,
Quàm iuueni rupit cùm ferus inguen aper.
At ſacri uates, & diuûm cura uocamur,
Sunt etiam qui nos numen habere putent,
Scilicet omne ſacrum mors importuna profanat,
Omnibus obſcuras inicit illa manus.
Quid pater Iſmario, quid mater profuit Orpheo?
Carmine quid uictas obſtupuiſſe feras?
Et Linum in ſyluis idem pater edidit altis,
Dicitur inuicta concinuiſſe lyra.

Aspice Mæoniden, à quo ceu fonte perenni
  Vatum Pierijs ora rigantur aquis,
Hunc quoq; summa dies nigro summersit Auerno,
  Effugiunt auidos carmina sola rogos.
Durat opus uatum Troiani fama laboris,
  Tardaq; nocturno tela retexta dolo.
Sic Nemesis longum, sic Delia nomen habebit,
  Altera cura recens, altera primus amor.
Quid nos sacra iuuant? quid nos Aegyptia prosunt
  Sistra? quid in uacuo secubuisse toro?
Dùm rapiant malefacta bonos, ignoscite fasso,
  Sollicitor nullos esse putare deos.
Viue tamen moriture pius, cole sacra colentem,
  Mors grauis à templis in caua busta trahet.
Carminibus confide bonis, iacet ecce Tibullus,
  Vix manet è toto parua quod urna capit.
Té ne sacer uates flammæ rapuere rogales?
  Pectoribus pasci nec timuere tuis?
Aurea sanctorum potuissent templa deorum
  Vrere, quæ tantum sustinuere nefas.
Auertit uultus, Erycis quæ possidet arces.
  Sunt quoq; qui lachrymas cotinuisse negant.
Sed tamen hoc melius, quàm si Phæacia tellus
  Ignotum uili supposuisset humo.
Hîc certè manibus fugientes pressit ocellos
  Mater, & in cineres ultima dona tulit.
Hîc soror in partem misera cum matre doloris
  Venit inornatas dilaniata comas,
Cumq; tuis sua iunxerunt Nemesisq;, priorq;

Oscula

O ſcula, nec ſolos destituere rogos.
Delia diſcedens felicius inquit amata
Sum tibi, uixiſti dum tuus ignis eram.
Cui Nemeſis, quid ais? tibi ſunt mea damna dolori?
Me tenuit moriens deficiente manu.
Si tamen è nobis aliquid niſi nomen, & umbra
Reſtat, in Elyſia ualle Tibullus erit.
Obuius huic uenies edera iuuenilia cinctus
Tempora cum Caluo docte Catulle tuo.
Tu quoq;, ſi falſum eſt temerati crimen amici,
Sanguinis, atq; animæ prodige Galle tuæ.
His comes umbra tua eſt, ſiqua eſt modò corporis ũbra,
Hauſiſti numeros culte Tibulle pios.
Oſſa quieta precor tuta requieſcere in urna,
Et ſit humus cineri non oneroſa tuo.

l 4

FINIS.

VITA PROPERTII EX LIBRO TERTIO PETRI CRINITI DE POETIS LATINIS.

SEX. Aurelius Propertius ex Meuania oppido oriundus, quod in Vmbria est: hoc enim & ipse autor alicubi testatur, sicuti cum ipsam Vmbriam Romani Callimachi patriam uocat,

Vt nostris tumefacta superbiat Vmbria libris.
   Vmbria Romani patria Callimachi.

Sunt qui scribant eius patrem equestri dignitate ornatum, ac Triumuirali potestate fuisse, tum inter eos connumeratum, qui L. Antonium secuti (Perusia capta) ex Octauij Cæsaris autoritate ad aram diui Iulij perducti, ibidem occisi fuerunt. Illud omnino constat, Aurelium hunc Propertium, magna ex parte amißis bonis, Romam se recepisse, cùm patrem suum in tenera adhuc ætate amisißet, quod illis uersibus apparet,

Aspice me, cui parua domus, fortuna relicta est,
   Nullus & antiquo Marte triumphus aui.

Et alibi clarius,

Ossaq; legisti, non illa ætate legenda
   Patris, & in tenues cogeris ipse Lares.
Nam tua cùm multi uersarent rura iuuenci,
   Abstulit excultas pertica tristis opes.
Mox ubi bulla rudi demissa est aurea collo
   Matris, & ante deos libera sumpta toga,
Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo,

Et

Et uetat insano uerba tonare foro.

In urbe autem, breui nominis celebritatem adeptus est, cùm ingenij comitate tum elegantia carminum. Mecœnati & Cor. Gallo maximè acceptus fuit, quòd uterq; poëtæ studijs, & doctrinæ pro similitudine professionis fauerent. Ouidium quoq;, Tibullum, & Bassum inter principes amicos coluit, ad quos de suis caloribus, & puellæ ingenio sæpius scripsit. C. uerò Plinius in epistola ad Romanum Paulum refert Passienum in scribendis elegis eruditum habuisse inter suos maiores Propertium. Itaq; id, inquit, Passieno gentile est, nam & ex eodem municipio est quo Propertius, unde maximum studium Passieno fuit, calores Propertij, atq; ingenium suo carmine exprimere, cùm in elegijs (ut inquit Plinius) foret egregius, atq; præcipuus Propertius. Libros quatuor elegiarum composuit. In quibus ferè suos calores, & Hostiæ laudem, ac formam celebrat. Nam puellam Hostiam miro quidem affectu exarsit, quam mutato nomine (ut est Autor L. Apuleius) Cynthiam appellare maluit: ex quo Sidonius Apollinaris sic ad Hesperium scribit, Memineris, inquit, quòd sæpe uersum Corinna cum suo Nasone compleuit, Lesbia cum Catullo, Cæsennia cum Getulico, Argentaria cum Lucano, Cynthia cum Propertio, Delia cum Tibullo. Callimachum præcipuè, Cyreneum Minermum, & Philetham Græcos poëtas in carmine sequutus est, quorum manibus comitem se profitetur: nam ut illi apud Græcos in elegia consensu omnium præstiterūt, ita Propertius quidem apud Latinos, eorum imitatione primas uidetur quorundam iudicio consecutus. Fab. autē

Quintilianus censor in literis accerimus, cùm Tibullum maximè cõmendauerit, non deesse tamen inquit, qui Propertium malint, cùm sit Ouidius lasciuior, Gallus in elegia durior. Ouidius certè cùm sæpe de ipso Propertio agat, blandum, tenerum, ac dulcem appellat, multumq; illius carmini semper concessit, cùm eundem poëtam suos ignes recensentem audiret:

S æpe suos solitus recitare Propertius ignes,
 I ure sodalitij qui mihi iunctus erat.

Sed & Val. Martial. Propertij ingenio, & amoribus plurimum tribuit, tum eo maximè loco quo Galli Lycoridem, Tibulli Nemesim, & Lesbiam Catulli celebrat. nam & in apophoretis sic de eodem:

C ynthia facundi carmen iuuenile Properti
 A ccepit famam, nec minus ipsa dedit.

De obitu eius parum compertum: Quidam scripserunt illum annos alterum & x l. natum perijsse. Alium uerò Propertium fuisse Fulgentius ostendit, qui in libro ad Calcidium de prisco sermone uerba hæc ex Propertio refert, Catil lata geris uadimonia publicũ prostibulum.

SEX. PROPERTII AVRELII VMBRI ELEGIARVM LIBER PRIMVS.

AD TVLLVM.

Ynthia prima suis miserum me cepit ocellis
Contactũ nullis antè cupidinibus.
Tum mihi constantis deiecit lumina fastus,
Et caput impositis pressit amor pedibus,
Donec me docuit castas odisse puellas
Improbus, & nullo uiuere consilio:
Et mihi iam toto furor hic non deficit anno,
Cùm tamen aduersos cogor habere deos.
Mimalion nullos fugiendo Tulle labores
Sæuitiam duræ contudit Iasidos.
Nam modò Parthenijs amens errabat in antris,
Ibat & hirsutas ille uidere feras.
Ille etiam Psilles percussus uulnere rami
Saucius Arcadijs rupibus ingemuit.
Ergo uelocem potuit domuisse puellam,
Tantùm in amore preces, & benefacta ualent.
In me tardus amor nonnullas cogitat artes,
Nec meminit notas (ut prius) ire uias.

At

At uos deductæ quibus est fallacia Lunæ,
Et labor in magicis sacra piare focis,
En agedum dominæ mentem conuertite nostræ,
Et facite illa meo palleat ore magis,
Tunc ego crediderim uobis, & sydera, & amnes
Posse Citeinis ducere carminibus.
Et uos qui serò lapsum reuocatis amici,
Quærite non sani pectoris auxilia.
Fortiter & ferrum, sæuos patiemur & ignes,
Sit modò libertas quæ uelit ira loqui.
Ferte per extremas gentes, & ferte per undas,
Quà non ulla meum fœmina norit iter.
Vos remanete, quibus facili Deus annuet aure,
Sitis & in tuto semper amore pares.
In me nostra Venus noctes exercet amaras,
Et nullo uacuus tempore desit amor.
Hoc moneo uitate malum, sua quenq; moretur
Cura, neq; aßueto mutet amore locum.
Quòd siquis monitis tardas aduerterit aures,
Heu referet quanto uerba dolore mea.

AD CYNTHIAM.

QVid iuuat ornato procedere uitta capillo,
Et tenues Coa ueste mouere sinus?
Aut quid Oronthea crines perfundere myrrha?
Teq; peregrinis uendere muneribus?
Naturæq; decus mercato perdere cultu,
Nec sinere in proprijs membra nitere bonis?
Crede mihi non ulla tuæ medicina figuræ est,
Nudus amor formæ non amat artificem.

Aspice

Aſpice quos ſummittat humus formoſa colores,
  Et ueniant ederæ ſponte ſua melius,
Surgat & in ſolis formoſius arbutus antris,
  Et ſciat indociles currere lympha uias.
Littora natiuis pellucent picta lapillis,
  Et uolucres nulla dulcius arte canunt.
Non ſic leucippis ſuccendit Caſtora Phœbe,
  Pollucem cultu non Thelayra ſoror,
Non Idæ,& cupido quondam diſcordia Phœbo
  Eueni patrijs filia littoribus,
Nec Phrygium falſo traxit candore maritum
  Auecta externis Hippodamia rotis,
Sed facies aderat nullis obnoxia gemmis,
  Qualis Apelleis eſt color in tabulis.
Non illis ſtudium uulgò conquirere amantes,
  Illis ampla ſatis forma pudicitia.
Non ego nunc uereor,ne ſim tibi uilior iſtis,
  Vni ſiqua placet, culta puella ſat eſt.
Cùm tibi præſertim Phœbus ſua carmina donet,
  Aoniamq; libens Calliopea lyram.
Vnica nec deſit iucundis gratia uerbis,
  Omnia quæq; Venus,quæq; Minerua probat.
His tu ſemper eris noſtræ gratißima uitæ
  Tædia dum miſeræ ſint tibi luxuriæ.

AD CYNTHIAM.

Qualis Theſea iacuit cedente carina
  Languida deſertis Gnoßia littoribus:
Qualis & accubitu primo Cepheia ſomno
  Libera iam duris cotibus Andromede,

Nec

Nec minus aßiduis Aedonis feſſa choreis,
Qualis in herboſo concidit Appidano,
Talis uiſa mihi mollem ſpirare quietem,
Cynthia non certis nixa caput manibus,
Ebria cùm multo traherem ueſtigia Baccho,
Et quaterent ſera nocte facem pueri.
Hanc ego nondum etiam ſenſus deperditus omnes
Molliter impreſſo conor adire toro.
Et quamuis duplici correptum ardore iuberent
Hàc Amor, hàc Liber, durus uterq; Deus,
Subiecto leuiter poſitam tentare lacerto,
Oſculáq; admota ſumere, & arma manu:
Non tamen auſus eram dominæ turbare quietem,
Expertæ metuens iurgia ſæuitiæ,
Sed ſic intentis hærebam fixus ocellis,
Argus ut ignotis cornibus Inachidos.
Et modò ſoluebam noſtra de fronte corollas,
Ponebamq; tuis Cynthia temporibus.
Et modò gaudebam lapſos formare capillos,
Nunc furtiua cauis poma dabam manibus,
Omniáq; ingrato largibar munera ſomno,
Munera de prono ſæpe uoluta ſinu.
Et quoties raro duxti ſuſpiria motu,
Obſtupui uano credulus auſpicio,
Nequa tibi inſolitos portarent uiſa timores,
Néue quis inuitam cogeret eſſe ſuam,
Donec diuerſas percurrens luna feneſtras,
Luna moraturis ſedula luminibus,
Compoſitos leuibus radijs pateſecit ocellos,

Sic

Sic ait in molli fixa toro cubitum,
Tandem te nostro referens iniuria lecto,
Alterius clausis expulit è foribus:
Nanq; ubi longa meæ consumpsti tempora noctis,
Languidus exactis hei mihi syderibus,
O utinam tales producas improbe noctes,
Me miseram quales semper habere iubes.
Nam modò purpureo fallebam stamine somnum,
Rursus & Orpheæ carmine fessa lyræ,
Interdum grauiter mecum deserta querebar
Externo longas sæpe in amore moras,
Dum me iucundis lapsam sopor impulit alis,
Illa fuit lachrymis ultima cura meis.

AD BASSVM.

Quid mihi tam multas laudando Basse puellas
Mutatum domina cogis abire mea?
Quid me non pateris uitæ quodcunq; sequetur,
Hoc magis aßueto uiuere seruitio?
Tu licet Antiopæ formam Nycteidos, & tu
Spartanæ referas laudibus Hermionæ,
Et quascunq; tulit formosi temporis ætas,
Cynthia non illas nomen habere sinat,
Nedum si leuibus fuerit collata figuris,
Inferior duro iudice turpis eat.
Hæc sed forma mei pars est extrema furoris,
Sunt maiora, quibus Basse perire iuuat,
Ingenuus color, & multis decus artibus, & quæ
Gaudia sub tacita dicere ueste libet.
Quò magis, & nostros contendis soluere amores,

Hoc magis accepta fallit uterq; fide.
Non impune feres, sciet hæc insana puella,
Et tibi non tacitus uocibus hostis erit,
Nec tibi me post hæc committet Cynthia, nec te
Quæret, erit tanti criminis illa memor,
Et te circum omneis alias irata puellas
Deferet, heu nullo limine charus eris.
Nullas illa suis contemnet fletibus aras,
Et quicunq; sacer, qualis ubiq; lapis.
Non ullo grauius tentatur Cynthia damno,
Quàm sibi cum rapto cessat amore Deus,
Præcipuè nostri: maneat sic semper adoro,
Nec quicquam ex illa, quod querar, inueniam.

AD AEMVLVM SVVM GALLVM.

Inuide tu tandem uoces compesce molestas,
Et sine nos cursu, quo sumus, ire pares.
Quid tibi uis insane meos sentire furores?
Infelix properas ultima nosse mala,
Et miser ignotos uestigia ferre per ignes,
Et bibere è tota toxica Thessalia.
Non est illa uagis similis collata puellis,
Molliter irasci non solet illa tibi.
Quòd si fortè tuis non est contraria uotis,
At tibi curarum millia quanta dabit.
Non tibi iam somnos, non illa relinquet ocellos,
Illa feros animis alligat una uiros.
Ah mea contemptus quoties ad limina curres,
Cùm tibi singultu fortia uerba cadent,

Et tremulis mœstus orietur fletibus horror,
Et timor informem ducet in ore notam.
Et quæcunq; uoles fugient tibi uerba querenti,
Nec poteris qui sis, aut ubi nosse miser.
Tum graue seruitium nostræ cogēre puellæ
Discere, & exclusum quid sit abire domum.
Nec iam pallorem toties mirabere nostrum,
Aut cur sim toto corpore nullus ego.
Nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti.
Nescit amor priscis cedere imaginibus.
Quòd si parua tuæ dederis uestigia culpæ,
Quàm citò de tanto nomine rumor eris.
Non ego tum potero solatia ferre roganti,
Cùm mihi nulla mei sit medicina mali,
Sed pariter miseri socio cogemur amore
Alter in alterius mutua flere sinu.
Quare quid poßit mea Cynthia desine Galle
Quærere, non impune illa rogata uenit.

AD TVLLVM.

Non ego nunc Hadriæ uereor mare noscere tecum
Tulle, neq; Aegæo ducere uela salo,
Cum quo Riphæos poßim conscendere montes,
Vlteriusq; domos uadere Memnonias,
Sed me complexæ remorantur uerba puellæ,
Mutatoq; graues sæpe colore preces.
Illa mihi totis argutat noctibus ignes,
Et queritur nullos esse relicta deos:
Illa meam mihi iam se denegat, illa minatur
Quæ solet irato tristis amica uiro.

His ego non horam poßum durare querelis.
Ah pereat, siquis lentus amare potest.
An mihi sit tanti doctas cognoscere Athenas,
Atq; Asiæ ueteres cernere diuitias,
Vt mihi deducta faciat conuitia puppi
Cynthia, & insanis ora notet manibus?
Osculaq; opposito dicat sibi debita uento,
Et nihil infido durius esse uiro?
Tu patrui meritas conare anteire secures,
Et uetera oblitis iura refer socijs.
Nam tua non ætas unquam seruiuit amori,
Semper at armatæ cura fuit patriæ.
Et tibi non unquam nostros puer iste labores
Afferat, & lachrymis omnia nota meis.
Me sine, quem semper uoluit fortuna iacere,
Hanc animam extremæ reddere nequitiæ.
Multi longinquo periere in amore libenter,
In quorum numero me quoq; terra tegat.
Non ego sum laudi, non natus idoneus armis,
Hanc me militiam fata subire uolunt.
At tu seu mollis quà tendit Ionia, seu quà
Lydia Pactoli tingit aratra liquor,
Seu pedibus terras, seu pontum carpere remis
Ibis, & accepti pars eris imperij,
Tum tibi siqua mei ueniet non immemor hora,
Viuere me duro sydere certus eris.

AD PONTICVM POETAM.

CVm tibi Cadmeæ dicuntur Pontice Thebæ,
Armaq; fraternæ tristia militiæ,

Atq;

Atq; ita sim felix, primo contendis Homero,
 Sint modò fata tuis mollia carminibus.
Nos, ut consuemus, nostros agitamus amores,
 Atq; aliquid duram quærimus in dominam:
Nec tantùm ingenio, quantùm seruire dolori
 Cogor, & ætatis tempora dura queri.
Hic mihi conteritur uitæ modus, hæc mea fama est,
 Hinc cupio nomen carminis ire mei.
Me laudent doctæ solùm placuisse puellæ
 Pontice, & iniustas sæpe tulisse minas.
Me legat aßiduè post hæc neglectus amator,
 Et prosint illi cognita nostra mala.
Te quoq; si certo puer hic concusserit arcu,
 Quod nolim nostros euiolasse Deos,
Longè castra tibi, longè miser agmina septem
 Flebis in æterno surda iacere situ:
Et frustra cupies mollem componere uersum,
 Nec tibi subiciet carmina sæuus amor.
Tunc me non humilem mirabere sæpe poëtam,
 Tunc ego Romanis præferar ingenijs:
Nec poterunt iuuenes nostro reticere supulchro,
 Ardoris nostri magne poëta iaces.
Tu caue nostra tuo contemnas carmina fastu,
 Sæpe uenit magno fœnore tardus amor.

AD CYNTHIAM.

TV'ne igitur demens? nec te mea cura moratur?
 An tibi sum gelida uilior Illyria?
Et tibi iam tanti, quicunq; est iste, uidetur,
 Vt sine me uento quolibet ire uelis?

Tu'ne audire potes uesani murmura ponti?
Fortis & in dura naue iacere potes?
Tu pedibus teneris positas sulcare pruinas?
Tu potes insolitas Cynthia ferre niues?
O utinam hybernæ duplicentur tempora brumæ,
Et sit iners tardis nauita Vergilijs,
Nec tibi Tyrrhena soluatur funis arena,
Né ue inimica meas eleuet aura preces:
Atq; ego non uideam tales subsidere uentos,
Cùm tibi prouectas auferet unda rates,
Et me defixum uacua patiaris arena
Crudelem infesta sæpe uocare manu.
Sed quocunq; modo de me periura mereris,
Sit Galatea tuæ non aliena uiæ,
Vt te felici uectam per cærula remo,
Accipiat placidis Oricos æquoribus.
Nam me non ullæ poterunt corrumpere tædæ,
Quin ego uicta tuo limine uerba querar.
Nec me deficiet, nautas rogitare citatos,
Dicite quo portu clausa puella mea est:
Et dicam, Atracijs licet hæc considat in oris,
Et licet Eleis, illa futura mea est,
Hîc erit, hîc iurata manet, rumpantur iniqui,
Vicimus, aßiduas non tulit illa preces.
Falsa licet cupidus deponat gaudia liuor,
Destitit ire nouas Cynthia nostra uias.
Illi charus ego, & per me charißima Roma
Dicitur, & sine me dulcia regna negat,
Illa uel angusto mecum requiescere lecto,

Et quocunq; modo maluit esse mea,
Quàm sibi dotatæ regnum uetus Hippodamiæ,
Et quas Elis opes antè pararat equis,
Quamuis magna daret, quamuis maiora daturus,
Non tamen illa meos fugit auara sinus.
Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
Sed potui blandi carminis obsequio.
Sunt igitur Musæ, neq; amanti tardus Apollo,
Queis ego fretus amo, Cynthia rara mea est.
Nunc mihi summa licet contingere sydera plantis,
Siue dies, seu nox uenerit, illa mea est,
Nec mihi riualis certos subducet amores.
Ista meam norit gloria caniciem.

AD PONTICVM SVVM.

Dicebam tibi uenturos irrisor amores,
Nec tibi perpetuò libera uerba fore:
Ecce iaces, supplexq; uenis ad iura puellæ,
Et tibi nunc quæuis imperat empta modò.
Non me Chaoniæ uincant in amore columbæ.
Dicere quos iuuenes quæq; puella domet
Me dolor, & lachrymæ meritò fecere peritum,
Atq; utinam posito dicar amore rudis.
Quid tibi nunc misero prodest graue dicere carmen?
Aut Amphioniæ mœnia flere lyræ?
Plus in amore ualet Mimnermi uersus Homero:
Carmina mansuetus lenia quærit amor.
I quæso, & tristeis istos depone libellos,
Et cane quod quæuis nosse puella uelit.
Quid si non esset facilis tibi copia? nunc tu

Insanus medio flumine quæris aquam.
Necdum etiam palles, uero nec tangeris igni,
Hæc est uenturi prima fauilla mali.
Tum magis Armenias cupies accedere tigres,
Et magis infernè uincula nosse rotæ,
Quàm pueri toties arcum sentire medullis,
Et nihil iratæ posse negare tuæ.
Nullus amor quicquam faciles ita præbuit alas,
Vt non alterna presserit ille manu.
Nec te decipiat, quòd sit satis illa parata,
Acrius illa subit Pontice siqua tua est.
Quippe ubi non liceat uacuos seducere ocellos,
Nec uigilare alio nomine cedat amor,
Qui non antè patet donec manus attigit ossa,
Quisquis es aßiduas aufuge blanditias.
Illis & silices, & poßunt cedere quercus,
Nedum tu poßis spiritus iste leuis.
Quare si pudor est, quàm primùm errata fatere,
Dicere quo pereas sæpe in amore iuuat.

AD GALLVM.

O Iucunda quies, primo cùm testis amori
Affueram uestris conscius in lachrymis.
O noctem meminisse mihi iucunda uoluptas,
O quoties uotis illa uocanda meis.
Cùm te complexa morientem Galle puella,
Vidimus, & longa ducere uerba mora.
Quamuis labenteis premeret mihi somnus ocellos,
Et medijs cœlo Luna ruberet equis,
Non tamen à uestro potui secedere lusu,

Tantus

Tantus in alternis uocibus ardor erat,
Sed quoniam non es ueritus concredere nobis,
Accipe commissæ munera lætitiæ.
Non solùm uestros didici reticere dolores,
Est quiddam in nobis maius amice fide.
Poßum ego diuisos iterum coniungere amantes,
Et dominæ tardas poßum aperire fores.
Et poßum alterius curas sanare recenteis,
Nec leuis in uerbis est medicina meis.
Cynthia me docuit semper quæcunq; petenda,
Quæq; cauenda forent, nonnihil egit amor.
Tu caue ne tristi cupias pugnare puellæ,
Néue superba loqui, néue tacere diu,
Neu siquid petijt, ingrata fronte negaris,
Neu tibi pro uano uerba benigna cadant.
Irritata uenit quando contemnitur illa,
Nec meminit iustas ponere læsa minas,
At quò sis humilis magis, & subiectus amori,
Hòc magis effecto sæpe fruare bono.
Is poterit felix una remanere puella,
Qui nunquàm uacuo pectore liber erit.

AD CYNTHIAM.

Ecquid te medijs cessantem Cynthia Baijs,
Quà iacet Herculeis semita littoribus,
Et modò Thesproti mirantem subdita regno
Proxima Misenis æquora nobilibus,
Nostri cura subit memores adducere noctes,
Ecquis in extremo restat amore locus?
An te nescio quis simulatis ignibus hostis

Sustulit è nostris Cynthia carminibus?
Atq; utinam mage te remis confisa minutis
Paruula Lucrina cymba moretur aqua,
Aut teneat clausam tenui tentantis in unda
Alternè facilis cedere lympha manu,
Quàm uacet alterius blandos audire susurros
Molliter in tacito littore compositam,
Vt solet amoto labi custode puella
Perfida, communes nec meminisse deos.
Non quia perspecta non est mihi cognita fama,
Sed quòd in hac omnis parte timetur amor.
Ignosces igitur, siquid tibi triste libelli
Attulerint, nostri culpa timoris eris.
An mihi non maior charæ custodia matris?
Aut sine te uitæ cura sit ulla meæ?
Tu mihi sola domus, tu Cynthia sola parentes,
Omnia tu nostræ tempora lætitiæ.
Seu tristis ueniam, seu contrà lætus amicis,
Quicquid ero, dicam, Cynthia causa fuit.
Tu modò quàm primùm corruptas desere Baias,
Multis ista dabunt littora dißidium,
Littora, quæ fuerant castis inimica puellis.
Ah pereant Baiæ crimen amoris aquæ.

AD CYNTHIAM.

QVid mihi desidiæ non cessas fingere crimen,
Quòd faciat nobis conscia Roma moram?
Tam multa illa meo diuisa est millia lecto,
Quantum Hypanis Veneto dißidet Eridano.

Nec

N ec mihi consuetos amplexu nutrit amores
  C ynthia, nec nostra dulcis in aure sonat.
O lim gratus eram, non illo tempore cuiquam
  C ontigit, ut simili posset amare fide.
I nuidiæ fuimus, num me Deus obruit? an quæ
  L ecta Prometheis diuidit herba iugis?
N on sum ego, qui fueram, mutat uia longa puellas.
  Q uantus in exiguo tempore fugit amor.
N unc primùm longas solus cognoscere noctes
  Cogor, & ipse meis auribus esse grauis.
F elix qui potuit præsenti flere puellæ:
  N onnihil aspersis gaudet amor lachrymis.
A ut si despectus potuit mutare calores,
  S unt quoq; translato gaudia seruitio.
Mi neq; amare aliam, neq; ab hac discedere fas est:
  C ynthia prima fuit, Cynthia finis erit.

AD GALLVM.

T V, quod sæpe soles, nostro lætabere casu
  Galle, quòd abrepto solus amore uacem.
A t non ipse tuas imitabor perfide uoces,
  F allere te nunquàm Galle puella uelit,
D um tibi deceptis augetur fama puellis,
  C ertus & in nullo quæris amore moram,
P erditus in quadam tardis pallescere curis
  I ncipis, & primo lapsus adire gradu.
H æc erit illarum contempti pœna doloris,
  Multarum miseras exigit una uices:
H æc tibi uulgares istos compescet amores,
  N ec noua quærendo semper amicus eris.

Hæc ego non rumore malo, non augure doctus,
  Vidi ego: me, quæso, teste negare potes?
Vidi ego te toto uinctum languescere collo,
  Et flere iniectis Galle diu manibus,
Et cupere optatis animam deponere uerbis,
  Et quæ deinde meus celat amice pudor:
Non ego complexus potui diducere uestros,
  Tantus erat demens inter utrosq; furor.
Non sic Aemonio Salmonida mistus Enipheo
  Tænarius facili preßit amore Deus,
Nec sic cœlestem flagrans amor Herculis Heben
  Sensit in Oetæis gaudia prima iugis.
Vna dies omneis potuit præcurrere amantes:
  Nam tibi non tepidas subdidit illa faces,
Nec tibi præteritos paßa est succedere fastus,
  Nec sinet abduci, te tuus ardor aget.
Nec mirum cùm sit Ioue digna, & proxima Ledæ,
  Et Ledæ partu gratior una tribus,
Illa sit Inachijs & blandior Heroinis,
  Illa suis uerbis cogat amare Iouem:
Tu uerò quoniam semel es periturus amore,
  Vtere, non alio limine dignus eras.
Quæ tibi sit felix, quoniam nouus incidit error,
  Et quodcunq; uoles una sit ista tibi.

AD TVLLVM.

TV licet adiectus Tyberina molliter unda,
  Lesbia Mentoreo uina bibas opere,
Et modò tam celeres mireris currere lyntres,
  Et modò tam tardas funibus ire rates,

Et nemus omne satas intendat uertice syluas,
Vrgetur quantis Caucasus arboribus,
Non tamen ista meo ualeant contendere amori.
Nescit amor magnis cedere diuitijs.
Nam siue optatam mecum trahit illa quietem,
Seu facili totum ducit amore diem,
Tunc mihi Pactoli ueniunt sub tecta liquores,
Et legitur rubris gemma sub æquoribus,
Tum mihi cessuros spondent mea gaudia reges
Quæ maneant, dum me fata perire uolent.
Nam quis diuitijs aduerso gaudet amore?
Nulla mihi tristi præmia sunt Venere.
Illa potest magnas heroum infringere uires,
Illa etiam duris mentibus esse dolor.
Illa neq; Arabium metuit transcendere limen,
Nec timet ostrino Tulle subire toro,
Et miserum toto iuuenem uersare cubili.
Quid releuant uarijs serica textilibus?
Quæ mihi dum placata aderit, non ulla uerebor
Regna, uel Alcinoi munera despicere.

AD CYNTHIAM.

SAepe ego multa tuæ leuitatis damna timebam,
Hac tamen excepta Cynthia perfidia.
Aspice me quanto rapiat fortuna periclo,
Tu tamen in nostro lenta timore uenis,
Et potes externos manibus componere crines,
Et longa faciem quærere desidia,
Nec minus eois pectus uariare lapillis,
Vt formosa nouo quæ parat ire uiro.

At non sic Itaci digreßu mota Calypso
Desertis olim fleuerat æquoribus.
Multos illa dies incomptis mœsta capillis
Sederat iniusto multa locuta salo.
Et quamuis nunquàm posthac uisura, dolebat
Illa tamen longæ conscia lætitiæ.
Alphesibœa suos ulta est pro coniuge fratres,
Sanguinis & chari uincula rupit amor.
Nec sic Aesoniden rapientibus anxia uentis
Hypsipyle uacuo constitit in thalamo.
Hypsipyle nullos post illos sensit amores,
Vt semel Aemonio tabuit hospitio.
Coniugis Euadne miseros elata per ignes,
Occidit Argiuæ fama pudicitiæ.
Quarum nulla tuos potuit conuertere mores,
Tu quoq; uti fieres nobilis historia.
Desine iam reuocare tuis periuria uerbis
Cynthia, & oblitos parce mouere Deos,
Audax ah nimium nostro dolitura periclo,
Siquid fortè tibi durius inciderit.
Multa prius uasto labentur flumina ponto,
Annus & inuersas duxerit antè uices,
Quàm tua sub nostro mutetur pectore cura,
Sis quodcunq; uoles, non aliena tamen,
Quàm'ue mihi uiles isti uideantur ocelli,
Per quos sæpe mihi credita perfidia est.
Hos tu iurabas, si quid mentita fuisses,
Vt tibi suppositis exciderent manibus,
Et contra magnum potes hos attollere solem?

Nec

Nec tremis admissæ conscia nequitiæ?
Quis te cogebat multos pallere colores,
Et fletum inuitis ducere luminibus?
Quæis ego nunc pereo similes moniturus amantes,
O' nullis tutum credere blanditijs.

VERBA IANVAE CON QVERENTIS.

QVæ fueram magnis olim patefacta triumphis
Ianua Tarpeiæ nota pudicitiæ,
Cuius inaurati celebrarunt limina currus
Captorum lachrymis humida supplicibus,
Nunc ego nocturnis potorum saucia rixis,
Pulsata indignis sæpe queror manibus.
Et mihi non desunt turpes pendere corollæ,
Semper & exclusis signa iacere faces,
Nec poßum infamis dominæ defendere noctes
Nobilis obscœnis tradita carminibus,
Nec tamen illa suæ reuocatur parcere famæ
Turpior, & secli uiuere luxuria.
Has inter grauibus cogor deflere querelis
Supplicis à longis tristior excubijs.
Ille meos nunquàm patitur requiescere postes
Arguta referens carmina blanditia.
Ianua uel domina penitus crudelior ipsa,
Quid mihi tam duris clausa taces foribus?
Cur nunquàm reserata meos admittis amores,
Nescia furtiuas reddere mota preces?
Nulla ne finis erit nostro concessa dolori?
Turpis & in tepido limine somnus erit?

Me mediæ noctes, me sydera plena iacentem,
Frigidaq; eoo me dolet aura gelu,
Tu sola humanos nunquàm miserata dolores,
Respondes tacitis mutua cardinibus.
O utinam traiecta caua mea uocula rima,
Percussas dominæ uertat in auriculas.
Sit licet & saxo patientior illa Sicano,
Sit licet & ferro durior, & chalybe,
Non tamen illa suos poterit compescere ocellos,
Surget & inuitis spiritus in lachrymis.
Nunc iacet alterius felici nixa lacerto,
At mea nocturno uerba cadunt Zephyro.
Sed tu sola mei tu maxima causa doloris
Victa meis nunquàm ianua muneribus.
Te non ulla meæ læsit petulantia linguæ,
Quæ solet irato dicere uerba loco,
Vt me tam longa raucum patiare querela,
Sollicitas triuio peruigilare moras.
At tibi sæpe nouo deduxi carmina uersu,
Osculaq; impreßis nixa dedi gradibus.
Ante tuos quoties uerti me perfida postes,
Debitaq; occultis uota tuli manibus?
Hæc ille, & si quæ miseri nouistis amantes,
Et matutinis obstrepit alitibus,
Sic ego nunc dominæ uitijs, & semper amantis
Fletibus æterna differor inuidia.

AD CYNTHIAM DE MARIS TEMPESTATE.

At meritò, quoniam potui fugisse puellam,
    Nunc ego desertas alloquor Alcyonas.
Nec mihi Cassiope solito uisura carinam,
    Omniaq́; ingrato littore uota cadunt.
Quinetiam absenti prosunt tibi Cynthia uenti,
    Aspice quàm sæuas increpat aura minas.
Nulla'ne placatæ ueniet fortuna procellæ?
    Hæccine parua meum funus arena teget?
Tu tamen in melius sæuas conuerte querelas,
    Sat tibi sit pœnæ nox, & iniqua uada.
An poteris siccis mea fata reponere ocellis?
    Ossáq; nulla tuo nostra tenere sinu?
Ah pereat quicunq; rateis, & uela parauit
    Primus, & inuito gurgite fecit iter.
Non'ne fuit melius dominæ peruincere mores?
    Quamuis dura, tamen rara puella fuit,
Quàm sic ignotis circundata littora syluis
    Cernere, & optatos quærere Tyndaridas?
Illic siqua meum sepelissent fata dolorem,
    Vltimus & posito staret amore lapis,
Illa meo charos donasset funere crines
    Molliter, & tenera poneret ossa rosa.
Illa meum extremo clamasset puluere nomen,
    Vt mihi non ullo pondere terra foret.
At uos æquoreæ formosa Doride natæ
    Candida felici soluite uela Noto:
Si'quando uestras labens amor attigit undas,
    Mansuetis socio parcite littoribus.

AD CYNTHIAM.

HAec certè deserta loca, & taciturna querenti,
Et uacuum Zephyri poßidet aura nemus.
Hîc licet occultos proferre impune dolores,
Si modò sola queant saxa tenere fidem.
Vnde tuos primùm repetam mea Cynthia fastus?
Quod mihi das flendi Cynthia principium?
Qui modò felices inter numerabar amantes,
Nunc in amore tuo cogor habere notam.
Quid tantum merui? quæ te mihi carmina mutant?
An noua tristitiæ causa puella tuæ?
Sic mihi te referas leuis, ut non altera nostro
Limine formosos intulit ulla pedes.
Quamuis multa tibi dolor hic meus aspera debet,
Non ita sæua tamen uenerit ira mea,
Vt tibi sim meritò semper furor, & tua flendo
Lumina deiectis turpia sint lachrymis.
An quia parua damus mutato signa calore?
Et non ulla meo clamat in ore fides?
Vos eritis testes, siquos habet arbor amores
Fagus, & Arcadio pinus amata Deo.
Ah quoties teneras resonant mea uerba sub umbras,
Scribitur & uestris Cynthia corticibus.
An tua quòd peperit nobis iniuria curas,
Quæ solùm tacitis cognita sunt foribus?
Omnia consueui timidus perferre superbæ
Iussa, neq; arguto facta dolore queri:
Pro quo diuini fontes, & frigida rupes,
Et datur inculto tramite dura quies,
Et quodcunq; meæ poßunt narrare querelæ,

Cogor

Cogor ad argutas dicere solus aues:
Sed qualiscunq; es, resonent tibi Cynthia syluæ,
Nec deserta tuo nomine saxa uacent.

AD CYNTHIAM.

Non ego nunc tristes uereor mea Cynthia manes,
Nec moror extremo debita fata rogo:
Sed ne fortè tuo careat mihi funus amore,
Hic timor est ipsis durior exequijs.
Non adeò leuiter noster puer hæsit ocellis,
Vt meus oblito puluis amore uacet.
Illic Phylacides iucundæ coniugis heros
Non potuit cæcis immemor esse locis:
Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis,
Thessalis antiquam uenerat umbra domum.
Illic quicquid ero, semper tua dicar imago,
Traicit & fati littora magnus amor:
Illic formosæ ueniant chorus heroinæ,
Quas dedit Argiuis Dardana præda uiris,
Quarum nulla tua fuerit mihi Cynthia forma
Gratior, & tellus hoc ita iusta sinat.
Quamuis te longæ remorentur fata senectæ,
Chara tamen lachrymis ossa futura meis,
Quæ tu uiua mea poßis sentire fauilla,
Tum mihi non ullo mors sit amara loco.
Quàm uereor ne te contempto Cynthia busto,
Abstrahat è nostro puluere iniquus amor,
Cogat & inuitam lachrymas siccare cadentes,
Flectitur aßiduis certa puella minis.
Quare, dum licet, inter nos lætemur amantes.

Non satis est ullo tempore longus amor.

AD GALLVM.

HOc pro continuo te Galle monemus amore,
Id tibi ne uacuo defluat ex animo.
Saepe imprudenti fortuna occurrit amanti,
Crudelis Minijs dux erit Ascanius.
Est tibi non infra speciem, non nomine dispar
Thiodamantheo proximus ardor Hylæ.
Nunc tu siue leges umbrosæ flumina syluæ,
Siuæ Aniena tuos tinxerit unda pedes,
Siue gigantea spatiabere littoris ora,
Siue ubicunq; uago fluminis hospitio,
Nympharum cupidas semper defende rapinas,
Non minor Ausonijs est amor in Dryadis.
Ne tibi sit durum montes, & frigida saxa
Galle, neq; expertos semper adire lacus,
Quæ miser ignotis error perpessus in oris
Herculis indomito fleuerat Ascanio.
Nanq; ferunt olim Pagasæ naualibus Argon
Egressam longè Phasidos isse uiam,
Et iam præteritis labentem Athamantidos undis
Mysorum scopulis applicuisse ratem.
Hîc manus heroum placidis ut constitit oris
Mollia composita littora fronde tegit:
At comes inuicti iuuenis processerat ultrà
Raram sepositi quærere fontis aquam,
Hunc duo sectati fratres aquilonia proles,
Hunc super & Zethes, hunc super & Calais,
Oscula suspensis instabant carpere palmis,

Oscula

Oscula & alterna ferre supina fuga.
Ille sub extrema pendens secluditur ala,
Et uolucres ramo submouet insidias.
Iam Pandioniæ cesset genus Orithiyæ.
Ah dolor ibat Hylas, ibat Hamadryas hinc.
Hîc erat Arganti Phlegre sub uertice montis
Grata domus nymphis humida Tynniacis,
Quam supra nulli pendebant debita curæ
Rosida desertis poma sub arboribus,
Et circùm irriguo surgebant lilia prato
Candida purpureis mista papaueribus,
Quæ modò decerpens tenero pueriliter ungui,
Proposito florem prætulit officio,
Et modò formosis incumbens nescius undis
Errorem blandis tardat imaginibus.
Tandem haurire parat demissis flumina palmis
Innixus dextro plena trahens humero,
Cuius ut accensæ Dryades candore puellæ,
Miratæ solitos destituêre choros,
Prolapsum leuiter facili texêre liquore,
Tum sonitum rapto corpore fecit Hylas.
Cui procul Alcides iterat responsa, sed illi
Nomen ab extremis fontibus aura refert.
His ò Galle tuos monitis seruabis amores
Formosum nymphis credere uisus Hylam.

GALLVS LOQVITVR.

TV, qui consortem properas euadere casum,
Miles ab Hetruscis saucius aggeribus,
Quid nostro gemitu turgentia lumina torques?

Pars ego sum uestræ proxima militiæ.
Sic te seruato, ut poßint gaudere parentes,
Hæc soror acta tuis sentiat è lachrymis,
Gallum per medios ereptum Cæsaris enses,
Effugere ignotas non potuisse manus,
Et quicunq; super dispersa inuenerit ossa
Montibus Hetruscis, hæc sciat esse mea.

AD TVLLVM DE PATRIA SVA.

QValis, & unde genus, qui sint mihi Tulle penates
Quæris pro nostra semper amicitia.
Si Perusina tibi patriæ sunt nota sepulchra,
Italiæ duris funera temporibus,
Cùm Romana suos egit discordia ciues,
Sit mihi præcipuè puluis Hetrusca dolor,
Tu proiecta mei perpessa es membra propinqui,
Tu nullo miseri contegis ossa solo,
Proxima supposito contingens Vbria campo
Me genuit terris fertilis uberibus.

LIBRI PRIMI FINIS.

SEX. PROPERTII AVRELII VMBRI ELEGIARVM LIBER SECVNDVS.

AD MECOENATEM.

VAERITIS unde mihi toties scribantur amores,
Vnde meus ueniat mollis in ora liber,
Non hæc Calliope, non hæc mihi cantat Apollo,
Ingenium nobis ipsa puella facit.
Siue togis illam fulgentem incedere Cois,
Hoc totum è Coa ueste uolumen erit,
Seu uidi ad frontem sparsos errare capillos,
Gaudet laudatis ire superba comis,
Siue lyræ carmen digitis percußit eburnis,
Miramur faciles ut premat arte manus,
Seu cùm poscentes somnus declinat ocellos,
Inuenio causas mille poëta nouas,
Seu nuda erepto mecum luctatur amictu,
Tunc uerò longas condimus Iliadas,
Seu quicquid fecit, siue est quodcunq; locuta,
Maxima de nihilo nascitur historia.
Quid mihi si tantum Mecœnas fata dedissent,
Vt possem heroas ducere in arma manus?
Non ego Titanas canerem, non Ossan Olympo
Impositum, ut cœli Pelion esset iter:

Non ueteres Thebas, nec Pergama nomen Homeri,
Xerxis & imperio bina coiſſe uada.
Regnáue prima Remi, aut animos Carthaginis altæ,
Cymbrorumq́; minas, & bene facta mari,
Bellaq́;, resq́; tui memorarem Cæſaris, & tu
Cæſare ſub magno cura ſecunda fores.
Nam quoties Mutinam, aut ciuilia buſta Philippos,
Aut canerem Siculæ claßica bella fugæ,
Euerſosq́; focos antiquæ gentis Hetruſcæ,
Et Ptolemææ littora capta Phari,
Aut canerem Aegyptū, & Nilum, cùm tractus in urbem
Septem captiuis debilis ibat aquis,
Aut regum auratis circundata colla catenis,
Actiaq́; in ſacra currere roſtra uia,
Te mea Muſa illis ſemper contexeret armis,
Et ſumpta, & poſita pace fidele caput.
Theſeus infernis, ſuperis teſtatur Achilles
Hic Ixioniden, ille Menœtiaden.
Sed neq; Phlegræos Iouis, Enceladiq́; tumultus
Intonet anguſto pectore Callimachus.
Nec mea conueniunt duro præcordia uerſu
Cæſaris in Phrygios condere nomen auos.
Nauita de uentis, de tauris narrat arator,
Enumerat miles uulnera, paſtor oues.
Nos contrà anguſto uerſamus prælia lecto,
Qua pote quiſq; in ea conterat arte diem.
Laus in amore mori, laus ſi datur altera in uno
Poße frui, fruar ò ſolus amore meo.
Si memini, ſolet illa leues culpare puellas,

Et

Et totam ex Helena non probat Iliada.
Seu mihi sint tangenda nouercæ pocula Phædræ,
Pocula priuigno non nocitura suo,
Seu mihi Circæo pereundum est gramine, siue
Colchis Colchiacis urat ahena focis,
Vna meos quoniam prædata est fœmina sensus,
Ex hac ducentur funera nostra domo.
Omnes humanos sanat medicina dolores,
Solus amor morbi non amat artificem.
Tarda Philoctetæ sanauit crura Machaon,
Phœnicis Chiron lumina Phillyrides,
Et Deus extinctum Crœsis Epidaurius herbis
Restituit patrijs Androgeona focis,
Mysus & Aemonia iuuenis, qua cuspide uulnus
Senserat, hac ipsa cuspide sensit opem:
Hoc siquis uitium poterit mihi demere, solus
Tantalea poterit tradere poma manu,
Dolia uirgineis idem ille repleuerit urnis,
Ne tenera aßiduo colla grauentur aqua,
Idem Caucasea soluet de rupe Promethei
Brachia, & à medio pectore pellet auem.
Quandocunq; igitur uitam mea fata reposcent,
Et breue in exiguo marmore nomen ero,
Mecœnas nostræ spes inuidiosa iuuentæ,
Et uitæ, & morti gloria iusta meæ,
Si te fortè meo ducet uia proxima busto,
Esseda cælatis siste Britanna iugis,
Taliaq; illachrymans mutæ iace uerba fauillæ,
Huic misero fatum dura puella fuit.

CYNTHIAE PVELLAE LAVDES.

Liber eram, & uacuo meditabar uiuere lecto,
At me composita pace fefellit amor.
Cur hæc in terris facies humana moratur?
Iuppiter ignosco pristina furta tua.
Fulua coma est, longæq; manus, & maxima toto
Corpore, & incedit uel Ioue digna soror,
Aut cùm Dulichias Pallas spatiatur ad aras
Gorgonis anguiferæ pectus operta comis,
Qualis & Ischomache Lapithæ genus Heroine
Centauris medio grata rapina mero.
Mercurioq́; Sais fertur Bæbeïdos undis
Virgineum primò composuisse latus,
Cedite iam diuæ, quas pastor uiderat olim
Idæis tunicam ponere uerticibus.
Hanc utinam faciem nolit mutare senectus,
Et si Cumææ secula uatis aget.

ADVERSVM SE.

Qui nullum tibi dicebas iam posse nocere,
Hæsisti, cecidit spiritus ille tuus,
Vix unum potes infelix requiescere mensem,
Et turpis de te iam liber alter erit.
Quærebam sicca si poßit piscis arena,
Nec solitus ponto uiuere toruus aper,
Aut ego si possem studijs uigilare seueris.
Differtur, nunquàm tollitur ullus amor.
Nec me tam facies, quamuis sit candida, cepit,
Lilia non domina sint magis alba mea,

Et

Et Mæotica nix minio si certet Hibero,
  Vtq; rosæ puro lacte natant folia,
Nec de more comæ per leuia colla fluentes,
  Non oculi geminæ sydera nostra faces,
Nec siqua Arabio lucet bombyce puella.
  Non sum de nihilo blandus amator ego.
Quantum quod posito formosæ saltat Iaccho
  Egit ut euantes dux Ariadna choros,
Et quantum Aeolio cùm tentat carmina plectro,
  Par Aganippææ ludere docta lyræ,
Et sua cùm antiquæ committit scripta Corinnæ,
  Carminaq; Erinnes non putat æqua suis.
Num tibi nascenti primis mea uita diebus
  Aridus argutum sternuit omen amor?
Hæc tibi contúlerunt cœlestia munera diui,
  Hæc tibi ne matrem fortè dedisse putes:
Non non humani sunt partus talia dona,
  Ista decem menses non peperere bona.
Gloria Romanis una es tu nata puellis,
  Romana accumbens prima puella Ioui,
Nec semper nobiscum humana cubilia uises,
  Post Helenam hæc terris forma secunda redit.
Hac ego non mirer si flagret nostra iuuentus,
  Pulchrius hac fuerat Troia perire tibi.
Olim mirabar, quòd tanti in Pergama belli
  Europæ, atq; Asiæ causa puella fuit,
Nunc Pari tu sapiens, & tu Menelaë fuisti,
  Tu quia poscebas, tu quia lentus eras.
Digna quidem facies, pro qua uel obiret Achilles,

Vel Priamus, belli causa probanda fuit.
Siquis uult fama tabulas anteire uetustas,
Hic dominam exemplo ponat in antè meam:
Siue illam Hesperijs, siue illam ostendet Eois,
Vret & Eoos, uret & Hesperios.
His saltem ut tenear iam finibus, aut mihi siquis
Acrius ut moriar, uenerit alter amor,
Ac ueluti primò taurus detrectat aratra,
Pòst uenit aßueto mollis ad arua iugo,
Sic primo iuuenes trepidant in amore feroces,
Dehinc domiti post hæc æqua, & iniqua ferunt.
Turpia perpeßus uates est uincla Melampus
Cognitus Iphicli subripuisse boues,
Quem non lucra magis Pero formosa coëgit
Mox Amithaonia nupta futura domo.

AD AMANTEM.

Multa prius dominæ delicta queraris oportet,
Sæpe roges aliquid, sæpe repulsus eas:
Et sæpe immeritos corrumpas dentibus ungues,
Et crepitum dubio suscitet ira pede.
Nequicquam perfusa meis unguenta capillis,
Ibat & expenso planta morata gradu.
Non hîc herba ualet, non hîc nocturna Citeis,
Non per Medeæ gramina cocta manus.
Quippe ubi nec causas, nec apertos cernimus ictus,
Vnde tamen ueniant tot mala, cæca uia est.
Non eget hic medicis, non lectis mollibus æger,
Huic nullum cœli tempus, & aura nocet.
Ambulat, & subitò mirantur funus amici,

Sic

Sic est incautum quicquid habetur amor.
Nam cui non ego sum fallaci præmia uati?
Quæ mea non decies somnia uersat anus?
Hostis siquis erit nobis, amet ipse puellas,
Gaudeat in puero siquis amicus erit,
Tranquilla tuta descendit flumine cymba.
Quid tibi tam parui littoris unda nocet?
Alter sæpe uno mutat præcordia uerbo,
Altera uix ipso sanguine mollis erit.

AD CYNTHIAM.

Hoc uerum est tota te ferri Cynthia Roma,
Et non ignota uiuere nequitia.
Hoc merui sperare, dabis mihi perfida pœnas,
Et nobis Aquilo Cynthia uentus erit.
Inueniam tamen è multis fallacibus unam,
Quæ fieri nostro carmine nota uelit,
Nec mihi tam duris insultet moribus, & te
Vellicet, heu serò flebis amata diu.
Nunc est ira recens, nunc est discedere tempus,
Si dolor absfuerit, crede redibit amor.
Non ita Carpathiæ uariant Aquilonibus undæ,
Nec dubio nubes uertitur atra Noto,
Quàm facilè irati uerbo mutantur amantes,
Dum licet, iniusto subtrahe colla iugo.
Nec tu non aliquid, sed prima nocte dolebis.
Omne in amore malum (si patiare) leue est.
At tu per dominæ Iunonis dulcia iura
Parce tuis animis uita nocere tibi.
Non solùm taurus ferit uncis cornibus hostem,

Verùm etiam instanti læsa repugnat ouis,
Nec tibi periuro scindam de corpore uestes,
Nec mea præclusas fregerit ira fores,
Nec tibi connexos iratus carpere crines,
Nec duris ausim lædere pollicibus.
Rusticus hæc aliquis tam turpia prælia quærat,
Cuius non ederæ circumiere caput.
Scribam igitur quod non unquam tua deleat ætas,
Cynthia forma potens, Cynthia uerba leuis.
Crede mihi, quamuis contemnas murmura famæ,
Hic tibi pallori Cynthia uersus erit.

AD EANDEM.

Non ita complebant Ephyreæ Laidos ædes,
Ad cuius iacuit Græcia tota fores,
Turba Menandreæ fuerat nec Thaidos olim
Tanta, in qua populus lusit Erichthonius,
Nec quæ deletas potuit componere Thebas
Phyrne, tam multis facta beata uiris.
Quin etiam falsos fingis tibi sæpe propinquos,
Oscula nec desunt, qui tibi iure ferant.
Me iuuenum facies pictæ, me nomina lædunt,
Me tener in cunis, & sine uoce puer,
Me lædet, si multa tibi dabit oscula mater,
Me soror, & cum qua dormis amica simul.
Omnia me lædent, timidus sum, ignosce timori,
Et miser in tunica suspicor esse uirum.
His olim (ut fama est) uitijs ad prælia uentum est,
His Troiana uides funera principijs.
Aspera Centauros eadem dementia iussit

Frangere

Frangere in aduersum pocula Pirithoum.
Cur exempla petam Graiûm? tu criminis autor
Nutritus duro Romule lacte lupæ,
Tu rapere intactas docuisti impune Sabinas,
Per te nunc Romæ quidlibet audet amor.
Felix Admeti coniux, & lectus Vlyßis,
Et quæcunq; uiri fœmina limen amat.
Templa Pudicitiæ quid opus statuisse puellis,
Si cuiuis nuptæ quidlibet esse licet?
Quæ manus obscœnas depinxit prima tabellas,
Et posuit casta turpia uisa domo,
Illa puellarum ingenuos corrumpit ocellos,
Nequitiæq; suæ noluit esse rudes.
Ah gemat in terris ista qui protulit arte
Iurgia sub tacita condita lætitia.
Non istis olim uariabant tecta figuris,
Cùm paries nullo crimine pictus erat.
Sed non immeritò uelauit aranea fanum,
Et mala desertos occupat herba deos.
Quos igitur tibi custodes, quæ limina ponam,
Quæ nunquàm supra pes inimicus eat?
Nam nihil inuitæ tristis custodia prodest,
Quam peccare pudet, Cynthia tuta sat est.
Vxor me nunquàm, nunquàm me ducet amica,
Semper amica mihi, semper & uxor eris.

AD CYNTHIAM.

GAuisa est certè sublatam Cynthia legem,
Qua quondam edicta, flemus uterq; diu,
Ni nos diuideret, quamuis diducere amanteis

Non

Non queat inuitos Iuppiter ipse duos.
At magnus Cæsar, sed magnus Cæsar in armis,
Deuictæ gentes nil in amore ualent.
Nam citius paterer caput hoc discedere collo,
Quàm possem nuptæ perdere in ore faces.
An ego transirem tua limina clausa maritus
Respiciens udis perdita luminibus?
Ah mea tum qualeis caneret tibi Cynthia cantus
Tibia, funesta tristior illa tuba.
Vnde mihi patrijs natos præbere triumphis?
Nullus de nostro sanguine miles erit.
Quòd si uera meæ comitarem castra puellæ,
Non mihi sat magnus Castoris iret equus.
Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen,
Gloria ad hybernos lata Boristenidas.
Tu mihi sola places, placeam tibi Cynthia solus:
Hic erit & patrio sangnine pluris amor.

AD AMICVM.

ERipitur nobis iampridem chara puella,
Et tu me lachrymas fundere amice uetas?
Nullæ sunt inimicitiæ, nisi amoris, acerbæ,
Ipsum me iugula, lenior hostis ero.
Possum ego in alterius positam spectare lacerto?
Nec mea dicetur, quæ modò dicta mea est?
Omnia uertuntur, certè uertuntur amores.
Vinceris, aut uincis, hæc in amore rota est.
Magni sæpe duces, magni cecidere Tyranni,
Et Thebæ steterant, altaq; Troia fuit.
Munera quanta dedi, uel qualia carmina feci,

Illa

Illa tamen nunquàm ferrea dixit, amo.
Ergo iam multos nimiùm temerarius annos,
Improba qui tulerim teq;, tuamq; domum.
Et quando ire tibi liber sum uisus? an usq;
In nostrum iacies uerba superba caput?
Sic igitur prima moriere ætate Properti,
Sed morere, interitu gaudeat illa tuo.
Exagitet nostros manes, sectetur & umbras,
Insultetq; rogis, calcet & ossa mea.
Quid non Antigones tumulo Bœotius Aemon?
Corruit ipse suo saucius ense latus.
Et sua cum miseræ permiscuit ossa puellæ,
Qua sine Thebanam noluit ire domum.
Sed non effugies, mecum moriaris oportet,
Hoc eodem ferro stillet uterq; cruor.
Quamuis ista mihi mors est inhonesta futura,
Mors inhonesta quidem, tu moriere tamen.
Ille etiam abrepta desertus coniuge Achilles
Cessare in tectis pertulit arma sua.
Viderat ille fuga tractos in littore Achiuos,
Feruere & Hectorea Dorica castra face.
Viderat informem multa Patroclon arena
Porrectum, & sparsas cæde iacere comas.
Omnia formosam propter Briseïda passus,
Tantus in erepto sæuit amore dolor.
At pòst, quàm sera captiua est reddita pœna,
Fortem illum Aemonijs Hectora traxit equis.
Inferior multo cùm sim uel Marte, uel armis,
Mirum si de me iure triumphat amor.

AD AMICAM DE RIVALI.

Iste quod est, ego sæpe fui, sed fors & in hora
Hoc ipso eiecto charior alter erit.
Penelope poterat bis denos salua per annos
Viuere, tam multis fœmina digna procis,
Coniugium falsa poterat differre Minerua,
Nocturno soluens texta diurna dolo.
Visura & quamuis nunquàm speraret Vlyssem,
Illum expectando facta remansit anus.
Nec non exanimem amplectens Briseis Achillem
Candida uesana uerberat ora manu.
Et dominum lauit mœrens captiua cruentum,
Appositum fluuijs in Simoënta uadis.
Fœdauitq; comas, & tanti corpus Achillis,
Maximaq; in parua sustulit ossa manu,
Cùm tibi nec Peleus aderat, nec cærula mater,
Scyria nec uiduo Deïdamia uiro.
Tunc igitur ueris gaudebat Græcia natis.
Tunc etiam felix inter & arma pudor.
At tu non una potuisti nocte uacare
Impia, non unum sola manere diem.
Quin etiam multo duxisti pocula luxu,
Forsitan & de me uerba fuere mala.
Hic etiam petitur, qui te prius ipse reliquit,
Dij faciant isto capta fruare uiro.
Hæc mihi uota tuam propter suscepta salutem,
Cùm capite hoc Stygiæ iam peterentur aquæ,
Et lectum flentes circunstaremus amici,
Hic ubi tum, prò dij, perfida, quisúe fuit?

Quid

Quid si longinquos retineret miles ad Indos?
 Aut mea si staret nauis in oceano?
Sed uobis facilè est uerba, & componere fraudes,
 Hoc unum didicit fœmina semper opus.
Non sic incerto mutantur flamine Syrtes,
 Nec folia hyberno tam tremefacta Noto,
Quàm citò fœminea non constat fœdus in ira,
 Siue ea causa grauis, siue ea causa leuis.
Nunc quoniam ista tibi placuit sententia, cedam,
 Tela precor pueri figite acuta magis.
Figite certantes, atq; hanc mihi soluite uitam:
 Sanguis erit uobis maxima palma meus.
Sydera sunt testes, & matutina pruina,
 Et furtim misero ianua aperta mihi,
Te nihil in uita nobis acceptius unquam,
 Nunc quoq; eris, quamuis sis inimica mihi.
Nec domina ulla meo ponet uestigia lecto,
 Solus ero, quoniam non licet esse tuum.
Atq; utinam, si fortè pios eduximus annos,
 Ille uir in medio fiat amore lapis.
Non ob regna magis diris cecidere sub armis
 Thebani media non sine matre duces,
Quàm, mihi si media liceat pugnare puella,
 Mortem ego non fugiam morte subire tua.

AD MVSAM.

Iam tempus lustrare alijs Helicona choreis,
 Et campum Aemonio iam dare tempus equo.
Iam libet & fortes memorare ad prælia turmas,
 Et Romana mei dicere castra ducis.

Quòd si deficiant uires, audacia certè
    Laus erit in magnis, & uoluisse sat est.
Aetas prima canat ueneres, extrema tumultus,
    Bella canam, quando scripta puella mea est.
Nunc uolo subducto grauior procedere uultu:
    Nunc aliam citharam me mea musa docet.
Surge anima ex humili iam carmine, sumite uires
    Pierides, magni nunc erit oris opus.
Iam negat Euphrates equitem post terga tueri
    Parthorum, & Crassos se tenuisse dolet.
India quin Auguste tuo dat colla triumpho,
    Et domus intactæ te tremit Arabiæ.
Et siqua extremis tellus se subtrahit oris,
    Sentiet illa tuas postmodò uicta manus.
Hæc ego castra sequar uates tua castra canendo,
    Magnus ero, seruent hunc mihi fata diem.
Vt caput in magnis, ubi non est tangere, signis
    Ponitur hîc imos ante corona pedes,
Sic nos nunc inopes laudis conscendere carmen
    Pauperibus sacris uilia tura damus.
Nondum etiam Ascræos norunt mea carmina fontes,
    Sed modò Permeßi flumine lauit amor.

AD CYNTHIAM.

SCribant de te alij, uel sis ignota licebit,
    Ludet, qui sterili semina ponit humo.
Omnia (crede mihi) tecum uno munera lecto
    Auferet extremi funeris atra dies.
Et tua transibit contemnens ossa uiator,
    Nec dicet, cinis hic docta puella fuit.

DE AMORE.

QVicunq; ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,
Non'ne putas miras hunc habuisse manus?
Is primùm uidit sine sensu uiuere amantes,
Et leuibus curis magna perire bona.
Idem non frustra uentosas addidit alas,
Fecit & humano corde uolare Deum,
Scilicet alterna quoniam iactamur in unda,
Nostraq́; non ullis permanet aura locis.
Et meritò hamatis manus est armata sagittis,
Et pharetra ex humero Gnoßia utroq; sonat.
Ante ferit quoniam, tuti quàm cernimus hostem,
Nec quisquam ex illo uulnere sanus abit.
In me tela manent, manet & puerilis imago,
Sed certè pennas perdidit ille suas.
Euolat è nostro quoniam de pectore nusquam,
Aßiduusq; meo sanguine bella gerit.
Quid tibi iucundum siccis habitare medullis?
Si puer es, aliò traice tela tua.
Intactos isto satius tentare ueneno,
Non ego, sed tenuis uapulat umbra mea:
Quam si perdideris, quis erit, qui talia cantet?
Hæc mea Musa leuis gloria magna tua est,
Quæ caput, & digitos, & lumina nigra puellæ,
Et canit, ut soleant molliter ire pedes.

AD CYNTHIAM.

NOn tot Achæmenijs armantur Susa sagittis,
Spicula quot nostro pectore fixit amor.
Hic me tam graciles uetuit contemnere Musas,

I ußit & Ascræum sic habitare nemus.
N on ut Pieriæ quercus mea uerba sequantur,
A ut poßim Ismaria ducere ualle feras,
S ed magis ut nostro stupefiat Cynthia uersu:
T unc ego sum Inachio notior arte Lino.
N on ego sum formæ tantùm mirator honestæ,
N ec siqua illustres fœmina iactat auos,
M e iuuet in gremio doctæ legisse puellæ,
A uribus & puris scripta probasse mea.
H æc ubi contigerint, populi confusa ualeto
F abula, nam domina iudice tutus ero.
Q uòd si fortè bonas ad pacem uerterit aures,
P oßum inimicitias tunc ego ferre Iouis.
Q uandocunq; igitur nostros mors claudet ocellos,
A ccipe quæ serues funeris acta mei.
N ec mea tunc longa spatietur imagine pompa,
N ec tuba sit fati uana querela mei:
N ec mihi tunc fulcro sternatur lectus eburno,
N ec sit in Attalico mors mea nixa toro.
D esit odoriferis ordo mihi lancibus, adsint
P lebeij paruæ funeris exequiæ.
S at sit magna mei, si tres sint pompa libelli,
Q uos ego Persephonæ maxima dona feram.
T u uerò nudum pectus lacerata sequêris,
N ec fueris nomen lassa uocare meum.
O sculaq; in gelidis pones suprema labellis,
C ùm dabitur Syrio munere plenus onyx.
D einde ubi suppositus cinerem me fecerit ardor,
A ccipiat manes paruula testa meos:

Et sit in exiguo laurus super addita busto,
Quæ tegat extincti funeris umbra locum.
Et duo sint uersus, qui nunc iacet arida puluis,
Vnius hic quondam seruus amoris erat.
Nec minus hæc nostri notescet fama sepulchri,
Quàm fuerant Phthij busta cruenta uiri.
Tu quoq;, siquando uenies ad fata, memento
Hoc iter, ad lapides cana ueni memores.
Intereà caue sis nos aspernata sepultos,
Non nihil ad uerum conscia terra sapit.
Atq; utinam primis animam me ponere cunis
Iussisset quæuis de tribus una soror.
Nam quò tam dubiæ seruetur spiritus horæ?
Næstoris est uisus post tria secla cinis.
Si tam longæuæ minuisset fata senectæ
Gallicus Iliacis miles in aggeribus,
Non ille Antilochi uidisset corpus humati,
Diceret aut, ò mors cur mihi sera uenis?
Tu tamen amisso nonnunquam flebis amico,
Fas est præteritos semper amare uiros.
Testis qui niueum quondam percußit Adonim
Venantem Idalio uertice durus aper.
Illis formosum fleuisse paludibus, illuc
Diceris effusa tu Venus isse coma.
Sed frustra mutos reuocabis Cynthia manes,
Nam mea quid poterunt ossa minuta loqui?

LAETATVR POTI TVS AMICA.

NOn ita Dardanio gauisus Atrida triumpho est,
Cùm caderent magnæ Laomedontis opes,
Nec sic errore exacto lætatus Vlysses,
Cùm tetigit chare littora Dulichiæ,
Nec sic Electra suum saluum cùm aspexit Orestem,
Cuius falsa tenens fleuerat ossa soror,
Nec sic incolumem Minois Theséa uidit
Dædaleum Lino cùm duce rexit iter,
Quanta ego præterita collegi gaudia nocte,
Immortalis ero, si altera talis erit.
At dum demißis supplex ceruicibus ibam
Dicebar sicco uilior esse lacu.
Nec mihi iam fastus opponere quærit iniquos,
Nec mihi ploranti lenta sedere potest.
Atq; utinam non tam serò mihi nota fuisset
Conditio, cineri nunc medicina datur.
Ante pedes cæcis lucebat semita nobis,
Scilicet insano nemo in amore uidet.
Hoc sensi prodesse magis, contemnite amantes,
Sic hodie ueniet, siqua negauit heri.
Pulsabant alij frustra, dominamq; uocabant,
Mecum habuit positum lenta puella caput.
Hæc mihi deuictis potior uictoria Parthis,
Hæc spolia, hæc reges, hæc mihi currus erunt.
Magna ego dona tua figam Cytherea columna,
Taleq; sub nostro nomine carmen erit:
Has pono ante tuas tibi diua Propertius ædes
Exuuias tota nocte receptus amans.
Nunc ad te mea lux ueniet mea littora nauis

Seruata, an medijs sidat onusta uadis?
Et si fortè aliqua nobis mutabere culpa,
Vestibulum iaceam mortuus ante tuum.

NARRAT VOLVPTATES SVAS.

O Me felicem, nox ò mihi candida, & ò tu
Lectule delitijs facte beate meis.
Quàm multa apposita narramus uerba lucerna,
Quantaq; sublato lumine rixa fuit.
Nam modò nudatis mecum est luctata papillis,
Interdum tunica duxit operta moram.
Illa meos somno lassos patefecit ocellos,
Ore suo, & dixit siccine lente iaces?
Quàm uario amplexu mutamus brachia, quantùm
Oscula sunt labris nostra morata tuis.
Non iuuat in cæco Venerem corrumpere motu,
Si nescis, oculi sunt in amore duces.
Ipse Paris nuda fertur perijsse Lacæna,
Cùm Menelaëo surgeret è thalamo.
Nudus & Endymion Phœbi cepisse sororem
Dicitur, & nudæ concubuisse deæ.
Quòd si pertendens animo uestita cubaris,
Scissa ueste meas experiere manus.
Quin etiam si me ulterius prouexerit ira,
Ostendes matri brachia læsa tuæ.
Necdum inclinatæ prohibent te ludere mammæ,
Viderit hæc siquam iam peperisse pudet.
Dum nos fata sinunt oculos satiemus amore,
Nox tibi longa uenit, nec reditura dies.

Atq; utinam hærentes sic nos uincire catena
Velles, ut nunquàm solueret ulla dies.
Exemplo iunctæ tibi sint in amore columbæ,
Masculus & totum fœmina coniugium.
Errat qui finem uesani quærit amoris,
Verus amor nullum nouit habere modum.
Terra prius falso partu deludet arantes,
Et citius nigros sol agitabit equos,
Fluminaq; ad caput incipient reuocare liquores,
Aridus & sicco gurgite piscis erit,
Quàm possim nostros aliò transferre calores,
Huius ero uiuus, mortuus huius ero.
Quòd mihi si tecum tales concedere noctes
Illa uelit, uitæ longus & annus erit.
Si dabit hæc multas, fiam immortalis in illis.
Nocte una quiuis uel Deus esse potest.
Qualem si cuncti uellent decurrere uitam,
Et pressi multo membra iacere mero,
Non ferrum crudele esset neq; bellica nauis,
Nec nostra Actiacum uerteret ossa mare:
Nec toties proprijs circùm oppugnata triumphis
Lassa foret crines soluere Roma suos.
Hæc certè meritò poterunt laudare minores,
Læserunt nullos pocula nostra deos.
Tu modò dum licet hunc fructum ne desere uitæ,
Omnia si dederis, oscula pauca dabis.
At ueluti folia arentes liquère corollas,
Quæ passim calathis strata natare uides,
Sic nobis, qui nunc magnum speramus amantes,

Forsitan includet crastina fata dies.

AD CYNTHIAM.

Prætor ab Illyricis uenit modo Cynthia terris
Maxima præda tibi, maxima cura mihi.
Non potuit saxo uitam posuisse Cerauno:
Ah Neptune tibi qualia dona darem.
Nunc sine me plena fiunt conuiuia mensa,
Nunc sine me tota ianua nocte patet.
Quare si sapis oblatas ne desere messes,
Et stolidum pleno uellere carpe pecus.
Déinde ubi consumpto restabit munere pauper,
Dic alias iterum nauiget Illyrias.
Cynthia non sequitur fasces, nec curat honores,
Semper amatorum ponderat illa sinus.
At tu nunc nostro Venus ò succurre dolori,
Rumpat ut aßiduis membra libidinibus.
Ergo muneribus quiuis mercatur amicam:
Iuppiter, indigna merce puella perit.
Semper in oceanum mittit me quærere gemmas,
Et iubet ex ipsa tollere dona Tyro.
Atq; utinam Romæ nemo esset diues, & ipse
Straminea posset dux habitare casa,
Nunquàm uenales essent ad munus amicæ,
Atq; una fieret cana puella domo.
Non quia septenas noctes seiuncta cubaris
Candida tam fœdo brachia fusa uiro,
Non quia peccaris testor te, sed quia uulgò,
Formosis leuitas semper amica fuit.
Barbarus excußis agitat uestigia lumbis,

Et subitò felix nunc mea regna tenet.
Aspice quid donis Eriphyla inuenit amaris,
Arserit & quantis nupta Creusa malis.
Nulla ne sedabit nostros iniuria fletus?
An dolor hic uitijs nescit abesse suis?
Tot iam abiere dies, cùm me nec cura theatri,
Nec tetigit campi, nec mea musa iuuat.
Ah pudeat certè, pudeat, nisi fortè quod aiunt,
Turpis amor surdis auribus esse solet.
Cerne ducem, modò qui fremitu compleuit inani
Actia damnatis æquora militibus.
Hunc infamis amor uersis dare terga carinis
Iussit, & externo quærere in orbe fugam.
Cæsaris hæc uirtus, & gloria Cesaris hæc est,
Illa, qua uicit, condidit arma manu.
Sed quascunq; tibi uestes, quoscunq; smaragdos,
Quos ue dedit flauo lumine Chrysolithos,
Hæc uideam rapidas in uanum ferre procellas,
Quæ tibi terra uelim, quæ tibi fiet aqua.
Non semper placidus periuros ridet amantes
Iuppiter, & surda negligit aure preces.
Vidistin' toto sonitus percurrere cœlo?
Fulminaq; ætheria desiluisse domo?
Non hæc Pleiades faciunt, neq; aquosus Orion,
Nec sic de nihilo fulminis ira cadit.
Periuras tunc ille solet punire puellas,
Deceptus quoniam fleuit & ipse Deus.
Quare ne tibi sit tanti Sidonia uestis,
Vt timeas quoties nubilus Auster erit.

DE EXCLVSIONE.

MEntiri noctem, promißis ducere amantem,
Hoc erit infestas sanguine habere manus.
H orum ego sum uates: quoties desertus amaras
E xpleui noctes fractus utroq; toro?
V el tu Tantalea moueare ad flumina sorte,
V t liquor arenti fallat ab ore sitim,
V el tu Sisyphios licet admirere labores,
D ifficile ut toto monte uolutet onus,
D urius in terris nihil est quod uiuat amante,
N ec modò, si sapias, quod minus esse uelis.
Q uem modò felicem inuidia admirante ferebant,
N unc decimo admittor uix ego quoq; die.
N unc iacere è duro corpus iuuat impia saxo,
S umere & in nostras trita uenena manus.
N unc licet in triuijs sicca requiescere luna,
A ut per rimosas mittere uerba fores.
Q uod quamuis ita sit, dominam mutare cauebo,
T um flebit, cùm mi senserit esse fidem.

AD CYNTHIAM.

ASsiduæ multis odium peperêre querelæ,
Frangitur in tacito fœmina sæpe uiro.
S iquid uidisti, semper uidisse negato,
A ut siquid doluit fortè, dolere nega.
Q uid si iam canis ætas mea candeat annis?
E t faceret scissas languida ruga genas?
A t non Thitoni spernens Aurora senectam
D esertum Eoa passa iacere domo est.
I llum sæpe suis decedens fouit in ulnis,

Quàm

Quàm prius adiunctos sedula lauit equos.
Illum ad uicinos cùm amplexa quiesceret Indos,
Maturos iterum est questa redire dies.
Illa deos currum conscendens dixit iniquos,
Inuitum & terris præstitit officium:
Cùm maiora senis Tithoni gaudia uiui
Quàm grauis amisso Memnone luctus erat.
Cum sene non puduit talem dormire puellam,
Et canæ toties oscula ferre comæ:
At tu etiam iuuenem odisti me perfida, cùm sis
Ipsa anus haud longa curua futura die.
Quin ego diminuo curam, quòd sæpe Cupido
Huic malus esse solet, cui bonus antè fuit.
Nunc etiam infectos demens imitare Britannos,
Ludis & externo tincta nitore caput.
Vt natura dedit, sic omnis recta figura,
Turpis Romano Belgicus ore color.
Illi sub terris fiant mala multa puellæ,
Quæ mentita suas uertit inepta comas.
De me mi certè poteris formosa uideri:
Mi formosa satis, si modò sepe uenis.
An si cæruleo quædam sua tempora fuco
Tinxerit, iccirco cærula forma bona est?
Cùm tibi nec frater, nec tibi filius ullus,
Frater ego, & tibi sim filius unus ego.
Ipse tuus semper tibi sit custodia lectus,
Nec nimis ornata fronte sedere uelis.
Credam ego, narranti noli committere famæ,
Et terram rumor transilit, & maria.

AD CYNTHIAM.

ET ſi me inuito diſcedis Cynthia Roma,
Lætor quòd ſine me deuia rura colis.
Nullus erit caſtis iuuenis corruptor in agris,
Qui te blanditijs non ſinat eſſe probam.
Nulla neq; ante tuas orietur rixa feneſtras,
Nec tibi clamatæ ſomnus amarus erit.
Sola eris, & ſolos ſpectabis Cynthia montes,
Et pecus, & fines pauperis agricolæ.
Illic te nulli poterunt corrumpere ludi,
Fanaq; peccatis plurima cauſa tuis.
Illic aßiduè tauros ſpectabis arantes,
Et uitem docta ponere falce comas.
Atq; ibi rara feres inculto tura ſacello,
Hœdus ubi agreſtes corruet ante focos.
Protinus & nuda choreas imitabere ſura,
Omnia ab externo ſint modò tuta uiro.
Ipſe ego uenabor, iam nunc mea ſacra Dianæ
Suſcipere, & Veneri ponere uota iuuat.
Incipiam captare feras, & reddere Pinu
Cornua, & audaces ipſe monere canes:
Non tamen ut uaſtos auſim tentare Leones,
Aut celer agreſtes comminus ire ſues.
Hæc igitur mihi ſit lepores audacia molles
Excipere, & ſtricto figere auem calamo,
Qua formoſa ſuo Clitumnus flumina luco
Integit, & niueos abluit unda boues.
Tu quoties aliquid conabere uita, memento
Venturum paucis me tibi luciferis.

S ic me nec solæ poterunt auertere syluæ,
N ec uaga muscosis flumina fusa iugis,
Q uin ego in aßidua mutem tua nomina lingua,
A bsenti nemo non nocuisse uelit.

AD CYNTHIAM.

QVid fles abducta grauius Briseide? quid fles
Anxia captiua tristius Andromacha?
Q uid'ue mea de fraude Deos insana fatigas?
Q uid quereris nostram sic cecidisse fidem?
N on tam nocturna uolucris funesta querela
A ttica Cecropijs obstrepit in folijs.
N ec tantùm Niobe bis sex ad busta superba
S ollicito lachrymans defluit à Sipylo.
M e licet æratis astringant brachia nodis,
S int mea uel Danaës condita membra domo,
I n te ego & æratas rumpam mea uita catenas,
F erratam Danaës transiliamq; domum.
D e te quodcunq; ad surdas mihi dicitur aures,
T u modò ne dubita de grauitate mea.
O ssa tibi iuro per matris, & ossa parentis,
S i fallo, cinis heu sit mihi uterq; grauis.
M e tibi ad extremas mansurum uita tenébras,
A mbos una fides, auferet una dies.
Q uòd si nec nomen, nec me tua forma teneret,
P osset seruitium mite tenere tuum.
S eptima iam plenæ deducitur orbita Lunæ
C ùm de me, & de te compita nulla tacent.
Intereà nobis nonnunquam ianua mollis,
N onnunquam lecti copia facta tui:

Nec

Nec mihi muneribus nox ulla est empta beatis,
Quicquid eram hoc animi gratia magna tui.
Cùm te tam multi peterent, tu me una petisti.
Poßum ego naturæ non meminisse tuæ?
Tunc me uel tragicæ uexetis Erinnyes, & me
Inferno damnes Aeace iudicio,
Atq; inter Tityi uolucres mea penna uagetur,
Tumq; ego Sisyphio saxa labore geram.
Nec tu supplicibus me sis uenerata tabellis,
Vltima talis erit, quæ mea prima fides.
Hoc mihi perpetuò ius est, quòd solus amator
Nec citò desisto, nec temere incipio.

AD CYNTHIAM DE PANTHO.

AH quantùm de me Panthi tibi pagina finxit,
Tantùm illi Pantho non sit amica Venus.
Sed tibi iam uideor Dodonæ uerior augur,
Vxorem ille tuus pulcher amator habet.
Tot noctes periere, nihil pudet, aspice cantat
Liber, tu nimium credula sola iaces.
Et nunc inter eos tu sermo es, te ille superbus
Dicit se inuito sæpe fuisse domi.
Dispeream si quicquam aliud, quàm gloria de te
Quæritur, has laudes ille maritus habet.
Colchida sic hospes quondam decepit Iason:
Eiecta est, tenuit nanq; Creusa domum.
Sic à Dulichio iuuene est elusa Calypso,
Vidit amatorem pandere uela suum.
Ah nimiùm faciles aurem præbere puellæ,

Discite

Discite desertæ non temere esse bonæ.
Huic quoq;, qui restat, iam pridem quæritur alter,
Experta in primo stulta cauere potest.
Nos quocunq; loco, nos omni tempore tecum
Siue ægra pariter, siue ualente sumus.

AD DEMOPHOONTEM.

SCis here mi multas pariter placuisse puellas,
Scis mihi Demophoon multa uenire mala.
Nulla meis frustra lustrantur compita plantis,
O nimis exitio nata theatra meo,
Siue aliquis molli deducit candida gestu
Brachia, seu uarios incinit ore modos.
Intereà nostri quærunt sibi uulnus ocelli,
Candida non tecto pectore siqua sedet:
Siue uagi crines puris in frontibus errant,
Indica quos medio uertice gemma tenet.
Quæ si fortè aliquid uultu mihi dura negarit,
Frigida de tota fronte cadebat aqua.
Quæris Demophoon cur sim tam mollis in omnes.
Quod quæris quare non habet ullus amor?
Cur aliquis sacris laniat sua brachia cultris?
Et Phrygis insanos cæditur ad numeros?
Vnicuiq; dedit uitium natura creato,
Me fortuna aliquid semper amare dedit.
Me licet & Thamyræ cantoris fata sequantur,
Nunquàm ad formosas inuide cæcus ero.
Sed tibi si exiles uideor tenuatus in artus,
Falleris. haud unquam est culta labore Venus.
Percontere licet, sæpe est experta puella

Officium

O fficium tota nocte ualere meum.
I uppiter Alcmenæ geminas requieuerat arctos,
E t cœlum noctu bis ſine rege fuit,
N ec tamen iccirco languens ad fulmina uenit:
N ullus amor uires eripit ipſe ſuas.
Q uid cùm è complexu Briſeïdos iret Achilles,
N um fugêre minus Theſſala tela Phryges?
Q uid ferus Andromachæ lecto cùm ſurgeret Hector,
B ella Mycenææ non timuere rates?
I lle, uel hic claſſes poterat, uel perdere muros,
H îc ego Pelides, hîc ferus Hector ego.
A ſpice uti cœlo modò ſol, modò luna miniſtret,
S ic etiam nobis una puella parum eſt.
A ltera me cupidis teneat, foueatq́; lacertis,
A ltera, ſiquando eſt, non ſinat eſſe locum.
A ut ſi fortè irata meo ſit facta miniſtro,
V t ſciat eſſe aliam, quæ uelit eſſe mea.
N am melius duo defendunt retinacula nauem,
T utius & geminos anxia mater alit.
A ut ſi es dura, nega: ſin es non dura, uenito.
Q uid iuuat in nullo pondere uerba loqui?
H ic unus dolor eſt ex omnibus acer amanti,
S peranti ſubitò ſiqua uenire negat.
Q uanta illum toto uerſant ſuſpiria lecto?
C ur recipi, cùm non nouerit, illa uetat?
E t rurſum puerum quærendo audita fatigat,
Q uem quæ ſcire timet, quærere plura iubet.

DE AMORIS SER
VITVTE.

CVi fuit indocti fugienda hæc semita uulgi,
Ipsa petita lacu nunc mihi dulcis aqua est.
Ingenuus quisquam alterius dat munera seruo,
Vt commissa suæ uerba ferat dominæ?
Et quærit toties, quænam nunc porticus illam
Integit? & campo quo mouet illa pedes?
Déinde ubi pertuleris, quos dicit fama labores
Herculis, ut scribat muneris & quid habes?
Cernere uti possis uultum custodis auari,
Captus & immunda sæpe latere casa.
Quàm carè semel in toto nox uertitur anno.
Ah pereant, si quos ianua clausa iuuat.
Contrà reiecto quæ libera uadit amictu,
Custodum & nullo septa tumore, placet:
Cui sæpe immundo sacra conteritur uia socco,
Nec sinit esse moram, siquis adire uelit.
Differet hæc nunquàm, nec poscet garrula, quæ te
Astrictus ploret sæpe dedisse pater.
Nec dicet timeo, propera iam surgere quæso,
Infelix hodie uir mihi rure uenit.
Et quas Euphrates, & quas mihi misit Orontes,
Me capiant, nolim furta pudica tori.
Libertas quoniam nulli iam restat amanti,
Nullus liber erit, siquis amare uolet.

DE CYNTHIA IN AEMVLVM.

TV loqueris, cùm sit iam toto fabula libro,
Et tua sit toto Cynthia lecta foro.
Cui non his uerbis aspergat tempora sudor?

Aut pudor ingenuus, aut reticendus amor?
Quòd si tam facilis spiraret Cynthia nobis,
  Non ego nequitiæ dicerer esset caput,
Nec sic per totam infamis traducerer urbem,
  Vreret & quamuis nomine, uerba darem.
Quare ne tibi sit mirum me quærere uiles:
  Parcius infamant: num tibi causa leuis?
Et modò pauonis caudæ flabella superbæ,
  Et manibus dura frigus habere pila,
Et cupit iratum talos me poscere eburnos,
  Quæq; nitent sacra uilia dona uia.
Ah peream, si me ista mouent dispendia, sed me
  Fallaci dominæ iam pudet esse iocum.
Hoc erat in primis, quod me gaudere iubebas?
  Tam te formosam non pudet esse leuem?
Vna, aut altera nox nondum est in amore peracta,
  Et dicor lecto iam grauis esse tuo.
Me modò laudabas, & carmina nostra legebas.
  Ille tuus pennas tam citò uertit amor?
Contendat mecum ingenio, contendat & arte,
  In primis una discat amare domo.
Si libitum tibi erit, Lernæas pugnet ad Hydras,
  Et tibi ab Hesperio mala dracone ferat.
Tetra uenena libens, & naufragus ebibat undas,
  Et nunquàm pro te deneget esse miser.
Quos utinam in nobis uita experiare labores,
  Iam tibi de timidis iste proteruus erit.
Qui nunc se in tumidum iactando uenit honorem,
  Dißidium uobis proximus annus erit.

At me non ætas mutabit tota Sibyllæ,
Non labor Alcidæ, non niger ille dies.
Tu mea compones, & dices ossa Properti
Hæc tua sunt, eheu tu mihi certus eras.
Certus eras eheu, quamuis nec sanguine auito
Nobilis, & quamuis non ita diues eras.
Nil ego non patiar, nunquàm me iniuria mutat,
Ferre ego formosam nullum onus esse puto.
Credo ego non paucos ista perijsse figura,
Credo ego, sed multos non habuisse fidem.
Paruo dilexit spatio Minoïda Theseus,
Phillida Demophoon, hospes uterq; malus.
Iam tibi Iasonia nota est Medea carina,
Et modò seruato sola relicta uiro.
Dura est, quæ multis simulatum fingit amorem,
Et se plus uni siqua parare potest.
Noli nobilibus, noli conferre beatis,
Vix uenit extremo qui legit ossa die.
Ii tibi nos erimus, sed tu potius, precor, ut me
Demissis plangas pectora nuda comis.

AD CYNTHIAM.

VNica nata meo pulcherrima cura dolori,
Excludit quoniam sors mea sæpe, ueni.
Ista meis fiet notissima forma libellis
Calue tua uenia, pace Catulle tua.
Miles depositis annosus secubat armis,
Grandæuiq; negant ducere aratra boues.
Putris & in uacua requiescit nauis arena,
Et uetus in templo bellica parma uacat.

At me ab amore tuo deducet nulla senectus,
 Siue ego Tithonus, siue ego Nestor ero.
Non'ne fuit satius duro seruire Tyranno?
 Et gemere in tauro sæue Perylle tuo?
Gorgonis & satius fuit obdurescere uultu?
 Caucasias etiam si pateremur aues?
Sed tamen obscura teritur rubigine mucro
 Ferreus, & paruo sæpe liquore silex.
At nullo dominæ teritur sub limine amor, qui
 Restat, & immerita sustinet aure minas.
Vltro contemptus rogat, & peccasse fatetur
 Læsus, & inuitis ipse redit pedibus.
Tu quoq;, qui pleno fastus assumis amore,
 Credule, nulla diu fœmina pondus habet.
An quisquam in medijs persoluit uota procellis,
 Cùm sæpe in portu fracta carina natet?
Aut prius infecto deposcit præmia cursu,
 Septima quàm metam triuerit arte rota?
Mendaces ludunt flatus in amore secundi,
 Siqua uenit serò, magna ruina uenit.
Tu tamen intereà, quamuis te diligat illa,
 In tacito cohibe gaudia clausa sinu.
Nanq; in amore suo semper sua maxima cuiq;,
 Nescio quo pacto, uerba nocere solent.
Quamuis te persæpe uocet, semel ire memento,
 Inuidiam quod habet, non solet esse diu.
Et si secla forent antiquis grata puellis,
 Essem ego quod nunc tu, tempore uincor ego.
Non tamen ista meos mutabunt secula mores,

V nusquisq; sua nouerit ire uia.
A t uos, qui officia in multos reuocatis amores,
Q uantum sic cruciat lumina uestra dolor.
V idistis pleno teneram candore puellam,
V idistis fusco, dulcis uterq; color.
V idistis quandam Argiua prodire figura,
V idistis nostras, utraq; forma rapit.
I llaq; plebeio, uel sit sandycis amictu,
H æc, atq; illa mali uulneris una uia est.
C ùm satis una tuis insomnia portet ocellis,
V na sit & cuiuis fœmina multa mala.

AD CYNTHIAM
de somnio naufragij.

VIdi te in somnis fracta mea uita carina
Ionio lassas ducere rore manus,
E t quæcunq; in me fueras mentita, fateri,
N ec iam humore graues tollere posse comas:
Q ualem purpureis agitauit fluctibus Hellen,
A urea quam molli tergore uexit ouis.
Q uàm timui ne fortè tuum mare nomen haberet,
A tq; tua labens nauita fleret aqua.
Q uæ tum ego Neptuno, quæ tum cum Castore fratri,
Q uæq; tibi excepi tum Dea Leucothoë.
A t tu uix primas extollens gurgite palmas,
S æpe meum nomen iam peritura uocas.
Q uòd si fortè tuos uidisset Glaucus ocellos,
E sses Ionij facta puella maris.
E t tibi præ inuidia Nereïdes increpitarent,
C andida Nisee, cærula Cymothoë.

Sed

Sed tibi ſubſidio Delphinum currere uidi,
Qui puto Arioniam uexerat antè lyram.
Iamq; ego conabar ſummo me mittere ſaxo,
Cum mihi diſcuſſit talia uiſa metus.
Nunc admirentur, quòd tam mihi pulchra puella
Seruiat, & tota dicar in urbe potens.
Non, ſi Cambyſæ redeant, & flumina Crœſi,
Dicat de noſtro ſurge poëta toro.
Nam mea cùm recitat, dicit ſe odiſſe beatos,
Carmina, tam ſanctè nulla puella colit.
Multùm in amore fides, multùm conſtantia prodeſt.
Qui dare multa poteſt, multa & amare poteſt.
Seu mare per longum mea cogitet ire puella,
Hanc ſequar, & fidos una aget aura duos.
Vnum littus erit ſopitis, unáq; tecto
Arbor, & ex una ſæpe bibemus aqua.
Et tabula una duos poterit componere amantes,
Prora cubile mihi, ſeu mihi puppis erit.
Omnia perpetiar, ſæuus licet urgeat Eurus,
Veláq; in incertum frigidus Auſter agat,
Quicunq; & uenti miſerum uexaſtis Vlyſſem,
Et Danaûm Euboico littore mille rates,
Et qui mouiſtis duo littora, cùm rudis Argûs
Dux erat ignoto miſſa columba mari.
Illa meis tantùm non unquam deſit ocellis,
Incendat nauem Iuppiter ipſe licet.
Certè iiſdem nudi pariter iactabimur oris,
Me licet unda ferat, te modò terra tegat.
Sed non Neptunus tanto crudelis amori,

Neptunus fratri par in amore Ioui:
Testis Amymone latices cùm ferret in aruis
Compressa, & Lernæ pulsa tridente palus.
Iam Deus amplexu uotum persoluit, at illi
Aurea diuinas urna refudit aquas.
Crudelem & Boream rapta Orithyia negauit.
Hic Deus & terras, & maria alta domat.
Crede mihi nobis mitescet Scylla, nec unquam
Alternante uorans uasta Charybdis aqua.
Ipsaq; sydera erunt nullis obscura tenebris,
Purus & Orion, purus & Hœdus erit.
Quòd mihi si ponenda tuo sit corpore uita,
Exitus hic nobis non inhonestus erit.

QVOD INCERTA HORA MORTIS.

At uos incertam mortales funeris horam
Quæritis, & qua sit mors aditura uia.
Quæritis & cœlo Phœnicum inuenta sereno,
Quæ sit stella homini commoda, quæq; mala.
Seu pedibus Parthos sequimur, seu classe Britannos,
Et maris, & terræ cæca pericla uiæ,
Rursus & obiectum fletis capiti esse tumultum,
Cùm Mauors dubias miscet utrinq; manus.
Præterea domibus flammam, domibusq; ruinam,
Neu subeant labris pocula nigra tuis.
Solus amans nouit quando periturus, & à qua
Morte, neq; hic Boreæ flabra, neq; arma timet.
Iam licet & Stygia sedeat sub arundine remex,
Cernat & infernæ tristia uela ratis,

Si modò clamantis reuocauerit aura puellæ,
Conceßum nulla lege redibit iter.

AD IOVEM PRO amica ægrotante.

Iuppiter affectæ tandem miserere puellæ,
Tam formosa tuum mortua crimen erit.
Venit enim tempus, quo torridus æstuat aër,
Incipit & sicco feruere terra Cane:
Sed non tam ardoris culpa est, neq; crimina cœli,
Quàm toties sanctos non habuisse Deos.
Hoc perdit miseras, hoc perdidit antè puellas,
Quicquid iurarunt uentus, & unda rapit.
Num sibi collatam doluit Venus? illa peræquè
Præ se formosis inuidiosa Dea est.
An contempta tibi Iunonis templa Pelasgæ?
Palladis aut oculos ausa negare bonos?
Semper formosæ non nostis parcere uerbis,
Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.
Sed tibi uexatæ per multa pericula uitæ,
Extremo uenit mollior hora die.
Iò uersa caput primos mugiuerat annos,
Nunc Dea, quæ Nili flumina uacca bibit.
Ino etiam prima terras ætate uagata est,
Hanc miser implorat nauita Leucothoën.
Andromede monstris fuerat deuota marinis,
Hæc eadem Persei nobilis uxor erat.
Calisto Arcadios errauerat ursa per agros,
Hæc nocturna suo sydere uela regit.
Quòd si fortè tibi properarint fata quietem,

Illa sepulturæ fata beata tuæ.
Narrabis Semele quo sit formosa periclo,
Credet & illa suo docta puella malo.
Et tibi Mæonidas, interq; Heroidas omneis
Primus erit, nulla non tribuente, locus.
Nunc utcunq; potes fato gere saucia morem,
Et Deus, & durus uertitur ipse dies.
Hoc tibi uel poterit coniux ignoscere Iuno.
Frangitur & Iuno, siqua puella perit.
Deficiunt magico torti sub carmine Rhombi,
Et iacet extincto Laurus adusta foco:
Etiam Luna negat toties descendere cœlo,
Nigraq; funestum condidit omen anus.
Vna ratis fati nostros portabit amores
Cærula ad infernos uelificata lacus.
Si non unius, quæso miserere duorum.
Viuam, si uiuet: si cadet illa, cadam.
Pro quibus optatis sacro me carmine damno,
Scribam ego, per magnum est salua puella Iouem.
Ante tuosq; pedes illa ipsa adoperta sedebit,
Narrabitq; sedens longa pericla sua.
Hæc tua Persephone maneat clementia, nec tu
Persephones coniux sæuior esse uelis.
Sunt apud infernos tot millia formosarum,
Pulchra sit in superis scilicet una locis.
Vobiscum est Iope, uobiscum candida Tyro,
Vobiscum Europe, nec proba Pasiphaë,
Et quot Troia tulit, uetus & quot Achaia formas,
Et Phœbi, & Priami diruta regna senis,

Et

Et quæcunq; erat in numero Romana puella
  Occidit, has omnes ignis auarus habet.
Nec forma æternum, aut cuiq; est fortuna perennis,
  Longius, aut propius mors sua quenq; manet.
Tu quoniam es mea lux magno demissa periclo,
  Munera Dianæ debita redde choro.
Redde etiam excubias diuæ nunc antè iuuencæ.
  Votiuas noctes & mihi solue decem.

AD CYNTHIAM.

HEsterna mea lux cùm potus nocte uagarer,
  Nec me seruorum duceret ulla manus,
Obuia nescio quot pueri mihi turba minuta
  Venerat, hos uetuit me numerare timor,
Quorum alij faculas, alij retinere sagittas,
  Pars etiam uisa est uincla parare mihi.
Sed nudi fuerant, quorum lasciuior unus,
  Arripite hunc, inquit, nam bene nostis eum.
Hic erat, hunc mulier nobis irata reliquit,
  Dixit, & in collo iam mihi nodus erat.
Hic alter iubet in medium propellere, & alter
  Intereat qui nos non putat esse Deos.
Hæc te non meritum totas expectat in horas,
  At tu nescio quas quæris inepte fores.
Quæ cùm Sidoniæ nocturna ligamina mitræ
  Soluerit, atque oculos mouerit illa graues,
Afflabunt tibi non Arabum de gramine odores,
  Sed quos ipse suis fecit amor manibus.
Parcite iam fratres, iam certos spondet amores,
  Et iam ad mandatam uenimus ecce domum.

Atq;

Atq; ita me iniecto duxerunt rursus amictu.
  I nunc, & noctes disce manere domi.
Mane erat, & uolui si sola quiesceret illa
  Visere, at in lecto Cynthia sola fuit.
Obstupui, non illa mihi formosior unquam
  Visa, neq; ostrina cùm fuit in tunica.
Ibat & in castā narratum somnia ueste,
  Neu sibi, ne'ue mihi quæ nocitura forent.
Talis uisa mihi somno demissa recenti.
  Heu quantùm per se candida forma ualet.
Quid tu matutinus ait speculator amicæ?
  Me similem uestris moribus esse putas?
Non ego tam facilis, sat erit mihi cognitus unus,
  Vel tu, uel siquis uerior esse potest.
Apparent non ulla toro uestigia presso,
  Signa uoluptatis non iacuisse duos.
Aspice ut in toto nullus mihi corpore surgat
  Spiritus, admisso notus adulterio.
Dixit, & opposita propellens suauia dextra,
  Prosilit in laxa nixa pedem solea.
Sic ego tam sancti custode recludor amoris,
  Ex illo felix nox mihi nulla fuit.

AD EANDEM.

QVò fugis ah demens? nulla est fuga, tu licet usq;
  Ad Tanaim fugias, usq; sequetur amor.
Non si Pegaseo uertêris in aëre dorso,
  Nec tibi si Persei mouerit ala pedes,
Vel si te sectæ rapiant talaribus auræ,
  Nil tibi Mercurij proderit alta uia.

Instat

Instat semper amor supra caput, instat amanti,
Et grauis ipse super libera colla sedet.
Excubat ille acer custos, & tollere nunquàm
Te patietur humo lumina capta semel.
Et iam si pecces, Deus exorabilis ille est,
Si modò præsenteis uiderit esse preces.
Ista senes licet accusant conuiuia duri,
Nos modò propositum uita teramus iter.
Illorum antiquis onerentur legibus aures,
Hic locus est, in quo tibia docta sones,
Quæ non iure uado Mæandri iacta natasti,
Turpia cùm faceret Palladis ora tumor.
Nunc iam dura paras Phrygias nunc ire per undas,
Et petere Hyrcani littora nota maris,
Spargereq; alterna communes cæde penates,
Et ferre ad patrios præmia dira lares.
Vna contentum pudeat me uiuere amica.
Hoc si crimen erit, crimen amoris erit.
Mi nemo obijciat, libeat tibi Cynthia mecum
Rosida muscosis antra tenere iugis.
Illic aspicies scopulis hærere sorores,
Et canere antiqui dulcia furta Iouis,
Vt Semele est combustus, ut est deperditus Iò,
Deniq; ut ad Troiæ tecta uolarit auis.
Quòd si nemo extat, qui uicerit alitis arma,
Communis culpæ cur reus unus agor?
Nec tu uirginibus reuerentia moueris ora,
Hic quoq; num nescit quid sit amare chorus?
Si tamen Oeagri quædam compressa figura

Bistonijs olim rupibus accubuit.
Hîc ubi me prima statuent in parte choreæ,
Et medius docta cuspide Bacchus erit,
Tum capiti sacros patiar pendere corymbos:
Nam sine te nostrum non ualet ingenium.

AD CYNTHIAM.

QVæris cur ueniam tibi tardior? aurea Phœbi
Porticus à magno Cæsare aperta fuit.
Tantam erat in speciem Pœnis digesta columnis,
Inter quas Danai fœmina turba senis.
Hic equidem Phœbo uisus mihi pulchrior ipso
Marmoreus tacita carmen hiare lyra,
Atq; aram circum steterant armenta Myronis
Quattuor artificis uiuida signa boues.
Tum medium claro surgebat marmore templum,
Et patria Phœbo charius Ortygia.
Auro Solis erat supra fastigia currus,
Et ualuæ Libyci nobile dentis opus.
Altera deiectos Parnaßi uertice Gallos,
Altera mœrebat funera Tantalidos.
Deinde inter matrem Deus ipse, interq; sororem
Pythius in longa carmina ueste sonat.

AD EANDEM.

QVi uidet, is peccat: qui non te uiderit, ergo
Non cupiet, facti crimina lumen habet.
Nam quid Prænestis dubias ò Cynthia sortes?
Quid petis Acæi mœnia Thelegoni?
Cur'ue te in Herculeum deportant essèda Tybur?
Appia cur toties te uia ducit anum?

Hoc

H oc utinam ſpatiere loco, quocunq; uagaris
C ynthia, ſed tibi me credere turba uetat,
C ùm uidet accenſis deuotàm currere tædis
I n nemus, & triuiæ lumina ferre Deæ.
S cilicet umbroſis ſordet Pompeia columnis
P orticus aulæis nobilis Attalicis,
E t creber pariter platanis ſurgentibus ordo,
F lumina ſopito quæq; Marone cadunt.
E t leuiter nymphis tota crepitantibus urbe,
C ùm ſubito Triton ore recondit aquam.
F alleris, iſta tui furtum uia monſtrat amoris,
N on urbem demens, lumina noſtra fugis.
N il agis, inſidias in me componis inanes,
T endis iners docto retia nota mihi.
S ed de me minus eſt, famæ iactura pudicæ
T anta tibi miſeræ, quanta mereris, erit.
N uper enim de te noſtras me lædit ad aures
R umor, & in tota non bonus urbe fuit.
S ed tu non debes inimicæ credere linguæ,
S emper formoſis fabula pœna fuit.
N on tua deprenſo damnata eſt fama ueneno,
T eſtis erit puras Phœbe uidere manus.
S in autem longo nox una, aut altera luſu
C onſumpta eſt, non me crimina parua mouent.
T yndaris externo patriam mutauit amore,
E t ſine decreto eſt uiua reducta domum.
I pſa Venus quamuis corrupta libidine Martis,
N ec minus in cœlo ſemper honeſta fuit.
Q uamuis Ida Parim paſtorem dicat amaſſe,

Atq;

Atq; inter pecudes accubuisse Deam.
Hoc & Hamadryadum spectauit turba sororum,
Sileniq; senes, & pater ipse chori,
Cum quibus Idæo legisti poma sub antro,
Supposita excipiens Naica dona manu.
An quisquam in tanto stuprorum examine quærit,
Cur hæc tam diues? quis dedit? unde dedit?
O nimiùm nostro felicem tempore Romam,
Si contra mores una puella facit.
Hæc eadem ante illam impune & Lesbia fecit,
Quæ sequitur, certè est inuidiosa minus.
Qui quærit Tacios ueteres, durosq; Sabinos,
Hic posuit nostra nuper in urbe pedem,
Tu prius & fluctus poteris siccare marinos,
Altaq; mortali deligere astra manu,
Quàm facere, ut nostræ nolint peccare puellæ.
Is mos Saturno regna tenente fuit,
Et cùm Deucalionis aquæ fluxere per orbem,
Et post antiquas Deucalionis aquas.
Dic mihi quis potuit lectum seruare pudicum?
Quæ Dea cum solo uiuere sola Deo?
Vxorem quondam magni Minois (ut aiunt)
Corrupit torui candida forma bouis.
Nec minus ærato Danaë circundata muro
Non potuit magno casta negare Ioui.
Quòd si tu Graias, seu sis imitata Latinas,
Semper uiue meo libera iudicio.

AD CYNTHIAM.

Tristia

TRistia iam redeunt iterum ſolennia nobis,
Cynthia iam noctes eſt operata decem.
Atq; utinam Nilo pereat quæ ſacra tepente
Miſit matronis Inachis Auſonijs.
Quæ Dea tam cupidos toties diuiſit amantes,
Quæcunq; illa fuit, ſemper amara fuit.
Tu certè Iouis occultis in amoribus Iò
Senſiſti multas quid ſit inire uias,
Cùm te iuſsit habere puellam cornua Iuno,
Et pecoris duro perdere uerba ſono.
Ah quoties quernis læſiſti frondibus ora,
Manſiſti ſtabulis abdita paſta tuis.
An quoniam agreſtem detraxit ab ore figuram
Iuppiter, iccirco facta ſuperba Dea es?
An tibi non ſatis eſt fuſcis Aegyptus alumnis?
Cur tibi tam longa Roma petita uia eſt?
Quid'ue tibi prodeſt uiduas dormire puellas?
Sed tibi (crede mihi) cornua rurſus erunt.
Aut nos è noſtra te ſæua fugabimus urbe,
Cum Tyberi Nilo gratia nulla fuit.
At tu, quæ noſtro nimiùm placata dolore es,
Noctibus his uacui ter faciamus iter.
Non audis? & uerba ſinis mea ludere, cùm iam
Flectant Icarij ſydera tarda boues.
Lenta bibis, mediæ nequeunt te frangere noctes.
An nondum eſt talos mittere laſſa manus?
Ah pereat quicunq; meracas repperit uuas,
Corrupitq́; bonas nectare primus aquas.
Icare Cecropijs meritò iugulate colonis,

Pampineus nosti quàm sit amarus odor.
Tu quoq; ò Eurition uino Centaure peristi,
Nec non Ismario tu Polypheme mero.
Vino forma perit, uino corrumpitur ætas,
Vino sæpe suum nescit amica uirum.
Me miserum ut multo nil es mutata Lyæo,
Iam bibe, formosa es, nihil tibi uina nocent.
Cùm tua præpendent demissa in pocula serta,
Et mea deducta carmina uoce legis,
Largius effuso madeat tibi mensa falerno,
Spumet & aurato mollius in calice.
Nulla tamen lecto recipit se sola libenter,
Est quiddam, quod uos quærere cogat amor.
Semper in absenteis felicior æstus amantes,
Eleuat aßiduos copia longa uiros.

AD LYNCEVM POETAM.

Cur quisquam faciem dominæ iam credat amico?
Sic erepta mihi penè puella mea est.
Expertus dico, nemo est in amore fidelis.
Formosam raro non sibi quisq; petit.
Polluit ille Deus cognatos, soluit amicos,
Et bene concordes tristia ad arma uocat.
Hospes in hospitium Menelao uenit adulter.
Colchis & ignotum non'ne secuta uirum est?
Lynceu tu'ne meam potuisti tangere curam?
Perfide non'ne tuæ tunc cecidere manus?
Quid si non constans illa, & tam certa fuisset?
Posset & in tanto uiuere flagitio?
Tu mihi uel ferro pectus, uel perde ueneno,

À domina tantùm te modò tolle mea.
Te socium uitæ, te corporis esse licebit,
Te dominum admitto rebus amice meis,
Lecto te solùm, lecto te deprecor uno:
Riualem possum non ego ferre Iouem.
Ipse meas solus (quod nil est) æmulor umbras
Stultus, quòd stulto sæpe timore tremo.
Vna tamen causa est, qua crimina tanta remitto,
Errabant multo quòd tua uerba mero.
Sed nunquàm uitæ me fallet ruga seueræ,
Omnes iam norunt, quàm sit amare bonum.
Lynceus ipse meus seros insanit amores,
Solùm te nostros lætor adire Deos.
Quid tua Socraticis tibi nunc sapientia libris
Proderit? aut rerum dicere posse uias?
Aut quid Cretæi tibi prosunt carmina lecta?
Nil iuuat in magno uester amore senex.
Tu satius memorem musis imitere Philetam,
Et non inflati somnia Callimachi.
Nam rursus licet Aetoli referas Acheloi
Fluxerit ut magno factus amore liquor,
Atq; etiam, ut Phrygio fallax Mæandria campo
Errat, & ipsa suas decipit unda uias,
Qualis & Adrasti fuerit uocalis Arion,
Tristis ad Archemori funera uictor equus,
Non Amphiareæ prosunt tibi fata quadrigæ,
Aut Capanei grata ruina Ioui.
Desine & Aschyleo componere uerba cothurno,
Desine, & ad molles membra resolue toros.

Incipe iam angusto uersus includere torno,
  Inq; tuos ignes dure poëta ueni.
Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero,
  Despicit & magnos recta puella Deos.
Sed non antè grauis taurus succumbit aratro,
  Cornua quàm ualidis hæserit in laqueis.
Nec tu tam duros per te patieris amores,
  Trux tamen à nobis antè domandus eris.
Harum nulla solet rationem quærere mundi,
  Nec cur fraternis luna laboret equis,
Nec si post Stygias aliquid restauerit undas,
  Nec si consultò fulmina missa tonent.
Aspice me cui parua domi fortuna relicta est,
  Nullus & antiquo Marte triumphus aui,
Vt regnem mistas inter conuiua puellas.
  Hoc ego, quod tibi nunc, eleuor ingenio.
Me iuuet æternis positum languere corollis,
  Quem tetigit iactu certus ad ossa Deus.
Actia Vergilium custodis littora Phœbi,
  Cæsaris & fortes dicere posse rates,
Qui nunc Aeneæ Troiani suscitat arma,
  Iactaq; Lauinis mœnia littoribus.
Cedite Romani scriptores, cedite Graij,
  Nescio quid maius nascitur Iliade.
Tu canis umbrosi subter pineta Galesi
  Thyrsin, & attritis Daphnin arundinibus:
Vtq; decem poßint corrumpere mala puellam,
  Mißus & impreßis hœdus ab uberibus.
Felix qui uiles pomis mercaris amores,

Huic

Huic licet ingratæ Tityrus ipse canat.
Felix intactum Corydon qui tentat Alexim
Agricolæ domini carpere delitias.
Quamuis ille suà laßus requiescat auena,
Laudatur facileis inter Hamadryadas.
Tu canis Ascræi ueteris præcepta poëtæ,
Quo seges in campo, quo uiret uua iugo.
Tale facis carmen docta testudine, quale
Cynthius impositis temperat articulis.
Non tamen hæc ulli uenient ingrata legenti,
Siue in amore rudis, siue peritus erit.
Nec minor his animis, aut si minor ore canorus
Anseris indocto carmine ceßit olor.
Hæc quoq; perfecto ludebat Iasone Varro,
Varro Leucadiæ maxima flamma suæ.
Hæc quoq; lasciui cantarunt scripta Catulli,
Lesbia queis ipsa notior est Helena.
Hæc etiam docti confeßa est pagina Calui,
Cùm caneret miseræ funera Quintiliæ.
Et modò formosa quàm multa Lycoride Gallus
Mortuus inferna uulnera lauit aqua.
Cynthia quin etiam uersu laudata Properti,
Hos inter si me ponere fama uolet.

SEX. PROPERTII AVRELII VMBRI ELEGIARVM LIBER TERTIVS.

ALLIMACHI *manes, & Coi sacra Philetæ*
In ueſtrum quæſo me ſinite ire nemus.
Primus ego ingredior puro de fonte ſacerdos
Itala per Graios orgia ferre choros.
Dicite quo pariter carmen tenuaſtis in antro,
Quóue pede ingreßi, quámue bibiſtis aquam.
Ah ualeat Phœbum quicunq; moratur in armis,
Exactus tenui pumice uerſus eat,
Quo me fama leuat terra ſublimis, & à me
Nata coronatis Muſa triumphat equis,
Et mecum in curru parui uectantur amores,
Scriptorumq; meas turba ſecuta rotas.
Quid fruſtra mißis in me certatis habenis?
Non datur ad Muſas currere lata uia.
Multi Roma tuas laudes annalibus addent,
Qui finem imperij Bactra futura canent,
Sed quod pace legas, opus hoc de monte ſororum
Detulit intacta pagina noſtra uia.
Mollia Pegaſides ueſtro date ſerta poëtæ,
Non faciet capiti dura corona meo.
At mihi, quòd uiuo, detraxerat inuida turba,
Poſt obitum duplici fœnore reddet honos.

Omnia

Omnia post obitum fingit maiora uetustas,
 Maius ab exequijs nomen in ora uenit.
Nam quis equo pulsas abiegno nosceret arces?
 Fluminaq; Aemonio comminus isse uiro?
Idæum Simoënta Iouis cunabula parui
 Hectora per campos ter maculasse rotas?
Deiphobumq;, Helenumq́;, & Polydamantas in armis,
 Qualencunq; Parin uix sua nosset humus.
Exiguo sermone fores nunc Ilion, & tu
 Troia bis Oetæi numine capta Dei.
Nec non ille tui casus memorator Homerus
 Posteritate suum crescere sensit opus.
Meq; inter seros laudabit Roma nepotes.
 Illum post cineres auguror esse diem.
Ne mea contempto lapis indicet ossa sepulchro,
 Prouisum est Lycio uota probante Deo.
Carminis intereà nostri redeamus in orbem,
 Gaudeat ut solito tacta puella sono.
Orpheu te tenuisse feras, & concita dicunt
 Flumina Treicia detinuisse lyra.
Saxa Cithæronis Thebas agitata per artem
 Sponte sua in muri membra coisse ferunt.
Quin etiam Polypheme fera Galatea sub Aetna,
 Ad tua rorantes carmina flexit equos.
Miremur nobis & Baccho, & Apolline dextro,
 Turba puellarum si mea uerba colit.
Quòd non Tænarijs domus est mihi fulta columnis,
 Nec camera auratas inter eburna trabes,
Nec mea Phæacias æquant pomaria syluas,

Non operosa rigat Martius antra liquor,
At musæ comites, & carmina chara legenti,
Et defessa choris Calliopea meis.
Fortunata meo siqua es celebrata libello,
Carmina erunt formæ tot monimenta tuæ.
Nam neq; Pyramidum sumptus ad sydera ducti,
Nec Iouis Elei cœlum imitata domus,
Nec Mausolei diues fortuna sepulchri
Mortis ab extrema conditione uacat,
Aut illis flamma, aut hymber subducet honores,
Annorum aut ictu pondera uicta ruent.
At non ingenio quæsitum nomen ab æuo
Excidet, ingenio stat sine morte decus.

PROPERTII SOMNIVM.

Visus eram molli recubans Heliconis in umbra
Bellerophontei quà fluit humor equi,
Reges Alba tuos, & regum facta tuorum
Tantum operis neruis hiscere posse meis,
Paruaq; tam magnis admoram fontibus ora,
Vnde pater sitiens Ennius antè bibit,
Et cecinit Curios fratres, & Horatia pila,
Regiaq; Aemilia uecta trophæa rate,
Victricesq; moras Fabij, pugnamq; sinistram
Cannensem, & uersos ad pia uota Deos,
Annibalemq; lares Romana sede fugantes,
Anseris & tutum uoce fuisse Iouem,
Cùm me Castalia speculans ex arbore Phœbus
Sic ait aurata nixus ad antra lyra,
Quid tibi cum tali demens est flumine? quis te

Carminis heroi tangere iußit opus?
Non hîc ulla tibi speranda est fama Properti,
Mollia sunt paruis prata terenda rotis.
Vt tuus in scamno iactetur sæpe libellus,
Quem legat expectans sola puella uirum.
Cur tua præscripto seuecta est pagina gyro?
Non est ingenij cymba grauanda tui.
Alter remus aquas, alter tibi radat arenas,
Tutus eris, medio maxima turba mari est.
Dixerat, & plectro sedem mihi monstrat eburno,
Quà noua muscoso semita facta solo est.
Hîc erat affixis uiridis spelunca lapillis,
Pendebantq; cauis tympana pumicibus,
Ergo musarum, & Sileni patris imago
Fictilis, & calami Pan Tegeæe tui.
Et Veneris dominæ uolucres mea turba columbæ
Tingunt Gorgoneo Punica rostra lacu.
Diuersæq; nouem sortitæ rura puellæ
Exercent teneras in sua dona manus.
Hæc ederas legit in thyrsos, hæc carmina neruis
Aptat, & illa manu texit utraq; rosam:
È quarum numero me contigit una dearum
(Vt reor) à facie Calliopea fuit.
Contentus niueis semper uectabere cygnis,
Nec te fortis equi ducet ad arma sonus.
Nil tibi sit rauco prætoria claßica cornu
Flere, nec Aonium cingere Marte nemus.
Aut quibus in campis Mariano prælia signo
Stent, & Teutonicas Roma refringat opes.

Barbarus aut sæuo perfusus sanguine Rhenus
Saucia mœrenti corpora uectet aqua.
Quippe coronatos alienum ad limen amantes,
Nocturnæq; canes ebria signa fugæ,
Ut per te clausas sciat excantare puellas,
Qui uolet austeros arte ferire uiros.
Talia Calliope, lymphisq; à fonte petitis
Ora Philetea nostra rigauit aqua.

DESCRIPTIO TRIUMPHI.

Arma Deus Cæsar dites meditatur ad Indos,
Et freta gemmiferi findere classe maris.
Magna uiri merces parat ultima terra triumphos,
Tigris, & Eufrates sub tua iura fluent.
Sera sed Ausonijs ueniet prouincia uirgis:
Assuescent Latio Partha trophæa Ioui.
Ite agite expertæ bello date lintea proræ,
Et solitum armigeri ducite munus equi,
Omnia fausta cano, Crassos, cladesq; piate,
Ite, & Romanæ consulite historiæ.
Mars pater, & sacræ fatalia lumina Vestæ
Ante meos obitus sit precor illa dies,
Qua uideam spolijs oneratos Cæsaris axes
Ad uulgi plausus sæpe resistere equos.
Inq; sinu charæ nixus spectare puellæ
Incipiam, & titulis oppida capta legam,
Tela fugacis equi, & brachati militis arcus,
Et subter captos arma sedere duces.
Ipsa tuam prolem serua Venus, hoc sit in æuum,

Cernis ab Aenæa quod superesse caput.
Præda sit hæc illis, quorum meruere labores:
Mi sat erit media plaudere posse uia.

AD AMICAM IRATAM.

Pacis amor Deus est, pacem ueneramur amantes.
Stant mihi cum domina prælia dura mea.
Nec tamen inuiso pectus mihi carpitur auro,
Nec bibit è gemma diuite nostra sitis.
Nec mihi mille iugis Campania pinguis aratur,
Nec miser æra peto classe Corinthe tua.
O' prima infelix fingenti terra Prometheo,
Ille parum cauti pectoris egit opus:
Corpora disponens, mentem non uidit in arte,
Recta animi primùm debuit esse uia.
Nunc maris in tantum uentis iactamur, & hostem
Quærimus, atq; armis nectimus arma noua.
Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas,
Nudus ad infernas stulte uehêre rates.
Victor cum uictis pariter miscebitur umbris,
Consule cum Mario capte Iugurtha sedes.
Lydus Dulichio non distat Crœsus ab Hyro,
Optima mors parca quæ uenit apta die.
Me iuuat in prima coluisse Helicona iuuenta,
Musarumq; choris implicuisse manus.
Me iuuat & multo mentem uincire Lyæo,
Et caput in uerna semper habere rosa.
Atq; ubi iam Venerem grauis interceperit ætas,
Sparserit integras alba senecta comas,
Tum mihi naturæ libeat perdiscere mores,

Quis

Quis deus hanc mundi temperet arte domum.
Quà uenit exoriens, quà deficit, unde coactis
Cornibus in plenum menstrua Luna redit.
Vnde salo superant uenti, quid flamine captet
Eurus: & in nubes unde perennis aqua.
Sit uentura dies, mundi quæ subruat arces,
Purpureus pluuias cur bibit arcus aquas.
Aut cur Perrhebi tremuere cacumina Pindi,
Solis & atratis luxerit orbis equis.
Cur seruus uersare boues, & plaustra Bootes,
Pleïadum spisso cur coit igne chorus.
Cur'ue suos fines altum non exeat æquor,
Plenus & in partes quattuor annus eat.
Sub terris sint iura Deûm, & tormenta gigantum,
Thisiphones atro si furit angue caput.
Aut Alcmeoniæ furiæ, aut ieiunia Phinei,
Num rota, num scopuli, num sitis inter aquas:
Num tribus infernum custodit faucibus antrum
Cerberus, & Tityo iugera pauca nouem.
An ficta in miseras descendit fabula gentes,
Et timor aut ultrà quàm rogus esse potest.
Exitus hic uitæ superest mihi, uos, quibus arma
Grata magis, Crassi signa referte domum.

AD LYGDAMVM.

Dic mihi de nostra, quæ sentis, uera puella,
Sic tibi sint dominæ Lygdame dempta iuga.
Dum me lætitia tumefactum fallis inani,
Hæc referens, quæ me credere uelle putas.
Omnis enim debet sine uano nuntius esse,

Maioremq;

Maioremq; timens seruus habere fidem.
Nunc mihi, siqua tenes, ab origine dicere prima
Incipe, suspensis auribus ista bibam.
Siccine eam incomptis uidisti flere capillis?
Illius ex oculis multa cadebat aqua?
Nec speculum strato uidisti Lygdame lecto?
Ornabat niueas nulláue gemma manus?
Ac mœstam teneris uestem pendere lacertis?
Scriniaq; ad lecti clausa iacere pedes?
Tristis erat domus, & tristes sua pensa ministræ
Carpebant, medio nebat & ipsa loco,
Humidaq; impressa siccabat lumina lana,
Rettulit & querulo iurgia nostra sono.
Hæc te teste mihi promissa est Ligdame merces?
Est pœnæ seruo rumpere teste fidem.
Ille potest nullo miseram me linquere facto?
Aequalem nulla dicere habere domo?
Gaudet me uacuo solam tabescere lecto,
Si placet insultet Lygdame morte mea.
Improba non uicit me moribus illa, sed herbis.
Staminea rhombi ducitur ille rota.
Illum turgentis ranæ portenta rubetæ,
Et lecta ex sectis anguibus ossa trahunt,
Et strigis inuentæ per busta iacentia plumæ,
Cinctaq; funesto lanea uitta uiro.
Si non uana canunt mea somnia Lygdame, testor
Pœna erit ante meos sera, sed ampla, pedes.
Putris & in uacuo texetur aranea lecto,
Noctibus illorum dormiet ipsa Venus.

Quæ

Quæ tibi si ueris animis est questa puella,
  Hac eadem rursus Lygdame curre uia,
Et mea cum multis lachrymis mandata reporta,
  Iram, non fraudes esse in amore meo.
Me quoq; consimili impositum torquerier igni,
  Iurabo & bis sex integer esse dies.
Quòd mihi si tanto felix concordia bello
  Extiterit, per me Lygdame liber eris.

DE MORTE PETI
ob auaritiam.

Ergo sollicitæ tu causa pecunia uitæ es,
  Per te immaturum mortis adimus iter.
Tu uitijs hominum crudelia pabula præbes,
  Semina curarum de capite orta tuo.
Tu Petum ad Pharios tendentem lintea portus
  Obruis insano terq;, quaterq; mari.
Nam dum te sequitur, primo miser excidit æuo,
  Et noua longinquis piscibus esca natat,
Et mater non iusta piæ dare debita terræ,
  Nec pote cognatos inter humare rogos.
Sed tua nunc uolucres adstant super ossa marinæ,
  Nunc tibi pro tumulo Carpathium omne mare.
Infelix Aquilo raptæ timor Orithyiæ
  Quæ spolia ex illo tanta fuere tibi?
Aut quidnam fracta gaudes Neptune carina?
  Portabat sanctos alueus ille uiros.
Pete quid ætatem numeras? quid chara natanti
  Mater in ore tibi est? non habet unda Deos.
Nam tibi nocturnis ad saxa ligata procellis

Omnia

O mnia detrito uincula fune cadunt.
S unt Agamemnonias testantia littora curas,
Q ua notat Argini pœna minantis aquæ.
H oc iuuene amisso, classem non soluit Atrides,
P ro qua mactata est Iphigenia mora.
R eddite corpus humo, positaq; in gurgite uita
P etum sponte tua uilis arena tegas.
E t quoties Peti transibit nauta sepulchrum,
D icat, & audaci tu timor esse potes.
I te rates curuæ, & leti quoq; texite causas.
I sta per humanas mors uenit acta manus.
T erra parum fuerat, terris adiecimus undas,
F ortunæ miseras auximus arte uias.
A nchora te teneat, quem non tenuere penates?
Q uid meritum dicas, cui sua terra parum est?
V entorum est quodcunq; paras, haud ulla carina
C onsenuit, fallit portus & ipse fidem.
N atura insidians pontum substrauit auaris.
V t tibi succedat, uix semel esse potest.
S axa triumphales fregere Capharea puppes,
N aufraga cum uasto Græcia tracta salo est.
P aulatim sociûm iacturam fleuit Vlysses,
I n mare cui soli non ualuere doli.
Q uòd si contentus patrio boue uerteret agros,
V erbaq; duxisset pondus habere mea,
V iueret ante suos dulcis conuiua penates,
P auper & in terra nil ubi flere potest.
N on tulit hîc Petus stridorem audire procellæ,
E t duro teneras lædere fune manus,

Sed

Sed Thiæ thalamò, aut Oricia terebintho,
 Et fultum pluma uersicolore caput.
Huic fluctus uiuo radicitus abstulit ungues,
 Et miser inuisam traxit hiatus aquam.
Hunc paruo ferri uidit nox improba ligno,
 Petus ut occideret tot coiere mala.
Flens tamen extremis dedit hæc mandata querelis,
 Cùm moribunda niger clauderet ora liquor.
Dij maris Aegæi quos sunt penes æquora uenti,
 Et quæcunq; meum degrauat unda caput,
Quò rapitis miseros primæ lanuginis annos?
 Attulimus longas in freta uasta manus.
Ah miser halcyonum scopulis affigar acutis,
 In me cæruleo fuscina sumpta Deo est.
At saltem Italiæ regionibus euehat æstus.
 Hoc de me sat erit, si modò matris erit.
Subtrahit hæc fantem torta uertigine fluctus,
 Vltima quæ Peto noxq́;, diesq́; fuit.
O centum æquoreæ Nereo genitore puellæ,
 Et tu materno tacta dolore Thetis,
Vos decuit lasso supponere brachia mento,
 Non poterat uestras ille grauare manus.
At tu sæue Aquilo nunquàm mea uela uidebis.
 Ante fores dominæ condar oportet iners.

AD CYNTHIAM.

Dulcis ad externas fuerat mihi rixa lucernas,
 Vocis & insanæ tot maledicta tuæ,
Cùm furibunda mero mensam propellis, & in me
 Proijcis insana cymbia plena manu.

Tu uerò nostros audax inuade capillos,
Et mea formosis unguibus ora nota.
Tu minitare oculos subiecta exurere flamma,
Fac mea rescisso pectora nuda sinu,
Nimirùm ueri dantur mihi signa caloris,
Nam sine amore graui fœmina nulla dolet.
Quæ mulier grauida iactat conuitia lingua,
Et Veneris magnæ uoluitur ante pedes,
Custodum gregibus circum se stipat euntem,
Seu sequitur medias,mænas ut acta,uias,
Seu timidam crebrò dementia somnia terrent,
Seu miseram in tabula picta puella mouet.
His ego tormentis animi sum uerus aruspex,
Nam didici certo sæpe in amore notas.
Non est certa fides,quam non iniuria uersat.
Hostibus eueniat lenta puella meis.
In morso æquales uideant mea uulnera collo,
Me doceat liuor mecum habuisse meam.
Aut in amore dolere uolo,aut audire dolentem,
Siue meas lachrymas,siue uidere tuas,
Tecta supercilijs siquando uerba remittis,
Aut tua cùm digitis scripta silenda notas.
Ò di ego quæ nunquàm pungunt suspiria somnos.
Semper in iratam pallidus esse uelim.
Dulcior ignis erat Paridi,cùm grata per arma
Tyndaridi poterat gaudia ferre suæ.
Dum uincunt Danai,dum restat barbarus Hector,
Ille Helenæ in gremio maxima bella gerit.
Aut tecum,aut pro te mihi cum riualibus arma

Semper erunt, in te pax mihi nulla placet.
Gaude quòd nulla est æquè formosa, doleres
Siqua foret, nunc sis iure superba licet.
At tibi qui nostro tendisti retia lecto
Sit socer, æternùm nec sine matre domus,
Cui nunc siqua data est furandæ copia noctis,
Infensa illa mihi, non tibi amica dedit.

AD MECOENATEM.

MEcœnas eques Hetrusco de sanguine regum,
Intra fortunam qui cupis esse tuam,
Quid me scribendi tam uastum mittis in æquor?
Non sunt apta meæ grandia uela rati.
Turpe est quod nequeas capiti committere pondus,
Et pressum inflexo mox dare terga genu.
Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta,
Fama nec ex æquo ducitur ulla iugo.
Gloria Lysippo est animosa effingere signa,
Exactis calamis se mihi iactat equis.
In Veneris tabula summam sibi ponit Apelles,
Parrhasius parua uindicat arte locum.
Argumenta magis sunt Mentoris addita formæ,
At Myos exiguum flectit acanthus iter.
Phidiacus signo se Iuppiter ornat eburno,
Praxitelem Parius uindicat arte lapis.
Sunt quibus Eleæ concurrit palma quadrigæ,
Sunt quibus in celeres gloria nata pedes.
Hic satus ad pacem, hic castrensibus utilis armis,
Naturæ sequitur semina quisq; suæ.
At tua Mecœnas uitæ præcepta recepi,

Cogor

Cogor & exemplis te superare tuis.
Cùm tibi Romano dominas in honore secures,
Et liceat medio ponere iura foro,
Vel tibi Medorum pugnaces ire per hostes,
Atq; onerare tuam fixa per arma domum,
Et tibi ad effectum uires det Cæsar, & omni
Tempore tam faciles insinuentur opes,
Parcis, & in tenues humilem te colligis umbras,
Velorum plenos subtrahis ipse sinus,
Crede mihi magnos æquabunt ista Camillos
Indicia, & uenies tu quoq; in ora uirûm.
Cæsaris & famæ uestigia iuncta tenebis.
Mecœnatis erunt uera trophæa fides.
Non ego uelifera tumidum mare findo carina,
Tota sub exiguo flumine nostra mora est.
Non flebo in cineres arcem sedisse paternos
Cadmi, nec semper prælia clade pari,
Nec referam Scæas, & Pergama Apollinis arces,
Et Danaûm decimo uere redisse rates,
Mœnia cùm Graio Neptunia preßit aratro
Victor Palladiæ ligneus artis equus.
Inter Callimachi sat erit placuisse libellos,
Et cecinisse modis Coë poëta tuis.
Hæc curant pueros, hæc curant scripta puellas,
Meq; Deum clament, & mihi sacra ferant.
Te duce uel Iouis arma canam, cœloq; minantem
Cæum, & Phlegræis Oromedonta iugis,
Celsaq; Romanis decepta palatia tauris
Ordiar, & cæso mœnia firma Remo,

Eductosq; pares syluestri ex ubere reges
 Crescet & ingenium sub tua iussa meum,
Prosequar, & currus utroq; ab littore ouantes
 Parthorum, astutæ tela remissa fugæ,
Castraq; Pelusij Romano subruta ferro,
 Antoniq; graues in sua fata manus.
Mollis tu cœptæ fautor cape lora iuuentæ,
 Dextraq; immißis da mihi signa rotis.
Hoc mihi Mecœnas laudis concedis, & à te est,
 Quòd ferar in partes ipse fuisse tuas.

DE NATALI AMICAE SVAE.

Mirabar quidnam misissent mane camœnæ
 Ante meum stantes sole rubente torum,
Natalis nostræ signum misere puellæ,
 Et manibus faustos ter crepuere sonos.
Transeat hic sine nube dies, stent aëre uenti,
 Ponat & in sicco molliter unda minas.
Aspiciam nullos hodierna luce dolentes,
 Et Niobe lachrymas supprimat ipse lapis.
Halcyonum positis requiescant ora querelis,
 Increpet absumptum nec sua mater Itym.
Tuq; ò chara mihi felicibus edita pennis
 Surge, & poscentes iusta precare Deos.
Ac primùm pura somnum tibi discute lympha,
 Et nitidas presso pollice finge comas:
Dein qua primùm oculos cepisti ueste Properti
 Indue, nec uacuum flore relinque caput,
Et pete, qua polles, ut sit tibi forma perennis,
 Inq; meum semper stent tua regna caput:

Inde coronatas ubi ture piaueris aras,
Luxerit & tota flamma secunda domo,
Sit mensæ ratio, noxq́; inter pocula currat,
Et crocino nares murrheus ungat Onyx.
Tibia nocturnis succumbat rauca choreis,
Et sint nequitiæ libera uerba tuæ:
Dulciaq́; ingratos adimant conuiuia somnos,
Publica uicinæ perstrepat ara uiæ.
Sit sors & nobis talorum interprete iactu,
Quem grauibus pennis uerberet ille puer.
Cùm fuerit multis exacta trientibus hora,
Noctis & instituet sacra ministra Venus,
Annua soluamus thalamo & solennia nostro,
Natalisq́; tui sic peragamus iter.

FOEMINAS IMPERARE AMANTIBVS.

Qvid mirare meam si uersat fœmina uitam?
Et trahit addictum sub sua iura uirum?
Criminaq́; ignaui capitis mihi turpia fingis,
Quòd nequeam fracto rumpere uincla iugo.
Venturam melius præsagit nauita mortem,
Vulneribus didicit miles habere metum.
Ista ego præterita iactaui uerba iuuenta,
Tu nunc exemplo disce timere meo.
Colchis flagranteis adamantina sub iuga tauros
Egit, & armigera prælia sæuit humo,
Custodisq́; feros clausit serpentis hiatus,
Iret ut Aesonias aurea lana domos.
Ausa ferox ab equo quondam oppugnare sagittis

Mæotis Danaûm Penthesilea rates.
Aurea cui pòst quàm nudauit caßida frontem,
Vicit uictorem candida forma uirum.
Omphale in tantum formæ proceßit honorem
Lydia Gygæo tincta puella lacu,
Vt qui pacato statuisset in orbe columnas
Tam dura traheret mollia pensa manu.
Persarum statuit Babylona Semiramis urbem,
Vt solidum cocto tolleret aggere opus,
Et duo in aduersum misit per mœnia currus,
Ne possent tacto stringere ab axe latus.
Duxit & Eufratem medium quà condidit arces,
Iußit & imperio surgere Bactra caput.
Nam quid ego heroas, quid raptem in crimine diuos?
Iuppiter infamat seq;, suamq; domum.
Quid modò quæ nostris opprobria uexerit armis,
Et famulos inter fœmina trita suos?
Coniugis obscœni pretium Romana poposcit
Mœnia, & addictos in sua regna patres,
Noxia Alexandrina dolis aptißima tellus,
Et toties nostro Memphi cruenta malo,
Tres ubi Pompeio detraxit arena triumphos.
Tollet nulla dies hanc tibi Roma notam.
Ißent Phlegræo melius tibi funera campo,
Vel tua si socero colla daturus eras,
Scilicet incesti meretrix regina Canopi
Vna Philippeo sanguine adusta nota.
Ausa Ioui nostro latrantem opponere Anubim,
Et Tyberim Nili cogere ferre minas,

Romanamq; tubam crepitanti pellere sistro,
Baridos & contis rostra Liburna sequi,
Fœdaq; Tarpeio Canopea tendere saxo
Iura dare statuas inter, & arma mari.
Quid nunc Tarquini fractas iuuat esse secures,
Nomine quem simili uita superba notat?
Si mulier patienda fuit, cape Roma triumphum,
Et longam Augusto salua precare diem.
Fugisti tamen in timidi uaga flumina Nili.
Accepere tuæ Romula uincla manus.
Brachia spectaui sacris admorsa colubris,
Et trahere occultum membra soporis iter.
Non hæc Roma fuit tanto tibi ciue uerenda
Dixit, & assiduo lingua sepulta mero.
Septem urbs alta iugis, toto quæ præsidet orbi,
Fœmineas timuit territa Marte minas.
Annibalis spolia, & uicti monimenta Siphacis,
Et Pirrhi ad nostros gloria fracta pedes.
Curius expletis statuit monimenta lacunis.
At Decius misso prælia rupit equo.
Coclitis abscissos testatur semita pontes,
Et cui cognomen Coruus habere dedit.
Hæc Dij condiderant, hæc Dij quoq; mœnia seruant.
Vix timeat saluo Cæsare Roma Iouem.
Nunc ubi Scipiadæ classes? ubi signa Camilli?
Aut ubi Pompeia Bosphora capta manu?
Leucadius uersas acies memorabit Apollo,
Tantum operis belli sustulit una dies.
At tu siue petes portus, seu nauita linques,

Cæsaris in toto sis memor Ionio.

AD POSTHVMVM DE GALLA.

Posthume plorantem potuisti linquere Gallam?
  Miles & Augusti fortia signa sequi?
Tanti'ne ulla fuit spoliati gloria Parthi,
  Ne faceres Galla multa rogante tua?
Si fas est, omnes pariter pereatis auari,
  Et quisquis fido prætulit arma toro.
Tu tamen iniecta tectus uesane lacerna
  Potabis galea fessus Araxis aquam:
Illa quidem intereà fama tabescet inani,
  Hæc tua ne uirtus fiat amara tibi,
Né'ue tua Medæ lætentur cæde sagittæ,
  Ferreus aurato neu cataphractus equo,
Né'ue aliquid de te flendum referatur in urna,
  Sic redeunt, illis qui cecidere locis.
Ter, quater in casta felix ò Posthume Galla,
  Moribus his alia coniuge dignus eras.
Quid faciet nullo munita puella timore,
  Cùm sit luxuriæ Roma magistra tuæ?
Sed securus eas, Gallam non munera uincent,
  Duritiæq; tuæ non erit illa memor.
Nam quocunq; die sanum te fata remittent,
  Pendebit collo Galla pudica tuo.
Posthumus alter erit miranda coniuge Vlysses,
  Non illi longæ tot nocuere moræ,
Castra decē annorum, & Ciconū mons, Ismara, Calpe,
  Exustæq; tuæ mox Polypheme genæ,

Et

Et Circæ fraudes, lotosq́; herbæq́; tenaces,
Scyllaq́; & alternas scissa Charybdis aquas,
Lampeties Ithacis uerubus mugisse iuuencos,
Pauerat hos Phœbo filia Lampetie,
Et thalamum Aeææ flentis fugisse puellæ,
Totq́; hyemis noctes, totq́; natasse dies,
Nigrantesq́; domos animarum intrasse silentum,
Sirenum surdo remige adisse lacus,
Et ueteres arcus leto renouasse procorum,
Errorisq́; sui sic statuisse modum,
Nec frustra, quia casta domi persederat uxor.
Vincit Penelopes Lælia Galla fidem.

DE AVARITIA PVELLARVM.

QVæritis unde auidis nox sit pretiosa puellis,
Et Venerem exhaustæ damna querantur opes.
Certè equidem tantis causa est manifesta ruinis,
Luxuriæ nimiùm libera facta uia est.
Inda cauis aurum mittit formica metallis,
Et uenit è rubro concha Erycina salo,
Et Tyros ostrinos præbet Cadmea colores,
Cinnamon & multi pastor odoris Arabs.
Hæc etiam clausas expugnant arma pudicas,
Quæq́; terunt fastus Icarioti tuos.
Matrona incedit census induta nepotum,
Et spolia opprobrij nostra per ora trahit.
Nulla est poscendi, nulla est reuerentia dandi:
Aut siqua est, pretio tollitur ipsa mora.
Felix Eois lex funeris una maritis,

Quos aurora suis rubra colorat equis.
Nanq; ubi mortifero iacta est fax ultima lecto,
Vxorum fusis stat pia turba comis,
Et certamen habent leti, quæ uiua sequatur
Coniugium, pudor est non licuisse mori.
Ardent uictrices, & flammæ pectora præbent,
Imponuntq́; suis ora perusta uiris.
Hîc genus infidum nuptarum, hîc nulla puella
Nec fida Euadne, nec pia Penelope.
Felix agrestum quondam pacata iuuentus,
Diuitiæ quarum meßis, & arbor erant.
Illis pompa fuit decußa cydonia ramo,
Et dare puniceis plena canistra rubis,
Nunc uiolas tondêre manu, nunc mista referre
Lilia, uirgineos lucida per calathos,
Et portare suis uestitas frondibus uuas,
Aut uariam plumæ uersicoloris auem.
His tum blanditijs furtiua per antra puellæ
Oscula syluicolis empta dedere uiris,
Atq; hinuli pellis totos operibat amantes,
Altaq́; natiuo creuerat herba toro,
Pinus & incumbens latas circundabat umbras,
Nec fuerat nudas pœna uidere deas.
Corniger Idæi uacuam pastoris in aulam
Dux Aries saturas ipse reduxit oues.
Dijq́;, Deæq; omnes, quibus est tutela per agros,
Præbebant uestris uerba benigna focis.
Et leporem quicunq; uenis uenaberis hospes,
Et si fortè meo tramite quæris auem,

Et me Pana tibi comitem de rupe uocato,
  Siue petas calamo præmia, siue cane.
At nunc desertis cessant sacraria lucis,
  Aurum omnes uicta iam pietate colunt.
Aurea nunc uerè sunt secula, plurimus auro
  Venit honos: auro conciliatur amor.
Auro pulsa fides, auro uenalia iura,
  Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.
Torrida sacrilegum testantur lumina Brennum,
  Dum petit intonsi Pythia regna Dei,
At mons laurigero concußus uertice duras
  Gallica Parnaßi sparsit in arma niues,
Et scelus accepto Thracis Polymnestoris auro
  Nutrit in hospitio non Polydore pio.
Tu quoq; ut auratos gereres Eriphyla lacertos,
  Dilapsis nusquam est Amphiaräus equis.
Proloquar, atq; utinam patriæ sim uerus aruspex,
  Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.
Certa loquor, sed nulla fides, neq; enim Ilia quondam
  Verax Pergameis mænas habenda malis.
Sola Parim Phrygiæ fatum componere, sola
  Fallacem patriæ serpere dixit equum.
Ille furor patriæ fuit utilis, ille parenti,
  Experta est ueros irrita lingua Deos.

AD SPARTEN DE
ludis Laconicis.

MVlta tuæ Sparte miramur iura palestræ,
  Sed mage uirginei tot bona gymnasij,
Quòd non infames exercet corpore laudes

Inter

Inter luctantes nuda puella uiros,
Cùm pila ueloceis fallit per brachia iactus,
Increpat & uersi clauis adunca trochi,
Puluerulentaq; ad extremas stat fœmina metas,
Et patitur duro uulnera pancratio.
Nunc ligat ad cæstum gaudentia brachia loris,
Mißile nunc disci pondus in orbe rotat,
Gyrum pulsat equis, niueum latus ense reuincit,
Virgineumq; cauo protegit ære caput,
Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
Thermodoonteis turba lauatur aquis.
Et modò Taygeti crines aspersa pruina
Sectatur patrios periuga longa canes.
Qualis & Eurotæ Pollux & Castor arenis,
Hic uictor pugnis, ille futurus equis,
Inter quos Helene nudis capere arma papillis
Fertur, nec fratres erubuisse Deos.
Lex igitur Spartana uetat secedere amantes,
Et licet in triuijs ad latus esse suæ,
Nec timor, aut ulla est clausæ tutela puellæ,
Nec grauis austeri pœna cauenda uiri.
Nullo præmisso, de rebus tute loquaris
Ipse tuis, longæ nulla repulsa moræ.
Non Tyriæ uestes errantia lumina fallunt,
Est neq; odoratæ cura molesta domi.
At nostra ingenti uadit circundata turba,
Nec digitum angusta est inseruisse uia,
Nec quæ sint facies, nec quæ sint uerba rogandi
Inuenias, cæcum uersat amator iter.

Quod

Quòd si iura fores, pugnasq; imitata Laconum,
Charior hoc esses tu mihi Roma bono.

AD CYNTHIAM DE LYCINNA.

Sic ego non ullos iam norim in amore tumultus,
Nec ueniat sine te nox uigilanda mihi,
Vt mihi prætextæ pudor est uelatus amictu,
Et data libertas noscere amoris iter,
Illa rudes animos per noctes conscia primas
Imbuit, heu nullis capta Lycinna datis.
Tertius, haud multò minus est, cùm ducitur annus,
Vix memini nobis uerba coiße decem.
Cuncta tuus sepeliuit amor, nec fœmina post te
Vlla dedit collo dulcia uincla meo.
Testis erit Dirce tam uero crimine sæua
Nycteos Antiopen accubuisse Lyco.
Ah quoties pulchros traxit regina capillos,
Molliaq; immites fixit in ora manus.
Ah quoties famulam pensis onerauit iniquis,
Et caput in dura ponere iußit humo.
Sæpe illam immundis passa est habitare tenebris,
Vilem ieiunæ sæpe negauit aquam.
Iuppiter Antiopæ nusquam succurris habenti
Tot mala: corrumpit dura catena manus.
Si Deus es, tibi turpe tuam seruire puellam.
Inuocet Antiope quem nisi uincta Iouem?
Sola tamen, quæcunq; aderant in corpore uires,
Regales manicas rupit utraq; manu:
Inde Cithæronis timido pede currit in arces,

Nox

N ox erat, & sparso triste cubile gelu,
S æpe uago Asopi sonitu permota fluentis
C redebat dominæ ponè uenire pedes,
E t durum Zethum, & lachrymis Amphiona mollem
E xperta est stabulis mater abacta suis.
A c ueluti magnos cùm ponunt æquora motus,
E urus in aduersos desinit ire Notos,
L ittore sic tacito sonitus rarescit arenæ,
S ic cadit inflexo lapsa puella genu.
S era tamen pietas, natis est cognitus error.
D igne Iouis natos qui tueare senex,
T u reddis pueris matrem, puerique trahendam
V inxerunt Dircen sub trucis ora bouis.
A ntiope cognosce Iouem, tibi gloria Dirce
D ucitur in multis mortem habitura locis.
P rata cruentantur Zeti, uictorque canebat
P æana Amphion rupe Aracynthe tua.
A t tu non meritam parcas uexare Licynnam.
N escit uestra ruens ira referre pedem.
F abula nulla tuas de nobis concitet aures,
T e solam & lignis funeris ustus amem.

DE IMPERIO AMICAE.

NOx media, & dominæ mihi uenit epistola nostræ,
T ybure me missa iussit adesse mora,
C andida quà geminas ostendunt culmina turres,
E t cadit in patulos lympha Aniena lacus.
Q uid faciam? obductis committam me'ne tenebris?
V t timeam audaces in mea membra manus?
A t si hæc distulero nostro mandata timore,

Nocturno

Nocturno fletus sæuior hoste mihi.
Peccarem semel, & totum sum pulsus in annum.
In me mansuetas non habet illa manus.
Nec tamen est quisquam, sacros qui lædat amantes,
Scyronis media si licet ire uia.
Quisquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris,
Nemo adeò, ut noceat, barbarus esse uolet.
Luna ministrat iter, demonstrant astra salebras.
Ipse amor accensas percutit antè faces.
Sæua canum rabies morsus auertit hianteis,
Huic generi quouis tempore tuta uia est.
Sanguine tam paruo, quis enim spargatur amantis
Improbus? exclusis fit comes ipsa Venus.
Quòd si certa meos sequerentur funera casus,
Talis mors pretio uel sit emenda mihi,
Afferet huc unguenta mihi, sertisq; sepulchrum
Ornabit custos ad mea busta sedens.
Dij faciant, mea ne terra locet oßa frequenti,
Quà facit aßiduo tramite uulgus iter.
Post mortem tumuli sic infamantur amantum.
Me tegat arborea deuia terra coma,
Aut humet ignotæ cumulus uallatus arenæ.
Non iuuat in media nomen habere uia.

AD BACCHVM.

NVnc ò Bacche tuis humiles aduoluimur aris,
Da mihi pacato uela secunda pater.
Tu potes insanæ Veneris compescere fastus,
Curarumq; tuo fit medicina mero.
Per te iunguntur, per te soluuntur amantes;

Tu uitium ex animo dilue Bacche meo.
Te quoq; enim non esse rudem testatur in astris
Lyncibus in cœlum uecta Ariadna tuis.
Hoc mihi quod ueteres custodit in oßibus ignes,
Funera sanabunt, uel tua uina, malum.
Semper enim uacuos nox sobria torquet amantes,
Spesq́;, timorq́; animo uersat utroq; modo.
Quòd si Bacche tuis per feruida tempora donis
Accersitus erit somnus in ossa mea,
Ipse seram uites, pangamq́; ex ordine colles,
Quos carpant nullæ me uigilante feræ,
Dum modò purpureo spument mihi dolia musto,
Et noua pressanteis inquinet uua pedes.
Quod superest uitæ, per te, & tua cornua, uiuam,
Virtutisq́; tuæ Bacche poëta ferar.
Dicam ego maternos Aetnæo fulmine partus,
Indica Nysæis arma fugata choris,
Vesanumq́; noua nequicquam in uite Lycurgum,
Pentheos in triplices funera grata greges,
Curuaq́; Tyrrhenos delphinum corpora nautas
In uada pampinea dißiluisse rate,
Et tibi per mediam beneolentia flumina Naxon,
Vnde tuum potant Naxia turba merum.
Candida laxatis onerato colla corymbis,
Cinget Bassaricas Lydia mitra comas.
Leuis odorato ceruix manabit oliuo,
Et feries nudos ueste fluente pedes.
Mollia Dircææ pulsabunt tympana Thebæ.
Capripedes calamo Panes hiante canent.

Vertice

Vertice turrigero iuxtà Dea magna Cybelle
  Fundet ad Idæos cymbala rauca choros.
Ante fores templi crater antistitis auro
  Libatum fundens in tua sacra merum.
Hæc ego non humili referam memoranda cothurno,
  Qualis Pindarico spiritus ore tonat.
Tu modò seruitio uacuum me siste superbo,
  Atq; hoc sollicitum uince sopore caput.

MORTEM ESSE ineuitabilem.

Clausus ab umbroso quà ludit pontus Auerno
  Humida Baiarum stagna tepentis aquæ,
Quà iacet & Troiæ tubicen Misenus arena,
  Et sonat Herculeo structa labore uia,
Hîc ubi mortaleis dextra cùm quæreret urbes,
  Cymbala Thebano concrepuere Deo:
At nunc inuisæ magno cum crimine Baiæ,
  Quis deus in uestra constitit hostis aqua?
His pressus Stygias uultum demisit in undas,
  Errat & in uestro spiritus ille lacu.
Quid genus, aut uirtus, aut optima profuit illi
  Mater, & amplexum Cæsaris esse focos,
Aut modò tam pleno fluitantia uela theatro,
  Et per maternas omnia gesta manus?
Occidit, & misero steterat uigesimus annus?
  Tot bona tam paruo clausit in orbe dies.
I nunc, tolle animos, & tecum finge triumphos,
  Stantiaq; in plausum tota theatra iuuent.
Attalicas supera uestes, atq; omnia magnis

G emmea ſint ludis, ignibus iſta dabis.
S ed tamen huc omnes, huc primus, & ultimus ordo,
E ſt mala, ſed cunctis iſta terenda uia eſt.
E xoranda canis tria ſunt latrantia colla.
S candenda eſt torui publica cymba ſenis.
I lle licet ferro cautus ſe condat, & ære,
Mors tamen incluſum protrahit inde caput.
N irea non facies, non uis exemit Achillem,
C rœſum aut Pactoli quas parit humor opes.
H ic olim ignaros luctus populauit Achiuos,
A tridæ magno cùm ſtetit alter amor.
A t tibi nauta, pias hominum qui traijcis umbras,
H uc animæ portent corpus inane tuæ,
Q uà Siculæ uictor telluris Claudius, & quà
C æſar ab humana ceſsit in aſtra uia.

DE MVLIERVM
incontinentia.

OBijcitur toties à te mihi noſtra libido,
Crede mihi, uobis imperat illa magis.
V os ubi contempti rupiſtis frena pudoris,
N eſcitis captæ mentis habere modum.
F lamma per incenſas citius ſedetur ariſtas,
F luminaq; ad fontis ſint reditura caput,
E t placidum Syrtes portum, & bona littora nautis
P ræbeat hoſpitio ſæua Malea ſuo,
Q uàm poſsit ueſtros quiſquam reprendere curſus,
E t rapidæ ſtimulos frangere nequitiæ.
T eſtis Cretæi faſtus quæ paſſa iuuenci
I nduit abiegnæ cornua falſa boui.

Teſtis

Testis Thessalico flagrans Salmonis Enipeo,
Quæ uoluit liquido tota subire Deo.
Crimen & illa fuit patria succensa senecta
Arboris in frondes condita Myrrha nouæ.
Nam quid Medeæ referam, quo tempore matris
Iram natorum cæde piauit amor?
Quid'ue Clytæmnestræ, propter quam tota Mycenis
Infamis stupro stat Pelopea domus?
Tuq; ò Minoa uenundata Scylla figura
Tondens purpurea regna paterna coma.
Hanc igitur dotem uirgo desponderat hosti.
Nise tuas portas fraude reclusit amor.
At uos innuptæ felicius urite tædas,
Pendet Cretæa tracta puella rate.
Non tamen immeritò Minos sedet arbiter Orci,
Victor erat, quamuis æquus in hoste fuit.

DE CONTEMPTO-
re amicæ.

CRredis eum iam posse tuæ meminisse figuræ,
Vidisti à lecto quem dare uela tuo?
Durus, qui lucro potuit mutare puellam.
Tantis'ne in lachrymis Africa tota fuit?
At tu stulta Deos, tu fingis inania uerba.
Forsitan ille alio pectus amore terit.
Est tibi forma potens, sunt castæ Palladis artes,
Splendidaq; à docto fama refulget auo.
Fortunata domus, modò sit tibi fidus amicus,
Fidus ero, in nostros curre puella toros.
Tu quoq;, qui æstiuos spatiosius exigis ignes,

P œbe moraturæ contrahe lucis iter.
N ox mihi prima uenit, primæ data tempora noctis,
L ongius in primo Luna morare toro.
F œdera ſunt ponenda prius, ſignandaq́; iura,
E t ſcribenda mihi lex in amore nouo.
H æc amor ipſe ſuo conſtringit pignora ſigno,
T eſtis ſyderea torta corona Deæ,
Q uàm multæ antè meis cedant ſermonibus horæ,
D ulcia quàm nobis concitet arma Venus.
N anq; ubi non certo uincitur fœdere lectus,
N on habet ultores nox uigilanda Deos,
E t quibus impoſuit ſoluit nox uincla libido.
C ontineant nobis omnia prima fidem.
E rgo qui pactas in fœdera ruperit aras,
P olluerítq; nouo ſacra marita toro,
I lli ſint quicunq; ſolent in amore dolores,
E t caput argutæ præbeat hiſtoriæ,
N ec flenti dominæ pateſiant nocte feneſtræ,
S emper amet, fructu ſemper amoris egens.

AD CYNTHIAM.

M Agnum iter ad doctas proficiſci cogor Athenas,
Vt me longa graui ſoluat amore uia.
C reſcit enim aßiduè ſpectando cura puellæ,
I pſe alimenta ſibi maxima præbet amor.
O mnia ſunt tentata mihi, quacunq; fugari
P oßit, at ex omni me premit ipſe Deus.
V ix tamen aut ſemel admittit, cùm ſæpe negauit,
S eu uenit, extremo dormit amica toro.
V num erit auxilium mutatis Cynthia terris,

Quantum

Quantum oculis, animo tam procul ibit amor.
Nunc agite ò socij propellite in æquora nauem,
Remorumq; pares ducite sorte uices,
Iungiteq; extremo felicia lintea malo,
Nam liquidum nautis aura secundat iter.
Romanæ turres, & uos ualeatis amici,
Qualiscunq; mihi tuq; puella uale.
Ergo ego nunc rudis Adriaci uehar æquoris hospes,
Cogar & undisonos nunc prece adire Deos.
Deinde Per Ionium uectus cùm fessa Lechæo
Sedarit placida uela phaselus aqua,
Quod superest, sufferte pedes, properate laborem,
Isthmos quà terris arcet utrinq; mare.
Inde ubi Piræi capient me littora portus,
Scandam ego Theseæ brachia longa uiæ.
Illic uel studijs animum emendare Platonis
Incipiam, aut hortis docte Epicure tuis,
Persequar aut studium linguæ, Demosthenis arma,
Librorumq; tuos docte Menandre sales,
Aut certè tabulæ capient mea lumina pictæ,
Siue ebore exactæ, seu magis ære manus,
Aut spatia annorum, aut longa interualla profundi
Lenibunt tacito uulnera nostra sinu.
Seu moriar fato non turpi fractus amore,
Atq; erit illa mihi mortis honesta dies.

AD TVLLVM.

FRigida tam multos placuit tibi Cyzicus annos
Tulle Propontiaca quà fluit Isthmos aqua,
Dindymus, & sacræ fabricata inuenta Cybellæ,

Raptorisq; tulit quæ uia Ditis equos.
Si te fortè iuuant Helles Athamantidos urbes,
Et desiderio Tulle mouere meo,
Tu licet aspicias cœlum omne Atlanta gerentem,
Sectaq; Persea Phorcydos ora manu,
Geryonæ stabula, & luctantum in puluere signa
Herculis Antæiq;, Hesperidumq; choros,
Tuq; tuo Colchon propellas remige Phasin,
Peliacæq; trabis totum iter ipse legas,
Quà rudis Argoa natat inter saxa columba
In faciem proræ pinus adacta nouæ,
Et quà Gygei uisenda est ora Caistri,
Et quà septenas temperat unda uias,
Omnia Romanæ cedent miracula terræ,
Natura hîc posuit quicquid ubiq; fuit.
Armis apta magis tellus, quàm commoda noxæ,
Famam Roma tuæ non pudet historiæ.
Nam quantùm ferro, tantùm pietate potentes
Stamus, uictrices temperat ira manus.
Hic Anio Tyburte fluis, Clitumnus ab Vmbro
Tramite, & æternum Martius humor opus.
Albanus lacus, & socij Nemorensis ab unda,
Potaq; Pollucis lympha salubris equo.
At non squamoso labuntur uentre cerastæ,
Itala portentis nec fuit una nouis.
Non hîc Andromedæ resonant pro matre catenæ,
Nec tremis Ausonias Phœbe fugate dapes:
Nec cuiquam absentis arserunt in caput ignes,
Exitium nato matre parante suo.

Penthea

Penthea non sæuæ uenantur in arbore Bacchæ,
Nec soluit Danaas subdita cerua rates.
Cornua nec ualuit curuare in pellice Iuno,
Aut faciem turpi dedecorare boue.
Arboreasq; cruces Scinis, & non hospita Graijs
Saxa, & curuatas in sua fata trabes.
Hæc tibi Tulle parens, hæc est pulcherima sedes.
Hic tibi pro digna gente petendus honos.
Hic tibi ad eloquium ciues, hic ampla nepotum
Spes, & uenturæ coniugis aptus amor.

DE TABVLIS PERDITIS.

ERgo tam doctæ nobis periere tabellæ,
Scripta quibus pariter tot periere bona.
Has quondam nostris manibus detriuerat usus,
Qui non signatas iußit habere fidem,
Illæ iam sine me norant placare puellas,
Et quædam sine me uerba diserta loqui.
Non illas fixum charas effecerat aurum,
Vulgari buxo sordida cera fuit.
Qualescunq; mihi semper mansere fideles,
Semper & effectus promeruere bonos.
Forsitan hæc illis fuerant mandata tabellis,
Irascor quoniam es lente moratus heri.
An tibi nescio quæ uisa est formosior? an tu
Non bona de nobis crimina ficta iacis?
Aut dixit uenies hodie, cessauimus unà.
Hospitium tota nocte parauit amor,
Et quæcunq; dolens reperit non stulta puella
Garrula, cùm blandis ducitur hora dolis.

Me miſerum his aliquis rationem ſcribit auari,
 Et ponit duras inter ephemeridas.
Quas ſiquis mihi rettulerit, donabitur auro.
 Quis pro diuitijs ligna retenta uelit?
I puer & citus hæc aliqua propone columna,
 Et dominum Exquilijs ſcribe habitare tuum.

AD CYNTHIAM ſuperbientem.

FAlſa eſt iſta tuæ mulier fiducia formæ
 Olim oculis nimiùm facta ſuperba meis:
Noſter amor tales tribuit tibi Cynthia laudes,
 Verſibus inſignem te pudet eſſe meis.
Miſtam te uaria laudaui ſæpe figura,
 Vt quod non eſſes, eſſe putaret amor,
Et color eſt toties roſeo collatus eoo,
 Cùm tibi quæſitus candor in ore foret.
Quod mihi non patrij poterant auertere amici,
 Eluere aut uaſto Theſſala ſaga mari,
Hæc ego non ferro, non igne coactus, & ipſa
 Naufragus Aegæa uerba fatebor aqua,
Correptus ſæuo Veneris torrebar aheno,
 Victus eram uerſas in mea terga manus.
Ecce coronatæ portum tetigere carinæ,
 Traiectæ Syrtes, anchora iacta mihi eſt.
Nunc demum uaſto feßi reſipiſcimus æſtu,
 Vulneraq; ad ſanum nunc coiere mea.
Mens bona ſiqua Dea es, tua me in ſacraria dono.
 Exciderent ſurdo tot mea uota Ioui.

AD AMICAM.

Risus eram positis inter conuiuia mensis,
  Et de me poterat quilibet esse loquax.
Quinq; tibi potui seruire fideliter annos.
  Vngue meam morso sæpe querêre fidem.
Nil moueor lachrymis, ista sum captus ab arte.
  Semper ab insidijs Cynthia flere soles.
Flebo ego discedens, sed fletum iniuria uincit,
  Tu bene conueniens non sinis esse iugum.
Limina iam nostris ualeant lachrymantia uerbis,
  Nec tamen irata ianua fracta manu.
At te celatis ætas grauis urgeat annis,
  Et ueniat formæ ruga sinistra tuæ.
Vellere cùm cupies albos à stirpe capillos
  À speculo rugas increpitante tibi,
Exclusa inq́; uicem fastus patiare superbos,
  Et quæ fecisti, facta queraris anus.
Has tibi fataleis cecinit mea pagina diras,
  Euentum formæ disce timere tuæ.

SEX. PROPERT AVRELII VMBRI ELEGIARVM LIBER QVARTVS.

DE VRBE ROMA.

Oc quodcunq; uides hospes quàm maxima Roma est,
Ante Phrygem Aeneam collis, & herba fuit:
Atq; ubi nauali stant sacra palatia Phœbo,
Euandri profugæ procubuere boues.
Fictilibus creuere deis hæc aurea templa.
Non fuit opprobrio facta sine arte casa.
Tarpeiusq́; pater nuda de rupe tonabat,
Et Tyberis nostris aduena bubus erat.
Quo gradibus domus ista Remi se sustulit olim,
Vnus erat fratrum maxima regna focus.
Curia, prætexto quæ nunc nitet alta senatu,
Pellitos habuit rustica corda patres.
Buccina cogebat priscos ad uerba Quirites.
Centum illi in prato sæpe senatus erat.
Nec sinuosa cauo pendebant uela theatro.
Pulpita solenneis non oluere crocos.
Nulli cura fuit externos quærere diuos,
Cùm tremeret patrio pendula turba sacro,
Annuaq́; accenso celebrare Palilia fœno,
Qualia nunc curto lustra nouantur equo.

Vesta

Vesta coronatis pauper gaudebat asellis,
Ducebant macræ uilia sacra boues.
Parua saginati lustrabant compita porci,
Pastor & ad calamos exta litabat ouis.
Verbera pellitus setosa mouebat arator,
Vnde licens Fabius sacra Lupercus habet.
Nec rudis infestis miles radiabat in armis,
Miscebant usta prælia nuda sude.
Prima Galeritus posuit prætoria Lygmon,
Magnaq; pars Tatio rerum erat inter oues.
Hinc Titiens, Ramnesq́; uiri, Luceresq́; coloni.
Quattuor hinc albos Romulus egit equos.
Quippe suburbanæ parua minus urbe Bouillæ
Et qui nunc nulli, maxima turba Gabij,
Et stetit Alba potens albæ suis omine nata,
Hàc ubi Fidenas longè erat ire uias.
Nil patrium nisi nomen habet Romanus alumnus,
Sanguinis altricem nunc pudet esse lupam.
Huc melius profugos misisti Troia penates,
Ò quali uecta est Dardana puppis aue.
Iam bene spondebant tunc omnia, quòd nihil illam
Læserat abiegni uenter apertus equi.
Cùm pater in nati tremulus ceruice pependit,
Et uerita est humeros urere flamma pios,
Tunc animi uenere Decij, Brutiq́; secures,
Vexit & ipsa sui Cæsaris arma Venus,
Arma resurgentis portans uictricia Troiæ,
Felix terra tuos cepit Iule Deos,
Si modò Auernalis tremule cortina Sibyllæ

Dixit

Dixit Auentino rura pianda Remo,
Aut si Pergameæ serò rata carmina uatis
Longæuum ad Priami uera fuere caput.
Vertite equum Danai, malè uincitis: Ilia tellus
Viuet, & huic cineri Iuppiter arma dabit.
Optima nutricum nostris Lupa Martia rebus,
Qualia creuerunt mœnia lacte tuo.
Mœnia nanq; pio conor disponere uersu,
Hei mihi quòd nostro est paruus in ore sonus.
Sed tamen exiguo quodcunq; è pectore riui
Fluxerit, hoc patriæ seruiat omne meæ.
Ennius hirsuta cingat sua dicta corona,
Mi folia ex edera porrige Bacche tua,
Vt nostris tumefacta superbiat Vmbria libris,
Vmbria Romani patria Callimachi.
Scandentes siquis cernet de uallibus arces,
Ingenio muros æstimet ille meo.
Roma faue, tibi surgit opus, date candida ciues
Omina, & inceptis dextera cantet auis.
Sacra, diesq; canam, & cognomina prisca locorum,
Has meus ad metas sudet oportet equus.
Quò ruis imprudens uage dicere facta Properti?
Non sunt à dextro condita fila colo.
Accersis lachrymis cantus, auersus Apollo,
Poscis ab inuita uerba pigenda lyra.
Certa feram certis autoribus, aut ego uates
Nescius ærata signa mouere pila.
Me creat Architæ soboles Babylonius Horops
Horon, & à proauo ducta Conone domus.

Dij mihi sunt testes, non degenerasse propinquis,
  Inq; meis libris nil prius esse fide.
Nunc pretium fecere Deos, & fallitur auro
  Iuppiter obliquæ signa iterata rotæ.
Felicesq; Iouis stellas, Martisq; rapacis,
  Et graue Saturni sydus in omne caput,
Quid moueant pisces, animosaq; signa Leonis,
  Lotus & Hesperia quid Capricornus aqua,
Dicam Troia cades, & Troica Roma resurges,
  Et maris, & terræ longa sepulchra canam.
Dixi ego cùm geminos perduceret Arria natos,
  Illa dabat natis arma uetante Deo,
Non posse ad patrios sua pila referre penates,
  Nempe meam firmant nunc duo busta fidem,
Quippe Lupercus equi dum saucia protegit ora,
  Heu sibi prolapso non bene cauit equo.
Gallus at in castris dum credita signa tuetur,
  Concidit ante aquilæ rostra cruenta suæ,
Fatales pueri duo funera matris auaræ.
  Vera sed inuito contigit ista fides.
Idem ego cùm Cynaræ traheret Lucina dolores,
  Et facerent uteri pondera lenta moram,
Iunouis uotum facite impetrabile dixi,
  Illa parit, libris est data palma meis.
Hoc neq; arenosum Libyci Iouis explicat antrum,
  Aut sibi commissos fibra locuta Deos,
Aut siquis motas cornicis senserit alas,
  Vmbraq; nec magicis mortua prodit aquis,
Aspicienda uia est cœli, uersusq; per astra

Trames

Trames, & ab zonis quinq; petenda fides.
Exemplum graue erit Calchas, nanq; Aulide soluit
Ille bene hærentes ad pia saxa rates.
Idem Agamemnoniæ ferrum ceruice puellæ
Tinxit, & Atrides uela cruenta dedit.
Nec rediere tamen Danaï: tu diruta fletum
Supprime, & Euboicos respice Troia sinus.
Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes,
Et natat exuuijs Græcia pressa tuis,
Victor Oilide rape nunc, & dilige uatem,
Quam uetat auelli ueste Minerua sua.
Hactenus historiæ, nunc ad tua deuehor astra,
Incipe tu lachrymis æquus adesse nouis.
Vmbria te notis antiqua penatibus edit,
Mentior? an patriæ tangitur ora tuæ?
Quà nebulosa cauo rorat Meuania campo,
Et lacus æstiuis intepet Vmber aquis,
Scandentisq; axis consurgit uertice murus,
Murus ab ingenio notior ille tuo,
Ossáq; legisti non illa ætate legenda
Patris, & in tenues cogeris ipse lares.
Nam tua cùm multi uersarent rura iuuenci,
Abstulit excultas pertica tristis opes.
Mox ubi bulla rudi demissa est aurea collo,
Matris & ante Deos libera sumpta toga,
Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo,
Et uetat insano uerba tonare foro.
Et tu finge elegos fallax opus, hæc tua castra,
Scribat ut exemplo cætera turba tuo.

Militiam Veneris blandis patiere sub annis,
E t Veneris pueris utilis hostis eris.
N am tibi uictrices, quascunq; labore parasti,
E ludat palmas una puella tuas,
E t bene cùm fixum mento discusserit uncum,
N il erit hoc, rostro te premet ansa suo,
I llius arbitrio noctem, lucemq́; uidebis,
G utta quoq; ex oculis non nisi iussa cadet.
N ec mille excubiæ, nec te signata iuuabunt
L imina, persuasæ fallere rima sat est.
N unc tua uel medijs puppis luctetur in undis,
V el licet armatis hostis inermis eas,
V el tremefacta cauo tellus deducat hiatum,
O ctipedis cancri terga sinistra time.

FABVLA VERTVMNI.

QVid mirare meas tot in uno corpore formas?
Accipe Vertumni signa paterna Dei.
T huscus ego, Thuscis orior, nec pœnitet inter
P rælia Volscinos deseruisse focos.
N ec me turba iuuat, nec templo lætor eburno,
R omanum satis est posse uidere forum.
H àc quondam Tyberinus iter faciebat, & aiunt
R emorum auditos per uada pulsa sonos,
A t pòst quàm ille suis tantùm concesit alumnis,
V ertumnus uerso dicor ab amne Deus,
S eu quia uertentis fructum percepimus anni,
V ertumni rursus credidit esse sacrum.
P rima mihi uariat liuentibus uua racemis,
E t coma lactenti spicea fruge tumet.

Hic

Hîc dulces cerasos, hîc autumnalia pruna
 Cernis, & æstiuo mora rubere die.
Insitor hîc soluit pomosa uota corona,
 Cùm pyrus inuito stipite mala tulit.
Mendax fama noces, alius mihi nominis index,
 De se narranti tu modò crede Deo.
Opportuna mea est cunctis natura figuris,
 In quancunq; uoles uerte, decorus ero.
Indue me Cois, fiam non dura puella,
 Meq́; uirum sumpta quis neget esse toga?
Da falcem, & torto frontem mihi comprime fœno,
 Iurabis nostra gramina secta manu.
Arma tuli quondam, &, memini, laudabar in illis,
 Corbis & imposito pondere, messor eram.
Sobrius ad lites, at cùm est imposta corona,
 Clamabis capiti uina subisse meo.
Cinge caput mitra, speciem furabor Iacchi,
 Furabor Phœbi, si modò plectra dabis.
Caßibus impositis uenor, sed arundine sumpta
 Faunus plumoso sum Deus aucupio.
Est etiam aurigæ species Vertumnus, & eius
 Traijcit alterno qui leue pondus equo.
Suppetat hoc pisces calamo prædabor, & ibo
 Mundus de mißis institor in tunicis.
Pastorem ad baculum poßum curare, uel idem
 Serpiculis medio puluere ferre rosam.
Nam quid ego adijciam, de quo mihi maxima fama est,
 Hortorum in manibus dona probata meis?
Cæruleus cucumis, tumidoq́; cucurbita uentre

Me notat, & iunco braßica uincta leui.
Nec flos ullus hiat pratis, quin ille decenter
 Impositus fronti langueat antè meæ.
At mihi quòd formas unus uertebar in omnes,
 Nomen ab euentu patria lingua dedit.
At tu Roma meis tribuisti præmia Thuscis,
 Vnde hodie uicus nomina Thuscus habet,
Tempore quo socij ueniet Lycomedius armis,
 Atq; Sabina feri contudit arma Tati.
Vidi ego labentes acies, & tela caduca,
 Atq; hostes turpi terga dedisse fugæ.
Sed facias diuûm sator, ut Romana per æuum
 Transeat ante meos turba togata pedes.
Sex superant uersus, te, qui ad uadimonia curris,
 Non moror, hæc spatijs ultima meta meis.
Stipis acernus eram properanti falce dolatus,
 Ante Numam grata pauper in urbe Deus,
At tibi Mamuri formæ cælator ahenæ
 Tellus artifices ne terat Osca manus,
Qui me tam docilis potuisti fundere in usus,
 Vnum opus est, operi non datur unus honos.

EPISTOLA ARETHVSAE AD LYCOTAM.

HAec Arethusa suo mittit mandata Lycotæ,
 Cùm toties absis, si potes esse meus.
Siqua tamen tibi lecturo pars oblita deerit,
 Hæc erit è lachrymis facta litura meis.
Aut siqua incerto fallet te littera tractu,
 Signa meæ dextræ iam morientis erunt.

Te modò uiderunt iteratos Bactra per ortus,
Te modò munito sericus hostis equo,
Hyberniq; Getæ, pictoq; Britannia curru,
Vstus & Eoa discolor Indus aqua.
Hæc'ne marita fides, & pactæ sunt mihi noctes,
Cùm rudis urgenti brachia uicta dedi?
Quæ mihi deductæ fax omen prætulit, illa
Traxit ab euerso lumina nigra rogo.
Et Stygio sparsa lacu, nec recta capillis
Vitta data est, nupsi non comitante Deo.
Omnibus heu portis pendent mea noxia uota.
Texitur hæc castris quarta lacerna tuis.
Occidat, immerita qui carpsit ab arbore uallum,
Et struxit querulas rauca per ossa tubas.
Dignior obliquo funem qui torqueat ocno,
Aeternusq; tuam pascat aselle famem.
Dic mihi num teneros urit lorica lacertos?
Num grauis imbelles atterit hasta manus?
Hæc noceant potius, quàm dentibus ulla puella
Det mihi plorandas per tua colla notas.
Diceris & macie uultum tenuasse, sed opto
E' desiderio sit color iste meo.
At mihi cùm noctes induxit uesper amaras,
Siqua relicta iacent, osculor arma tua,
Tum queror in toto non sidere pallia lecto,
Lucis & autores non dare carmen aues.
Noctibus hybernis castrensia pensa laboro,
Et Tyria in gladios uellera secta suos.
Et disco qua parte fluat uincendus Araxes,

Quot

Quot sine aqua Parthus millia currat equus.
Cogor & è tabula pictos ediscere mundos,
Qualis & hæc docti sit positura Dei,
Quæ tellus sit lenta gelu, quæ putris ab æstu,
Ventus in Italiam, qui bene uela ferat.
Aßidet una soror, curis & pallida nutrix
Peierat hyberni temporis esse moras.
Felix Hippolyte nuda tulit arma papilla,
Et texit galea barbara molle caput.
Romanis utinam patuissent castra puellis,
Essem militiæ sarcina fida tuæ.
Nec me tardarent Scythiæ iuga, cùm pater altas
Africus in glaciem frigore nectit aquas.
Omnis amor magnus, sed aperto in coniuge maior.
Hanc Venus, ut uiuat, uentilat ipsa facem.
Nam mihi quo Pœnis tibi purpura fulgeat ostris,
Crystallasq́; tuas ornet aquosa manus,
Omnia surda tacent, rarisq́; aßueta calendis,
Vix aperit clausos una puella lares.
Graucidos, & catulæ uox est mihi grata querentis,
Illa tui partem uendicat una tori.
Flore sacella tego, uerbenis compita uelo,
Et crepat ad ueteres herba Sabina focos,
Siue in finitimo gemuit stans noctua tigno,
Seu uoluit tangi parca lucerna mero,
Illa dies hornis cædem denuntiat agnis,
Succinctæq́; calent ad noua lucra popæ.
Ne precor ascensis tanti sit gloria Bactris,
Raptáue odorato carbasa lina duci,

Plumbea cùm tortæ ſparguntur pondera fundæ,
  Subdolus & uerſis increpat arcus equis.
Sed tua ſit domitis Parthæ telluris alumnis,
  Pura triumphanteis haſta ſequatur equos.
Incorrupta mei conſerua fœdera lecti,
  Hac ego te ſola lege rediſſe uelim,
Armaq; cùm tulero portæ uotiua Capenæ,
  Subſcribam ſaluo grata puella uiro.

FABVLA TARPEIAE.

TArpeium nemus, & Tarpeiæ turpe ſepulchrum
  Fabor, & antiqui limina capta Iouis.
Lucus erat felix ederoſo conditus antro,
  Multaq; natiuis obſtrepit arbor aquis,
Syluani ramoſa domus, quò dulcis ab æſtu
  Fiſtula poturas ire iubebat oues.
Hunc Tatius fontem uallo præcingit acerno,
  Fidaq; ſuggeſta caſtra coronat humo.
Quid tum Roma fuit, tubicen uicina Curetis,
  Cùm quateret lento murmure ſaxa Iouis?
Atq; ubi nunc terris dicuntur iura ſubactis,
  Stabant Romano pila Sabina foro.
Murus erant montes, ubi nunc eſt curia ſepta,
  Bellicus ex illo fonte bibebat equus.
Hinc Tarpeia Deæ fontem libauit, at illi
  Vrgebat medium fictilis urna caput.
Et ſatis una malæ potuit mors eſſe puellæ,
  Quæ uoluit flammas fallere Veſta tuas.
Vidit arenoſis Tatium perludere campis,
  Pictaq; per flauas arma leuare iubas.

Obſtu

Obstupuit regis facie, & regalibus armis,
Interq; oblitas excidit urna manus.
Sæpe illa immeritæ causata est omina Lunæ,
Et sibi tingendas dixit in amne comas.
Sæpe tulit blandis argentea lilia nymphis,
Romula ne faciem læderet hasta Tati.
Dumq; subit primo capitolia nubila fumo,
Rettulit hirsutis brachia secta rubis,
Et sua Tarpeia residens ita fleuit ab arce
Vulnera uicino non patienda Ioui.
Ignes castrorum, & Tatiæ prætoria turmæ,
Et formosa oculis arma Sabina meis,
O utinam ad uestros sedeam captiua penates,
Dum captiua mei conspicer esse Tati.
Romani montes, & montibus addita Roma,
Et ualeat probro Vesta pudenda meo.
Ille equus, ille meos in castra reponet amores,
Cui Tatius dextras collocat ipse iubas.
Quid mirum in patrios Scyllam sæuisse capillos?
Candidaq; in sæuos inguina uersa canes?
Prodita quid mirum fraterni cornua monstri,
Cùm patuit lecto stamine torta uia?
Quantùm ego sum Ausonijs crimen factura puellis,
Improba uirgineo lecta ministra foco.
Pallados extinctos siquis mirabitur ignes,
Ignoscat, lachrymis spargitur ara meis.
Cras (ut rumor ait) tota pugnabitur urbe,
Tu cape spinosi rosida terga iugi.
Lubrica tota uia est, & perfida, quippe tacentes

Fallaci celat limite semper aquas.
O' utinam magicæ nossem cantamina Musæ,
Hæc quoq; formoso lingua tulisset opem.
Te toga picta decet, non quem sine matris honore
Nutrit inhumanæ dura papilla lupæ.
Sic hospes patiare tua regina sub aula
Dos tibi non humilis prodita Roma uenit.
Sin minus, at raptæ ne sint impune Sabinæ,
Me rape, & alterna lege repende uices.
Commissas acies ego possum soluere, nuptæ
Vos medium palla fœdus inite mea.
Adde Hymenæe modos, tubicen fera murmura conde,
Credite uestra meus molliet arma torus.
Et iam quarta canit uenturam buccina lucem,
Ipsaq; in oceanum sydera lapsa cadunt,
Experiar somnum, de te mihi somnia quæram,
Fac uenias oculis umbra benigna meis.
Dixit, & incerto permisit brachia somno
Nescia nefarijs accubuisse nouis.
Nam Vesta Iliacæ felix tutela fauillæ
Culpam alit, & plures condit in ossa faces.
Illa ruit qualis celerem propè Thermodoonta,
Strymonis abscisso fertur aperta sinu.
Vrbi festus erat, dixere Palilia patres.
Hic primus cœpit mœnibus esse dies.
Annua pastorum conuiuia lusus in urbe
Cùm pagana madent fercula diuitijs,
Cumq; super raros fœni flammantis aceruos
Traijcit immundas ebria turba dapes.

Romulus excubias decreuit in otia solui,
 Atq; intermissa castra silere tuba.
Hoc Tarpeia suum tempus rata, conuenit hostem,
 Pacta ligat, pactis ipsa futura comes.
Mons erat ascensu dubius, festoq; remissus.
 Nec mora uocales occupat ense canes.
Omnia præbebant somnos, sed Iuppiter unus
 Decreuit pœnis inuigilare tuis.
Prodiderat portæq; fidem, patriamq; iacentem,
 Nubendiq; petit, quem uelit ipsa, diem,
At Tatius neq; enim sceleri dedit hostis honorem,
 Nube ait, & regni scande cubile mei.
Dixit, & ingestis comitum super obruit armis,
 Hæc uirgo officijs dos erat apta tuis.
À duce Tarpeio mons est cognomen adeptus,
 Ò uigil iniustæ præmia sortis habes.

AD LENAM.

Terra tuum spinis obducat lena sepulchrum,
 Et tua, quod non uis, sentiat umbra sitim,
Nec sedeant cineri manes, & cerberus ultor
 Turpia ieiuno terreat ossa sono,
Docta uel Hyppolytum Veneri mollire negantem,
 Concordiq; toro peßima semper auis,
Penelopen quoq; neglecto rumore mariti
 Nubere lasciuo cogeret Antinoo.
Illa uelit, poterit magnes non ducere ferrum,
 Et uolucris nidis esse nouerca suis,
Quippe & collinas ad fossam mouerit herbas,
 *Stagnaq; currenti diluerentur aqua. *Stantia.

A udax cantatæ leges imponere Lunæ,
E t sua nocturno fallere terga lupo.
P osset & intentos astu cæcare maritos.
C ornicum immeritas eruit ungue genas.
C onsuluitq; striges nostro de sanguine, & in me
H ippomanes fœtæ semina legit equæ,
E xornabat opus uerbis ceu blanda perurat,
S axosamq; terat sedula culpa uiam,
*Debatarumq; S i te Eoa iuuat, *Dorozantumq; aurea ripa,
E t quæ sub Tyria concha superbit aqua,
E urypiliq; placet Coæ textura Mineruæ,
S ectaq; ab Attalicis putria signa toris,
S eu quam palmiferæ mittunt uenalia Thebæ,
Murrheaq; in Parthis pocula cocta focis,
S perne fidem, prouolue Deos, mendacia uincant.
C edant damnosæ iura pudicitiæ.
E t simulare uirum pretium facit, utere causis.
M aior dilata nocte recurret amor.
S i tibi fortè comas uexauerit utilis ira,
P ost modò mercata pace premendus erit.
D eniq; ubi amplexu Venerem promiseris empto,
F ac simules puros Isidis esse dies.
I ngerat apriles Iole tibi, tundat Amycle
N atalem Maijs idibus esse tuum.
S upplex ille sedet, posita tu scribe cathedra
Q uidlibet, has artes si pauet ille, tenes.
S emper habe morsus circa tua colla recentes,
L itibus alternis quos putet esse datos.
N on te Medeæ delectent probra sequacis,

Nempe

Nempe tulit faſtus auſa rogare prior,
Sed potius mundi Thais pretioſa Menandri,
Cùm ferit aſtutos comica mœcha Getas.
In mores te uerte uiri, ſi cantica iactat,
I comes, & uoces ebria iunge tuas.
Ianitor ad dantes uigilet, ſi pulſet inanis
Surdus in obductam ſomniet usq; ſeram.
Nec tibi diſpliceat miles modò factus amori,
Nauta nec attrita ſi ferat æra manu,
Aut quorum titulus per barbara colla pependit,
Cælati medio cùm ſaliere foro.
Aurum ſpectato, non quæ manus afferat aurum.
Verſibus auditis quid niſi uerba feres?
Qui uerſus Coæ dederit nec munera ueſtis,
Ipſius tibi ſit ſurda ſine arte lyra.
Dum uernat ſanguis, dum rugis integer annus,
Vtere, nequis eat liber amore dies.
Vidi ego odorati uictura roſaria Pæſti
Sub matutino cocta iacere Noto.
His animos noſtræ dum uerſat Acanthis amicæ,
Per tenues oſſa ſunt numerata cutes.
Sed cape torquatæ Venus ò regina columbæ,
Ob meritum ante tuos guttura ſecta focos.
Vidi ego rugoſo tuſſim concreſcere collo,
Sputaq; per dentes ire cruenta cauos,
Atq; animam in tegetes putrem expirare paternas.
Horruit algenti pocula curua foco.
Exequiæ fuerant rari furtiua capilli
Vincula, & immundo pallida mitra ſitu,

Et canit in nostros nimis experrecta dolores,
Cùm fallenda meo pollice claustra forent.
Sit tumulus lenæ curto uetus amphora collo.
Vrgeat hunc suprà uis caprifice tua.
Quisquis amas, scabris hoc bustum cædito saxis,
Mistaq; cum saxis addito uerba mala.

DE PVGNA ACTIACA NAVALI.

SAcra facit uates, sint ora fauentia sacris,
Et cadat ante meos icta iuuenca focos,
Cera Philetеis certet Romana corymbis,
Et Cyrenæas urna ministret aquas,
Costum molle date, & blandi mihi turis honores,
Terq; focum circa laneus orbis eat.
Spargite me lymphis, carmenq; recentibus aris.
Tibia Mygdonijs libet eburna cadis.
Ite procul fraudes, alio sint aëre noxæ,
Pura nouum uati laurea mollit iter.
Musa Palatini referemus Apollinis ædem,
Res est Calliope digna fauore tuo.
Cæsaris in nomen ducuntur carmina, Cæsar
Dum canitur, quæso Iuppiter ipse uaces.
Est Phœbi fugiens Athamana ad littora portus,
Quà sinus Ioniæ murmura condit aquæ,
Actia Iuleæ pelagus monimenta carinæ
Nautarum uotis non operosa uia.
Huc mundi coiere manus, stetit æquore moles
Pinea, nec remis æqua fauebat auis.
Altera classis erat tenero damnata Quirino,

Pilaq;

P ilaq́; fœminea turpiter apta manu.
H inc Auguſta ratis plenis Iouis omine uelis,
S ignaq́; iam patriæ uincere docta ſuæ.
T andem acies geminos Nereus lunarat in arcus,
A rmorum & radijs picta tremebat aqua,
C ùm Phœbus linquens ſtantem ſe uindice Delon,
N am tulit iratos mobilis una Notos,
A ſtitit Auguſti puppem ſuper, & noua flamma
L uxit in obliquam ter ſinuata facem.
N on ille attulerat crines in colla ſolutos,
A ut teſtudineæ carmen inerme lyræ,
S ed quali aſpexit Pelopeum Agamemnona uultu,
E geßitq́; auidis Dorica caſtra rogis,
A ut qualis flexos, ſoluit Pythona per orbes
S erpentem, imbelles quem timuere lyræ.
Mox ait ò longa mundi ſeruator ab Alba
A uguſte, Hectoreis cognite maior auis,
V ince mari, iam terra tua eſt, tibi militat arcus,
E t fauet ex humeris hoc onus omne meis.
S olue metu patriam, quæ nunc te uindice freta,
I mpoſuit proræ publica uota tuæ,
Q uam niſi defendes, murorum Romulus augur
I re Palatinas non bene uidit aues.
E t nimiùm remis audent propè turpe Latinis
P rincipe te fluctus regia uela pati.
N ec te quòd claßis centenis remiget alis
T erreat, inuito labitur illa mari,
Q uodq́; uehunt proræ centaurica ſaxa minante,
T igna caua, & pictos experiare metus.

Frangit

Frangit, & attollit uires in milite causa,
  Quae nisi iusta subest, excutit arma pudor.
Tempus adest, committe rates, ego temporis autor
  Ducam laurigera Iulia rostra manu.
Dixerat, & pharetrae pondus consumit in arcus.
  Proxima post arcus Caesaris hasta fuit.
Vincit Roma, fide Phoebi, dat foemina poenas,
  Sceptra per Ionias fracta uehuntur aquas.
Et pater Idalio miratus Caesar ab astro.
  Sum deus, & nostri sanguinis ista fides.
Prosequitur cantu Triton, omnesq; marinae
  Plauserunt circa libera signa Deae.
Illa petit Nilum cymba malè nixa fugaci,
  Hoc unum iusso non moritura die.
Dij melius, quantus mulier foret una triumphus
  Ductus erat per quas antè Iugurtha uias.
Actius hinc traxit Phoebus monimenta, quòd eius
  Vna decem uicit missa sagitta rates.
Bella satis cecini, citharam iam poscit Apollo
  Victor, & ad placidos exuit arma choros.
Candida nunc molli subeant conuiuia luco,
  Blanditiaeq; fluant per mea colla rosae,
Vinaq; fundantur praelis elisa Falernis,
  Terq; lauet nostras spica cilissa comas.
Ingenium potis irritet Musa poëtis.
  Bacche soles Phoebo fertilis esse tuo.
Ille paludosos memoret seruire Sicambros,
  Cepheam hic Meroën, fuscaq; regna canat,
Hic referat sero confessum foedere Parthum,

Reddat signa Remi, mox dabit ipse sua.
Siue aliquid pharetris Augustus parcet Eois,
Differat in pueros ista trophaea suos.
Gaude Crasse, nigras si quid sapis inter arenas,
Ire per Eufraten ad tua busta licet.
Sic noctem patera, sic ducam carmine, donec
Iniiciat radios in mea uina dies.

AD CYNTHIAM.

SVnt aliquid manes, letum non omnia finit,
Lucidaq́; euictos effugit umbra rogos.
Cynthia nanq; meo uisa est incumbere fulcro.
Murmur ad extremæ nuper humata uiæ.
Cùm mihi ab exequiis somnus penderet amoris,
Et quererer lecti frigida regna mei,
Eosdem habuit secum, quibus est elata capillos,
Eosdem oculos, lateri uestis adusta fuit.
Et solitum digito beryllon adederat ignis,
Summaq́; Lethæus triuerat ora liquor,
Spiranteisq́; animos, & uocem misit: at illi
Pollicibus fragiles increpuere manus.
Perfide nec cuiquam melior sperande puellæ,
In te iam uires somnus habere potest?
Iam'ne tibi exciderant uigilantis furta suburræ,
Et mea nocturnis trita fenestra dolis?
Per quam demisso quoties tibi fune pependi
Alterna ueniens in tua colla manu.
Sæpe Venus triuio commista est pectore misto,
Fecerunt tepidas pallia nostra uias.
Fœderis heu taciti cuius fallacia uerba

Non

N on audituri diripuere Noti.
A t mihi non oculos quisquam inclinauit eunteis,
V num impetrassem te reuocante diem.
N ec crepuit fixa me propter arundine custos,
L æsit & obiectum tegula curta caput.
D eniq; quis nostro curuum te funere uidit?
A tram quis lachrymis incaluisse togam?
S i piguit portas ultra procedere, at illuc
I ussisset lectum lentius ire meum.
C ur uentos non ipse rogis ingrate petisti?
C ur nardo flammæ non oluere meæ?
H oc etiam graue erat nulla mercede hiacynthos
I nijcere, & fracto busta piare cado.
L ygdamus uratur, candescat lamina uernæ.
S ensi ego, cum insidijs pallida uina bibi.
A ut Nomas arcanas tollat uersuta saliuas,
D icet damnatas ignea testa manus,
Q uæ modò per uiles inspecta est publica noctes,
H æc nunc aurata cyclade signat humum.
E t grauiora rependit iniquis pensa quasillis,
G arrula de facie siqua locuta mea est,
N ostraq; quòd Petale tulit ad monimenta corollas,
C odicis immundi uincula sentit anus.
C æditur & Lalage tortis suspensa capillis,
P er nomen quoniam est ausa rogare meum,
T e patiente meæ conflauit imaginis aurum,
A rdent è nostro dotem habitura rogo.
N on tamen insector, quamuis mereare, Properti.
L onga mea in libris regna fuere tuis.

Iuro ego fatorum nulli reuocabile carmen,
 Tergeminusq; canis sic mihi molle sonet,
Me seruasse fidem, si fallo, uipera nostris
 Sibilet in tumulis, & super ossa cubet:
Nam gemina est sedes turpem sortita per amnem,
 Turbaq; diuersa remigat omnis aqua.
Vna Clytæmnestræ stuprum uehit, altera Cressæ
 Portat mentitæ lignea monstra bouis.
Ecce coronato pars altera parta phaselo,
 Mulcet ubi Elysias aura beata rosas.
Quà numerosa fides, quà quæritur unda Cybelles,
 Mitratisq; sonant Lydia plectra choris,
Andromedeq;, & Hypermestre sine fraude maritæ
 Narrant historiæ pectora nota suæ.
Hæc summa æternis queritur liuere catenis
 Brachia, nec meritas frigida saxa manus.
Narrat Hypermestræ magnum ausas esse sorores
 In scelus, hoc animum non ualuisse suum.
Sic mortis lachrymis uitæ sanamus amores.
 Celo ego perfidiæ crimina multa tuæ.
Sed tibi nunc mandata damus, si fortè moueris,
 Si te non totum Chloridos herba tenet,
Nutrix in tremulis nequid desideret annis,
 Parthenie patuit, nec tibi auara fuit.
Delitiæq; meæ Latris, cui nomen ab usu est,
 Ne speculum dominæ porrigat illa nouæ.
Et quoscunq; meo fecisti nomine uersus,
 Vre mihi, laudes desine habere meas.
Pelle ederam tumulo, mihi quæ pugnante corymbo

Mollia

Mollia contortis alligat oſſa comis.
Ramoſis Anio quà pomiſer incubat aruis,
Et nunquàm Herculeo numine pallet ebur,
Hoc carmen media dignum me ſcribe columna,
Sed breue quod currens uector ab urbe legat.
Hac Tyburtina iacet aurea Cynthia terra.
Acceſſit ripæ laus Aniene tuæ.
Nec tu ſperne pijs uenientia ſomnia portis,
Cùm pia uenerunt ſomnia pondus habent.
Nocte uagæ ferimur, nox clauſas liberat umbras,
Errat & abiecta Cerberus ipſe ſera.
Luce iubent leges Lethæa ad ſtagna reuerti,
Nos uehimur, uectum nauta recenſet onus.
Nunc te poſſideant aliæ, mox ſola tenebo.
Mecum eris, & mistis oſſibus oſſa teram.
Hæc pòſt, quàm querula mecum ſub uoce peregit,
Inter complexus excidit umbra meos.

DE CYNTHIA, ET DRACONE.

DIſce quid exquilias hac nocte fugarit aquoſas,
Cùm uicina meis turba cucurrit agris,
Lanuuium annoſi uetus eſt tutela Draconis,
Hîc ubi tartareæ non perit hora moræ,
Quà ſacer abripitur cæco deſcenſus hiatu,
Quà penetrat uirgo tale iter omne caue.
Ieiuni ſerpentis honos cùm pabula poſcit
Annua, & ex ima ſibila torquet humo.
Talia demiſſæ pallent ad ſacra puellæ,
Cùm temere anguino creditur ore manus.

Ille sibi admotas à uirgine corripit escas,
Virginis in palmis ipsa canistra tremunt.
Si fuerint castæ, redeunt in colla parentum,
Clamantq́; agricolæ, fertilis annus erit.
Huc mea detonsis auecta est Cynthia mannis,
Causa fuit Iuno, sed mage causa Venus.
Appia dic quæso, quantum te teste triumphum
Egerit effusis per tua saxa rotis,
Turpis in arcana sonuit cùm rixa taberna,
Si sine me, famæ non sine labe meæ.
Spectaclum ipsa sedens primo temone pependit,
Ausa per impuros frena mouere locos,
Serica nam taceo Volsi carpenta nepotis,
Atq; armillatos colla molossa canes,
Qui dabit immundæ uenalia farta saginæ,
Vincet ubi erasas barba pudenda genas.
Cùm fieret nostro toties iniuria lecto,
Mutato uolui castra mouere toro.

DEPREHENSVM PROPERtium cum Phyllide, & Theïa amicis à Cynthia, uapulaßeq́; ab ea omnes uehementer.

Phyllis Auentinæ quædam est uicina Dianæ
Sobria grata parum, cùm bibit omne decet.
Altera Tarpeios est inter Theia lucos
Candida, sed potæ non satis unus erit.
His ego constitui noctem lenire uocatis,
Et Venere ignota furta nouare mea.
Vnus erat tribus in secreta lectulus herba.

Quæris concubitus? inter utranq; fui.
Lygdamus ad cyathos, utriq; æstiua supellex,
Et Methymnæi grata saliua meri.
Nile tuus tibicen erat coralistria Phyllis,
Et facilis spargi munda sine arte rosa.
*Mimus. *Nanus & ipse suos breuiter concretus in artus
Iactabat truncas ad caua buxa manus,
Sed neq; suppletis constabat flamma lucernis,
Decidit inq; suos mensa supina pedes,
Me quoq; per talos Venerem quærente secundos,
Semper damnosi subsiluere canes.
Cantabant surdo, nudabant pectora cæco,
Lanuuij ad portas hei mihi solus eram,
Cùm subitò rauci sonuerunt cardine postes,
Et leuia ad primos murmura facta lares,
Nec mora cùm totas resupinat Cynthia ualuas
Non operosa comis, sed furibunda decens.
Pocula mi digitos inter cecidere remissos,
Pallueruntq; ipso labra soluta mero,
Fulminat illa oculis, & quantùm fœmina sæuit,
Spectaclum capta nec minus urbe fuit.
Phyllidos iratos in uultum conijcit ungues,
Territa uicinas Theïa clamat aquas.
Lumina sopitos turbant elata Quirites,
Omnis & insana semita nocte sonat.
Illas direptisq; comis, tunicisq; solutis,
Excipit obscuræ prima taberna uiæ.
Cynthia in exuuijs gaudet, uictrixq; recurrit,
Et mea peruersa sauciat ora manu.

Imponitq;

Imponitq́; notam collo, morsuq́; cruentat,
Præcipueq́; oculos, qui meruere, ferit.
Atq; ubi iam nostris lassauit brachia plagis,
Lygdamus ad plutei fulcra sinistra iacens
Exuitur, geniumq́; meum prostratus adorat.
Lygdame nil potui, tecum ego captus eram.
Supplicibus palmis tum demum ad fœdera ueni,
Cùm uix tangendos præbuit illa pedes,
Atq; ait, admissæ si uis me ignoscere culpæ,
Accipe quæ nostræ formula legis erit.
Tu neq; Pompeia spatiabere cultus in umbra,
Nec cùm lasciuum sternet arena forum.
Colla caue inflectas ad summum obliqua theatrum,
Aut lectica tuæ sudet aperta moræ.
Lygdamus in primis omnis mihi causa querelæ
Veneat, & pedibus uincula bina trahat.
Indixit leges, respondi ego, legibus utar.
Riserat imperio facta superba dato.
Dein quemcunq; locum externæ tetigere puellæ
Sufficit, & pura limina tergit aqua.
Impera & totas iterum mutare lacernas,
Terq́; meum tetigit sulfuris igne caput.
Atq; ita mutato per singula pallia lecto,
Respondi, & toto soluimus arma toro.

DE HERCVLE
& morte Caci.

AMphitryoniades qua tempestate iuuencos
Egerat à stabulis ò Erythræa tuis,
Venit ad inuictos pecorosa palatia montes,

E t statuit fessos fessus & ipse boues,
Quà Velabra suo stagnabant flumine, quaq́;
N auta per urbanas uelificabat aquas.
S ed non infido manserunt hospite Caco
I ncolumes, furto polluit ille locum.
I ncola Cacus erat, metuendo raptor ab antro,
P er tria partitos qui dabat ora sonos.
H ic ne certa forent manifestæ signa rapinæ,
A uersos cauda traxit in antra boues.
N ec sine teste Deo, furem sonuere iuuenci,
F uris & implacidas diruit ira fores.
Mænalio iacuit pulsus tria tempora ramo
C acus, & Alcides sic ait, ite boues,
H erculis ite boues nostræ labor ultime clauæ,
B is mihi quæsitæ, bis mea præda boues,
A ruaq́; mugitu sancite boaria longo.
N obile erit Romæ pascua nostra forum.
D ixerat, & sicco torret sitis ora palato,
T erraq́; non ullas fœta ministrat aquas.
S ed procul inclusas audit ridere puellas.
L ucus ab umbroso fecerat orbe nemus,
F œmineæ loca clausa Deæ, fontesq́; piandos,
I mpune & nullis sacra retecta uiris,
D euia puniceæ uelabant limina uittæ,
P utris odorato luxerat igne casa,
P opulus & longis ornabat frondibus ædem,
Multaq́; cantantes umbra tegebat aues.
H uc ruit in siccam congesto puluere barbam,
E t iacit ante fores uerba minora Deo:

Vos

Vos precor ò luci sacro quæ luditis antro,
Pandite defessis hospita uestra uiris,
Fontis egens erro, circaq; sonantia lymphis,
Et caua suscepto flumine palma sat est.
Audistis'ne aliquem, tergo qui sustulit orbem?
Ille ego sum, Alcidem terra recepta uocat.
Quis facta Herculeæ non audit fortia clauæ?
Et nunquàm ad natas irrita tela feras?
Atq; uni Stygias hominum luxisse tenebras
Accipite hæc, fesso uix mihi terra patet.
Quòd si Iunoni sacrum faceretis amaræ,
Non clausisset aquas ipsa nouerca suas.
Sin aliquam uultusq; meus, setæq; leonis
Terrent, & Libyco sole perusta coma,
Idem ego Sidonia feci seruilia palla
Officia, & Lydo pensa diurna colo,
Mollis & hirsurtum cepit mihi fascia pectus,
Et manibus duris apta puella fui.
Talibus Alcides: at talibus alma sacerdos
Puniceo canas stamine uincta comas,
Parce oculis hospes, lucoq; abscede uerendo,
Cede agedum, & tuta limina linque fuga,
Interdicta uiris metuenda lege piatur,
Quà se summota uindicat ara casa,
Magnam Tiresias aspexit Pallada uates,
Fortia dum posita Gorgone membra lauat.
Dij tibi dent alios fontes, hæc lympha puellis
Auia secreti liminis una fuit.
Sic anus. ille humeris postes concußit opacos,

Nec tulit iratam ianua clausa sitim.
At pòst quàm exhausto iam flumine uicerat æstum,
Ponit uix siccis tristia iura labris.
Angulus hic mundi nunc me mea fata trahentem
Accipit, hæc fesso uix mihi terra patet.
Maxima quæ gregibus deuota est ara repertis,
Ara per has, inquit, maxima facta manus,
Hæc nullis unquam pateat ueneranda puellis,
Herculis eximij ne sit inulta sitis.
Sancte pater salue, cui iam fauet aspera Iuno,
Sancte uelis libro dexter inesse meo.
Nunc quoniam manibus purgatum sanxerat orbem,
Sic sanctum Tatiæ composuere Cures.

QVARE IVPITER
Feretrius dictus.

NVnc Iouis incipiam causas aperire Feretri,
Armaq́; de ducibus trina recepta tribus.
Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria uires.
Non iuuat ex facili lecta corona iugo.
Imbuis exemplum primæ tu Romule palmæ
Huius, & exuuijs plenus ab hoste redis,
Tempore quo portas Ceninum Acrona petentem
Victor in euersum cuspide fundis equum.
Acron Herculeus Cenina ductor ab arce
Roma tuis quondam finibus horror erat.
Hic spolia ex humeris ausus sperare Quirini,
Ipse dedit, sed non sanguine sicca suo.
Hunc uidet ante cauas uibrantem spicula turres
Romulus, & uotis occupat antè ratis.

Iuppiter

Iuppiter hæc hodie tibi uictima corruet Acron,
 Vouerat, & spolium corruit ille Ioui.
Vrbis, uirtutisq; parens sic uincere sueuit,
 Qui tulit aprico frigida castra lare.
Idem eques, & frenis, idem fuit aptus aratris,
 Et galea hirsuta compta lupina iuba.
Picta nec inducto fulgebat parma Pyropo,
 Præbebant cæsi baltea lenta boues.
Coßus at insequitur Veientis cæde Tolumni,
 Vincere cùm Veios posse laboris erat.
Necdum ultra Tyberim belli sonus, ultima præda
 Nomentum, & captæ iugera pauca Coræ,
Et Veij ueteres & uos tum præda fuistis,
 Et uestra posita est aurea sella foro:
Nunc intra muros pastoris buccina lenti
 Cantat, & in uestris oßibus arua metunt.
Fortè super portæ dux Veius astitit arcem,
 Colloquiumq́; sua fretus ab urbe dedit.
Dumq́; Aries murum cornu pulsabat aheno,
 Vineaq́; inductum longa tegebat opus,
Coßus ait, forti melius concurrere campo,
 Nec mora fit, plano sistit uterq; gradu.
Dij Latias iuuere manus, desecta Tolumni
 Ceruix, Romanos sanguine lauit equos.
Claudius à Rheno traiectos arcuit hostes,
 Belgica cum uasti parma relata ducis.
Virdomari genus hic Rheno iactabat ab ipso
 Nobilis erectis fundere gesa rotis.
Illi uirgatis iaculantis ab inguine braccis

Torquis ab incisa decidit unca gula.
Nunc spolia in templo tria condita. causa feretri,
Omine quod certo dux ferit ante ducem,
Seu quia uicta suis humeris hæc arma ferebant,
Hinc feretri dicta est ara superba Iouis.

AD PAVLVM.

DEsine Paule meum lachrymis urgere sepulchrum,
Panditur ad nullas ianua nigra preces.
Cùm semel infernas intrarunt funera leges,
Non exorato stant adamante uiæ.
Te licet orantem fuscæ Deus audiat aulæ,
Nempe tuas lachrymas littora surda bibent.
Vota mouent superos, ubi portitor æra recepit,
Obserat herbosos lurida porta rogos.
Sic mœstæ cecinere tubæ, cùm subdita nostrum
Detraheret lecto fax inimica caput.
Quid mihi coniugium Pauli? quid currus auorum
Profuit? aut famæ pignora tanta meæ?
Num minus immites habuit Cornelia Parcas?
Et sum quod digitis quinq; leuatur onus.
Damnatæ noctes, & uos uada lenta paludes,
Et quæcunq; meos implicat unda pedes,
Immatura licet, tamen huc non noxia ueni:
Det pater hic umbræ mollia iura meæ,
Aut siquis posita iudex sedet Aeacus urna,
In mea sortita iudicet ossa pila,
Assideant fratres, iuxta Minoia sella,
Eumenidum intento turba seuera foro.
Sisyphe mollè uaces, taceant Ixionis orbes,

Falax

Fallax Tantaleo corripiare liquor.
Cerberus & nullas hodie petat improbus umbras,
Et iaceat tacita lapſa catena ſera.
Ipſa loquor pro me (ſi fallor) pœna ſororum
Infelix humeros urgeat urna meos.
Si cui fama fuit per auita trophæa decori,
Aera Numantinos regna loquuntur auos.
Altera maternos exæquat turba Libones,
Et domus eſt titulis utraq; fulta ſuis.
Mox ubi iam facibus ceßit prætexta maritis,
Vinxit & acceptas altera uitta comas,
Iungor Paule tuo ſic diſceßura cubili,
In lapide hoc uni nupta fuiſſe legar.
Teſtor maiorum cineres tibi Roma colendos,
Sub quorum titulis Africa tonſa iaces,
Et Perſen proaui ſimulantem pectus Achillis,
Quiq; tuas proauus fregit Achille domos.
Me neq; cenſuræ legem molliſſe, nec ulla
Labe mea noſtros erubuiſſe focos.
Non fuit exuuijs tantis Cornelia damnum,
Quin & erat magnæ pars imitanda domus,
Nec mea mutata eſt ætas, ſine crimine tota eſt.
Viximus inſignes inter utranq; facem.
Mi natura dedit leges à ſanguine ductas,
Ne poßim melior iudicis eſſe metu.
Quælibet auſteras de me ferat urna tabellas,
Turpior aſſenſu non erit ulla meo.
Vel tu, quæ tardam mouiſti fune Cybellen,
Claudia turritæ rara miniſtra Deæ,

Vel cui commissos cùm Vesta reposceret ignes,
 Exhibuit uiuos carbasus alba focos.
Nec te dulce caput mater Scribonia læsi,
 In me mutatum, quid nisi fata uelis?
Maternis laudor lachrymis, urbisq; querelis,
 Defleta & gemitu Cæsaris ossa mea.
Ille sua nata dignam uixisse sororem
 Increpat, & lachrymas uidimus esse Deo.
Et tamen emerui generosos uestis honores,
 Nec mea de sterili facta rapina domo.
Te Lepide, & te Paule meum post fata leuamen
 Condita sunt uestro numina nostra sinu.
Vidimus & fratrem sellam geminasse curulem,
 Consule quo facto tempore rapta soror.
Filia tu speciem censuræ nacta paternæ
 Fac teneas unum nos imitata uirum.
Et serie fulcite genus, mihi cymba uolenti
 Soluitur aucturis tot mea fata malis.
Hæc est fœminei merces extrema triumphi,
 Laudat ubi emeritum libera fama rogum.
Nunc tibi commendo communia pignora natos,
 Hæc cura & cineri spirat inusta meo.
Fungere maternis uicibus pater, illa meorum
 Omnis erit collo turba ferenda tuo.
Oscula cùm dederis tua flentibus, adijce matris,
 Tota domus cœpit nunc onus esse tuum.
Et siquid doliturus eris sine testibus illis,
 Cùm uenient, siccis oscula falle genis.
Sat tibi sunt noctes, quas de me Paule fatiges,

S omniaq; in faciem credita sæpe meam.
A tq; ubi secretò nostra ad simulachra loquêris,
V t responsuræ singula uerba iace.
S eu tamen aduersum mutarit ianua lectum,
S ederit & nostro cauta nouerca toro,
C oniugium pueri laudate,& ferte paternum.
C apta dabit uestris moribus illa manus.
N ec matrem laudate nimis:collata priori
V ertet in offensas libera uerba suas.
S eu memor ille mea contentus manserit umbra,
E t tanti cineres duxerit esse meos,
D iscite uenturam iam nunc sentire senectam,
C œlibis ad curas nec uacet ulla uia.
Q uod mihi detractum est uestros accedat ad annos,
P role mea Paulum sic iuuat esse senem.
E t bene habet,nunquàm mater lugubria sumpsi,
V enit in exequias tota caterua meas.
C ausa perorata est,flentes me surgite testes,
D um pretium uitæ grata rependit humus.
Moribus & cœlum patuit,sim digna merendo,
C uius honoratis ossa uehuntur aquis.

FINIS.

CN. CORNELII GALLI VITA.

Cornelius Gallus Foroiuliensis, Orator, ac Poëta clarißimus, ex infima fortuna in Augusti amicitiam susceptus, Aegyptum prouinciam Romanorum primus obtinuit: mox quum quædam in conuiuio per merum fassus esset, in suspicionem coniurationis adductus, damnandusq; senatui traditus, ob pudorem, propria se manu interfecit, anno ætatis suæ LXIII. Hunc P. V. Maro usq; adeò sibi amicißimum habuit, ut Bucolica & Georgica in eius laudibus terminarit. Verũ quia in Georgicis pleniores de eo laudes continebantur, iubente Augusto, in Aristei fabulam commutauit. Scripsit Cornelius Gallus Elegiarum libros IIII. de Cytheride quadam, P. Volumnij liberta, quam ficto nomine Lycorida appellauit: inq; ijs imitatus est Euphorionem Chalcidicum poëtam. Lasciuiusculus semper fuit: In compositione tamen cæteris, qui elegiam Latinè scriptitarunt, durior à Fabio non temerè iudicatus. Eius scripta penitus interciderunt, præter hunc unum libellũ, quem paulò ante mortẽ in Aegypto uisus est perscripsisse. Nam quum ibi Græcam quandam puellam adamasset, nec propter ingrauescentem iam ætatẽ eius libidini satis facere potuisset: materia satis opportunè oblata est, ut senectutis incommoda describens, iuueniles suos amores recenseret, seq; in suis carminibus, multo melius, quàm in nummo, spectandum effingeret. Nam quòd fuerit Hetruscus, quòd Orator, quòd Poëta, quòd etiam uinolentus, quòd Lycorida adamarit, quòd

Legatus

Legatus Aegypto præfuerit, hinc manifeſtißime colligitur: quæ ſiquis diligenter animaduertat, fatebitur hunc libellum Cornelij Galli, non alterius fuiſſe, ut quidam parum prudenter exiſtimarunt.

CN. CORNELII GALLI POETAE CLARIßIMI ex ijs quæ colligi potuere fragmentis, Elegiarum Libellus.

EMVLA cur ceſſas finem properare Senectus?
Cur & in hoc feſſo corpore tarda ſedes?
Solue precor miſeram tali de carcere uitam,
Mors eſt iam reqes, uiuere pœna mihi.
Nō ſum qui fuerā: perijt pars maxima noſtri:
Hoc quoq;, quod ſupereſt, languor, & horror habet,
Lux grauis in luctu, rebus mœſtißima lætis.
Quodq́; omni eſt peius funere, uelle mori.
Dum iuuenile decus, dum mens, ſenſusq́; manebat,
Orator toto clarus in orbe fui.
Sæpe poëtarum mendacia dulcia finxi,
Et ueros titulos res mihi ficta dedit.
Sæpe perorata percepi lite coronam,
Et data ſunt linguæ præmia digna meæ.
Quæ cum defunctis iam ſunt immortua membris:

Heu

Heu senibus uitæ portio quanta manet?
Nec minor his aderat sublimis gratia formæ:
Quæ, uel si desint cætera multa, placet.
Quinetiam VIRTVS fuluo pretiosior auro,
Per quam præclarum plus micat ingenium.
Si placuit canibus densos circundare saltus,
Occubuit telis præda petita meis:
Si libuit celeres arcu tentare sagittas,
Prostraui multas non sine laude feras.
Dulce fuit madidam si fors uersare palæstram,
Implicui ualidis lubrica membra toris.
Nunc agili cursu cunctos anteire solebam:
Nunc tragicos cantus exuperare meo.
Augebat meritum dulcis mixtura bonorum:
Vt semper uarium plus micat artis opus.
Nam quæcunq; solent per se perpensa placere:
Alterno potius uincta decore placent.
Has inter uirtutis opes, tolerantia rerum
Spernebat cunctas insuperata minas.
Vertice nudato uentos pluuiasq; ferebam:
Non mihi solstitium, nec graue frigus erat.
Innabam gelidas Tyberini fluminis undas:
Nec metui dubio credere membra freto.
Quamuis exiguo poteram requiescere somno,
Et quemuis modico membra fouere cibo.
At si me subitò uinosus repperit hospes,
Aut lenis fecit sumere uina dies,
Cessit & ipse pater Bacchus, stupuitq; bibentem,
Et quicunq; solet uincere, uictus abit.

Haud

H aud facile est animum tantis inflectere rebus,
V t res oppositas mens ferat una duas.
H oc quoq; uirtutum quondam certamine magnum
S ocratem palmam promeruisse ferunt.
H inc etiam rigidum memorant ualuisse Catonem:
N on res in uitium, sed malè facta cadunt.
I ntrepidus quæcunq; forent, ad utrunq; ferebar:
C edebant animo tristia cuncta meo.
P auperiem, modico contentus, semper amaui:
E t rerum dominus nil cupiendo fui.
T u me sola tibi subdis miseranda Senectus,
C ui cedit quicquid uincere cuncta potest.
I n te corruimus: tua sunt quæcunq; fatiscunt:
V ltima quæq; tuo conficis ipsa malo.
E rgo his ornatum meritis Hetruria nostris
O ptabat natis me sociare suis:
S ed mihi dulce magis resoluto uiuere collo,
N ullaq; coniugij uincula grata pati.
I bam per mediam uernali corpore Romam,
S pectandus cunctis undiq; uirginibus.
Q uæq; peti poterat, fuerat uel fortè petita,
E rubuit uultus uisa puella meos.
E t nunc subridens latebras fugitiua petebat,
N on tamen effugiens, tota latere uolens.
S ed magis ex aliqua cupiebat parte uideri:
L ætior hoc multo, quòd malè tecta foret.
S ic cunctis formosus ego, gratusq; uidebar
O mnibus, & sponsus sic genialis eram.
S ed tantum sponsus: nam me natura pudicum

Fecerat

Fecerat, & casto pectore durus eram.
Nam dum præcipuæ cupio me iungere formæ,
Permansi uiduo frigidus usque toro.
Omnis fœda mihi, atq; omnis mihi rustica uisa est,
Nullaq́; coniugio digna puella meo.
Horrebam tenues, horrebam corpore pingues:
Nec mihi grata breuis, nec mihi longa fuit.
Cum media tantùm dilexi ludere forma:
Maior enim medijs gratia rebus inest.
Corporis has nostri mollis lasciuia partes
Incolit: has sedes mater amoris habet.
Quærebam gracilem: sed non quæ macra fuisset:
Carnis ad officium carnea membra placent.
Sic quod in amplexu delectat stringere corpus,
Ne lædant preßum quælibet oßa latus.
Candida contempsi, nisi quæ suffusa rubore
Vernarent proprijs ora serena rosis.
Hunc Venus ante alios sibi uendicat ipsa colorem,
Diligit & florem Cypris ubiq; suum.
Aurea cæsaries, demissaq́;, lactea ceruix,
Vultibus ingenuis uisa sedere magis.
Nigra supercilia, & frons libera, lumina nigra,
Vrebant animum sepe notata meum.
Flammea dilexi, modicumq́; tumentia, labra,
Quæ mihi gustanti basia plena darent.
In tereti collo uisum preciosius aurum,
Gemmaq́; iudicio plus radiare meo.
Singula turpe seni quondam quæsita referre:
Et quod tunc decuit, iam modò crimen habet.

Diuersos

Diuersos diuersa iuuant:non omnibus annis
  Omnia conueniunt:res prius apta,nocet.
Exultat leuitate puer,grauitate senectus:
  Inter utrunq; manens stat iuuenile decus.
Hunc tacitum, tristemq́; decet.fit clarior ille
  Lætitia,& linguæ garrulitate suæ.
Cuncta trahit secum,uertitq; uolubile tempus:
  Nec patitur certa currere quenq; uia.
Nunc quia longa mihi grauis est, & inutilis ætas,
  Viuere quum nequeam,sit mihi posse mori.
O` quàm dura premit miseros conditio uitæ:
  Nec mors humano subiacet arbitrio.
Dulce mori miseris:sed mors optata recedit:
  At quum tristis erit,præcipitata uenit.
Me uerò heu tantis defunctum partibus olim,
  Tartareas uiuum constat inire uias.
Iam minor auditus,gustus minor,ipsa minora
  Lumina uix tactu noscere certa queo.
Nullus dulcis odor,nulla est iam grata uoluptas,
  Sensibus expertem quis superesse putet?
En Lethæa meam subeunt obliuia mentem,
  Nec confusa,sui iam meminisse potest.
Ad nullum consurgit opus,cum corpore languet:
  Atq; intenta suis obstupet ipsa malis.
Carmina nulla cano:cantandi summa uoluptas
  Heu fugit,& uocis gratia uera perit.
Non fora sollicito:nec blanda poëmata fingo:
  Litibus heu rapidis commoda dura sequor.
Ipsaq; me species quondam dilecta reliquit:

Et uideor formæ mortuus esse meæ.
Pro niueo, rutiloq; prius, nunc inficit ora
Pallor, & exanguis, funereusq; color.
Aret sicca cutis, rigidi stant undiq; nerui,
Et lacerant uncæ tabida membra manus.
Quondam ridentes oculi: nunc fonte perenni
Deplangunt pœnas nocte, dieq; suas.
Et quos grata prius ciliorum serta tegebant,
Desuper incumbens hispida sylua premit.
Ac uelut inclusi cæco conduntur in antro:
Nescio quid toruum, uel furiale uident.
Iam pauor est uidisse senem: nec credere possis
Hunc hominem, humana qui ratione caret.
Si libros repeto, duplex se littera findit,
Largior occurrit pagina nota mihi.
Claram per nebulas uideor mihi cernere lucem:
Nubila sunt oculis ipsa serena meis.
Eripitur sine nocte dies: caligine cæca
Septum tartareo quis neget esse loco?
Talia quis demens homini persuaserit autor,
Vt cupiat uoto turpior esse suo?
Iam subeunt morbi, subeunt discrimina mille:
Iam dulces epulæ, delitiæq; nocent.
Cogimur à gratis animum suspendere rebus,
Atq; ut uiuamus, uiuere desinimus.
Et iam me dudum cui nulla aduersa nocebant,
Ipsa, quibus regimur, nunc alimenta grauant.
Esse libet saturum, saturum mox esse pigebit:
Præstat ut abstineam, ast abstinuisse nocet.

Quæ modò profuerat, contraria redditur esca:
  Fastidita iacet, quæ modò dulcis erat.
Non Veneris sunt grata mihi, nec munera Bacchi,
  Nec quicquid uitæ fallere damna solet.
Sola iacens natura manet, quæ sponte per horas
  Soluitur, & uitio carpitur ipsa suo.
Non potus, experta mihi medicamina, prosunt,
  Non ægris quicquid ferre solebat opem.
Sed cum materia pereunt quæcunq; parantur,
  Fit magis & damnis tristior urna meis.
Non secus instantem cupiens fulcire ruinam,
  Diuersis contrà nititur obicibus,
Donec longa dies, omni compage soluta,
  Ipsum cum rebus subruat auxilium.
Quid, quòd nulla leuant animum spectacula rerum,
  Nec mala tot uitæ dißimulare licet?
Turpe seni uultus nitidi, uestesq́; decoræ,
  Atq; etiam est ipsum uiuere turpe senem.
Crimen amare iocos, crimen conuiuia, cantus,
  O miseri, quorum gaudia crimen habent.
Quid mihi diuitiæ, quarum si demeris usum,
  Quamuis largus opum, semper egenus ero?
Imò etiam pœna est partis incumbere rebus,
  Quas quum poßideas, est uiolare nephas.
Non aliter sitiens uicinas Tantalus undas
  Captat, & appositis abstinet ora cibis.
Efficior custos rerum magis ipse mearum,
  Conseruans alijs, quæ periere mihi.
Sicut in auricomis pendentia plurimus hortis

Peruigil obseruat non sua poma draco.
Hinc me sollicitum torquent super omnia curæ,
Hinc requies animo non datur ulla meo.
Quærere quæ nequeo, semper retinere laboro,
Et retinens semper nil tenuisse puto.
Stat dubius, tremulusq; senex, semperq; malorum
Credulus, & stultus quæ facit ipse timet.
Laudat præteritos, præsentes despicit annos:
Hoc tantum rectum, quod sapit ipse, putat.
Se solum doctum, se iudicat esse peritum,
Et quod sit sapiens, desipit inde magis.
Multa licet nobis refferens: eademq; reuoluens
Horret, & alloquium conspuit ipse suum.
Deficit auditor, non deficit ipse loquendo:
O sola fortes garrulitate senes.
Omnia nequicquam clamosis uocibus implet,
Nil satis est, horret, quæ placuere modò.
Arridet de se ridentibus: ac sibi plaudens,
Incipit opprobrio lætior esse suo.
Hæ sunt primitiæ mortis, his partibus ætas
Defluit, & pigris greßibus ima petit.
Non habitus, non ipse color, non greßus euntis,
Non species eadem, quæ fuit antè, manet.
Labitur ex humeris demiſſo corpore uestis.
Quæq; breuis fuerat, iam modò longa mihi est.
Contrahimur, miroq; modo decrescimus ipsi,
Diminui nostri corporis ossa putes.
Nec cœlum spectare licet, sed prona senectus
Terram, à qua genita est, & reditura uidet.

Fitq;

Fitq; tripes, prorsus quadrupes, ut paruulus infans,
Et per sordentem flebilè serpit humum.
Ortus cuncta suos repetunt, matremq; requirunt,
Et redit ad nihilum, quod fuit antè nihil.
Hinc est quòd baculo incumbens ruitura senectus
Aßiduo pigram uerbere pulsat humum.
Et numerosa mouens certo uestigia paßu,
Talia rugato creditur ore loqui:
Suscipe me genitrix, nati miserere laborum,
Membra uelis gremio fessa fouere tuo:
Horrent me pueri, nequeo uelut antè uideri,
Horrendos partus cur sinis esse tuos?
Nil mihi cùm superis, expleui munera uitæ,
Redde, precor, patrio mortua membra solo.
Quid miseros uarijs prodest suspendere pœnis?
Non est materni pectoris ista pati.
His dictis, trunco titubantes sustinet artus,
Neglecti repetens stramina dura tori.
Quo pòst quàm iacuit, misero quid funere differt?
Heu tantùm attriti corporis ossa uides.
Quumq; magis iaceam semper uiuamq; iacendo:
Quis sub uitali me putet esse loco?
Iam pœna est totum quod uiuimus: urimur æstu,
Officiunt nebulæ, frigus, & aura nocet.
Ros lædit, modicoq; etiam corrumpimur hymbre,
Veris, & autumni lædit amœna dies.
Hinc miserum scabies, hinc tußis anhela fatigat:
Continuos gemitus ægra senectus habet.
Hos superesse rear, quibus & spirabilis aër,

Et lux, qua regimur, redditur ipsa grauis?
Ipsa etiam cunctis requies gratißima somnus
Abuolat, & sera uix mihi nocte redit.
Vel si laßatos nunquàm dignabitur artus,
Turbidus in quantis horret imaginibus?
Mollia fulcra tori duris sunt cotibus æqua:
Parua licet, magnum pallia pondus habent.
Cogor per mediam turbatus surgere noctem,
Multaq;, ne patiar deteriora, pati.
Vincimur infirmi defectu corporis: & quæ
Noluero, infelix, hac ego parte trahor.
Omnia naturæ soluuntur uiscera nostræ,
Et tam præclarum quod malè mutat opus.
His ueniens onerata malis inopina senectus,
Cedere ponderibus se docet ipsa suis.
Ergo quis has cupiat per longum ducere pœnas?
Paulatimq; anima deficiente mori?
Morte mori melius, quàm uitam ducere mortis,
Et sensus membris sic sepelire suis.
Non queror heu longi quòd totum soluitis anni,
Improba naturæ dicere iura nefas.
Deficiunt ualidi longæuo tempore tauri:
Et quondam pulcher, qui modò turpis, equus.
Fracta diu rabidi compescitur ira Leonis:
Lentaq; per senium Caspia tigris erit.
Ipsa etiam ueniens consumet saxa uetustas:
Et nullum est quod non tempore cedat opus.
Sed mihi uenturos melius præuertere casus,
Atq; infelices anticipare dies.

Pœna

Pœna minor, certam subitò perferre ruinam,
Quod timeas grauius sustinuisse diu.
At quos fert alios quis posßit dicere casus?
Hoc quoq; difficile est commemorasse seni.
Iurgia, contemptus, uiolentaq; damna sequuntur,
Nec quisquam ex tantis præbet amicus opem.
Ipsi me pueri, atq; ipsæ sine lite puellæ,
Turpe putant dominum iam uocitare suum.
Irrident gressus, irrident deniq; uultum,
Et tremulum, quondam quod timuere, caput.
Quumq; nihil uideam, tamen hoc spectare licebit,
Vt grauior misero pœna sit ista mihi.
Felix qui meruit tranquillam ducere uitam,
Et lætos stabili claudere fine dies.
Dura satis miseris memoratio prisca bonorum,
Et grauius summo culmine missa ruunt.

EN dilecta mihi nimiùm formosa Lycoris,
Cùm qua mens eadem, res fuit una mihi.
Post multos quibus indiuisi uiximus annos,
Respuit amplexus heu stupefacta meos.
Iamq; alios iuuenes, aliosq; requirit amores:
Me uocat imbellem, decrepitumq; senem.
Nec meminisse uolet transactæ dulcia uitæ,
Nec quòd me potius reddidit ipsa senem.
Imò etiam causas ingrata, ac perfida fingit,
Vt spretus uitio iudicer esse meo.
Hæc me præteriens quum dudum fortè uideret,
Expuit, obductis uestibus ora tegens.

Hunc ego dilexi? meq; hic complexus amauit?
Huic ego sæpe, nefas, oscula blanda dedi?
Nauseat: & priscum uomitu ceu fundat amorem,
Imponit capiti plurima dira meo.
Heu quid longa dies nunc affert? ut sibi quisquam
Quondam dilectum prodere turpe putet?
Non'ne fuit melius tali me tempore fungi,
Quo nulli merito despiciendus eram:
Quàm pòst quàm perijt quicquid fuit antè decoris,
Extinctum meritis uiuere criminibus?
Iam nihil est totum quod uiximus: Omnia secum
Tempus præteriens, horáq; summa trahit.
At mea iam niuei circundant tempora cani,
Et iam cæruleus inficit ora color.
Præstat adhuc, nimiumq; sibi speciosa uidetur,
Atq; annos mecum despicit illa suos.
Et fateor, primæ retinet monumenta figuræ,
Atq; inter cineres condita flamma manet.
Vt uideo, pulchris etiam uos parcitis anni,
Nec ueteris formæ gratia tota perit.
Relliquijs ueterum iuuenes pascuntur amorum,
Sed siquid nunc est, quod fuit antè, placet.
Ante oculos statuunt primæui temporis actus,
Atq; in præteritum luxuriantur opus.
Et quia nos totus membrorum deserit usus,
Nullos amplexus, quos remoretur, habet.
Sed miseris solus superest post omnia luctus:
Quot bona tunc habui, tot modò damna fleo.
Ergo uelut pecudum præsentia sola manebunt?

Nil de

Nil de transactis, quod memoretur, erit?
Quum fugiant & bruta nouos animalia campos,
At repetant celeres pascua nota greges,
Sub qua decubuit requiescens diligat umbram
Taurus, & amißum quærat ouile pecus,
Dulcius in solitis cantet philomela rubetis,
Sitq; suum rapidis dulce cubile feris,
Tu tantùm bene nota tibi, atq; experta relinquis
Hospitia, & potius non manifesta petis?
Non'ne placet melius certis confidere rebus?
Euentus uarios res noua semper habet.
Sum grandæuus ego, nec tu minus alba capillis,
Par ætas animos conciliare solet.
Si modò non poßum, quondam potuisse memento:
Sit satis ut placeam, me placuisse prius.
Permanet in ualidis reuerentia prisca colonis,
Quod fuit in uetulo milite, miles amat.
Rusticus expertum deflet ceßisse iuuencum,
Cum quo consenuit miles honorat equum.
Nec me adeò primis spoliauit floribus ætas:
En facio uersus, & mea dicta cano.
Sit grauitas, sitq; ipsa tibi ueneranda senectus:
Sit quòd te nosti uiuere uelle diu.
Quis suam in alterius condemnet crimine uitam?
Et quò prætendit claudere certet iter?
Dicere si fratrem, seu dedignaris amicum,
Dic patrem, affectum nomen utrunq; tenet.
Vincat honor luxum, pietas succedat amori:
Plus ratio, quamuis cæca, ualere solet.

His lachrymis longos, quantum fas, fleuimus annos:
Est graue quod doleat commemorare diu.

Nunc operæpretiū est quædam memorare iuuētæ,
Atq; senectutis pauca referre meæ:
Quò lector mentem rerum uertigine fractam
Erigat, & mœstum noscere curet opus.
Captus amore tuo demens Aquilina ferebar,
Pallidus, & tristis, captus amore tuo:
Nondum, quid sit amor, uel quid Venus ignea, noram:
Torquebar potius rusticitate mea.
Nec minus illa mea percussa à cuspide, flagrans
Errabat, tota non capienda domo.
Carmina pulsa procul, nimiùm dilecta, iacebant,
Solus amor cordi, curaq; semper erat.
Nec reperire uiam, qua cæcum pasceret ignem,
Docta, nec alternis reddere uerba notis.
Tantùm in conspectu studio perstabat inani,
Anxia uel solo lumina corde fouens.
Pædagogus adit me, illam tristißima mater
Seruabat, tanti pœna secunda mali.
Prensabantq; oculos, nutusq; per omnia nostros,
Quiq; solet mentis ducere signa color.
Dum licuit, uotum tacitè compreßimus ambo,
Et uaria dulces teximus arte dolos.
At pòst quàm teneram rupit uerecundia frontem,
Nec ualuit penitus flamma recepta tegi,
Mox captare dolos, & tempora cepimus ambo,
Atq; supercilijs, luminibusq; loqui.

Fallere

Fallere sollicitos, suspensos ponere greßus,
 Et tota nullo currere nocte sono.
Nec longo, genitrix furtiuum sensit amorem,
 Et medicare parans uulnera uulneribus
Increpitat, cæditq;: ignes in pectore crescunt,
 Vt solet adiecto crescere flamma rogo.
Concipiunt geminum flagrantia corda timorem,
 Et sic permixto sæuit amore dolor.
Tunc me uisceribus perterrita quærit anhelis,
 Emptum supplicijs quem putat esse suis.
Nec memorare pudet, turpesq́; reuoluere uersus,
 Imò etiam gaudens imputat illa mihi.
Pro te susceptos iuuat, inquit, ferre labores,
 Tu pretium tanti dulce cruoris eris.
Sit modò certa fides, atq; inconcußa uoluptas,
 Quæ nihil imminuit paßio, nulla fuit,
His egomet stimulis angebar semper, & ardens
 Languebam: nec spes ulla salutis erat.
Prodere non ausus carpebar uulnere cæco,
 Sed stupor, & macies uocis habebat opus.
Hîc mihi, magnarum scrutator maxime rerum,
 Solus Bobeti fers miseratus opem.
Nam quum me curis intentum sæpe uideres,
 Nec posses causam noscere tristiciæ:
Tandem prospiciens tali me peste teneri,
 Mitibus alloquijs pandere clausa iubes.
Dicito & unde nouo correptus carperis igne?
 Dic precor, & dicti sume doloris opem.
Non intellecti nulla est curatio morbi,

Vt magis inclusis ignibus antè fremunt.
Dum pudor est tam fœda loqui, uitiumq; fateri,
Agnouit, tanti conscia lingua mali.
Mox ait, occultæ satis est res prodita causæ,
Pone metum, ueniam uis tibi tanta dabit.
Prostratus pedibus uerecunda silentia rupi,
Cum lachrymis referens ordine cuncta suo.
Fare, ait, ut placidæ potiaris munere formæ
Responde: pietas talia uelle fugit.
Soluitur in risum, exclamans, proh mira uoluptas:
Castus amor Veneris dicito quando fuit?
Parcere dilectæ iuuenis desiste puellæ,
Impius huic fueris, si pius esse uoles,
Vnguibus, & morsu teneri pascuntur amores:
Vulnera non refugit, res magis apta plagæ.
Intereà donis permulcet corda parentum,
Et pretio faciles in mea uota trahit.
Auri cæcus amor natiuum uincit amorem:
Cœperunt natæ crimen amare suæ.
Dant uitijs furtisq; locum: dant iungere dextras,
Et totum ludo concelebrare diem.
Permißum fit uile nefas. fit languidus ardor.
Vicerunt morbum languida corda suum.
Illa nihil quæsita uidens procedere, causam
Odit, & illæso corpore tristis abit.
Proieci uanas sanato pectore curas,
Et subitò didici quàm miser antè fui.
Salue sancta inquam, semperq; intacta maneto
Virginitas, per me plena pudoris eris.

Quæ

Quæ pòst quàm perlata uiro sunt omnia tuto,
  Meq; uidet fluctus exuperasse meos:
Macte, inquit, iuuenis proprij dominator Amoris,
  En de contemptu sume trophæa tuo.
Arma tibi Veneris, cedantq; Cupidinis arcus,
  Cedat & armipotens ipsa Minerua tibi,
Si tibi peccandi studium permissa potestas
  Abstulit, atq; ipsum talia uelle fugit.
Ingrati, tristes pariter discessimus ambo,
  Dissidij ratio uita pudica fuit.

Restat adhuc alios, turpesq; reuoluere casus,
  Atq; aliquo molli pascere corda ioco.
Conueniunt etenim deliræ ignaua senectæ,
  Aptaq; sunt operi carmina uana meo.
Sic uicibus uarijs, alternis uoluimur annis,
  Et mutata magis tempora grata mihi.
Virgo fuit, species dederat cui candida nomen,
  Candida, diuersis sat bene compta comis.
Huic ego per totum uidi splendentia corpus
  Cymbala multiplices edere pulsa sonos.
Nunc niueis digitis, nunc pulsans pectine chordas,
  Arguto quicquid murmure dulce loqui.
Hanc ego saltantem subitò correptus amaui,
  Et cœpi tacitus uulnera grata pati.
Sic me diuersis tractum de partibus, una
  Carpebat uarijs pulchra puella modis.
Singula uisa semel, semper memorare libebat,
  Hærebatq; animo nocte, dieq; meo.

Sæpe

Sæpe uelut uisæ lætabar imagine formæ,
Et procul absenti uoce, manuq; fui.
Sæpe uelut præsens fuerit, mecum ipse loquebar,
Cantabam dulces quos solet illa modos.
O quoties demens, quoties sine mente putabar,
Nec puto fallebar, nec bene sanus eram.
Certè difficile est abscondere pectoris æstus,
Panditur & clauso sæpius ore furor.
Nam subitò inficiens uultum palloŕq;, ruborq;,
Interdum certæ uocis habebat opus.
Nec minus ipsa meas prodebant somnia curas,
Somnia secreti non bene fida mei.
Nam quum sopitos premerent obliuia sensus,
Confessa est facinus conscia lingua suum.
Candida clamabam propera: cur candida cessas?
Nox abit, & furtis lux inimica uenit.
Proximus ut genitor mecum comitatus amatæ
Virginis, in gelida fortè iacebat humo:
Illius ad nomen turbatos excitat actus:
Exilit, & natam credit adesse suam.
Omnia collustrans, toto me corde solutum
Prospicit afflantem, nec meminisse mei.
Vana putas? an uera sopor ludibria iactat?
Et te uerus, ait, pectoris ardor habet?
Credo equidem aßuetas animo remeare figuras,
Et fallax studium ludit imago suum.
Stat tamen attonitus, perplexaq; murmura captat,
Et tacitis precibus dicere plura rogat.
Sic ego, qui cunctis sanctæ grauitatis habebar,

Proditus

Proditus indicio sum miser ipse meo.
Et nunc infelix tota est sine crimine uita,
Et peccare senem non potuisse pudet.
Deserimur uitijs, fugit indignata uoluptas:
Et quod non poßum, non potuisse iuuat.
Hoc etiam meminisse licet, quod serior ætas
Intulit, & gemitus quos mihi læta dedit.
Has sed quis poßit naturæ astringere partes?
Gnarus, & ut sapiens noxia sæpe uelit?
Interdum rapimur uitijs, trahimurq́; uolentes,
Et quæ non capiunt, pectora bruta uolunt.

Missus ad Eoas legati munere functus,
Tranquillum cunctis nectere pacis opus,
Dum studeo geminæ componere fœdera pacis,
Inueni cordis bella nefanda mei.
Hîc me suscipiens Hetruscæ gentis alumnum,
Inuoluit patrijs Graia puella dolis.
Nam quum se nostro captam simularet amore,
Me potius uero fecit amore capi.
Peruigil ad nostras adstabat mane fenestras,
Nescio quid Græco murmure dulce canens,
Nunc aderant lachrymæ, gemitus, suspiria, pallorq́;,
Et quicquid nullum fingere posse putes.
Sed uelut afflicto nimium miseratus amore,
Efficior potius tunc miserandus ego.
Hæc erat egregia forma, uultusq́; sereni,
Grata, micans oculis, nec minus arte placens.
Docta loqui digitis, & carmina fingere docta,

Et responsuram sollicitare lyram.
Illam Sirenijs stupefactus cantibus æquans,
Efficior demens alter Vlysses ego.
Et quia non poteram tantas euadere moles,
Nescius in scopulos, & uada cæca feror.
Quid referam gressus certa se lege mouentes?
Suspensosq; nouis paßibus ire pedes?
Grande erat inflexos gradibus numerare capillos,
Grande erat in niueo pulchra colore coma.
Vrebant oculos duræ, stantesq; papillæ,
Et quas astringens clauderet una manus.
Ah quantùm mentem stomachi fultura mouebat,
Atq; sub exhausto pectore pingue femur.
Vrebar teneros astringere fortiter artus,
Visa per amplexus ossa sonare meos.
Grandia clamabam nimiùm me brachia lædunt,
Non tolerant pondus subdita membra tuum.
Dirigui, quantusq; fuit calor ossa reliquit,
Et nata est ueniæ causa pudenda meæ.
Non sic lac tenerum permixta coagula reddunt,
Nec liquidi mellis spuma liquoris erit.
Succubui fateor, Graiæ tum nescius artis.
Succubui Thusca simplicitate senex.
Qua defensa suo superata est Hectore Troia,
Vnum non poterat fraus superare senem?
Muneris inuicti curam, studiumq; reliqui,
Deditus imperijs sæue Cupido tuis.
Nec memorare pudet tali me uulnere uictum,
Subditus his flammis Iuppiter ipse fuit.

Sic mihi prima quidem nox affuit, & sua soluit
 Munera: grandæuo uix subeunda uiro.
Proxima destituit uires, uacuusq; recessit
 Ardor, & in Venerem segnis ut antè fui.
Illa, uelut proprium repetens infesta tributum,
 Instat, & increpitans, debita reddis? ait.
Sed nihil hic clamor, nil sermo mitis agebat:
 Quod natura negat, reddere nemo potest.
Erubui, stupuiq;, omnes uerecundia motus
 Abstulit, & blandum terror ademit opus.
Contrectare manu cœpit frigentia membra,
 Meq; etiam digitis solicitare suis.
Nil mihi torpenti, nil tactus profuit illis,
 Restitit in medio frigus ut antè foco.
Quæ te crudelis rapuit mihi fœmina? dixit,
 Cuius ab amplexu fessus ad arma redis?
Iurabam curis animum mordacibus uri,
 Nec posse ad luxum tristia corda trahi.
Illa dolum credens, non falles, inquit, amorem,
 Plurima cæcus amor lumina semper habet.
Quin potius placido noli unquam parcere ludo,
 Proijce tristitias, & renouere iocis.
Obtundunt siquidem curarum pondera sensus:
 Intermissa minus sarcina pondus habet.
Tunc egomet toto nudatus corpore lecto,
 Effusis lachrymis talia uerba dedi.
Cogimur heu segnes crimen, uitiumq; fateri,
 Ne meus extinctus fortè putetur amor.
Me miserum, cuius non est culpanda uoluptas,

Iudicor infelix debilitatis ope.
En longo confecta situ tibi tradimus arma,
Arma ministerijs quippe dicata tuis.
Fac quodcunq; potes, nos cedimus: hoc tamen ipse
Grandior est hostis, quo minus ardet amor.
Protinus Argiuas admouit turpiter artes,
Meq́; cupit flammis uiuificare suis.
Ast ubi dilecti persensit funera membri,
Nec uelut expositum surgere uidit opus,
Erigitur, uiduoq́; toro laniata recumbens,
Vocibus his luctus, & sua damna fouet:
Mentula festorum cultrix operosa dierum
Quondam diuitiæ, delitiæq́; meæ,
Quo te deiectam lachrymarum gurgite plangam?
Quæ de tot meritis carmina digna feram?
Tu mihi flagranti succurrere sæpe solebas,
Atq; æstus animi ludificare mei.
Tu mihi per totam custos gratißima noctem,
Consors lætitiæ, tristitiæq́; meæ.
Conscia secreti semper fidißima nostri,
Adstans in nostris peruigil obsequijs.
Quò tibi feruor abit, per quem feritura placebas?
Quò tibi cristatum, uulniferumq́; caput?
Nempe iaces nullo, ut quondam, suffusa rubore,
Pallida demisso uertice nempe iaces.
Nil tibi blandiciæ, nil dulcia carmina prosunt,
Non quicquid mentem sollicitare solet.
Sic uelut exposito meritam te funere plango,
Occidit aßiduo quod caret officio.

Hæc

Hæc ego cum lachrymis deducta uoce canentem
Irridens, dictis talibus increpui:
Dum defles nostri languorem fœmina membri,
Ostendis morbo te grauiore premi.
Vade inquam felix, semper felicibus apta,
Vtere cognatis utere delicijs.
Illa furens, credo quod nescis perfide dixit,
Non fleo priuatum, sed generale chaos.
Hæc genus humanum, pecudum, uolucrumq́;, ferarũq́;,
Et quicquid toto spirat in orbe, creat.
Hac sine diuersi nulla est concordia sexus,
Hac sine coniugij gratia summa perit.
Hæc geminas tanto constringit fœdere mentes,
Vnius ut faciat corporis esse duos.
Pulchra licet precium si desit, fœmina perdit,
Hæc si defuerit, uir quoq; turpis erit.
Hæc si gemma micans rutilum non conterat aurum,
Aeternum fallax, mortiferumq́; genus.
Tecum pura fides, secretaq́; certa loquuntur,
O uerè precium, fructiferumq́; bonum.
Cedunt cuncta tibi, quodq́; est sublimius, ultro
Cedunt imperijs maxima quæq; tuis.
Nec subtracta gemunt, sed se tibi subdere gaudent,
Vulnera sunt iræ prosperiora tuæ.
Ipsa etiam totum moderans sapientia mundum,
Porrigit inuitas ad tua iura manus.
Sternitur icta tuo uotiuo uulnere uirgo,
Et percussa nouo læta cruore iacet.
Flet tantum, ridetq́; suum laniata dolorem,

Et percussori plaudit amica suo.
Non tibi semper iners, non mollis conuenit actus,
Mixtaq; sunt ludis fortia facta tuis.
Nam nunc ingenio, magnis nunc uiribus usa,
Nunc his quæ iuueni sunt inimica malis.
Nam tibi peruigiles impendunt sæpe dolores,
Hymbres, insidiæ, iurgia, damna, pudor.
Tum mihi sæpe feri commendas corda tyranni,
Sanguineus per te Mars quoq; mitis erit.
Tu post extinctos, debellatosq; gigantes,
Excutis irato tela trisulca Ioui.
Tu cogis rapidas affectus discere tigres,
Per te blandus amans redditur ipse leo.
Mira tibi uirtus, mira est patientia, uictos
Diligis, & uinci, uincere sæpe uolens.
Quum superata iaces, uires, animosq; resumis,
Atq; iterum uinci, uincere rursus amans.
Ira breuis, longa est pietas, recidiua uoluptas,
Et quum posse perit, mens tamen una manet.
Conticuit tandem longo satiata dolore,
Ac uelut expletis desinit exequijs.

Claude precor miseras ætas uerbosa querelas,
Nunquid adhuc uitium uis reserare tuum?
Sit satis indignum leuiter tetigisse pudorem,
Contrectata diu crimina crimen habent.
Omnibus est eadem leti uia: non tamen unus
Est uitæ cunctis, exitijq; modus.
Hac pueri, atq; senes pariter, iuuenesq; ferentur,

Hac

Hac par diuitibus pauper egenus erit.
Ergo quod astrictum, quodq; est uitabile nulli,
Festino greßu uincere præstat iter.
Infelix ceu iam defleto funere surgo,
Hac me defunctum uiuere parte puto.

FINIS.

SEQVENS LYRICVM quia à plerisq; Cor. Gallo attribuitur, hîc adijcere libuit.

LIDIA bella puella, candida,
Quæ bene superas lac, & lilium,
Albamq; simul rosam rubidam,
Aut expolitum ebur Indicum.
Pande puella, pande capillulos
Flauos, lucentes ut aurum nitidum.
Pande puella collum candidum,
Productum bene candidis humeris.
Pande puella stellatos oculos,
Flexaq; super nigra cilia.
Pande puella genas roseas,
Perfusas rubro purpuræ Tyriæ.
Porrige labra labra corallina,
Da columbatim mitia basia:
Sugis amentis partem animi:
Cor mihi penetrant hæc tua basia.

Quid mihi sugis uiuum sanguinem?
Conde papillas, conde gemipomas,
Compresso lacte quae modò pullulant.
Sinus expansa profert cinnama:
Vndiq; surgunt ex te deliciae.
Conde papillas, quae me sauciant
Candore, & luxu niuei pectoris.
Saeua non cernis quòd ego langueo?
Sic me destituis iam semimortuum?

FINIS.

LVGDVNI APVD SEB.
GRYPHIVM
ANNO
M. D. XXXVII.

243

